

GALENI IN LIBRVM HIPPOCRATIS DE ARTICVLIS COMMENTA,

R I O R V M L I B R I Q V A T V O R ,

Ioanne Bernardo Feliciano interprete,

Nunc ab eodem & recogniti, & nouis quibusdam figuris illustrati.

ARGVMENTVM PRIMI LIBRI.

Ut in libro de fracturis multa dicta sunt, quæ ad luxationes attinent, ita hoc quoq; de articulis multa de fracturis tractantur: in cuius prima parte de humeri articulo restituendo, de summo humero, ac de tugulo pertractat.

librum hunc sequi superiores de fracturis, licet in superioribus commentarijs dictum à nobis iam sit: nunc tamen breuibus etiam declarabimus. Hoc primum ex principio vtriusque libri cognosci facile potest. ibi enim ita exorditur: Medicum oportet luxationum & fracturam quam directissimas extensiones efficere: manifeste declarans de fracturis & luxationibus sibi esse futuram dissertationem. Nunc vero in ipsa statim huius libri fronte / autem / coniunctionem posuit: quæ orationem nunquam omnino incipit, sed antedictis alijs subiungi consuevit, tametsi nonnulli sunt, eò sapientiæ prouecti, vt libri Xenophontis de re familiari faciant mentionem: eius que testimonio confirmare

se existiment, morem veterum scriptorum esse, vt / autem / coniunctionem in principio etiam orationis constituent, aiunt enim Xenophontem librum eum in hunc modum auspicari, Audiui autem ex eo, cum etiam de re familiari talia apud me dissereret: non aduertentes librum eum à superioribus dependere: atque esse vltimum eorum, quos de Socraticis commemorationibus antea conscripsit. Sed rerum præterea ipsarum doctrinam librum de articulis subsequi ad eum de fracturis indicat. Nam cum in superiore de luxationibus & fracturis dicere fuisset pollicitus, quæcumque ibi prætermisit, hic adiungit, ne doctrinæ quicquam deesset. Vnde etiam dixi nonnullos asserere totam hanc tractationem in duos libros ab Hippocrate ipso minime fuisse distinctam, sed vno tantum libro comprehensam, qui de ijs, quæ in medicatrina fiunt, ab ipso fuerit inscriptus: deinde ob magnitudinem ab aliquo alio in duos libros fuisse diuisam. Nam in his nullum neque luxationis, neq; fractionis genus fuisse omissum, præter eas, quæ in capite contingunt, præter

ea quod alium peculiarem de illis librum conscripserit: clarum tibi esse poterit, si ea, quæ in libro de fracturis docuit, & quæ in hoc est pertractaturus, consideraris. In illo enim primum de cubiti & brachij, tibiæ & femoris fracturis scripsit: deinde de ijs, quæ in pede & manu accidunt: tum de ijs, quæ cum vulnere contingunt, in quibusq; ossa aliqua denudantur: postremo de omnibus, quæ ad genu & cubiti gibbum euenire consueuerunt. Restabant ex articulis, humerus, coxa, maxilla, & spina dorsii: ex fracturis, quæ in costis, maxillis, naribus, auribus fiunt: de quibus omnibus hoc in libro disseruit. Quin etiam de dissidentia ossium, & contusionibus circa articulos in vtriusq; libris cum dicat: siquid in libro de fracturis prætermisit, hic adiungit: vt nullum amplius neq; fracturæ, neq; luxationis, neq; ossium dissidentia genus reliquum omnino sit. Accedit q; de contusionibus quoq; dictum est, quæ circa musculos, & venas, & neruos contingunt. Quæ sanè omnia licet satis idonea sint, vt consequutione libri huius ad superiorē declarēt: illud tñ non leue quoq; huiusce rei argumentū est: q; cum eo in libro consuluerit præparandam esse machinam ijs, qui in magna aliqua vrbe curaturi sunt: hic fabricā eius vniuersam describit: ac simul supius se de ea mentionē fecisse refert. Eā posteriores medici scānum Hippocraticū vocant. Sed ad demonstrandā libri huius consequutionē satis hæc sint. Nunc ad explanationē verborum eius veniemus, si tñ hoc, sicut in libro quoq; de fracturis fecimus, p̄monuerimus. Loquutionē Hippocratis hic adeo planam

Gal. in lib. Hipp. de articulis

planam ac claram esse, vt parua explanatione apud eum præcipue indigeat, qui primis disciplinis fuerit imbutus, veterisq; alicuius auctoris loquutioni assueuerit. Quod si quis ita instructus in hominis, aut saltem similia ossibus articulorum quoq; compositiones inspexerit: ei multo clariora omnia futura sunt. Nam si musculorum etiam dissectione calluerit, atq; alioqui ingeniosus sit: haud dubito, quin multa quæ his in commentarijs nostris scripta fuerint, superuacua esse arbitretur: cum prius scriptoris huius loquutionem intelligat, q̄ meis explanationibus edoceatur. Quia tamen non huiusmodi solis scribimus: melius mihi videtur, vt aliorum quoq; ratione habita, si vel parua aliqua obscuritas occurrat, non prætereamus.

Humeri autem articulum uno modo prolabi, in aliam videlicet noui.

De articulatione inter se iunctorum ossium appellare articulum solere, non solum qui alterius ossis caput in se excipit: sed ipsum quod inferitur caput: in superiori libro dictum à nobis iam est. Nunc illud est commemorandum: brachium cum satis magnum caput habeat, in non admodum profundam ac defidentem cavitatem extremæ cervicis scapulæ partis, quæ ipsi incumbit, innecti, ab Hippocrate præterea iuncturas huiusmodi interdum hoc modo explicari solere, quo hic fecit, cum inquit. Humeri articulum, interdum non ita, sed articulum qui ad humerum est, quemadmodum superius in libro de fracturis articulum qui ad genu est, sapius dixit. Vnum autem modum, id est differentiam vnam tamen luxationis huius articuli agnouisse se inquit: quod an recte ab eo dictum sit, postea considerabimus.

Sursum uero, aut in exteriorem partem, nunquam.

In humeri de articulatione sinus, quem in extrema scapulæ cervicis parte esse dixi, in anteriorem partem vergit ita, vt cum brachium attollit quisquam, caput ipsius totam penitus sinus cavitatem occupet. Cum autem sex circum circa omnem de articulationem sint loca, supra & infra, ante & retro, extra & intra: huius articuli pars interior, qua planè sursum vergit, carnosam musculi partem superiectam habet, qui deltoides à Δ literæ similitudine à quibusdam vocatur: qua vero ad collum versus declinat, scapulæ dorsum, vbi ex iuguli coniunctione summus humerus efficit, qui ἀνωγειον appellatur: qua intrinsecus spectat, processus ille scapulæ occurrit, quæ ob formam, anchoralem alij, quidam cornicularem nuncupant: qui profectò vetat, quo minus eam in partem excidere articulus queat, vt autem in posteriorem partem prolabatur, cum inde scapula ipsa incumbat: quis nostrum est, qui vel concipere animo possit. Reliquæ igitur quatuor partes sunt, quæ tutela carent: in quas elabi posse articulum verisimile est, quarum omnium ipse mentionem facit: inferioris, in principio, cum inquit. Humeri autem articulum vno modo prolabi, in aliam videlicet nouitrium reliquarum nominatim deinceps: sursum enim primum, deinde in exteriorem partem, postea in anteriorem ait. Aduertamus igitur animum quænam de duobus hisce modis dicat, quos in oratione hac protulit.

Non tamen, prolabatur nec ne, confirmaturio: licet de eo habeam quid dicam. Verum neq; in anteriorem partem excidisse mihi visus est, medicis tamen ualde in anteriorem partem prolabi videtur, atque in ijs maxime decipiuntur, quorum carnes circa articulum & brachium tabes conficit, in huiusmodi enim caput brachij prorsus emineret in anteriorem partem conspiciunt. Atq; ego quidem cum huiusmodi articulum negarem excidisse, eam ob rem & apud medicos & apud populares male audiui, solus enim ego uidebar illis ignorare, cum alij omnes cognoscerent, neq; hoc ita se habere persuadere ipsis, nisi difficulter potui.

Cum duos luxationis modos dixerit sursum & extrorsum, ac se neutrum ex ipsis uidisse asseruerit: postea quasi de vtrisque his adhuc loquatur, ita subiungit. Non tamen, prolabatur nec ne, confirmaturio: licet de eo habeam quid dicam. Cum tamen dicat licet de eo habeam quid dicam aperte videtur de altero tantum ipsorum loqui, si enim de vtrisque intelligere voluisset, non dixisset singulari numero de eo, sed de ipsis. nunquid igitur de sola differentia in exteriorem partem hoc dicatur, considerandum est: quippe cum illi statim hoc subiunxerit. Potest etiam, vt nonnulli intelligunt, veteri loquendi forma de vtrisque ita dictum esse: perinde ac si in hunc modum scripsisset, Licet de ea re habeam quid dicam. Alij sunt qui fieri posse affirmant, vt error hoc loco ex librario, qui primum non recte descripsit, inoleuerit: qui propterea quod nemo emendare eum ausus sit, hucusq; fuerit reseruatus. Veruntamen ego in quodam exemplari ita scriptum deprehendi, licet de ipsis habeam quid dicam, in quo ausus est profectò aliquis in contrarium modum immutare lectionem, q̄ in alijs reperitur. Cæterum siue de vtrisque modis, siue de altero tantum se non posse confirmare dicat: operæ precium est, vt de vtrisque nos consideremus: vbi hoc tantum de loquutione ipsa adhuc addiderimus. Confirmaturio inquit, pro ad confirmandum paratus sum, & confirmare appeto, non secus atq; inspecturio: quod etiam ipsum ad inspiciendum paratum esse & appetenter inspicere significat. vnde Homerus inspecturiētes dixit, explicare hoc idem volens: cum inquit, Vnde tumultum illi bellumq; inspecturientes. Sed cur cum posset aliquid dicere, nolle se id facere inquit, consideremus: priusq; quænam sint ea quæ dicere potuisset, excogitemus. Perस्पicum sanè est inuentionem eorum, quæ fuisset dicturus, si sibi esse dicendum censuisset, ex ipsa partium natura existere, partium autem ipsarum structura exacte à nobis tum in libro

de

- A** de ossibus, tum in musculorum dissectione, quin etiam in dissectionis tractationibus demonstrata est. Nam articularum, & venarum, & nervorum natura nullam ad praesens negotium utilitatem affert, propterea quod omnia, quae in articularum luxationibus accidunt, ex ipsis ossium articulis, & qui ipsos continent musculis, & fiunt & prohibentur: nihilque ad ea vel inferenda vel impedienda arteriae, aut nervi, aut venae faciunt. Age enim, humeri articulus reliquis omnibus promptius excidit: tum quia vniuersalis est & simplex, non quemadmodum qui in genu est, duplex: aut qui in cubito, varius & nullo modo simplex: tum quia caput brachij magnum cum sit, & sine vlla oblonga ceruice in sinum altitudine carentem inseritur. Nam femur cum caput habeat paruum, & ceruicem oblongam, acetabulo est profundo excipitur, quod supercilijs satis magnis circumdatum est: praeter quod copula validissima quoque ex summo capite in intimam acetabuli sedem innectitur. Quocirca non iniuria fit vt femur raro: saepe brachium excidat. quippe quod neque copulam habeat, neque in profundum sinum descendat. Principium igitur luxationis in eam partem fieri necesse est, in quam figuratiōis violentia impellit. in ea tamen manere non potest & ob naturalem inclinationem, qua deorsum fertur, & ob angustiam interdum loci, quae vel ex ossium eminentijs, vel ex musculorum validitate existit. Superior igitur huius articuli pars summum humerum habet superiectum, vnde si eod aliquando excedat, fit, vt ab ossibus, quae ibi sunt, non admittitur statim pondere suo deorsum relabatur. Exterior autem pars etiam ipsa magnis quidem musculis munita est, & deorsum simili modo est procliuis: fieri tamen potest aliquando, vt violentus aliquis brachij habitus adeo sit, vt musculis inter se impetu disiunctis in medium inter ipsos locum articulum protrudat: vbi interclusus a musculis strictim cohibeatur. Propterea igitur Hippocrates an excidat has in partes humeri articulus nec ne, confirmare se nolle inquit. Nam cum deorsum natura tendat, permanere neque in anteriore loco potest, cum autem, sicut dictum est, disiecti violentia aliqua musculi interclusum eum coartare, ac continere queant: permanere posse ibidem videtur. Habebat itaque haec atque huiusmodi Hippocrates, quae de luxatione in alias partes quam in alam diceret: quia tamen nunquam id viderat, causas sibi ex commentatione scribendas non censuit: probabilis ratur, quod euidenter apparet, quam quae rationibus tantum innititur. Sic quoque in curationibus rationes suas experientia prius confirmat, quam nos eas doceat: non sicut quidam posteriores, qui in libris de curatione ea quae nunquam ipsi prius fecerunt, facienda nobis esse scribunt. Adde quod in hoc quoque libro Hippocrates ipse, vbi agit de ijs, quae in spina accidunt, cum excogitationem suam ex ratione refelli ab experimento dixisset: ita subiungit. Pulchrae enim earum quoque rerum disciplinae sunt, quae ad experimentum perductae frustratae apparuerunt: & cur frustratae fuerint, apparet.

- 4** Siquis in brachio superhumerali carnibus nudaret, quaeque musculus intenditur: tendonem item nudaret, qui ad alam est, & iugulum ad pectus: caput brachij etiam si non excidisset, in anteriorem partem prominere multum conspiceretur. natura enim ita comparatum est, ut caput brachij in anteriorem partem prociduum: reliquum os in exteriori incertum sit.

- Brachium appellatur, quod inter duas iuncturas humeri & cubiti intercedit, totius brachij pars. Superhumeralis vero, id est *ἐπ' αὐτοῦ*, superior humeri pars, quae ad collum vergit. Nam humerus totum id, quod in dearticulatione hac apparet, vocatur. Nam quod non apparet a posteriori parte est os scapulae: ab inferiori est id quod dum totum brachium attollitur, manifestum fit, quae ala nunc cupatur. Cum superius dixerit Hippocrates caput brachij in illis prominens apparere ita, vt videatur excidisse, quibus carnes circa humerum emaciatae contabuerunt: naturam eius ex dissectione totam nunc docet, si quis inspicere id euidenter velit. lubet enim, vt superhumeralis carnibus denudetur: hoc est carnes scalpello eatenus detrahantur, quoad ossa dearticulationis huius denudentur, atque extent, nudetur item tendo ad alam. tres enim musculi hic sunt: primus qui a scapula & iugulo proficiscitur, quem deltoideum vocant. huius musculi carnosam partem totam dearticulationem operit. Tendo vero in os brachij per longitudinem innectitur: cui quidem tendo alius inhaeret musculi satis magni qui a pectore exoritur, & cum praedicto iuxta humeralis venae posituram defertur: cuius nunc meminit, cum inquit tendonem item nudaret qui ad alam est. Dum autem ait, quaeque musculus intenditur, id potest de deltoide intelligi, cuius totum articulum carnosam partem operit: potest item de anteriore, qui iuxta ceruicem est, dictum esse, qui in duobus capitibus robustas copulas habet: alteram ex anchorali processu: alteram ex edito ceruicis scapulae supercilio prodeuntes.

- 5** Conuersatur autem brachium cum cauo scapulae in latus, cum ad costas porrigitur. cum vero in anteriorem partem totum brachium extenditur, tunc caput brachij est directo scapulae cauum in: neque prominere in anteriorem partem videtur. Sed de quo nunc est sermo, neque in anteriorem partem unquam vidi ipsum excidisse: neque de hoc tamen excidat ne ita, nec ne, confirmatur. Quando igitur in alam exciderit, utpote cum multis contingat, reponere multi id sciunt, cognoscere autem omnes modos quibus medici reponere consueverunt, quoque pacto uti bis ipsis quisquam optime possit: eruditum est. horum tamen optimo, si validissimam necessitatem uideris, utendum tibi esse ducas, optimus vero est, qui postremo describitur.

Conuersari, id est *ὀμιλεῖν*, veteres in vniuersum non pro colloquendo, quemadmodum plerique nunc

Gal. in lib. Hipp. de articulis

nunc solent: sed pro conueniendo & consuescendo simul sumebant: verbumq; hoc ab eo deduce-
bant, quòd ὁμοῦ ἐλάττω, id est simul voluerent, & versarent inter se homines. Homerus quoq;
de ijs qui in clypeo Achillis à Vulcano efficti fuerant, ita inquit. Non secus ac viui conuersa-
bantur. Brachium igitur cum cauo scapulæ in latus conuersari inquit, quãdo ad costas brachiũ
fuerit prætentum: hoc verbo conuersari simul esse & attingere ipsum significans. Cum vero to-
tum brachium extenditur, tunc è directio brachium in scapulæ cauum inferi, ac non amplius in
anteriorē partem ob erectionem prominere.

Quibuscumq; frequenter humerus excidit, ij ad reponendum id sibi ipsis ut plurimum sufficiunt.

Dictum à me in libro quoq; de fracturis est, duas esse causas, quæ efficiant, vt frequenter & ex
leui occasione articulus excidat, & luxetur. nam vel quia sinus alte non descendit, supinaq; ac re-
tusa habet supercilia, id euenit: vel ex partium, quæ iuncturam circumdant, humiditate: qua fit, vt &
laxæ sint, & facile extendantur. Ob has èt easdem causas adeo faciles huiusmodi articuloꝝ repo-
sitiones esse diximus, vt absq; èt medicorũ opera fieri ab ipsis illis qui id patiuntur, possint.

Iniectis enim condylis alterius manus sub alam articuli sursum propellunt: gibbũ vero cubiti ad pectus adducit.

Primus repositionis modus hic est, cum vel ipse æger, vel medicus aliquis condylos ac nodos
digitorum manus sub caput brachij subijcit, nõ ita absolute, sed ex interiore parte: vt prius in an-
teriorē infra à costis diductum, sursum postea retrudatur, & è regione ad linum qui id exceptu-
rus est, constituatur. hic enim profectò & musculi etiam qui iuncturæ huic circumiecti sunt, opi-
tulantur. Dictum siquidem ab ipso est in libro de fracturis, sicut etiam à nobis in libris de motio-
ne musculorum, proprium naturaq; insitum musculis esse, vt in seipsos contrahantur. à seipsis, nõ
non extenduntur: sed musculi alij sunt, qui in contrariam partē porrecti, quiescentes illos & ocia-
tes moueāt. Huiusmodi hinc musculorum motus brachij quoq; caput in alam delapsum ibi mane-
re non sinit, sed retrahit ad costas, quoad scapulæ ceruici subijciatur. Vnde etiam repositio hæc ex
tribus operationibus composita est: vna, cum in anteriorē partem, altera, cum in superiorē,
tertia cū retro à nobis articulus appellitur, hæc siquidē necessaria est, quocūq; mō q̄sp̄iã reponere
voluerit. Vbi igitur humida natura & laxa sunt corpora circum circa iuncturã, parua manus cõ-
tentione brachij caput in anteriorē partem reducit: vbi dura & valida, vehemētiore opus
est. Propterea multi reponēdi modi inuenti sunt. quorum omnium vnum propositum est, quod
in tres quos dixi scopos reducit, hos autem scopos ex maxime communi, maximeq; generali
omnium inuenimus: quod & ab Hippocrate dictum, & à nobis in libris de curandi ratione de-
monstratum est: & nunc quoq; quãbreuissime fieri poterit, commemorabitur. Nihil ex ijs, quæ
secundum naturam sese habent, emendatione indiget. conseruare enim id, non remouere propo-
suimus. sed quæ præter naturam sunt, ea in naturalem statum reducere nitimur. Necesse autē est,
vt qui in pristinum statum rediturus est: is eadem via vnde est digressus, reuertatur: quod perin-
de est ac si dicamus, vt contrarium iter faciat. lis autem qui Athenis Eleusinem proficiscitur, nul-
lam aliam contrariam viam reperire possumus, quã si Athenas Eleusine reuertatur: ea viẽ parte
quæ prima fuerat, dum Athenas proficiscerentur, vltima effecta. Considera igitur in vnaquaque
luxatione vnde nam articuli excessus inceperit, quo modo progressus fuerit, quò finem fecerit:
oportet enim vt finem excessus principium reditus facias: atq; inde retro ad principium vsq; lu-
xationis progrediaris. Age enim in proposita hac luxatione rē perspiciamus. Cum è propria se-
de caput brachij in anteriorē lapsum, pondere suo deorsum deciderit, ac postea retro ad costas
à musculis eam in partem se contrahentibus abductum fuerit: restitutionem in naturalem situm
à posteriore parte exordiamur, necesse est, atq; inde in anteriorē partem primum, deinde in su-
periorē promoueamus. vbi vero iam è regione sinus, in quem ingressum est, cõstiterit, alte-
rum ex duobus faciendum est: nam vel musculis totum negotium committendum: vel simul etiã
compellendum. Illud tamen aduertere debes, si musculis rem commiseris, ne inferiorē locum
immunitum destituas. innitatur enim supra aliquid brachium ea parte opus est: ne si aliquo mo-
do musculi imbecilliter trahant, deorsum prius delabatur, q̄ reductum in propriam sedem fuerit.
Cum tres igitur hæc progressiones sint, optimum est vt in rectam lineam lingulas, primam in an-
teriorē partem, secundam in superiorē, tertiam in posteriorē faciamus. Sæpe tamen nõ ita
facimus, sed circũuersato brachij capite ad scapulæ ceruicem, repositionem moliri cõsueuimus.
Ac primus quidem modus, qui ab ipso ægrotante, aut medico, digitorum coniectione fit, ex hoc
genere est: ab ipsoq; Hippocrate κατὰ περισφαισιν, hoc est ex circumuagatione nuncupatur: qui
sanè absq; læsione vlla in humeri dearticulatione proficit, in qua eminentia nulla oblonga extat,
neq; in capite brachij, quod planè rotundum est, neq; in supercilijs cavitatis, quæ est exceptura.
Quibus igitur frequenter excidit, ijs necesse est dearticulationem laxam esse, cavitatemq; breui-
bus proiecturis, ac supercilijs esse circumdatam. ac propterea fit, vt facile ipsi sibi reponere articu-
lũ valeant condylis & nodis digitorum alterius manus sub alam iniectis ita, vt in medium locum
inter

A inter brachij caput, & costas inferantur. vice enim vectis digiti funguntur, cum condyli ipforum in acutum, tanq̄ metæ verticem defināt: quo immisso facile reliqua eorum pars in eum medium locum sese insinuet, in quem quidem locum vbi semel fuerunt recepti ob humiditatem corporū qui circa iuncturam eam sunt: repositio facile subsequitur. Digiti enim statim admissi articulum in anteriorem partem à costis abducunt, gibbus vero cubiti ad pectus adductus brachiū sursum

attollit. cumq; interim digiti simul impellunt, & ab inferioribus, anterioribusq; dearticulationis partibus cōuoluuntur, caput brachij ad marginem cavitatis, in quam ingressurum est, ascendit, quò simul ac peruenit, leui momento in eam restituit: atq; hic repositionis finis est.

A. DIGITI SVB ALAM CONIECTI
B. CAPVT AD SVMMV̄ HVMERVM OBIECTVM
C. GENVA AD GIBBV̄ CVBITI APPVLSA

Eodem quoq; hoc modo medicus reponet, si ipse ab inferiore parte articuli qui excidit sub alam coniectis digitis à costis diducat: capiteq; renitēdi causa ad summum humerum obiecto, genibus ad brachium iuxta gibbum cubiti appulsis ad costas retrudat. Quia in re confert, si manus robustas habeat, qui reponit. Vel ipse manibus & capite ita faciat, alter vero aliquis cubiti gibbum ad costas adducat.

Medici dum articulum luxatum reponunt, quædam, quæ communia cum vulgarium operationibus sunt, facere consueverunt: quædam propria ipsi adiungunt: quemadmodum in hac quam nunc tradit, repositione videre licet. communia cum imperitis sunt, digitis hæc adhibita molitio, & brachij sublatio, propria quæ addita sunt, reluctatio quæ capite fit, ad summum ægrotātis humerum, & genibus ad inferiorem partem brachij obfirmatis retrusio. Ac reluctatio quidem ad summum humerum ea causa fit, ne homo ad brachium dū in anteriorem partem manuum molitione impellitur, consequatur, hæc enim primo faciendâ sunt: postea tertio loco adhiberi debet retrusio genibus accommodate sub id tempus totius operationis, quo caput brachij cum prorsus à costis recesserit, nondum ceruici scapulæ occurrit: tunc enim neq; omnino in anteriorem partem impellendum est, sed sursum trudendum. id autem recte efficietur, si inferiorem extremitatem brachij ad costas q̄spiam compellat. Cum enim hæc in interiorem & inferiorem partem tendit, ea quæ ipsi opposita est, in contrarium abit, vbi vero in superiorem & anteriorem partem caput brachij eductum est, facile in sedem suam redit. Quòd si quis genibus impellere inferius brachij caput nolit, alteri adducere id ad pectus iubeat. id quod vulgares facere superius demonstratum est, quid agendum hac in re sit ex frequenti luxatione edoctos. at cui primum luxatio contigit, is agere id minime potest, nisi admodum fortis, atq; interritus quidam sit. nā si huiusmodi fuerit: iussus à medico ad ceruicē per se ipse attollet.

Repositio quoq; humeri est, si retro ad spinam dorsi reducto cubito altera manu apprehenso eius gibbo sursum retorqueat, altera à posteriore parte iuxta articulum innitatur.

S

B

C

A. DIGITI SVB ALAM CONIECTI
B. CAPVT AD SVMMV̄ HVMERVM OBIECTVM
C. ALTER CVBITI GIBBV̄ AD COSTAS ADDVCENS

D

9

Septima Classis.

KKKKKKK

Modus

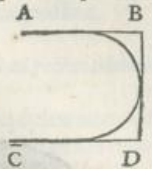

Gal.in lib.Hipp.de articulis

A. CVBITVS AD SPINĀ DORSI REDVCTVS
 B. MANVS GIBBŪ CVBITI SVRSŪ RETORQVENS
 C. MANVS A POSTERIORE PARTE AD ARTICVLŪ
 INNIXA.

Modus hic repositionis per circumuagationem magis, quàm superior fit. estq; etiam ipse ex tribus operationibus necessario compositus: ita tamen vt singula ipsarum proprijs terminis non circumscribantur, neq; in transitu angulos, sed flexuras circulares efficiant, non lecus ac si quadrangule figure anguli retuli, ac refracti fuerint. Quid enim in huiusmodi operationibus per circumuolutionem & circumuagationem contingat, ex figura huius descriptionis euidenter intelliges. Finge brachij capitis, quem articulum vocat, progressionem in prima operatione qua à costis in priorē partē impellit in c — d linea esse cōstitutā: inde vero sursum in d — b: postea cum illinc in cauitatem impellitur, in b — a. cum huiusmodi fit impulsio nulla circumuagatio cōsequitur. Sed cum angulis in d & b retulis non in tres rectas lineas, sed in vnam tantum conflexam progressio efficitur: tunc euenit vt conuolutum brachium ad marginem dearticulationis ascendat: in quam cum deuenit, paruo momento accedente intro in sedem suam circumuagando illabitur. atque hoc commune omnibus est, quæ ex circumuagatione reponuntur.

Quam vero nunc refert, repositio huic cognata est. nam cum retro ad spinam dorsi cubito reducto eò necessario brachium quoq; sequatur, caput ipsius ante & sursum promotum circūuoluetur primum inferiore dearticulationis parte, deinde anteriore, quousq; ad marginem & supercilium sinus ipsius ascenderit: vnde in cauitatem deuolutum in sede sua stabiliatur. hic enim repositionis terminus est. Quemadmodum vero in ea quam ante hanc tradidit, ne homo in anteriorem partem sequeretur, capite medici vrgeri retro summū humerum iussit: ita nunc ne retro sequatur, è contrario faciendum censet: vt obiecta manu in posteriore dearticulationis parte in anteriorem retrudamus.

Hec repositio & ante dicta licet secundum naturam non sint: circumuagando tamen articulum ingredi cogunt. 10

Non secundum naturam has esse inquit, propterea q; non per rectas lineas, sed per circūuolutionem, sicut dictum est, articuli motio fit. qua in re quidem periculum est, ne eminetia aliqua defringatur. Cogunt autem dixit, vt violentiam earum significaret.

Qui autem calce reponere conantur, ij prope ad naturalem repositionem accedunt. 11

Cur hanc repositionem prope ad naturalem modum accedere dixerit, manifeste cognosces, si prius totam ipsam audiueris. id autem fiet, si verbis ipsius attendas. H

Homine supino humi collocato is qui reponit, utram in partem articulus exciderit, ea sedere humi debet: deinde manu lesa manibus suis apprehensa ad se brachium attrahere: calce uero in alam egrotantis coniecto, dextro uide licet in dextram, sinistro in sinistram, retrudere. In sinum tamen ale rotundum aliquid quod congruat, subiiciendum est. ad quem usum accommodatissime sunt parue admodum pile ac dure, quales multe à sutoribus consiciuntur. Si enim tale quid iniectum prius non sit, calce attingere ad caput brachij non potest. nam dum extenditur brachium, ala sinuatur: quippe cum tendones qui hinc & inde alam constringunt, contrarij inter se sint. Oportet autem aliquem ex altera parte confidentem integrum humerum continere: ne corpus, dum brachium lesum in diuersam partem extenditur, circumuagatur. Preterea alius debet supra egroti caput sedens habere mollis, atq; idonee latitudinis, quæ pile sub alam circumiecta fuerit, eamq; detineat, duobus capitibus apprehensis sinum retrahere, pede ad os summi humeri appposito, pile autem interiorem in partem, atq; ad costas maxime, non ad caput brachij collocata sit. 12

Siquis

- A. MEDICVS BRACHIVM AD SE ATTRAHENS
 B. CALX IN ALAM CONIECTVS
 C. EX ALTERA PARTE INTEGRV HVMERV CONTINES
 D. HABENA PILAE SVPERIECTA
 E. ALIVS HABENA SVRSV RETRAHENS
 ET PEDE OS SVMI HVMERI REPELLENS

Siquis ea quæ in hunc modum exponuntur, non intelligit, is non explanatione quæ verbis fiat, sed commonstratio ne rei in operationibus ipsis videt indigere. propterea sæpe, quemadmodum etiã prius dixi, consulo, vt qui librum Hippocratis legunt, diligenter ei animũ aduertant: atq; ea quæ dicuntur, intelligere conent. Ego igitur quasi iam sententiam horum verbo-

rum per te ipse perceperis, causam afferam, cur hanc repositionem alijs damnatis quæ secundũ naturam nõ fiant, prope ad naturalem modum accedere dixerit. Primum itaq; ob id, quia hæc brachium extendit, cum alia id minime faciant: vt merito laudanda huiusmodi repositio sit. dictum enim à nobis est in libris de fracturis quenam vtilitas extensionis sit: debereq; eam ante omnem repositionem & conformationem præcedere. Secundũ in hac repositione est, quod calce retro homo impellitur, ne ad brachium dum trahitur, sequatur. duabus igitur his operationibus distinctio efficitur: dum habena circumiecta alæ in posteriorem partem eger attrahitur, pede obiecto repellitur: quarum vtrinq; intentionem vnus exequitur. atq; hæc quidem secundum naturam in hac reponendi ratione sunt: molitio tñ deficit, cum parua pila nequaquam in mediam partem inter costas & caput brachij ingredi, ac multo minus calx possit. Nam si eò nihil inseratur, quo pacto molitio efficietur: si vero ea non effecta sit, neq; repositio secundum naturam prorsus erit.

13 Alia item repositio est cum ægro alter subhumerat, maior tamen esse debet qui subhumerat, et comprehensa manu humerum suum acutum in alam subijcere.

- A. ÆGRI HVMERVS
 B. HVMERVS SVB HVMERALIS I ALIA ÆGRI SVBIECTVS
 C. LEVIS PVRA TERGO APPENSVS

Primus repositionis modus commemoratus est, quod digitis aut ægroti, aut medici fit. secundus qui calce efficitur. tertium hic refert per subhumerationem: ita enim vocant, propterea quod ipse inquit, cum ægro alter subhumerat: id est humero suo subiecto in alam ægrum sustollit, quod quo modo fiat, manifeste ipse edocet. Iubet, nam, vt qui subhumeraturus ægro est, brachium laxatum eius manibus apprehendat: suumque humerum in acutum porrectum sub alam ipsius subijciat ita, vt in cavitatis eius sedem prominentia humeri insinuetur, ac firmetur.

Et deinde subuersare, ut sedi inaptetur: ea coniectura habita, ut circa humerum suum hominem ex ala suspendat: ipse vero seipsum altiore in eum humerum quam in alterum reddat: brachiumque suspendi ad suum ipsius pectus quicquid compellat: in eaque figuratone concutiat, cum suspendet hominem, ut contra brachium quod continetur, reliquum corpus propendeat. Si vero admodum levis homo sit, aliquis levis puer ei à tergo insuper appendatur. Hæ repositiones omnes in palestra usitate sunt: propterea quod alijs instrumentis minime indigent, sed alibi tamen etiam uti ipsis unusquisque potest.

Subuersare inquit, de humero eius qui sustulit, intelligens: quemadmodum fieri solet, vbi primum in sellam confidemus: circumuersamur enim paululum, vt desiderare in ea, ac firmamur KKKKKKKK ij mari

Septima Classis.

KKKKKKKK ij mari

Gal. in lib. Hipp. de articulis

mari cōmode valeamus. Cum autē ex sustollentis humero homo post terga suspendit̄, p̄culdubio
 p̄tracta in priorē partē manu distentionē facit. At si leuis nimis sit, ei appēdi puerum iubet, quo
 pondus ad distendēdū majus reddat̄. Concuti vero humerū āgrotantis ab eo q̄ sustentat, ea causa
 vult, vt brachiū ē directo ad p̄p̄riam sedem redigat̄. nā sicut dictum saepe iam est, vbi eō deductus
 articulus est: etiā si nos amplius non cōpellamus, cum musculi in officio sint, facile reuertitur. **B**

A. PISTILLV̄ MOLLI FASCIA INVOLVTV̄ SVB ALĀ INTRVSV̄
 B. BRACHIV̄ AD PISTILLV̄ PORRECTV̄ AC DETRACTV̄
 C. ALTER MANIBV̄ CERVICI CIRCUMLECTIS DEORSV̄ CŌPELLENS

Quin & qui pistillis cōpellūt, prope ad naturalem
 modum reponūt. Debet autem pistillum fascia aliqua
 molli involui, quo sublabi minus queat: atq; inter co-
 stas & caput brachij subintrudi. si vero pistillum breue
 sit: collocandus in sedili aliquo homo est sic, ut pistillo
 circumducat̄ brachium vix queat: sed longius precipue
 fit, ita ut stans homo ferē circa lignum suspendatur, de-
 inde brachio & cubito circa ipsum porrecto aliquis ex
 altera parte corporis ad cervicem circumiectis manibus
 iuxta iugulum deorsum compellat. **F**

Hi quoq; quatenus distentione in contra-
 rias partes vtuntur, eatenus secundum natu-
 ram reponunt. quatenus autem circa pistilli
 caput circūuagatur articulus, in eo vero à na-
 turali modo aberrant. cetera quæ particula-
 tim exponit, plana sunt.

Repositio hæc secundum naturam modeste est: &
 proficere, si quis eam bene tractauerit, potest. **16**

Mediocriter secundum naturam esse hanc
 inquit, id enim significat, cum ἐπιεικὸς, id est
 modeste dicit: quemadmodum etiam homo
 modestus, id est ἐπιεικὸς, mediocris & mode-
 ratus à Græcis nuncupari solet. Nonnulli ta-
 men sunt qui ἐπιεικὸς nō pro modeste & me-
 diocriter, sed pro admodum & maxime su-
 mant: ac p̄pterea, vt puto, in principio quoq;
 huius orationis particulā hanc prope/abstu-
 lerunt, atq; ita legunt, Quin & qui pistillis cō-
 pellunt, ad naturalem modū reponunt. Verū
 tamen debebant ij, etiā si nihil ab Hippocrate
 ipso dictum fuisset, in sequenti oratione ex ijs,
 quæ huic repositioni vitio vertit, intelligere.
 eā. n. reprehēdit, cū inquit, Circa enim pistilli
 caput, etiā si humerus fixus p̄maneret, pericu-
 lum est ne corpus circūuaget̄. atq; iccirco ea
 quæ p̄ scalā fit, vt inq̄t, melior est. Non est igit̄
 hæc ad summū laudāda, vt maxime dici natu-
 ralis possit. nā magis ea q̄ p̄ scalā fit, approbat̄. **G**

A. ROTVNDV̄ QVO
 DDĀ SCALĀ GRAD
 VI ALLIGATVM

Sed enim alia quadam huiusmodi est, quæ fieri per
 scalam consuevit, atq; etiam melior: propterea q̄ sus-
 pensum corpus hinc & illinc librari stabilius potest.
 Circa. n. pistilli caput, etiam si humerus fixus permane-
 ret, periculum est ne corpus hac vel illac circūuagetur. **H**

Quintus hic repositionis modus est, q̄ cur
 superiore, qui pistillo fit, sit melior, ipse mani-
 festissime declarat. **17**

Oportet autem ut supra gradum scale rotundū ali-
 quid alligetur, quod in cauum ale insinuetur: atq; ita
 caput brachij reuerti in naturam cogat. **18**

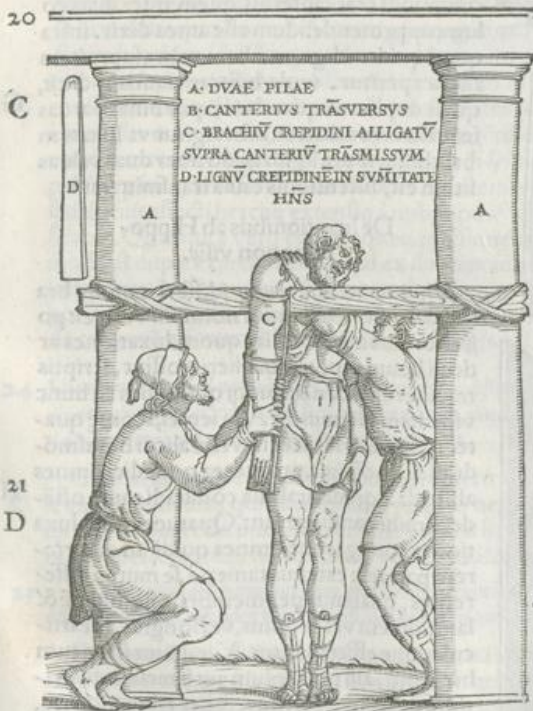
Ex eodem gradus ipsius ligno eminentia
 huiusmodi in machinaria hac scala statim à
 principio efficitur: qua nos etiam vti consue-
 uimus.

A uimus. Rotunda autē hęc in gradu eminentia ligno, quod deinceps describit, similis est. quod in superiori extrema parte crepidinem habet, à qua posteriores medici omnes crepidinem, id est *εμβρυ*, ipsum appellant. Adiungi hoc potest statarijs quoq; instrumentis cuiusmodi est Andreæ instrumentum & Tectionis. quorum nullius fabricam referre mihi nunc necesse est: cum à multis recentioribus qui de instrumentis scripserunt, dictum de eis satis sit, nobis enim Hippocratem explanare propositum est, qui ad omnia quæ vehementiore diffentione & molitione indigent, eo quod scamnum vocant, utitur.

19 Optima tamen repositionum omnium hęc est. lignum sumēdum est, quod latitudine circiter quinq; aut quatuor digitorum sit: crassitudine duorum, aut etiam tenuius: longitudine uero bicubitali, uel paulo minus. cuius summitas ex altera parte rotunda, & angustissima, & tenuissima sit: habeatq; in extremo paulo super eminentem crepidinem, quæ non ad costas, sed ad caput brachij iungat, ut alæ ad costas sub caput brachij subiecta inseratur. Linteo autem aut mitella aliqua molli summa pars ligni, quo lenior sit, est inuoluenda, eaq; sub alam sic est impellenda, ut inter costas & caput brachij interiorē maximè in partem collocetur: brachiumq; ei totum in longitudinē porrectum paululum infra caput brachij, & ad cubitum, & ad articulum manus alligandum est, ut quæ maxime firmum permaneat. in primisq; id curandum, ut summa ligni pars superato capite brachij in quæ intimum alæ sinum ingrediatur.

B Sextum modum repositionis, quem maxime approbavit, nūc docet: ligni cuiusdam apparatus manifeste describens, cui cū in summa extremitate supercilium quoddam ad crepidinū similitudinem promineat: crepidinem, ut dixi, totum ipsum medici vocant. Eiusmodi autē est supercilium, qualis in orificio patinarum crepido est in interiorē cavitatē conuersa. Unde etiā comicus quidā carpens patinarum crepidines circūlingere quendam dixit: *αμβωας* masculino genere more attico eas appellās. Nam Iones fœminino *αμβωας* huiusmodi proiecturarū & superciliorum figuras vocant: quo verbo hic Hippocrates utitur. Hac autē crepidine lignum hoc, ut inter caput brachij & costas adaptetur, commodissimum sit: quin etiā moliri uolentibus utilissimum. cum rotunditatem capitis brachij in se firmiter recipiat, ac comprehendat. Reliqua omnia in hac oratione aperta sunt.

20 Postea inter duas pilas canterius transversus confitendus est, eisq; bene deligandus supraq; eum brachium unā cum ligno transmittendū ita est: ut in alteram partem brachio, in alteram corpore propendente sub alam canterius subeat, quod ubi factum fuerit, hinc brachium inde corpus circum canterium deorsum detrahendum est, in eam altitudinem autē deligari canterius debet, ut corpus suspensum summis digitis instat. Hęc reponendi humeri ratio, longe optima est. Insuper enim molitur, si uel tantum interiorē in partem quæ caput brachij sit, lignum iniectum sit. Insuper item in utraq; partem librationes, ac stabiles ossi brachij sunt. Ac recentia quidem citius quæ opinaretur quispiam, redeunt, ac prius quæ extenta esse uideantur.

Pilas appellare hic Hippocratem colūnas: canterium uero trabem quæ ab altera columna ad alteram pertingit, perspicuum.

21 Quin etiam uetera restituere sola hęc repositio potest, nisi iam ob uetustatem & caro in acetabulum ingressa fuerit: & caput brachij in loco in quem excidit, moram sibi fecerit. Quamquā ita quoq; inueteratum brachij lapsus reponere mihi uidetur posse. Quid enim ista molitio non moueret? sed mansurum tamen in sede sua id non puto, sed relapsurum nibilo minus, ad consuetudinem. Idem facit, si hoc modo preparatum brachium supra scalam traiciamus.

Attritam & callo obduratam sedem, moram. i. *τρίβω* siue attritionem dixeris, appellat: quæ ex diuturna capitis brachij immoratione efficitur, in ea carnis circūiectæ parte, in quam id prima prolapsione incubuerit. Acetabulum uero uocat cavitatem quæ in dearticulatione est in extrema, ut dictum est, ceruicis scapulae parte. Plerumq; tamen profundos sinus magnis supercilij circumdatos tum ipse, tum alij nuncupare acetabula consueuerunt. nunc uero cavitatem eam hoc nomine appellat, in quam circumiectæ carnes, cum luxatio sit, priori sede, quam brachij caput deseruit, occupata, ineunt. Efficitur igitur ex eo quod & propria capitis brachij sedes est interclusa:

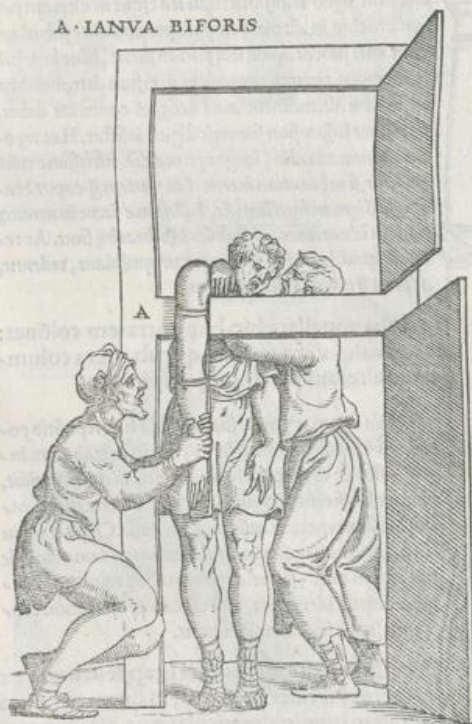

Gal. in lib. Hipp. de articulis

A. SEDILE THESSALICV
B. EGROT⁹ IN LAT⁹ COLLOCAT⁹ IN SEDILI

A. IANVA BIFORIS

& locus qui ipsum excepit, callo obducto vicem acetabuli exhibet, vt si etiam aliquando fuerit repositus articulus, resistere non possit: cum carnes præter naturã acetabulũ obstruxerint, & quæ os exceperunt, callo induratae cauitatem de articulationi similẽ adeptæ sint.

Idoneum quoq; admodum est, si recens sit lapsus, circa magnum se, ile thessalicum cõpulsionem facere. Preparatum tam, n esse lignum oportet, sicut dictum est. deinde in sedis homine in latus collocato, brachium ligno alligatũ supra reclinatorium traducitur: & in alteram partem corpus, in alteram brachium cum ligno deorsum trahitur.

Sedis cuiusdam talis quædam erat forma, qua in Thessalia antiquitus vtebatur: quæ a tergo ad rectas lineas porrectum in altum reclinatorium habebat: circa quod distentionem faciendam censet, quemadmodum superior de canterio edocuit. quo pacto autẽ collocandus in sede homo sit, manifeste declarat.

Idem facit, si supra biforem ianuam compellamus. ipsi autem quæ forte affuerint, utendum est.

Sunt nonnullæ huiusmodi ianux, quæ in medio transversum lignum validum habent, cuiusmodi erat canterius, quem inter duas columnas protendendum esse antea dixit. infra quod quidem lignum altera valua, supra item altera aperitur. vnde biforem ianuam dixit, quasi duplicem quandam, quæ binas paruas fores in se contineret. lubet igitur vt luxatum brachium supra lignũ quod inter duas valuas situm est, distentionis causa transmittamus.

De luxationibus ab Hippocrate non visis.

Hippocrates in alam vidisse se tantum brachij delapsionem inquit. nonnulli vero ex posterioribus medicis alias quoq; luxationes articuli huius, vt pote quæ fieri possint, scriptis tradiderunt. & nos quoq; quinquies ad hunc vsq; diem vidimus: in Asia semel, Romæ quater: quoties videlicet in vrbe alicui huiusmodi affectio cõtigit. propterea q; medici omnes absurda atq; admirabilia cõsultãdi causa ostendere mihi consueverant. Quatuor igitur luxationes contigerunt, omnes quidẽ in anteriorem partem: eatenus tamen a se mutuo differentes, quatenus per membri longitudinẽ & latitudinem vel propius, vel longius a dearticulatione efficiebantur. Mirabatur itaq; cum hic nunq; alij post ipsum aut semel aut bis vidisse se id attestarentur. toties tamen, vt nos, hucusq; viderat nemo. Quãq; fortasse posthac etiam alias tale aliquid videbimus. non. n. forte quadam, sed probabili causa rem hanc mihi occurrisse arbitror, de qua deinceps nunc dicam. In nostra Asia huiusmodi luxationem primum inspexi, cum adhuc sub illorum præceptorũ disciplina Smyrnæ erudirer. vrbs autem hæc magnitudine multo amplior est, q̃ ea de qua Hippocrates frequenter meminit, vt pote qui in ea plerunq; fuisset verfatus. Ego vero post secundum & trigessimum

In nostra Asia huiusmodi luxationem primum inspexi, cum adhuc sub illorum præceptorũ disciplina Smyrnæ erudirer. vrbs autem hæc magnitudine multo amplior est, q̃ ea de qua Hippocrates frequenter meminit, vt pote qui in ea plerunq; fuisset verfatus. Ego vero post secundum & trigessimum

- A** & trigelimum annum Romam me contuli, urbem tanta hominum frequentia celebratam, ut Polemo orator parū dixisse videatur, cum breuiariū ac cōpendium orbis terrarū eam appellarit. in qua, ut dixi, quatuor huiusmodi luxationes hucusq; extitisse manifestū est. Nā q̄a oēs medici de ijs quæ p̄ter opinionē inciēbant, mecū cōmunicare consueuerant: non modo, liquid Romæ huiusmodi contigisset, latere me poterat: sed quicquid etiam ad portum, & in vicina vrbe, quam Hostiam vocant, eueniebat, mihi non erat ignotum: propterea q̄ qui illis in oppidis medebant satis frequentibus etiā ipsis, cuncti mihi erant amici. Vrbes vero quarū Hippocrates fecit mentionem utpote in eis diutius cōmoratus, non pluribus habitatoribus, q̄ vicus vnus Romæ, incolebātur. Nihil mirum igitur, si in vrbe multitudine hominum frequētata plures simili modo pati contigerit. Adde q̄ illud quoq; ab experientia edoctus ad causæ inuentionē deductus sum. Nōnulli siquidem in palestris hoc modo luxabant, alij praua medicorum curatione. Duo. n. ex ijs q̄ a me visi sunt, prolapsū sibi fuisse articulum in alam dicebant: postea vero cum imperite medici molitionem adhiberēt, impulsū articulum inter musculorum cōmissuras, sicut conspiciebat, fuisse constrictum. Quare si multitudini, quæ in Romanorum ciuitate est, duas has quoq; causas adiunxeris: requires non cur tot viderim: sed cur plures non viderim, q̄bus in hunc modū brachium exciderit. Hippocrates. n. tēpestate qui medebant, legitime didicerāt: & præcipue in hac manuum opera erant exercitati. nunc vero vel nihil profus, vel breui admodum tpe didicerūt. præterea luctandi peritia mirum dictū est q̄ creuerit, quamq; varias ac multiformes magistri distortiones mēbrorū, circūnexionesq; inuenerint. Quares igitur, ut dixi, non cur tot, sed cur nō plures viderim in tot millibus hoīum, qui a multis aliptis, multisq; imperitis medicis in tales luxationes inducunt. Cæterum talium quoq; luxationum repositio iisdem efficitur scopis, distentione, molitione, & depositione. Oportet autē hic non ita moliri, sicut cum in alam exciderat, faciebamus. tunc. n. in anteriorem partem primū, deinde sursum articulus erat impellendus, quoad ē regione ad sinum in quē erat ingressurus, fuisset deductus. nunc vero, q̄a in anterioribus dearticulationis partibus est, siue ad exteriorem, siue ad interiorem partem musculis diductis interclusus: in contrarium est agendus, ut a musculis attractus in alam deferatur. ac maxime q̄dem efficere hoc potest vel sola distentio. in qua melius est ut locus sub ala stabiliat, sicut nos Smyrnæ in luxatione quæ hoc modo contigerat, egimus. Nam cū in palestra cuidam explicatum a colluctante brachium fuisset, q̄ modus in anteriorem partem, ppellere ē sede articulū præcipue potest: eo humi supino collocato distentionē similem ei quæ calce fit, adhibuimus. a tergo enim alterū constituimus, qui lorū latum alæ circūsectum retraheret, quodam tū prius indito quod sinum alæ expleret. nos vero, ut dixi, ex circūstringētibus musculis articulum cum repulsemus, eum remissa extensione permisimus a musculis in seipsos concurrentibus attrahi, in cauitatemq; cōpelli. atq; hic q̄dem facile reuersus est. statim enim in ipsa palestra curationem fuimus aggressi. satisq; fuit affectū brachij extensio a nobis ipsis facta, sicut in modo repositionis, qui calce admini stratur. Quandoq; vero etiam laqueo extēsiōnem fecimus. validus tū esse laqueo debet. cuiusmodi est duplex carchelus, & qui ex duobus aduersarijs loris ac perpetuis constat. Alias quoq; inueterata iam luxatione Hippocratico scamno indiguimus. de quo ipse procedente oratione postea verba facturū est. Nunc de luxationibus huiusmodi hæc sufficiāt. Sed iam ipsi deinceps de corporū ipsorum differentia, in q̄bus magis vel minus articuli excidunt, docenti attēdamus.

24 *Sciendum tamen est naturas a naturis in eo multum distare, ut quæ excidunt, facile reuertantur. acetabulum quoq; ab acetabulo distat, cum aliud facile transcendatur, aliud minus. plurimam item & ex nervis copula habet differentiam, cum quibusdam laxior, quibusdam intentia sit.*

D Cum orationē de repositionibus absoluerit: causas nunc subiungere incipit, cur quibus facile excidit articulus quilibet, ijs absq; magno negotio reponat: quibus vero raro id contingit, ijs difficulter fiat restitutio. Dictum etiā a nobis hac de re superius est, cum & ossium dearticulationi, & superiectorum musculorum vel laxitudini, vel intentioni id ascriberemus.

25 *Nam humiditas hominibus fit in articulis ob neruorū annexionem: si laxi natura fuerint, intentionesq; facile ferat. Multos. n. uideas, qui adeo sunt humidi, ut ijs, cū uoluerint, & absq; dolore articuli excidat, et absq; dolore reuertant.*

Per contrariū mihi hoc uidei enunciaſſe. nam cū ob naturæ hoīs humiditatē nerui laxi reddātur, non ob neruorū laxitatem humiditas in articulis exoriat: ipse contrarium oratione hac dicit. Sed cū uellet exprimere promptissimā neruorū extēsiōnem ex humiditate hoīum existere, id nō mihi uidei fuisse assequutus, nā p̄positiōe ob/iproprīe vsus ad causæ itelligētiā legētes inducit.

26 *Habitusdo præterea quedam corporis differentiam affert, quibus enim bene se habet membrum, carnosumq; est: ijs sicut minus excidit, ita difficiliter reaptatur. Cum uero attenuatior se ipsis sunt homines, & macilentiores: tunc fit, ut ijs & magis exeat, & facilius redeat. Quod ita esse illud est argumento: q̄ bobus femora tunc magis ex acetabulis elabuntur, cum sint macilentissimi. macilentissimi autem boues sunt sub finem hyemis. unde etiam eo tempore luxantur maxime. Si modo tale aliquid scribendum in medicina est: sed est sanè.*

Septima Classis.

KKKKKKK iij Naturæ

Gal. in lib. Hipp. de articulis

Nature & differentiæ articulorum, quibus fit, vt vel facile vel difficulter & luxationes & re- **B**
 positiones efficiantur, duæ sunt: quas & ego sæpe, & ipse in oratione supra hanc explicauit. Ac-
 cedit vero his quãdoq; & tertia, de qua nunc agit, quæ ex plenitudine & tenuitate corporis exi-
 stit, quam habitudinem vocant. Quanto enim carnosiores se ipsi, homines fuerint, tanto ipsi & lu-
 xationes & repositiones articulorũ difficiliore euadunt: propterea quod multitudine carniũ vndiq;
 constringuntur. at è contrario si attenuati fuerint, cutis enim carniũ dearticulationibus circũ-
 iectarum laxior esse cõta, neutrũ vetat. Nam si gracilis natura quispiã sit, obefiore nihilo erit infe-
 rior. sicut enim in libris de tẽperaturis demonstratum est, qui gracilior est natura, siccior: qui est
 obefior, humidior temperatura est. Quare gracilium intenta musculorum substantia, dearticula-
 tionem coarctat. obefiorum vero carnes quatenus ampliores sunt, eatenus locum circa articulũ
 obstruunt: quatenus sunt humidiores & molliores, facilius cedunt, & capita excidentium rotun-
 dorum ossium admittunt: vt par in luxationibus vtriusq; his facultas existat. At si quis carnosus na-
 tura cum sit, quodam tẽpore gracilior euaserit: ei facilius tunc q̃ prius articulus & elabitur & re-
 uertitur. Eodem modo si gracilis natura pinguefactus sit, eo tempore difficulter luxationes pati-
 tur: & quæ luxata sunt, ægre ei restituntur. In huiusce rei testimonium ea adducit, quæ in bobus
 fieri conspiciuntur. planeq; omnia declarat, vt nulla indigeat explanatione, nisi verbum aliquod **F**
 vnum aut alterum incidere, de quo annotandum aliquid esse videatur.

Recte enim *Homerus omnibus pecudibus boues eo tempore maxime laborare nouit, & ex bobus aratores: pro-* **27**
pterea quod hyeme operantur, his igitur articuli excidunt maxime: quippe cum maxime attenuentur. Alia enim pecora
breuem herbam depasci queunt: boues non ita, nisi prius alta euaserit. quippe cum alijs gracilis labri prominentia,
gracilis item superior maxilla sit: boui è contrario obesa labri prominentia, & maxilla obesa ac retusa: ut breuibus
herbis subijcere eam non ualeat.

Pecudes, id est *περὶ βῆτα*, quod verbum oues proprie significat, nunc dixit pecora omnia: sicut
 in libro de sacro morbo ita ad verbum scriptum est. Nulla alia pecus est præter q̃ boues & capra. **cc**
 & apud *Homerum* etiam, ubi inquit. *Multæ illi pecudes adsunt. cum greges pecorũ* **cc**
 velit significare. alij quoq; veteres hoc nomine ita vsi sunt.

Solipeda siquidẽ animalia, utpote ambidẽtia, frendere sanè possunt, & breui herbe dentes subijcere. delectanturq; **28**
eiusmodi herba magis, q̃ cum est alta. breuis enim ut plurimum melior, ac solidior, q̃ alta herba est. & præterea etiam **G**
prius q̃ alta fatiscat in frugem. Ideo igitur in hunc modum canit. Cui bobus ueris incinda superuenit hora. **cc**
quia incundissima alta herba ipsis apparet. Sed aliq̃ èt bos laxiorẽ q̃ cetera animalia articulũ habet. iccirco alijs quoq;
magis est uolupes, & p̃sertim cũ macer est, & consenuit. His oibus de causis boui etiã excidit maxime, de quo plura a
nobis nunc sunt scripta, q̃ antedictorum oĩum testimonia sunt. Ceterũ de quo nũc sermo est, came expertibus citius
& excidit & reponit, q̃ came p̃ditis: minorq; inflãmatio humidis & macilentis, q̃ siccis & came oppletis superuenit.

Frendere, id est *σαρκάζειν*, nonnulli significare dicunt labra inter se ita vehemẽter cõmittere, vt
 auellere atq; abscindere partem aliquã graminis valeant. Alij dentibus inferioribus & superiore
 labro idem efficere, *σαρκάζειν* dici asserunt. propterea quod frendentes homines atq; indignantes,
 quod *σαρκάζειν* dicimus, mordere dentibus labrum consueuerunt. Sed illos quidem dentibus in-
 ferioribus labrum superius mordere aiunt: quæ vero ruminant animalia cum inferiore tantum
 dentium ordine prædita sint, eo ad mordẽdum vti. Alij frendere inquit nihil aliud esse q̃ den-
 tibus inter se ex vtraq; parte cõmillis scindere. vnde etiam dictũ esse hĩc asserunt *σαρκάζειν*, quasi
 carnificare dixeris: propterea quod carniuora animalia vtriusq; dentium ordinibus vtiunt. Atq; his
 q̃dem ea quæ hic dicuntur, videntur attestari: cum *Hippocrates* non ruminantia animalia fren-
 dere, id est *σαρκάζειν* dixerit: sed vtriusq; dentium ordines habentia, quæ ambidẽtia seu vtrinq;
 dentata appellant. hæc depasci etiam breues herbas possunt, vt equi, asini, & muli. Ex illis vero **H**
 quæ vno im ordine dentium instructa sunt, ea sola valent idem facere, quibus tenuis ac gracilis
 labri prominentia est. Ideo boues soli animalium quæ herbis vescuntur, per hyemem alimenti pe-
 nuria laborant: eo quod neq; frendere, id est dentibus abscindere, neq; labris apprehendere, ac de-
 tondere, sicut capre, & oues, breuem herbam queunt. Hęc q̃dem tria animalium genera bifurcas
 vngulas habent. Ambidentata aut sunt solipeda, hoc est solidis vngulis prædita, nomine ita per
 contractionem facto, vt asserunt qui etymologijs dant operam, pro solipeda: *μόνονυχα* grece, pro
μονώνυχα, quasi solunguia & solidunguia dicas. eo quod solum habeant vnguem. Talem enim in hu-
 iusmodi animalibus solida vngula obtinet locum, qualem in hominibus vngues, id est summum pe-
 dem. Minor aut inflammatio his exoritur: quia cum facile excidat articulus, facile etiam reponi-
 tur. vt merito vel parua inflãmatio, vel nulla prorsus subsequat. in violentis enim luxationibus,
 & repositionibus dolores musculi contrahunt, ex quibus inflammationes oriuntur.

Vinciturq; minus in posteriore tempore. quin & mucus subest amplior quãdoq; q̃ par sit: atq; ita lubricum locum **29**
 reddit. Articuli enim sunt omnino macilentis, q̃ obefis mucosiores.

De toto tempore quod subsequitur, intelligere potest: quod duplex est: alterum post re-
 positionem,

A positionem, statim cum inflammatae partes curantur: alterum post curationem, cum in tranquillo statu membrum iam constitutum est. Nam statim post repositionem, cum inflammatio adest, ea ipsa, ut ipse etiam dixit, articulum cōstringit. Post curationem vero, quia in talibus hominibus musculorum substantia intenta est, & ex magnis inflammationibus, quae superuenerūt, restat durities quaedam in musculis contracta: fit ut articulus quasi vinculo quodam coarctetur.

30 Nam ipsae etiam carnes eorum qui non recte ex arte inedia confecti fuerint, si graciles sint, & si obesi, sunt mucosiores. Quibus tamen cum inflammatione mucus subest, ijs cum articulus ab inflammatione uincitur, non admodum ex mucositate elabitur: elapsurus quidem, si nihil neque amplius neque minus inflammationis contigisset. At quibus articulus rediit, & partibus circumiectis inflammatio nulla superuenit: ut uti absque dolore humero quiescit: nullamque ob id curam sui habendam sibi amplius opinantur. Contra quorum opinionem uaticinari medici partium est: huiusmodi hominibus & rursus magis excidit, quibus nervi fuerint inflammati. In omnibus in homine ita res se habet, & praecipue in humero, & genu, quippe cum haec maxime etiam luxentur. Quibus scunq; uero nervi inflammati fuerint: uti humero, cum & dolor, & inflammationis intentio prohibeat, non possunt. Iis cerato, & plagulis, & linteis multis deligando succurrendum est, sub alamque munda ac mollis lana conuoluta, quae sinum expleat, subiicienda: ut & firmamentum deligationi exhibeat, & articulum sustentet. Brachium autem ita, ut in superiorem partem uergat, detinendum ut plurimum est, sic enim fiet, ut caput humeri procul a loco in quem lapsum fuerat, absit, ubi autem humerum deligaris: postea brachium ad costas mitella aliqua corpori circumducta alligandum.

Qui cunq; vel ob famem, vel ob iracundiam, vel ob luctum, vel ob dolorem, vel ob stomachi fastidium minori alimento sumpto quam conueniebat, extenuantur: ijs non statim carnes siccae efficiuntur: quae admodum illis, qui recte ab arte inedia confecti fuerint: sed humidiores in omnibus ut plurimum habitibus euadunt, cum ob defectum alimenti colliquationes quaedam, & contabescentiae in ipsis fiant. Illi vero etiam magis contabescunt quibus dolor accessit, unde etiam poetae dolores & curas *μελεθόνας* uocant, quali membredia & coruras dicas, quae membra edant, & consumant: & cor urant. Colliquefcit autem in ipsis carnibus adeps omnis, & quicquid molle, & recenter coactum est. Quando uero medicus dedit opera attenuare, ac gracile reddere corpus aliquod uult, primum id inedia coarctat: postea frictionibus adhibitis, et exercitationibus accommodatis, si aliqua colliquatio contigit, eam vel per sudorem quod sensui patet, vel per sensui obscuram, sed ratione perceptibilem distillationem digerendam curat. neque ex cibis aut potibus quicquam sibi esse neglegendum ducit, sed ijs ipsis est faciles reddere excretiones omnes studet, tam quae per aluum, quam quae per urinas fiunt. Ita enim efficitur ut maxime undecunq; siqua est in corpore ex colliquatione humiditas, educatur, quae si intus maneat, mucositas mora temporis carnes efficit. Nam quicquid subtile ac ferofum in colliquatione inest, per distillationem, si ea sola procuratur, abit ac digeritur: quod crassius est, tantum remanet: quod tempore lentore quodam contractio mucosum simile euadit.

31 Refricandus item humerus est sensim, et leniter, ac multorum quidem peritum medicum esse oportet, sed certe etiam refractionis, quippe cum ex eodem nomine non idem eueniat. refrectio enim articulum laxiorem iusto uincire: duriorē quam conueniat, soluere consueuit. Sed de refractione alio in libro a nobis definitur. Talis igitur articulus mollibus manibus (confert enim) & praeterea leniter refricandus est.

Ne duritia aliqua ex inflammatione relinquatur: accommodata frictio est, si sensim, & leniter adhibeatur. Ea autem multiformi manu translatione facienda est, a superiori parte deorsum, & sursum ab inferiore: & deinde non tantum sursum ab inferiore, sed a superiore etiam deorsum: quin est orbiculariter, & quasi per transversum a dextris ad sinistra, & e contrario a sinistris ad dextra: ea causa ut fibrae musculorum omnes emolliantur. Nam refractionis nomen, *ἀναρτήσις*, per frictionem a veteribus dicebatur. Quocirca ne existimes, id quod opinati nonnulli sunt, cum dicit refricandum humerum esse, uelle eum in fricando ab inferiori parte ductum manu esse faciendum, refricare, non uniuersum frictionum genus, non unam tantummodo eius differentiam ab inferiore parte sursum significat. Id quod ipse quoque manifestat, cum inquit, sed de refractione alio in libro a nobis definitur. non enim profecto de una tantum differentia eius omissis reliquis dicitur se esse polliceri. Quin & in libro de ijs, quae in medicatrina fiunt, ipsas omnes declarauit toto genere est ibi nominato, refractionem, inquit, soluendi, uinciendi, carnem augendi, minuendi vim habet: & quae sequuntur, de quibus cum in commentarijs eiusdem libri, tum in libris de salubribus absolutissime a nobis dictum est.

32 Articulus autem mouendus est non uolenter, sed adeo ut sine dolore moueatur, constituuntur uero omnia, alia longiore tempore, alia breuiore.

Nihil in deficientibus inflammationibus huiusmodi motione utilius est, reliquias enim omnes eius absoluit, quibus neglectis amentari ac uinciri articuli consueuerunt, utroque enim modo affectionem hanc appellant.

33 Exciderit ne brachium hisce notis cognoscendum est.

In libro etiam de fracturis prius in peccantes inuectus est: hic quoque cum ita fecerit, ac deinde redargutioni

Gal. in lib. Hipp. de articulis

redargutioni eorum de repositione subiunxerit ea, quæ non modo ex antedictis consequbant, **E**
 sed et illis attestabantur: nunc deinceps luxationis humeri notas tradit, quæ sanè licet in operibus
 artis antecedant, necesse sit, in docendi tamen ratione non est necesse. Sequantur ne aut aliqua,
 aut præcedant necessario nec ne, illud tibi argumento sit: si videlicet vel agi opus, vel intelligi di-
 sciplina recte ante non possit, quod præcedit, cognitum fuerit. Repositio igitur luxatorum an-
 te quæ in quem locum articulus excelsit, intellexerimus, tradi dare non potest: prius tamen quæ signa
 luxationum perspexerimus, potest. nam modo in aliam fieri luxationem ante didicerimus, repositi-
 tionem & nos ipsi excogitare, & ab alijs traditam cognoscere postea satis possumus: fieri tamè in
 aliam luxationem, nisi prius totam dearticulationis naturam nouerimus, perspicue intelligere non
 valemus. Siquis igitur loquutus de repositione, postea qualis luxationis repositionem docuerit,
 subiungeret: is ordinem necessarium immutaret, quemadmodum si etiam differentiam prolapsio-
 nis prius persequutus, de natura postea dearticulationis quispiam pertractet. nam qui bene nouit
 quo modo in aliam excidat articulus: ei de natura dearticulationis discere superuacaneum est. sed
 si prius qualis natura iuncturæ sit, deinde prolapsionem norit: nihil ei deest, quin repositionem op-
 time percipere valeat. Sicut etiam nunc signorum ignorantia nulli impedimento nobis fuit ad re-
 positionem intelligendam. Atque hoc fieri in omni doctrina curationis potest. quid enim vetat, **F**
 quin inflammationis iecoris, aut ventriculi, aut renum, aut coli curationem prius docere quispiam
 possit, quam eiusmodi morborum dignotionem perceperit: curare tamen ante quæ dignoscat, non
 poterit. Ex ratione itidem & docendi via non est, si vel inuenire curationem, vel doceri ab altero
 velis prius, quam exacte naturam membri cognoueris, quod curandum est.

Nam cum iustum habeant corpus homines, et brachia et crura: sano membro uti debemus ad non sani, et non sano ad sani exemplum, neque alieni articuli inspiciendi. 34

Quod profus ex utraque parte & à dextris & à sinistris æquale est: iustum appellauit, nam quia
 formæ membrorum longorum, id est crurum & brachiorum diuersæ, hominibus sunt, membrum
 coniugatum & compar eius ipsius qui affectus est, comparandum alteri censet: ex quo quæ
 à naturali statu abierit, coniectandum.

Alij enim alij exarticulati magis natura simt, sed ipsa eius qui laborat membra attendenda, sanum ne ægrotanti 35
dissimile sit. **G**

Eos qui piectos atque eminentes articulos habent dum in naturali statu sunt, exarticulatos vocat.

Atque hoc quidem recte dictum est, admodum multam tamen propterea obintelligentiam habet: neque satis est si tantum 36
ratione artem hanc cognouerimus, sed consuetudine uersandum est.

Non omnem absolute ignorantiam obintelligentiam nuncupat, sed eam tantum quæ adiuncta
 est, & vicina cognitioni: qua fallimur, & obintelligimus, id est præter id quod verum est intel-
 ligimus. Quo modo vero contingat ut decipiamur comparando etiam sanam partem ægrotan-
 ti, ipse deinceps ostendit, cum ita inquit.

Multi, n. sunt, qui præ dolore uel alia causa, licet non exciderint articuli, in figuram tamen similem illi, in quam sa- 37
nium corpus formatur, redigi non possint. Insuper igitur aduertenda atque intelligenda huiusmodi figura est. Quin et in
aliam caput brachij magis incumbere in luxato quæ in sano uidetur. de super uero in superhumerali concavis locis appa-
ret: osque summi humeri, utpote cum in inferiorem partem subierit articulus, extare conspiciunt.

Vnam hic obintelligentiam, ut ipse vocat, ostendit, quæ circa figurationem contingit, quippe
 cum interdum in qualdam figurationes affecta membra redigi non valeant: & tamen homines **H**
 quibus id euenit, non ex luxatione, sed ex dolore, aut musculi contentione ita affecti sint. Altera
 deinceps ignorantiam subiungit.

Ceterum obintelligentiam quoque hoc quandam exhibet: sed postea de hoc, cum res digna scriptu sit, nonnulla scribemus. 38

Cum sinuatus locus apparet in superhumerali, quam *ἐπ'ωμίδα* dicimus, id frustrationem quæ-
 dam & deceptionem afferre ait, de qua postea scripturum se pollicetur. error autem hic interdum
 euenit, cum iugulum à scapula fuerit diuulsum.

In luxato præterea cubiti gibbus uidetur à costis magis, quam alter dista. e. si tamen uim attulerit quispiam, admo- 39
uebit quidem, sed cum labore.

Signum hoc errorè adiunctum habet: nisi est tumor sub ala appareat, occurrente ibi si quis cõtre-
 ctet brachij capite: quo fit, ut ad costas admoueri gibbus cubiti sine magno dolore non possit.

Quin etiam sursum idem rectum brachium ad aurem cubito extento attollere, aut hac et illac perinde ac sanum 40
traducere non poterit.

Hæc quoque nota sicut superior, obintelligentiam & deceptionem affert. perspicuum enim
 est ex ijs, quæ prius dixit: multi enim sunt qui præ dolore, uel alia causa, licet non exciderint arti-
 culi,

A culi, in figuram tamen similem illi, in quam sanum corpus formatur, redigi non possint. Nam si brachia ad costas admoventur prompte aliquis potest, articulum quidem esse sede naturali non esse dimotum certum indicium est, sed si aliqua ex parte tamen impediatur, cum vel ex dolore vel ex musculi contentione accidere impedimentum id queat: dubia luxationis indicatio euadit.

41 Ac notæ quidem luxati humeri hæc sunt. repositiones item, quas superius scripsimus, & curationes eadem. Operæ precium autem est discere quo modo iis quibus frequenter excidunt humeri, mederi ualeamus. quippe cum multi, licet in alijs omnibus idonei admodum sint, hæc calamitate à certaminibus fuerint prohibiti: multi ite incepti ad res bellicas euaserint, corrupti quæ fuerint. Operæ precium quoque ob illud erit, quod qui ijs recte medeatur, nouerim neminem: sed alios ne aggredi quidem rem, alios contraria quam conserat & sentire & facere uideam. Multi enim medici luxatis humeris & in superhumerali, & in anteriore parte, qua brachij caput extuberat, & in posteriore quoque paululum à superhumerali adustiones adhibuerunt. quæ quidem adustiones, si brachium uel in superiorem, uel anteriorem, uel posteriorem partem excidisset: recte fuissent administratæ, cum uero in inferiorem partem exciderit, eijciunt magis, quam prohibeant. caput enim brachij omnes à superiore inani laxitate excludunt. Sed ita hæc aduërda sunt: Cutem sub ala digitis interceptam contra maxime eum locum in quem brachij caput excidit, attrahere debemus.

B In hac quoque oratione clara omnia sunt, quocirca, nisi ubi obscuritas aliqua occurrerit, à nobis sunt prætereunda.

42 Deinde ita attractam in ulteriorem usque partem deure.

Nullam partem cutis attractæ absque deustione relinqui uult, sed candens ferramentum à dextris in sinistras alæ partes, & à sinistris in dextras traiciendum censet.

43 Ferramentis autem adurendum est non crassis, neque admodum caluatis, sed oblongis: quippe cum penetrabiliora sint, aptiora quæ, ut manu imprimantur.

Caluata, id est φαλακρά, ferramenta appellat, quæ rotunditatem quandam læuem in extremis partibus habent, cuiusmodi sunt specillorum capitula, & quæ nucleata appellantur, & spathularia. oblonga uero his contraria nuncupat: quorum extrema minime sunt rotunda, sed mucronata, ad suffulionum interunctiones accommodatis instrumentis quodam modo similia.

44 Adurendum quæ est translucidis, ut quæ celerime, quatenus fieri potest, penetrent. crassa enim cum tarde penetrent, latiorum crustarum casus efficiunt, periculum quæ afferunt, ne cicatrices perumpantur: quod quamuis peius nihil sit, est tamen deformius, & inartificiosius. Cum uero in ulteriorem partem deuris, satis erit in plerisque si in inferiore parte adustiones hæc solas adhibeas.

Ignita esse ferramenta ad alam deurendam uult, admodum enim ignita & candentia translucida appellat.

45 Quod si periculum minime esse uideatur, ut cicatrices perumpantur, sed multum in medio spacium inter sit: tenue aliquod linitorium specillum per adustionum foramina traiciendum est, cute adhuc suspensa ac retracta: alioquin, non traici non posset. Vbi uero traiectum fuerit, cutis dimittenda: deinde inter duas adustiones, alia tenui ferramento iniicienda: ætenuis quæ deurendum, quo ad in subiectum specillum inciderimus.

Cicatrices, id est ὠτρίλας vlcera ipsa hic appellat, quemadmodum poeta, qui de recenti vulnere loquens ita canit. Donec adhuc calidum sanguen fert ipsa cicatrix. Postea quæ, attractam cutem per transversum à dextris in sinistra deusseris: alteram secundam tibi faciendam censeat, non transversam illam quidem ex altera parte uidelicet in alteram ferramento impresso, sed in medio in altitudinem penitus adacto. Oportet autem medium inter priores adustiones spatium idonee esse magnitudinis, si, n. paruū admodum esset: in discrimen res ueniret, ne perruptis vlcerationibus magna una plaga efficere: ex qua quidē licet quantum ad partem illam exiccandam & stringendam spectat, nihil peius euenturū sit: necesse tamen non est, ut magna cicatrice effecta, turpius locum illud reddamus: cum ex paruīs perforationibus comparari æquale præsidium queat.

46 Quantum autem ex cute alæ intercipiendum sit, ex his conicere debemus. Sub ala subsunt glandule, sed multis et alijs in corporis partibus. Ceterum alio in libro de glandularum solimembria scribetur, quid quæ sint, & quæ in qualibus significent, quæ quæ uim habeant. Glandule igitur apprehendende non sunt: nec quæ interius subsunt, magnum enim periculum impendet.

Solidam atque integram essentiam glandularum naturam solimembriam, id est ὄυλομελίην uocat, de qua alibi docturum se esse hic pollicetur. non tamen ullus de glandularum solimembria Hippocratis liber nunc extat. Tametsi quidam ex recentioribus Hippocratis sectatoribus paruū quendam librum edidit de glandularum solimembria inscriptum: qui & dicendi forma, & sententiarum longe à germanis Hippocratis operibus abest. Ut omittam quæ neque ex superioribus medicis quæpiam mentionem eius facit: neque qui indices librorum Hippocratis condidere, eum agnoscunt.

Quippe

Gal. in lib. Hipp. de articulis

Quippe cum opportunissimis tenoribus vicina sint. Sed quicquid extra glandulas est quāplurimum apprehendendum, innocuum enim est. E
47

Subesse glandulis, quæ sub ala sunt, tenores, id est τόνους opportunos inquit, nervos intētos ita appellans. Ridiculum igitur est, quod quidam recentiores medici opinantur, qui tenores appellari ab Hippocrate eos nervos tantum asserunt, qui coniugati & pares à cerebro exoriuntur: propterea quod in libro secundo vulgarium morborum ita scribit: Duo vero tenores à cerebro iuxta os magnæ vertebræ, & quæ sequuntur. Nam qui ad manus & brachia feruntur, nervi, ab omnibus dissectionis professoribus à dorso medulla exoriri circa collum qua thoraci appropinquat, conceduntur: quos & nunc appellare tenores in præsentī hac oratione videtur Hippocrates: & deinceps bis, & inferius etiam iterum, ubi de spina dorso agit, tenores nervos nominat.

Sciendum tamen est, si valde brachium sublatum attollas: nihil ex cute sub ala, quod alicuius momenti sit, comprehensurum te esse. resimatur enim in sublatione: neque tenores ullo modo ferendi sunt, qui in promptu & intenti ea figuræ ratione extant. Sed si paululum attollas, & multum cutis apprehendere poteris: & tenores, quibus cavendum est, intus citra comprehensionem subsident. 48
F

Cutem sub ala ex nimia totius brachij sublacione absumi inquit, quia cum laxa antea esset, ut fuereffluere videretur: in hac figuratiōe ita subiectis partibus superextenditur, ut redundatio illa pereat atque absumatur.

Nonne igitur in tota arte ante omnia curandum est, ut iustas figuraciones in singulis inveniamus? 49

Iusta ea vocat quæ facultate & vi æqualia sunt: hoc est in quibus id pro dignitate vniuscuiusque rei est, & convenientia servatur. Nūc enim res proposita est adustio cutis sub ala: quæ brachio accommodate figurato faciēda est. Si igitur brachium adeo demissum sit, ut vel costas attingat, vel parum admodum ab eis distet: ne inspicere quidem in intimum alæ sinum licebit, nedum iniectis digitis cutem apprehendere, atque inurere poterimus. Si vero cōtra maxime sublatum sit brachium: nihil ex cute erit, quod alicuius momenti sit, quod attrahi digitis queat: quippe cum in eiusmodi figuracione subiectis corporibus superintendatur ita, ut nervi quoque in promptu extent. Quocirca tantum diducendum atque abstrahendum brachium ab ala est: ut & locus visui pateat, & digitis facile subiectis cutem attrahere ac deurere valeamus. Hæc figuratio enim iusta erit ad operationem exercendam: neque amplius erit attollendum, nulla siquidem alia de causa brachium elevamus, quā ut attrahere cutem sub ala possimus, ac deurere, quemadmodum ipse dixit. Nam si fieri posset, ut demisso brachio hæc operaremur, figuracione ea opus esset, utpote quæ laxiorem cutem reddat, nam ita & plurimum ex ea traheretur, & operis administratio periculo omni prorsus vacaret. G

Atque hæc circa alam: satisque hæc comprehensiones sunt, si adustiones recte adhibeantur. 50

Comprehensiones de cute hic intelliguntur.

Extra autem alam duo sola loca sunt, ubi adustiones affectionem vindicantes iniicere quispiam posset. 51

Extra, hic non ad loci differentiam referri videtur, sed sicut apud Demosthenem aliosque oratores dici consuevit, cum extra rem à se aliquid dictum fuisse aiunt, id est præter rem: ita hic ab Hippocrate dictum est, extra alam, id est præter hanc quam diximus alæ adustionem, duæ aliæ sunt, quæ affectioni opitulantur. Quod enim inquit affectionem vindicantes, opem ferentes, & liberantes significare perspicuum est, quemadmodum etiā apud Euripidem, cum Orestes ita dicentem inducit. Ego quidem sum matre iugulata impius.

Pius sed alio nomine patrem vindicans. hoc est liberans à contumelia, cuiusque auxiliium ferens. Differt autem τιμωρῶν cum dativo, quo hic utitur Hippocrates, & τιμωροῦμένος cum accusativo. Illud enim auxilians, hoc vlciscens & puniens, & crucians significat: unde εαυτὸν τιμωροῦμένος, id est seipsum crucians, Menandri fabula inscribitur. H

Vnam in anteriore parte inter caput brachij, & tendonem qui ad alam spectat. 52

Hoc in loco à nobis quoque articulus prolapsus prominere visus est, qui quidem totius anterioris regionis pars vna est, cum enim anterior regio tota lata sit, vnam partem plane mediam, duas utrinque habet: alteram versus interiorem, cuius nunc mentionem facit: alteram extrinsecus, de qua postea aget. Qua in re admirandum proculdubio Hippocrates est, quod cum nunquam aliā in partem, quam in alam excidere articulum vidisset, satis sibi esse non putavit si adustionem ei accommodatam tantum tradidisset: sed duas alias etiam adiungens loca ea exquisite coniectura est assequutus, in quibus nos quoque firmatum caput brachij inspeximus. Ex quibus quidem humeralis venæ sedes, qua muscoli duo inter se committuntur, qui à pectore procedit magnus, & quæ deltoides nominatur, quater: altera extrinsecus in media regione, de qua deinceps dicturus est, semel à nobis visa est brachij prolapsionem excepisse.

Vbi

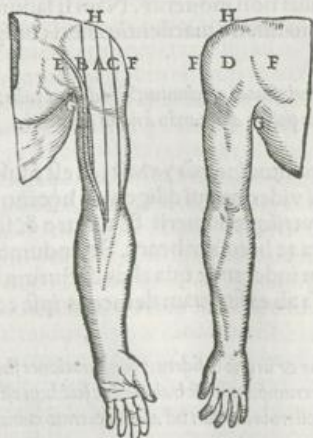
A Vbi quidem cutis penitus deurenda: ita tamen ut altius nō procedamus. vena enim crassa prope est, et nerui, quorum neutra sunt calescienda.

Venam quæ humeralis appellatur, crassam nūc vocat, quasi magnam & latam, cui commissio illa antedictorum musculorum superiacet, neruo adiuncto, ex quo tota, quæ circum circa venam est cutis, fibrarum distributiones accipit. Cauendum quidem esse ne in adustione cutis neruum aut venam tangamus, manifeste exposuit, sed in primis ne venæ partibus, an in interioribus, an supra ipsam admodum sit, non planè declarauit. Possumus enim hoc facere, primum attractâ cutem eo modo quo de ala dictum est, per trāsuersum deurere: deinde traiectione specillo in orbem secundam cauterij impressionem facere. Sic enim in ala, licet nerui maximi, & vnâ cum ipsis arteria & vena latissima subesset: inurendam tamen cutem præcepit, subiectis partibus ex specilli lati traiectione tutela præparata: ita nunc in propria sita hac adustione nihil mirum esse debet, si cutem quæ venæ superiacet, adurendam censeat. Nervos sanè illos sub ala tenores opportunissimos appellauit, eo nomine vti solitus de magnam vim habentibus, sicut illi: de ijsq; qui & prope dorli medullam, & crassissimi substantia sunt. Hūc vero neruum qui iuxta venam humeralem est, nerui simplici nomine nuncupauit, neque opportunum vocauit: quippe cum & longissime à dorli medulla absit, & magnitudine paruus sit.

B In exteriori uero parte altera adustio injici potest, tendone qui ad alam est multo superius, brachij autem capite inferius paulo: cutisq; penitus adurenda est. Sed neque hic alta impressio est facienda, propterea quòd ignis neruis est inimicus.

Ad reliquam partem, quæ humeri articulū elapsum excipit, deuenit, quæ in exterioribus partibus anterioris regionis est, in quam quoq; ipsam excidisse brachium semel conspeximus. Non recte autem in plerisque exemplaribus ita scriptum est: in posteriore uero parte altera adustio injici potest: non enim in posteriore parte dearticulationis locus hic est, sed in exteriori. Nam si quis loca iuncturæ humeri circūscita, quæ latitudine contineantur, distinguere exquisite velit: perspicuum sanè est eum, si omnes aduertat, in anteriori parte lineam quandam latitudine carentē planè mediam animo concepturum esse, quæ desuper per longitudinem brachij porrecta latitudine vtrinque adiacente anteriorem partem definiat intrinsecus humerali vena, extrinsecus altero quodam tanto intervallo, quanto vena hæc à linea illa latitudine carente abest: Atq; hi anterioris regionis termini sunt. Vtrinque uero duo sunt alia loca, in quibus alæ tendones existunt: anteriorem alter, alter posteriorem terminans regionem. Iuncturæ enim huius interior regio ex interioris tendonis inter venam & alam circumscriptione consideranda est: Exterior ex tendone exteriori, & linea eius intervalli, quanto à linea illa anteriore exquisite mediâ distare venam humeralem dixi.

Quare ex hac diuisione quicquid exteriori tendone alæ superius est, dearticulationis huius posterior pars nullo modo dicere, sed exterior. Posterior. n. locus dearticulationis huius sicut scapulæ pars est: quemadmodum inferior, ala ipsa. Superior uero, quicquid inter summum humerum & capitulum brachij intercedit.

A. LINEA LATITVDINE CARENS.
B. HUMERALIS VENA.
C. ALTERVM TANTVM INTERVALLVM
D. POSTERIOR PARS
E. INTERIOR. **F.** EXTERIOR.
G. INFERIOR. **H.** SUPERIOR.

Vlcera autem omni medela curanda sunt. In quo aduertendum ne uehementer brachium attollatur, sed mediocriter, quātum ad ulcerum curam sufficiat, ita enim minus refrigerarentur. Confert siquidem ut omnes uestiones tegantur, quo curari conuenienter queant. Minus itē digrederentur, & sanguinis eruptione infestarentur minus: minusq; eis conuulsio superueniret.

Causas ipse subiicit, cur non esse uehementer attollendum brachiū iubeat. Primum, quia confert ut uestiones omnes contegantur, quo curari queant: tum ne refrigerentur, alioqui enim, ut ipse dixit, vlcerebus frigus mordax est: cutem circū circa indurat: dolorē irreparabilē creat. sed multo magis ijs, quæ ex calida causa extiterunt: quemadmodū nūc ex igne. Minus p̄terea, inquit, digrederent. i. hīarēt, & oras expandent. quod cum sit: & magis frige hūc, & serius consolidantur, & cicatrices maiores cōtrahūt. Qd̄ uero deinceps dicit, & sanguinis eruptione infestarentur

Gal. in lib. Hipp. de articulis

infestarentur minus, ad omnium vlcera vniuersalem rationem spectans, subiunxit: non ad ea **B**
de quibus nunc loquitur, nam si, vt iussit, cutem deusserit quispiam: nullum subsequiturum san-
guinis eruptionis timorem, dubitat nemo. Fortasse tamen ex eo q̄ denudata cute nerui refrixe-
runt, conuulsionis solius periculum impenderet: cuius etiam in fine huius orationis ipse men-
tionem fecit.

*At ubi iam pura effecta vlcera sunt, ad cicatricesq; deueniunt: tunc profecto omnino brachium ad costas alligatum **56**
et die et nocte semper detinendum est.*

Cicatrices hic proprie pro inductione p̄nsolidationis vlcera, nō sicut superius fecerat, pro
vlcerebus ipsis posuit. Maximam igitur habendam curam cēset, ne brachium a costis diducatur,
nisi parum admodum: atque id eo tantum tempore, quo vlcerebus curatio adhibetur. maxime
enim puris vlcerebus ea omnia accidere conspiciuntur, quæ modo commemorauit: & præcipue
ab externis causis. Nam dum fordida vlcera adhuc sunt, & inflammata: formidem, & humorū præ-
ternaturalium redundantiam pro obstaculo ac tegumento habent. calor vero inflammationis fri-
gori extrinsecus aduenienti resistit. Vbi autem & inflammatione carent, & pura, excrementi- **F**
tiusq; sordibus mundata iam sunt: magis q̄ prius ea quibus afficiuntur, perferunt: ac propterea
facile ab externis causis, & præcipue frigidis molestantur, & ob exquisitum sensum dolore, cæ-
terisq; molestijs vehementius afflictiuntur.

*Quin etiam ubi sanauerunt, simili modo in multum tempus brachium ad costas est alligandum. ita enim maxi **57**
me fieri posset, ut cicatrice obduceretur: et intercluderetur laxitas ea in quam maxime brachium prolabitur.*

Et hic finem adustionis quem proposuit, declarat, cum inquit: ita enim maxime fieri posset, vt
cicatrice obduceretur: & intercluderetur laxitas ea, in quam maxime brachium prolabitur: perinde
ac ita dixisset: Quanto enim cicatrix contractior ac breuior euadit: tanto in angustius spatiū cutis
circa alam cogitur, id quod maximum remedium est, ne eò excidere facile brachium queat.

*Quibuscumq; uero humerus repositione fuerit frustratus, si adhuc in auctione sint, os brachij lesi non simili modo **58**
ut sani, augeri consuevit, sed augetur quidem aliquantulum: breuius tamen, q̄ alterum euadit.*

Ea quæ necessario illis eueniunt, qui exarticulatum humerum habent: nunc commemorat.
Primum igitur ac maxime commune, ex quo cetera reliqua omnia consequuntur, illud est: q̄ minus
alimentum brachium percipit, ex hoc enim postea fit, vt in iam adultis tenue ac macilentum: in
adhuc crescentibus breuius euadat. Hæc autem alimentum inopia, & ex venarum & musculorum mē-
bri distorsione contingit: & ex eo quoq; q̄ totus articulus non mouetur. Nam si sanum quoque
membrum diutius profus absq; motione permaneat: manifeste macilentius fieri conspicitur.

*Qui etiam ab ortu anci uocantur, ob duplices has calamitates huiusmodi efficiuntur: Si uidelicet talis aliqua luxa **59**
tio in utero eos præoccuparit. Alteram item ob calamitatem: de qua postea aliquando a nobis scribetur.*

Anci γαλιόγκωνες à græcis appellantur, qui an à similitudine τῶν γαλιῶν, id est mustellarum,
quasi mustellanci ita dicti sint, an alia aliqua de causa: illi viderint, qui diligenter hæc inquirere stu-
dent. Medico uero utile est, si sciat nonnullos esse, qui vtrisque humeris & dextro & sinistro lu-
xatis nascantur: ac propterea vtraque brachia contracta ac breuia habeant. Sciendumq; ei est **H**
alteram quoque causam esse, quæ huiusmodi affectionem inducat: de qua aliàs dicturum se esse pol-
licetur. Difficile tamen est alteram reperire, quæ diuersa ab ea sit, quam deinceps ipse contingere
infantibus ait, in hunc modum.

*Adde q̄ quibuscumq; adhuc infantibus circa caput brachij altæ et in imo desidentes suppurationes sunt, ij quoq; **60**
omnes anci euadunt. et siue incidantur, siue adurantur, siue sponte erumpant: ita se habere hæc sciendum est. At qui ab
ortu anci sunt, licet uti manu aptissime possint, neq; ipsi tamen attollere brachium ad aurem extento cubiti gibbo ua-
lent: sed multo minus lesa, quam sana manu id faciunt.*

Hoc quoq; foetibus in utero accidere potest. Nam calamitatem ab hac diuersam, quæ in utero
foetificatis luxationis causa sit, inuenire difficile est. Vtrasque uero has contingere, ex ijs non est,
quæ fieri nequeant: quippe cum fieri possit, vt & suppuratio foetui oriatur, & erumpat, & à natu-
ra consolidetur: & multo magis in humeri articulo luxatio fiat, tum ob humiditatē naturæ infan-
tis, tum ob id q̄ acetabulum iuncturæ labilem exitum præbet.

*At quibuscumq; iam uiris humerus exciderit, et repositus non fuerit, superhumeralis carne magis expers efficitur: **61**
habitusq; gracilis hac in parte euadit. Cum tamen dolor ijs cessauit, quæcumq; abducendo à costis gibbo cubiti in la-*

A tus operandum est, ea non omnia exercere simili modo possunt: ea autem possunt, quae traducendo brachio preter costas vel ante, vel retro tractantur. Nam scobinā, & feram trahere queunt, & scari item dolare, & ferrare, modo ne nimis sursum attollere cubiti gibbum cogantur: & cetera operantur, quaecumque huiusmodi figuraciones requirunt.

Superhumeralis ijs qui ita sunt affecti, non modo statim ubi caput brachij humerum deserit, attenuatur, & gracilior apparet: verum etiā postea adhuc magis eiusmodi fieri conspicitur, propterea quod procedente tempore musculi deltoideis partibus debiliores atque ad alimentum capiendum ineptiores redduntur: dum intentus deorsum violentius brachij caput in alam consequitur: & quia non mouetur, neque propriam operationem exercet, quia brachium attollebat: frigidior & imbecillior, ac propterea macilentior euadit. Quippe cum motio corroberet, ocium tabefaciat.

DE SUMMO HUMERO.

B 2. His autem quibus summus humerus auulsus fuit, os quod auulsim est eminere conspicitur. est autem is iuguli & scapulae nexus, quippe cum hac in parte diuersa hominis ab aliorum animalium natura sit. Medici igitur in hoc uulnere maxime decipi consueverunt, cum enim os auulsim emineat, superhumeralis humilis & cōcaua apparet: ut ab illis quasi humerus prolapsus sit, cura adhibeatur. Multos quidem ego noui medicos in alijs sanè non malos, qui dū huiusmodi humeros conantur reponere, excidisse eos rati: multa damna uexando attulerunt: neque prius desistere, quā uel sententiam mutarint, uel reposuisse se articulum existimantes quid facere deberent amplius, ignorarint. His curatio ea est, quae alijs huiusmodi: cetratum, plagula, linthea: & deligatio in hunc modum facta. Vrgendum deorsum os eminens est: atque in parte plagulae plurima imponenda, ac deprimenda quae maxime sunt: brachiumque ad costas in superiorem partem annexendum, atque ita detinendum. Hoc enim nullo modo maxime fit, ut accedere ac coire auulsim os possit. Sciendum tamen probe est, & praedicendum etiam tuta haec esse, si alio qui uolueris: propterea quod nullum neque paruum neque magnum nocumentum ex hoc uidere humero euenit: sed locus tantum deformior euadit. Quippe cū neque hoc os in pristinam sedem simili modo, ut natura erat, restitui queat: sed necesse omnino sit, ut uel paulo uel multo turgidius in superiore parte efficiatur: neque aliud aliquod in eundem planè statum redeat, quod communicans cum altero ac coherentia auulsim fuerit. Paucis diebus dolor in summo humero sedatur, si recte deligetur.

Coniunctionem ac coherentiam ipsam summum humerum esse hic ostendit: dicitque ipsum esse os, & necesse utraque. Summum humerum sanè esse cartilagineū os coniunctioni iuguli & scapulae impositum, manifestum est: è quo membranae quaedam exortae capita ossium inter se colligant. unde fit, ut si id auulsim sit, iugulum quoque eodem consequatur: ac propterea emendatio est, si iugulum deorsum vrgeatur ac deprimatur sic, ut circulares quosdam flexus efficiat. Sed depressio haec in adolescentibus magis succedit: eo quod quanto magis aetas progreditur, tãto corpora nostra sicciora euadunt. Sicut igitur sicca ligna ad flexuras idonea minime sunt, sed humida & uiridia facile eas tolerant: eodem modo eorum qui adhuc aualescunt, ossa, si uis afferatur, inflecti possunt: ac multo magis si cassa sint ac fistulosa, ut iugulum est. Atque ego quidē in me ipso expertus sum, sensique mihi inflecti iugulum: palpitabat enim profunde, cum ex uolenta deligatione vehementer deprimeretur, idque ad quadraginta usque dies sustinui: quorum spatio capiti brachij ita admotum iugulum est, atque adhaesit: ut & qui id nunc uident, auulsim aliquando fuisse, non credant: & qui quando auulsim est, distantia trium digitorum uiderunt recessisse, rem supra modum admirentur. Contigit tamen ut per id tempus brachium penitus alimento destitueretur, sic ut gracile prorsus effectum fuerit: & unā cum ipso cubitus etiam non aleretur. sed haec sanè uno tantum deligationis subsidio fuerunt emendata: totumque membrum non multo post tempore, quā solutae fasciae sunt, alimento fuit restauratum. In adolescentulis uero, ac pueris etiam magis deprimere os deligatio facile potest. Nam mihi quidem quintum & trigelimum annum agenti pati hoc modo in palaestra contigit, non tamen aliquem alium tam adultum, cum ferre uolentiam deligationis non ualere, curare ita unquam potui. Ego uero etiam ipse frigidum adeo locum sentiebam, ut toto die ac nocte calido oleo fouere eum cogerer: subiecto toti corpori corio quod dicitur, supra quod nudus, utpote cuniculae aestibus infestatis, cubabam. Supposita igitur ad pedes uacua pelui corium ea parte accommodate figuratum fuit, ut inde in peluim defluere liquor posset: atque ita quod in pelui collectum fuerat, iterum in lebetem transfusum, atque ad ignem calefactum supra affectum locum totum perfundebatur. & si paululum aliquando qui id ministrabat, intermisissent, statim musculorum circa collum intentionem sentiebam: ut perspicuum inde esset, si in perfundendo negligentius se gessissent, consequuturam facile fuisse conuulsionem. Sed mihi musculorum afflictionis alia quaedam non parua causa accesserat, quam commemorare non ab re erit: ut existimare unusquisque possit, ex sola iuguli depressione nihil eiusmodi musculos fuisse passuros. Cum enim mihi auulsus summus humerus fuisset in palaestra, alipta depressiorem superhumeralem intuitus atque humiliorem, brachiumque in alam elapsum esse opinatus, brachium mihi extendebat, moliri que id aggrediebatur: remque artificiose tractabat. Cum uero opus minime procederet, & frustra tempus tereretur: errare ego hominē in molitione existimans, alij unā cum ipso & brachium deorsum, & sursum humerum distenderet, iussit: ipse uero digitis integræ manus in alam brachij, quod excidisse uidebat, coniectis, ut inter costas & caput brachij

brachij inferti moliendo paululum ipsum retruderent: nulloq; ibi tumore præter naturam inuen- **B**
to, statim desistere ab intentione eos qui vnâ cum alipta distendebant, monui: non enim excidisse articulum, vt opinabantur. At illi quasi ego dolore iam fractus id dicerem: hortabantur, vt me ipsis obtemperantem exhiberem, non mihi: neq; intentionem quicq; remittebant. ac fortasse musculum diuulsiissent, id quod nonnullis etiam alijs contigit: nisi forte quidam alius superuenisset: quod cum sciret me nequaquam ex mollitie intentione fuisse prohibitorum, vt remiserint, effecit. à meq; quod euenisset, quidq; facere iuberem, requisitum. At ego cum auulsum esse summum humerum, oleoq; & linteis & lanis esse opus dixissem, in balneo profectus sum: ibiq; copioso circumfuso oleo in solo quo ad potui, sum immoratus: donec quæ ad curationem spectabant, fuerunt comportata. quare effectum est, vt mihi ex vexatione ea musculi assidua fotione indigerent. Pleriq; vero licet eis hoc non contingat, deligationem ipsam non tolerant, sed difficultatem ex affectione in posterum tempus malunt habere, quàm ad quadragesimum vsq; diem laborem eum sustinere. Citius enim iuguli os exacte inflecti posse non existimo, reliqua in oratione hac Hippocratis patent.

DE IUGVLO.

Iugulum fractum, si vere abscissum fuerit, curatu facilius est: si per longitudinem, difficilius sanatur. contrariumq; in **F**
hoc euenit quàm quispiam opinaretur. Nam quod vere abruptum est, cogi magis ut in naturalem statum redeat, potest: ut si curam adhibeat aliquis: quod superius abijt, deorsum compellere figuratibus idoneis, & accommodatis deligationibus non difficulter queat. nam etiam si non prorsus coaptatum sit: os certe quod supereminet, non admodum acutum efficitur. At si per longitudinem confractum os fuerit, similis ut in ossibus amissis, de quibus superius modo scriptum est, calamitas euenit, quippe cum & coherere inter se non admodum partes hæ fractæ soleant, & ossis fragmentum quod eminet, valde acutum euadat. In uniuersum igitur sciendum illud est, ex iuguli fractione nullum neq; humero, neq; reliquo corpori timeri nocuumtum, nisi sideretur: sed hoc tamen raro contingit.

Vere abscissum inquit, caulatim abruptum, sic vt nulla in parte contineatur. cuius oppositum est non vere abscissum, quod vno modo fieri ipse declarauit, cum dixit: si per longitudinem, difficilius sanatur. simulq; ostendit quod exquisitè abruptum, per transuersum: quod non exquisitè, per longitudinem fractionem pati. Quando igitur penitus abscissum est, alternari ita partes ossis consueuerunt, vt cum vel sursum altera, altera deorsum, vel introrsum altera, altera extrorsum abeant: fractura propterea magna esse, atq; incurabilis videatur. At altero modo cum per longitudinem fractio accidit, licet minor læsio esse appareat: eius tamen difficilior sanatio est, quippe cum **G**
iugulum fasciæ circunvolutionem, sicut brachia & crura non admittat. quæ sola complanare, atq; astringere quod in longitudinem scissum est, potest. Si hæc quæ nunc dixi, memoria teneas, nihil ex ijs, quæ deinceps subiungit, tibi esse obscurum videbitur.

Deformitas tamen circa fracturam euenit: atq; id primum turpissimum, deinde uero minus turpe fit. **64**

Melius erat, si dixisset, minus turpe apparet. Inter initia enim rei nouitate turpe id eest maxime videtur: postea uero temporis processu assueti homines, sicut in alijs omnibus, ita in hoc quoque deformitatem negligere consueuerunt.

Iugulum porro non secus atq; ossa alia cassa cito conglutinatur. quæ enim huiusmodi sunt, callum celeriter obducunt. Quando igitur recenter est fractum, & qui uulnerati sunt, maius malum quam sit, esse opinantes, satagunt: & **65**
medici diligentiam ac studium adhibent, ut recte medeantur. Procedente uero tempore et uulnerati, quippe cum dolore non afficiantur, neq; aut ambulatione, aut comestione prohibeantur: rem negligunt, & medici, quia locum eum restituere in pristinum decorem nequeunt, refugunt: neq; incuriam laborantium ægre ferunt. interim uero calli inductio acceleratur. Deligationis autem modus similis, ut pleriq; alijs est. nam & cerato, & plagulis, & linteis mollibus medendum est, & hæc insuper curanda sunt, insuperq; animaduertendum in hac tractatione & plagulas plurimas supra eminentem partem imponi debere: & fasciis plurimis ea maxime in parte comprimere oportere. Sunt autem nonnulli qui comprobant iam plumbum quoddam graue superalligari, quo superextantem partem deorsum cogerent. Intelligunt quidem fortasse neq; illi qui simpliciter deligant. Sed neq; hic modus fracturæ iuguli est accommodatus, quippe cum fieri non possit, ut quod eminet, deprimatur, quod alicuius momenti sit. Alij uero quidam sunt, qui cum cognouerint huiusmodi deligationes erraticas esse, & non secundum naturam eminentia deorsum cogere: deligant quidem etiam ipsi plagulis & linteis utentes, non secus atq; alij, sed mitella quadam cincto homine ea parte qua cingi aptissime potest, cum plagulas supra eminentiam fracturæ imposuerit, ita ut extuberent, initium fasciæ ex anteriore parte cinctui alligant: atq; ita eam è directo iuguli productam in posteriorem partem conuoluunt: atq; ibi cinctui circumiectâ in anteriorem partem rursus, ac rursus in posteriorem reducunt. Alij autem non cinctui circumiiciunt linteum, sed interfemineo: atque inde per sedem, & spinam traducendo ac circunoluendo fracturam comprimunt. Sed hæc quidem non experto dum audiuntur, prope ad naturalem modum accedere uidentur: utenti uero inutilia euadunt. Non enim sunt stabilia ullo tempore, etiam si iaceat quispiam, licet enim ita quàm maxime sint, si quis tamē iacens uel cruris inflectat, uel ipse inflectatur, fasciaciones omnes mouentur: & alioqui molesta deligatio est.

Cum causam dixerit cur cito huiusmodi ossa conglutinentur, cur inductio calli celeriter efficiatur: **66**

A ciatur: propterea non explicauit, quia ex ipsorum ossium natura de quibus est fermo, intelligi potest. Quæ enim casta sunt, plus humiditatis in se habent: qua effusa, vt superius diximus, & à facultate quæ in osse est, coagulata, callus circa fracti ossis oras concrefcit. quod vbi satis effectum est, oræ ipsæ constringuntur, ac colligantur, non ex intima parte atq; alte osse conglutinato, quæ admodum carnes solent: sed sicut dictum est, in exteriore tantum superficie quasi vinculo quodam conferruminato, Cætera omnia si quis animum aduertat, patent.

66 Nam & sedes intercluditur, & lintea uniuersa in hac angustitate colliguntur. cingula pretereà non ita firmiter ac cincta sunt, ut ea quæ ipsi circumiunguntur, non elabi sursum cogant: atq; ita necesse sit, ut fasciationes omnes laxent. Quæ proxime uero aliquis facere uideret, licet magna nõ faceret: si aliquibus linteis circa cinctum datis, plerisq; alijs ad priorem illam deligationem uteretur, sic enim maxime fasciæ & stabiles sunt, & sese mutuo tuentur. Pleraq; quidem quæ ipsi quibus iugulum fractum est, contingunt, dicta iam sunt, sed illud quoq; aduertendum est, iugulum ita plerisq; frangi solere: ut os quod à pectore est, in superiorem partem emineat: quod est à summo humero, in inferiore subsidat, cuius ea ratio est, qd pectus neq; inferius multo abire, neq; superius potest.

B Quod inquit in angustitate, id est *σενυροχωρία*, quasi locangusthumiditatē dixeris, compositum nomen non est, vt quidā opinantur, ex loco & angustia & humido, sed ex *σενυροφ*, id est angusthumido, quod tamen nihil amplius q̄ angustum significat, per paragogen vetusto more ita productio vocabulo, atq; inde *σενυροχωρία* nihil amplius q̄ loci angustiam notat. Perspicuum hoc esse ex Simonidis etiam carminibus potest: quæ in hunc modum se habent.

» Non sic opacis quispiam vnquam in montibus

» Pauisse fertur sæuæ occurfu pardalis,

» Angusthumida iter solus iniens semita: *σενυροφ* enim hic quoq; pro *σενφ*, id est angusthumida pro angusta tantum positum esse manifestum est.

67 Articuli enim qui est in pectore paruis *crissatus* est.

Leuem quandam motionem *crissatum*, id est *κικλισμόν* vocat: siue autem à *Crissa* auī, quam motacillam dicunt, & græce *κίγκλον*, nomen hoc deductum sit, quæ pennas in cauda assidue motat, atq; agit: siue ab alia aliqua re: considerare ad presens propositum minime spectat. Sed magis conuenit, vt causam inquiramus, cur iuguli dearticulatio quæ ad pectus est, cum ex minimis nequaquæ sit, sicut aliæ quæ: motionem tamen nullā habeat, quæ digna existimatione sit. Quam rationem huiusce rei asserat Hippocrates ipse, audiamus. Sed aduertendum, pectus hic nõ pro tota anteriore thoracis parte sumptum videri, sed pro medio tm osse, quo cum costæ dearticulantur: quod posteriores medici proprio vocabulo *σέρον* quasi stratum appellant: ita enim inquit,

68 Ipsum enim pectus & sibi ipsi, & spinæ dorsi est commissum.

Sibi ipsi commissum esse pectus, quod stratum dicunt, manifeste apparet. Spinæ dorsi vero etiā esse coopratum aperte intelliges, si in arefacto animalis cadauere costas à posteriore parte spinæ dorsi, ab anteriore strato huic innixas euidenter inspexeris.

69 Proxime quidem iugulum ad humeri articulum natabile est: cogitur enim frequentem motionē habere ex summi humeri connexionē. Pretereà cum uulneratum fuerit: pars quæ pectori inheret, in superiorem partem elabitur: neq; admodum in inferiore deprimi potest. quippe cum natura leue sit, & supra ipsi q̄ infra inanitas laxior pateat. At humerus, & brachium, & quæ his annexa sunt, facile à costis & pectore absolui queunt: ac propterea & longe superius, & inferius abire possunt. Quando igitur fractum est iugulum, os quod ad humerū est, deorsum inclinatur. procliuus enim ei est simul cum humero & brachio deorsum defluere, q̄ sursum ferri. Cum igitur hæc huiusmodi sint: desipiunt sanè illi qui supereminentem ossis partē deorsum depelli posse existimant, nā id quod infra est, ad superius applicandū esse p̄spiciū est. quippe cū id sit, quod moueatur, quodq; à naturali sede excefferit, patet itaq; cogi id nullo alio modo posse, deligationes siquidē nihilo magis appellūt, q̄ repellūt. Si uero quis brachii costis q̄ maxime adherēs sursum protrudat sic, ut q̄ acutissimus humerus esse uideat: ita planè fiet, ut ad os quod à pectore est, inde fuerat auulsū, coaptet.

Translatis, & vetustis linguarum nominibus, quibus ciuili loquutione utatur, uti Hippocrates consueuit. Tale quid Xenophon etiam facit. nam ille quoq; licet ciuilitate, sicut quisq; alius, eloquatur: vetusta tm sæpenumero & translata uerba interferit. At rarius q̄dem in eo, frequentius in Hippocrate hoc reperitur: quæ admodum in superiore oratione *crissatum* dixit, in hac, natabile: quod uerbum idem est atq; infirmum, & stabilimento carens. quemadmodū etiā quod inferē, declarat, cum inquit: cogitur. n. frequentem motionem habere ex summi humeri connexionē. summus uero humerus ex articulo humeri frequenti motione præditus est. quippe cū minime intentus sit, motusq; maximos habeat. Quod uero in principio dixit: proxime/ambiguū est, utrum ad locum, an ad rem ipsam referendū sit. nam vel proxime ad articulum mobile esse iugulum intelligemus, quod mihi esse rectius uideat: vel ut alijs magis placet, aduerbiū hoc proxime/ ad natabile & mobile erit coniungendū: ut talis oratio euadat: q̄ proxime natabile iugulum iuxta humeri articulum est: hoc est q̄ proxime ad frequentem motionem, agitationemq; accedit.

Septima Classis.

LLLLLL

Si igitur

Si igitur aliquis legitima deligatione usus, ut celeriter consolidetur: reliqua omnia excepta antedicta figuratioe uana esse existimet: is et recte intelliget, et citissime atque optime curabit. Si homo tamē cubet, multum refert. Et dies, si quiescat, quatuordecim satis: uiginti plurimi sunt. 70
B

Legitimam deligationem vocat ab omnibus usitatam, quæ quasi lex quædam non scripta iam sit, ita enim & in uitæ cōmuniōne consuetudines quædam & institutiones quæ ab omnibus obseruantur, legibus similes euadunt: & *νόμιμα*, id est legitima, seu instituta appellantur. Fracturis enim accommodatam deligationem non oēs, ut par erat, conficiebant: ac propterea plura de ea in primo libro de fracturis conscripsit. Hic uero nulla huiusmodi affectioni alicui deligatio adhibetur, nam sicut & prius in cōmentarijs in eum librum editis demonstratum à me est, & nunc etiā fuit repetitum: oēs affectiones quæ modo deligationis fracturis accommodatæ subijciuntur, in eo libro ab Hippocrate fuerunt commemoratæ: quæ uero alteram deligationem requirunt, in hoc exponuntur. Fit siquidem fracturis apta deligatio, cum lintea soli fracto membro in spiram circumducimus, altera autem, cum in alias quoque partes, & plerumque eas quæ membro affectio oppositæ sunt, fasciæ conuoluuntur, quemadmodum in libro de ijs quæ in medicatrīna fiunt, etiā dicit, Humeri deligationi ea quæ per alteram alam fit, circumductio consentit.

Quod si alicui cōtrario modo iugulū fractum sit, id quod non sepe euenit, sic ut os quod est à pectore, subeat, quod est à summo humero, supemineat, supstetque; alteri: nullo magno negotio i curatio opus est. Ipse, n. humerus demissus et brachiū ossa cōmittere iter se pōt: et quælibet uel uulgaris deligatio est satis. Pauciq; ad callū cōtrahēdiū dies sufficiūt. 71
F

Superius dixit, plerumque fieri, ut cum iugulum totum per transuersum abrumpitur, pars ossis quæ à pectore est, in superiorē locum elabatur: altera uero quæ est ab humero, inclinatur inferiorius. Nunc de altero modo scribit, qui rarius contingit, cum eminentius à parte humeri: depressus à pectore os euadit: quod facilius curatu esse inquit. Humero siquidē ipso demisso fit, ut iuguli quoque pars, quæ summo humero est annexa, simul cum ipso deorsum sequatur: alteriq; ita equalis esse cōtra deligationem, & curationem idoneam admittat.

Si autem ita fractum non sit, sed in latus uel hac uel illac fuerit elapsum: restituere in naturalem situm oportebit, humero uia cum brachio sublato, sicut etiam antea dictum est. Vbi uero in pristinam naturam redierit, reliqua medicina celeritima erit, pleraque quidem alternata sursum compulsum brachium dirigit. 72

Intelligendum tibi est de ossiū in interiorē uel exteriorē partē recessu dictū hic ab Hippocrate esse. Sed ex me illud cognoscas, intus in corporis profunditatē, extra ad cutem esse accipiendū. G

Quæcumque uero ex superioribus uel in latus elabuntur, uel deorsum: ijs directio preparatur, si homine supino collo cato, medio inter scapulas dorso paulo sublimius aliquid subijciatur, sic ut pectus anfractū quæ maxime sit: brachiumque ei ob costas porrectum aliquis attollat, medicus uero altera manu in caput brachij impressa uola repellat: altera fracta ossa cōponat, ita enim quæ maxime in naturam restituitur. Ceterum id quod dictum iam est, superius os in inferiorē partem subire facile admodum solet. Plerisque sanè ubi deligati fuerint, figuratio ipsa opitulatur: cum ad costas gibbo cubiti detento sursum humerus propellitur. 73

- A. ÆGER SUPINVS COLLOCATVS
B. PVLVINVS INTER SCAPVLAS SVBIECTVS
C. ALTER BRACHIVM A COSTIS DIDVCTVM ATTOLLENS
D. MEDICVS FRACTA OSSA COMPONENS

fractum mensis super incidit. In hunc modum igitur figurato homine uult, ut medicus altera manu caput brachij costis prætenti ac diducti in exteriorē partem repellat. ita, n. fiet, ut fractæ ossis partes maxime disiungantur: cum ad id etiam circūflexa illa figuratio non parū conferat: altera uero, iuguli partes inter se conformet, ac cōponat. In sequenti oratione melius aliqñ inquit esse, si ad costas porrectum brachium attollatur. H

Quando pars iuguli pectori cōmissa uel in latus, uel deorsum elapsa est: tunc inquit preparari directionē, si quis supino homine collocato inter scapulas sub ipsa dorso spina uidelicet cervicali, aut puluinum, aut tale aliquid supponat: ut ea parte totus thorax recuruatus ac circumflexus efficiatur. Anfractum enim, hoc est *περιγνόμενος*, circū circa inflexum appellat. qua uoce etiā poeta utitur, cum inquit. An-

74 **A** Nonnullis uero humerus in superiorem partem propellendus est, ut est dictum: gibbus autem cubiti ad pectus ad ducendus, ita ut manus ad summum humerum sani brachij detineatur. et si cubare tolerat, opponendum aliquid est quod obfirmet, ut humerus in suprema parte permaneat: si de ambulare uult, fimbria ex mitella facta circa acuta partem gibbi infrenda, ac collo appendenda est.

Huiusmodi figuratio in exteriorem partem caput brachij abducit: ut pars quoque iuguli qua summo humero coniuncta est, simul cum eo abducatur. Sed ut plurimum huiusmodi figuratio ne opus non esse inquit: satis enim prior esse ad directionem faciendam, cum ad costas gibbo cubiti detento, non ut nunc ad pectus adducto, brachium suppelletur. non quod ad pectus adducere inutile sit: sed quia cum plerumque dimoueat, proposita operatio exequi rem optime queat, nam si prior ea in agendo non successerit, ad secundam transire postea poterimus.

GALENI IN LIBRVM HIPPOCRATIS DE
ARTICVLIS COMMENTARIORVM

B

LIBER SECVNDVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

*Agit de reliquis manus articulis, de faciei malis, ac maxillis, de naribus,
& auribus curandis, cum luxata, uel fracta fuerint.*

DE GIBBO CVBITI.

I

Vm gibbi cubiti articulus dimotus aut subluxatus ad costas aut exteriorem in partem est, acuta eius parte in concava brachij subsistente, in rectum extendendus: quodque eminent, retro et in latus repellendum est. Cum uero pfecte excessit uel hac uel illac, extensio ea adhibenda, qua brachium fractum deligatur. ita enim incurua gibbi pars minime prohibebit. Excidit autem maxime uersus costas. Directio uero eius est, si plurimum abducendo ne caput brachij comicem cubiti attingat: suspensum ita circū agamus et circū flectamus, et non in rectum extendamus: simulque in contrarium in utraque partem impellamus, in sedemque ita compellamus. In his confert etiam si gibbus

C

partim in supinam partem, partim in pronam contorqueatur. Curatio postea ex figuratioe ea est, ut paulo superiorem manum gibbo cubiti: brachium uero ad costas habeant, sic et appensio, et positio, et gestandi facilitas, et natura, et usus in communi sunt: si modo prae callus non increuerit. Increuit autem celeriter. Linteis uero curatio sic le-

A. ALÆ SVBIECTA HABENA
B. MANIB' DEPELLEN'S
C. MEDICVS ARTICVLI PALMIS
COAPTAS

D

ge articulari, ut et acuta etiā pars insup deligetur. Rebellacissimus autem gibbus cubiti hic est, febresque, ac dolores, et mere bilis uomitus mouet: atque id maxime, si in posteriore parte, ob torporē: secundo, si in anteriore prolapsus sit. Eadem utriusque curatio. Sed repositiones, si retro abijt, ut extensū totū brachiū intendamus. Signum n. est quod ita excefferit, cum extēdere totū brachiū nequeūt. cum uero cōflectere id non ualent: quod in anteriore partem exciderit cubitus, indicium est. Unde his cōuolutum aliqd durū ab anteriore parte imponendum, ac super id, ubi extenderis, repete cubitus inflectendus est. Dissidētia autem ossiū nota est: si iuxta uenā quae ad brachiū discinditur, atrectaris. Sed haec cito callo circū dant. Ab ortu sanē ossa quae infra noxā sunt, breuiora euadunt: plurimum iuxta cubitū: secundo iuxta manū: tertio iuxta digitos. brachiū quippe et humerus ob uersionē potiora, at reliqua pars totius brachij ob opa adhuc potior est. Si extra excidit articulus, in interiore parte caro imminuit, si minus, in contraria parte, quae exciderit. Si extra uel intro excefferit, extēso in communi figuratiōe brachij ad cubitum faciendā est. alae enim habena subiecta retrahendum est, summo uero gibbo iuxta articulū pondus aliquod appendendū, uel manibus depellendū. atque ita si suspēso articulo palmis coaptationes fiūt, ut in manibus. Deligatio in hac figuratiōe, et appensio, et positio.

At cum in posteriorem partem excidit, repente extēto brachio palmis dirigendum: simul autem et in directione, et in alijs faciendū est. Cum in anteriorem, supra

Septima Classis.

LLLLLL ij linteum

Gal. in lib. Hipp. de articulis

linterum in tumorem conuolutum constrictendum, ac simul dirigendum: sed si in alteram partem inclinetur, in directione simul utraq; facere oportet. Medela uero communis figuratio, & deligatio est. Possunt etiam ex distentione communiter omnia coaptari. Repositiones autem alia ex suspensione, alia ex extensione, alia ex circumuagatione reponunt; atq; hae ex excessibus figurationum uel hac uel illac celeriter fiunt.

DE MANU.

Manus articulus uel intro, uel extra prolabitur: sed plerumq; intro. Signa aperta sunt, si enim intro excidit, cōflectere: si extra, extendere digitos nequeunt. Repositio fit, si digitis supra mēsam positis in diuersas partes extensio efficiatur: os uero eminens uel palma, uel calce simul retrudatur, & in anteriorem partem & inferiorem trudatur. Ab inferiori autem parte ad alterum os inuolucrum aliquod molle, si supra est, prone manui, si infra, supine est subiiciendum, curationem postea linteis peragimus. At tota manus uel intro uel extra, uel hac uel illac, potissimum tamen intro luxatur. Interdum etiā appendix ipsa dimouetur, interdū alterū ex ossibus dissiidet. His ualida extensio adhibenda est: tum quod eminet, trudatur: alterum uero os duobus modis simul in posteriorem partē & in latus, uel manibus supra mēsam, uel calce retrudatur. Quae rebellant deformia euadunt: tēpore tamen ad usum corroborantur. Curatione his quoq; linteis adhibetur, cum manu & cubito: ferulae q; usq; ad digitos apponuntur. Hae in ferulis deligata frequentius q̄ fracturae resoluenda, & perfusione copiosiore fouenda sunt. Ab ortu breuior manus euadit: cariumq; imminutio cōtraria in parte q̄ qua est prolapsio effecta, maxime contingit. At adulto iam ossa permanent.

A. EXTENDENTES IN DIVERSA
B. MEDICVS PALMIS OS EMINENS RETRVDENS
C. INVOLVCRV MOLLE ALTERI OSSI SVBIECTV

DE DIGITIS.

Digitus articulus cum prolapsus est, facile patet, reponitur uero, si in rectum extendatur, quodq; eminet trudatur, & cōtrarium retrudatur. Curatione uero mitellis, & linteis fit. Si non reuersus fuerit, extra callum obducit. Quae autem ab ortu, aut in auertione luxata sunt ossa, infra prolapsionem breuiora efficiuntur: minuenturq; carnes cōtrariae praecipue in parte q̄ in quam exciderūt. Ei uero qui iam est adultus, ossa permanent.

Explicatio desideratur.

DE MALA.

At mala paucis iam perfecte luxata est.

Malā, id est γνάθου, quae bucca etiam dicitur, dissectionis professores partem uocant, quae sub ea est, quae mala proprie nuncupat. Mala enim proprie est id quod sub oculis leniter rotundum ad mali similitudinem prominēt. Hippocrates uero, sicut superius humeri articulum dixit pro articulo q̄ in humero est: ita hic quoq; de articulo malae loquens, inferiorem maxillam malā nuncupauit. Poeta etiā malas pro maxillis ponit, ubi inquit, Ambabus feriēs manibus sic verberare cūctos Ceu suis, excuterē ē malis p̄gramina dentes. Malas hic maxillas manifeste appellat. Quin etiam ipse Hippocrates malas deinceps in sequentibus eas uocat. Sed haec de appellatione haecenus. Cur uero paucis luxari maxillam dixerit, ipse ijs quae subiungit, declarat: quibus animum aduertito.

Os enim quod superiore mala procedit, cum eo subiungatur quod sub aurem innectitur: quod capita male inferioris intercludit: cum altero capite superius, altero inferius sit, extrema uero inferioris male partes altera ob longitudinē non facile exsternari potest: quae est comix, quae super iugamentum excedit.

Dictum à me etiam superius est & in explanatione de cubito, & in primo cōmentario, si quis ea quae ita ab Hippocrate dicuntur, planē nō intelligit: ei ossa praecipue hominum, sin minus, si mītarum ostendenda esse, neq; id faciendum nunc qm̄ librum hunc legit, sed antea per oculum. Diximus item à nobis librum quoq; de ossibus ad eos qui introducuntur, fuisse cōscriptum: & qui percipere uult quid in his libris Hippocrates dicat, melius esse, ut prius in illis sit exercitatus. Sicut igitur superius ēt scripsi, nunc mediā quandā docendi rationē seruabo: tam eorū qui uiderunt, q̄ q̄ non uiderūt habita ratione, ita, n. fiet, ut & qui uiderunt, longitudine orationis non molestentur: & qui non uiderunt, exactae disciplinae, quae absq; ossium inspectione fieri non potest, quasi descriptionem quandam habeant. Intellige igitur, partem oris quae ad dentes mouetur, inferio-

rem

A rem maxillam: quæ motu caret, superiorē esse, ab hisq; ossibus dentes pro magnitudine & multitudinē contineri. ē superiore autem mala tenue quoddam os procedere coaptariq; tenui alteri, quod ex osse eo promittitur, quod auditorium meatum continet. qua vero vtraq; hæc ossa inter se cōmittuntur, similem futurę esse articulem coaptationem. Os itaq; hoc tenue quod superiorē maxillam capiti coniungit à dissectionis peritis iugamentum, seu iugale os nuncupat. Quandoquidem etiam ipse Hippocrates, cum dicat subiugari, ostendit duo ea ossa ab hoc quasi iugo subiecto inter se cogi. Sub hoc iugamento satis magna cavitas est, quam alter ex inferioris maxillæ processibus occupavit: quem *κορνικῶν*, id est cornicē, & *κόγων* neutro genere vocant. Alter enim processus est, quo maxilla cum osse capitis iuxta aurē dearticulatur. Sed hic brevis longitudinē, alter longior multo est. vtriusq; hos medium porre ctū iugale os distinguit: ita vt breviorē superius, longiorē inferius sit. Hos inferioris maxillæ processus capita hic nominavit Hippocrates, cum inquit, iugamentum esse quod capita intercludat, id est distinguat inter se hos processus, ac separet: alteri superpositum, & alteri subiectum. Perpicuum igitur ex his est, fieri non posse vt à propria dearticulatione inferior maxilla excidat, nisi cornix eius infra iugamentū elaboratur. Sed neq; si id contingat tantum, luxationem efficit. aperto enim ore in propriam sedem rursus reuertitur. Vnde si luxatio fieri debet, oportet vt prohibeatur, quo minus redeat: id quod fit, si in latus distorqueatur. Recte igitur deinceps inquit, nisi quis maxime hiando maxillam in latus distorqueat, fieri, vt excidat minime potest. Nam neq; ipsa cornix abire infra iugamentum valet, nisi inferior maxilla à superiore q̄ plurimum distet: id quod in maxime hiando euenit, neq; sine distorsione in latus reditus in propriam sedem prohibetur. Et ob hæc igitur difficulter excidit, & quia validi muscoli sunt, qui ipsam sustinent: de quibus dicentem ipsum audi.

5 Præterea ex vtriusq; his extremis nervosi tendones exoriuntur: ex quibus annexi muscoli sunt, qui temporales, & manducatorij appellantur.

Quæ prius capita inferioris maxillæ dixerat, nunc extrema appellat: ex vtriusq; his nervosos tendones exoriri asserens. Vocare autem solet tendones, id est *τένοντες*, fines eos musculorum, quos dissectionis professores prouationes, id est *ἀποσπασματῶν* nuncupat: qui quidem medijs partibus sunt nervosiores: inter se tamen in eo differunt, q̄ aliquando plus, aliquando minus vel carnosæ, vel nervosæ substantiæ in se habet. Quando sanè carnis substantia amplior inest, carnosam prouationem: q̄n paucior, nervosam appellant. Nunc igitur, quia in his neruea substantia q̄ carnea amplior est, merito nervosos tendones è capitibus maxillæ existere inquit. Ex altioribus siquidem partibus infernæ maxillæ annexos esse musculos inquit, qui tēporales & manducatorij, seu manforij vocant. Vtrum aut̄ eosdē musculos vtriusq; his nominibus appeller, an alios tēporales, alios māducatorios esse velit, incertū est. Nā posteriores dissecutores eos tēporales, seu malis, tēporinos nominant, qui ex ossibus temporum capitis exoriuntur: quos, dum intendunt, cōmittere, ac claudere os manifeste conspiciunt. Alios vero qui latis inferioris maxillæ partibus superiecti sunt, vtriusq; alter: propterea q̄ in manducando maxillam circūagunt, manducatorios vocant: cum illi qui è superiore parte deferuntur, efficere id minime valeant, attrahunt. n. eam sursum tantūmodo, non traducere etiam hac illac queunt. vnde in committendo quoq; ore ipsorum auxilio indigemus: quando videlicet vel anterioribus dentibus mordendo, vel caninis qui appellantur, abscindere aliquid volumus. nam cum molaribus subiectum cibum confringere, ac conterere studemus, manducatio opus id vocatur, à musculisq; efficitur, qui latis maxillæ partibus superiecti in latus hac illac maxillam traducunt. Consentaneum igitur est, vt hi manducatorij appellentur: illi vero temporales, qui à temporum ossibus descendentes nervosos tendones comprehendunt, cornicemq; maxillę circum circa totam circūdant. Quin etiā aliud quoddam musculorum par est, intra os cōstitutum: qui superiorem exortum ex alaribus ossibus, quæ *πτερυγοειδῆ* appellant, & ex tota ipsis adiacente cavitate habentes inferiori maxillæ ea maxime parte innectuntur, vnde processus ad dearticulationem ascendit. Hi muscoli ita ad manducatorios pertingunt, quos extrinsecus supra latis maxillæ partes intentos esse dixi: vt intrinsecus vtriusq; alter latum id maxillæ occupent. Cum igitur Hippocrates inquit, præterea ex vtriusq; his extremis nervosi tendones exoriuntur: ex quibus annexi muscoli sunt, qui temporales, & manducatorij appellantur: nullam hic fecisse de illis mentionē manifeste videtur, qui extrinsecus maxillæ superijciuntur: sed ad duo ea paria intelligēda nos inducit: quorum alterum ex extremis maxillę partibus: alterum ex cavitate que iuxta alaria ossa sunt, euidenter exoriuntur. Nam hi alterū maxillæ caput quod dearticulatur, attollunt. Aliud vero illud par, quod cornices circūdare vnde quaq; dixi, eadem hæc extrema ad caput attrahunt.

6 Ob hoc autem uocantur, & ob hoc mouentur, quia inde annexi sunt.

Cum manducatorios vocari dixerit antedictos musculos, appellationis huius causam subiungit. nam quia inde annexi sunt. i. ex maxillę extremis partibus, propterea & mouent dum manducamus: & manducatorij vocantur.

Gal. in lib. Hipp. de articulis

Nam & in comestione, & in loquutione & in alio oris usu superior mala quiescit.

7
B

Inferior maxilla sola est, quæ mouetur: cum duo anteriores circa collum musculi ipsam à superiore abducant: manducatorij vero adducant, atq; admoueant. Qui merito euidentem motionem habent, quia maximo ossis motui inferuiunt: ob eumq; motum manducatorij à vehementissima inferioris maxillæ operatione nuncupati sunt. Nam motio quæ in loquutione fit, imbecilla est.

Connexa enim capiti est, non dearticulata. Inferior autem mala mouetur, quippe cum & à superiore mala, & à capite abarticulata sit.

Nonnulli non συνήκτωι. i. cōnexa est, sed συνήρθωτωι. i. coarticulata est, legunt: propterea quæ coarticulationem quoq; ossium commissionem naturalem esse vult: quæ exiguum & obscurum aliquñ, aliquando nullum motum præ se ferant, sicut dearticulationem eam cōiunctionem naturalem ossium vocat: quæ euidentem motum habent. In hac autem oratione cum abarticulatam eam esse dicat, abarticulationem, id est ἀρθρωτωι, idem esse cum dearticulatione ostendit.

Cur autem in conuulsionibus & rigoribus hic primum articulus contentus significationem faciat: cur item ictus in tempora insiliēt letales, & sopientes sint: alibi dicitur.

9
F

Cum posset breuibus re explicare, & dicere: quæ quæ circa hunc articulum sunt, propè ad neruorum originem accedunt: iccirco fieri, vt articulus hic in conuulsionibus primum incipere conspiciatur, ictusq; sopientes patiat: cur id distulerit, nescio. Nisi fortasse quia cum demonstratione id sibi faciendum, ostendendumq; neruos à cerebro exorientes eò innecti censebat, id quod plane commemorare præsentī doctrinæ non erat necessarium: vt propterea integram de hoc tractationem alibi scribendam distulerit.

Quædā igitur non admodum luxetur, hæc in causa sint.

10

Quænam hæc sunt prædicta nimirum: quæ duobus capitibus continentur, & natura ossium, quam commemorauī, & robore musculorum.

Sed in causa quoq; illud est, quod non admodum fit, ut tales necessitates ciborum inuadant, ut hiare homo supra quæ possit, cogatur. Excidere uero ex nulla alia figuratōe potest, nisi hiando quæ maxime maxillam in alteram partem quispiam traducat.

11
G

Ad duas causas, quas ante exposuit, cur maxilla raro excidat, tertiā nunc adiungit. quod fieri nequit, vt luxatio contingat, nisi quæ maxima oris apertio efficiatur. aperire autē id quæ plurimum sæpe non est opus. duæ. n. talis operationis necessitates sunt, cum vel maximam rei alicuius molem ore excipere quispiam vult: vel oscitando quæ maxime potest, os diducit. quorum primum raro contingit: secūdum euentre dementibus tamen potest. Nam diuiti Placino euenire id aliquñ conspexi, cum quæ plurimum posset, os apertum in latus traduceret. Frequenter. n. in eam figuratōem formare os cōsueuerat. & quali egregiū quid esset: sponte magis semper quæ antea fecerat, hiare nitebatur.

Ad excidendum tamen id facit, quod quicumq; nervi & musculi sunt iuxta articulos, uel ab articulis à quibus colligantur, si in usu sæpe moueantur, idonei quæ maxime sunt, ut ad extensiones cedant, quemadmodum etiam pelles quæ optime maceratae sunt, quæ plurimam distentionem admittunt.

12

Quantum ad antedictas causas spectat, vel nunquam, vel admodum raro maxilla erat prolapsura, non tamen, ita est, sed raro quidē excidit, non tamen, vt quæ plurimi nostrum non viderint, sicut ea sunt quæ rarissime contingunt. Ex frequēti enim dearticulationis motu fit, vt musculi & nerui intendantur: promptioresq; ad extensionem multo sint, quàm ea quæ raro ad motionis necessitatem deueniunt. Non secus inquit ac pelles optime maceratae, id est optime emollite, quæ plurimum extensionem admittunt. Nam etiā Poeta τῶν δ' ἐψέβω. i. macerandi verbo utitur pro mollire: cum ait. Nam flaua cera macerata &c.

H

Sed de quo est sermo, mala quidem raro excidit: sæpe tamen in oris hiationibus decutitur: sicut alie musculorum & neruorum alternationes hoc faciunt.

13

Decutitur. i. χαῖται, quid significet, intelligemus: si ijs quæ dicuntur attendamus. Inquit. n. sicut alie musculorum & neruorum alternationes hoc faciunt: vt decussio hæc de qua loquitur, musculorum quoq; & neruorum absq; vlla articulatione affectio esse cognoscatur. quæ cuiusmodi sit, ex eo patet, quod alternationes inquit, significat, n. ex naturali situ in alterum transmutari, atq; id repente, nam paulo etiam post hoc significare ostendit: cum inquit, deinde studium adhibendum est, vt tribus figuratōibus simul repente decutiāmus. i. repente in partes tres moueamus, & mutemus. Quin etiam nunc & in Coo & in omnibus ferè græcanicis urbibus χαῖται vocant, quasi decussorium dixeris instrumentum, in quod inscendentes faciunt, vt prætentus funis in curriculum, quo carceres statuunt, vbi qui cursuri sunt, omnes altant: repente decussus decidat, & in palæstra

A in palæstra quoq; decutere manum, i. *χαῖρου*, nihil aliud est, q̄ è priorè statu in alterum confestim ferre, ac mouere. Decutere igitur maxillam cum dixeris, id ad musculorum affectionem referendum est, cum in repentinis agitationibus immutantur, & alternantur sic, vt pristino situ minime seruato aliqua ex parte distorqueantur: aliqua intendantur.

14 Quando uero excidit, his præcipue indicij manifestum sit. Prominet inferior mala in anteriorem partem: in contrarium q̄ q̄ lapsus contigit, promotâ conspicitur. ossisq; cornix ad superiorem malam turgidior apparet: qui q; hoc patiuntur, committere malas egre possunt.

Dicitum à me etiam prius est, os illud, quod uocatur iugale seu iugamentū, superiori parti esse obiectum: ubi cornix maxillæ est: quæ nisi in alterâ partem præterferatur, ad ppriam sedem maxillam esse rediturâ. Necesse igitur est, vt cum maxilla aliqui excidit, cornix extra iugamentū feratur, quippe cum nullâ aliâ quò delabatur, sedem habeat, quare merito ad superiorem malam ubi iugamentum est, eminentior apparet. Quod qdem iugamentum ubi nã maxime constitutū sit, cognoscere manifeste poteris, si in macilentis hominibus inter temporale musculū, & malam inspexeris. quod. n. in medio horum p̄minet, iugamentum est. Huius igitur situ obseruato, ubi aliqui videris qui claudere os nequeat, maxillamq; in anteriorē partem p̄minētē, atq; in obliquum versam habeat: da operam, vt & oculis & digitis diligenter scruteris, an iuxta malam & iugamentū eminere cornicē deprehendas. Nã si id inueneris, maxillā lapsam esse certo dignosces.

15 Repositio his qualis sit accommodata, perspicuum est. Debet enim alter caput uulnerati continere: alter inferiorem malam, hiante homine quantum moderate potest, ad mentum & intus & extra digitis apprehensam, prius aliquantisper hac illac agitare: & tum ipse manu in latus promouere, tum ego iubere ut laxam malam tenens promoueat, & promouenti obsequatur q̄ maxime.

His qui structuram horum membrorum quæ cōmemorauit, ex dissectione diligenter inspexerunt, manifesta hæc repositio est, ad quos etiam ipse spectans ita dixit. Quæ etiã deinceps de repositione dicuntur, clara oia sunt, nisi ubi vnum, aut duo incidunt verba, quæ annotabo.

16 Deinde studium adhibendum est, ut tribus figurationibus simul repente decutiamus. Nam & à distortionē in naturalem situm promouenda, & simul retro agenda inferior mala est. Aeger uero his obsequendo committere os, non hiare amplius debet. Ac repositio quidem hæc est, quæ ne alijs quidem figurationibus fieri potest. Medicina uero postmodum breuis sufficit. plagula, n. cerata imposta laxâ deligationē adhibemus. Tutius tñ administrationē hæc exercemus: si homo supinus reclinetur, caputq; obfirmet subiecto scorteo puluino bene facto: ut q̄ minimum cedat.

C Posteaq; tracta deorsum maxilla, atq; à superiore quantum fieri potest, abducta, musculos & neruos prius agitauerimus, ac mollierimus, quod ipse iubet, faciendum est: & repente decutiendum, id est repente & simul articulus in directum ad naturalem sedem propellendus: quod ubi factum est, statim rursus retroagens, atq; vt cōmittat os eger, iubendum est. Antea enim ipsum hiare volebat, laxamq; malam exhibere, id est nullum ex musculis intendere: eo q̄ id & ad agitados musculos & neruos, & ad distortam maxillam in naturalem sedem repente promouendam, & ad eandem retroagendam, opportunissimum sit. Vbi uero utraq; maxillæ extremitas è directo ad proprias sedes redacta iam est, vult vt temporales muscoli cooperando ad se totam ipsam attrahant. Operabuntur autem, si aeger committere ac claudere os studeat.

17 Atq; aliquis caput uulnerati insuper contineat.

Dum hac illac maxilla agitatur, & in inferiorem partem abducitur: vult vt caput aegri ne ad maxillam cōsequatur, minister cōtineat. Hoc autem in omnibus, quæ in diuersas partes fiūt, extensionibus perpetuū præceptum est. Cum uero uulnerati dicit, idem est ac si lesi & affeciti dixisset. Ionibus enim peculiare id est, vt lesiones oēs vulnera, hoc est *τρώματα*, cōmuni nomine appellent.

At si utraq; luxata male fuerint, curatio eadem adhibetur, committere autem os istius minus possunt, maxilla, n. 18
magis prociderunt: sed indistorta tamen sunt. Indistortum in his ex terminis dentium superiorum & inferiorum è di- E
recto correspondentium maxime deprehenditur.

Hic malas, id est γνάθους, non totam maxillam, sed vtrancq; ipsius partem qua dilatatur: qua vero in ima eius ora nudum, ac carnis expers os extat, id maxillas, id est γένυας, videtur appella- re, cum inquit maxilla, n. magis prociderunt. Sed tñ paulo post totam inferiorē maxillam malā nuncupavit: vbi ait/Si vero inferior mala circa cōpagem ad mentum diuisa fuerit, sola autē hæc cōpago in inferiore mala est, in superiore multa. Vnde significata mala, & maxilla apud ipsum confundūtur. Quod igitur in oratione hac inquit, huiusmodi est: Si in vtriscq; de articulationibus luxatio fit, magis quidem in anteriorem partem inferior maxilla profilit, q̄ cum in altera tantum parte luxatur: magisq; distare à superiore apparet: non tñ in alteram partem retrahitur, neq; distorquetur: sed indistorta permanet. Id autem ex directiōe dentium cognoscere poteris: hoc est cum e regione sectores sectoribus, canini caninis, molares molaribus correspondent.

His confert, ut q̄cellerrime reponantur. Repositionis autem modus dictus superius est. 19

Confert vt q̄citissime reponant, prius videlicet q̄ ex musculorū intentione ad cerebrum cōta- F
gio perueniat. Modus autem repositionis, quo in alterius tantum partis luxatione vtendum di-
xit: non ex toto idem mihi in hac videtur conuenire. tūc. n. in latus & in obliquum maxilla pau-
lulum promotā fuerat: nunc æqualiter præponderat, vt satis sit, si vbi agitauerimus, atq; in infe-
riorem partem eatenus traxerimus, vt cornicis vertex inferior iugamentum efficiatur: ita demum
in anteriorem partem totam maxillam propellamus: ægroq; vt os claudat, iubeamus.

Si autem non redierint, ex febribus continuis & segni sopore vitæ periculum impendet. 20

Exarticulatio quæ altera tñ parte fit, neq; ipsa periculo vacat: Quæ aut vtrincq; cōtingit, cum
oēs qui inferiorem maxillam continent, musculos extēdat: longe infensior est. Sunt aut, vt dictū
est, quatuor, duo ex temporibus: duo ex cavitatibus iuxta alaria ossa originē habentes, qui cum à
cerebro neruos accipiant, & ferè ipsum cerebrū contingant: cito fit, vt his affectis cerebrū quoq;
simul afficiat. Hi qd̄ quatuor muscoli in luxationibus maxime laborāt: quippe cum principales
maxime oīum sint, vt pote qui à tertio pari è cerebro neruos habeant, quod non p̄cul à principio
ipso abest. Fit tñ, vt qui etiā maxillæ extrinsecus iniecti sunt ex vtraq; parte exorientes, in huius-
modi luxationibus præter naturā extendant: qui qdem non simili modo vt quatuor illi, præcipui G
sunt, longius, n. absunt à cerebro: & origo nerui è longinquiore spatio, neq; ex eodē pari neruo-
rum, ad hos pertingit: non parua tñ etiam ipsi vim habent, quæ admodum reliqui quoq; muscoli,
qui per totum corpus sunt, licet his longe ignobiliores. Quocirca ex oībus his vita in discrimen
vertitur, cum præter naturam intendunt. dolore, n. affecti, & inflāmati in simile malum cerebrū
quoq; inducunt, cerebro vero affecto febres acutæ consequuntur: omnesq; animæ operationes
læduntur. Nam sopor qui κάτος dicitur, facit, vt neq; sentiat, neq; moueatur homo, neq; intelligat:
sed & rationē, & memoriā, & sensum, & motum quoq; qui per appetitionem fit, corrumpit.

Musculi enim hi, cum præter naturam alterantur & intenduntur, soporiferi sunt. 21

Satis alterutrum ex his est ad soporem inducendum: alteratio scilicet, vel intentio musculorū,
cum ex vtriscq; his caro patiat. Intentio siquidem fit, cum fibræ, quæ prius laxæ erant, omnes in
rectam lineam protenduntur: alteratio, cum vel calefacti vel frigefacti, humefacti item aut arefa-
cti immoderate sunt, necnon si inflāmatione, aut erysipelate, aut putredine corripuntur. huius-
modi enim omnibus fit, vt in substantia ipsa diuersificentur. Intenti vero per fibras porriguntur
tantummodo, & distenduntur absq; vlla substantiæ alteratione. H

Solet item his alius biliosa mera ac pauca deiecere, & si uomunt, meræ etiam sunt uomitiones. 22

In acutissimis febribus mera biliosa gigni in corpore mirū nihil esse debet. q̄ppe cum adeps &
caro quæ tenera est, recēterq; cōcreta ab huiusmodi febribus tabescat & colliquecat: sanguis ve-
ro torreat. Nam ad ventrē & intestina huiusmodi colliquationū confluxio, p̄pria eorū est qui in
neruosis partibus dolorē patiunt: p̄pterea q̄ os vētriculi, quod est neruosisimū, cū his simul affi-
cit. Dictum autē recte ab ipso est, quæ sunt, p̄xima & cōmunia, primum & maxime afflicti. & q̄
pati id dolores, licet parui sint, nō sustinet. Qui, n. circa os vētriculi laborāt, ijs aīæ defectus eue-
nire cōsueuerūt, in aīæ defectibus vero tenuia oīa extremēta in vētrē cōfluunt. quā etiā si id nō
eueniat, i vehemētibus doloribus, & tristitijs talia extremēta in vētriculū & intestina confluere
conspiciuntur. Vnde ea quæ in ventriculum defluerent, vomitu quæ in intestina descenderent,
deiectione exinaniuntur.

Hi sanè etiam decimo die maxime moriuntur. 23

Apud alios quoq; veteres auctores tale huius aduerbiij/maxime/significatum interdū reperit-
tur,

A tur, quali nunc vsus Hippocrates videtur: vt proximam quantitatem rei, quæ numero explicat, indicet. perinde ac si ita dixisset. Qui ita affecti sunt, plerumq; decimo die moriuntur. vt si nono et vel vndecimo decedant, vere dictum hoc nihilo minus sit. Maxime vero in hoc significato sumi solere his exemplis perspicuum tibi esse poterit. Thucydides in primo ita inquit: Hæc autem vniuersa, quæ & inter se & aduersus Barbarum Græci gessere, annis quinquaginta maxime gesta sunt, id est ferè & circiter. & in eodem quoq;. Abest sexaginta stadijs maxime. Et Andocides in oratione de mysterijs, homines, inquit, numero quidem maxime trecentos. Sed apud omnes græcos multum huius aduerbii in hac significatione vsus inuenies.

24 Cum vero fracta inferior mala est, si non est prorsus decaulata, sed os adhuc coheret, & inclinatum tamen est: per transversum lingue subiectis digitis restituendum est: extrinsecusq; sicut conferret, renitendum. Et si distorti dentes sint iuxta fracturam ac dimoti, ubi ossa in sedem suam fuerint collocata, non duo tantum proximi dentes, sed posteriores quoq; præcipue quidem auro, sin minus, lineo filo alligandi inter se sunt, quo ad os corroboretur. deinde cerato & plagulis paucis, paucisq; linteis non nimis compressis, sed laxis deligatio est adhibenda.

B Quando fracti ossis nihil illæsum subsistit, sed absolute à se mutuo utraq; partes sunt sic, vt nulli coherant inter se, & contineant: fracturæ hanc speciem recentiores medici caulatim factam appellat. propterea qd Hippocrates quoq; hic dixit, si non est prorsus decaulata. i. abscissa atq; abrupta. Reliqua & huius orationis & sequentium manifesta sunt. Si quid inciderit tamen, explicabimus.

25 Sciendum tamen deligationem quæ linteis fit, malæ fractæ, si recte adhibeatur, parum prodesse: si prave, magnam lesionem afferre.

Commune omnibus fracturis est pravam deligationem multum obesse: non multum vero prodesse si recte adhibeatur in maxillæ fracturis, id non omnibus ossibus commune est, sed illis tantum conuenit, quæ circūvolutionem faciarum non admittunt: quæ os affectum ita seruat, vt à medico compositum fuit ac conformatum. In maxilla vero etiam illud accedit, qd deligatio molestia parit: vt pote quæ semper nuda atq; intacta manere consueuerit.

26 Frequenter vero iuxta linguam intrectandum est: diuq; digitis renitendum dum os inclinatum, in sedem suam collocamus. Optimumq; esset, si id semper posset: sed non licet. At si decaulatum prorsus os sit (quod raro quidem cõtingit) eo modo quo dictum est, restitui debet. quod ubi factum fuerit, dentes iungendi, sicut antea etiã diximus. id. n. ut quiete permaneat, multum confert. præsertim, si quis sicuti debet futuris iniectis eos coniunxerit. At enim facile non est, ut tota manuum operatio scriptis exquisitè tradatur, sed ex ijs quæ scripta sunt, imaginanda est.

C Tractare, id est *μαρτίνειν*, palpare ac palpando & contrectando explorare significat: intrectare vero intus & in ima parte tractando digitis perscrutari: sicut hic ab Hippocrate vsurpat. Vult enim vt iniectis in os digitis nunq; partes fracti ossis alternatæ sint, diligenter exploretur: atq; ita in sedem suam redigatur, ad quodcunq; conferre visum fuerit, si in exteriorem partem inclinatur, maxilla obiecta. Non debere autem medicum semper id facere, sed ægrotantem et doceri ita agere, esse manifestum puto.

A. HABENA INFERIORI PARTI
MAXILLÆ AGGLVTINATA.

B. HABENA SVPERIOR

Deinde aluta Carthaginensi opus est, sed si adolescentior sit, is qui vulneratus est, si tergo eius utamur, est factis. in profectionibus autem ipsa aluta utendum est. Ex ea habenam latitudine circiter trium digitorum, uel quomodocunq; congruerit, secamus. ac sublita prius gummi maxilla (ita enim permanet magis) ad abscissam partem glutino extremum eius agglutinamus sic, ut quasi digitum, aut paulo amplius à uulnere absit: atque id in inferiore parte, habena uero è processione menti incisa sit, ut acutam eius partem utrinque complectatur, tum altera habena huiusmodi, aut paulo latior superiori male parti agglutinanda: quæ etiam ipsa tantum à fractura absit, quantum altera: discessa q; etiam ipsa sit, ut circum circa excipere aurem possit.

Mollem esse vult alutam, cuiusmodi tunc fortasse Carthagine aduehebatur. Huius, n. notatim exempli causa mentionem fecit, quæ admodum est superius in libro de fracturis Ægyptiã alutam

Gal. in lib. Hipp. de articulis

alutam commemoravit. Tergus autem, id est λαπὸν, partem eā quæ extrema est, atq; ob id durior & densior, appellari hic ab Hippocrate perspicuum est. Quo pacto vero extensione fracturam partium maxillæ in diuersa vtatur, ipse declarabit: si proposito huiusce rei attendamus. vult enim vt superior pars fracti ossis ad mentum: inferior sursum ad caput intendatur. E

De acuminatæ autem circa connexionem habene esse debent: ubi connectenda & alliganda capita earum sunt. 28

Angustiores esse habenas quodam modo iubet, sic vt sensim latitudo earum imminuat: quo deligatio effici firmior queat. Latiora enim extrema quamuis diligenter vinciantur, stabilitatem tamen non habent.

In agglutinatione id obseruandum, ut caro alutæ ad cutem aduertatur, ita enim agglutinabilior est. 29

Aluta è corio animalis conficitur: duplicēq; habet naturam, quæ enim eius pars extrinsecus est cum ambienti aeri expolita sit, densior & nervosior: quæ intus est, mollior & rarior euadit. huius est ipsius interioris partis id quod exteriori appropinquat, minus molle est ac minus rarum: quod vero, quæ cuti subiacent, iam attingit, id magis molle, & rarum & carnosum est, et propterea nunc caro alutæ ab Hippocrate vocatur: vtq; ea parte fiat agglutinatio, præcipit. Cum enim mollior et rarior sit, ad hunc vsu quoq; esse accommodatiorem inquit. F

Postea intenta est hæc habena, magis tamen ea quæ est ad mentum, ne q̄ maxime mala in specilli acumen abeat, supra verticem connectende utraq; sunt, deinde linteo circumducenda deligatio frontis est. 30

Reductis ad caput ægrotantis vtriusq; habenæ extremis, ibi supra verticem faciendam deligationem censet. Inferiorem vero magis intentam esse ea causa vult, ne maxilla, vt ipse inquit, ἀποσμίλαι, quasi ne in specilli acumen abeat, dixeris. hoc est ne in acutum procidat.

Et superiectamentum adhibendum, sicut de more consuevit: ut deligatio firma permaneat. Decubitus postea in sanam malam homini faciendus est: sic tamen, ut non mala, sed capite inmitatur, corpusq; ei usq; ad decimum diem attendendum: deinde non tarde nutriendum est. Nam si primis diebus inflammatio non infestaret, viginti diebus mala conferitur. penitus enim callo obducitur, quemadmodum cætera etiam rara ossa: nisi fideretur. Sed de fiderationibus uniuersorum ossium alia longa restat tractatio. Hæc dissentio glutinamentis facta satis perdurat, et referari facile potest: & ad multas sepe directiones perquam utilis est. At medici qui non cum prudentia prompti manibus sunt, cum in alijs vulneribus, tum in malarum fractionibus sunt tales. Fractam enim malam varie tam bene, q̄ prauè deligant. G

Quod supra omnia extrinsecus iniicitur ligamentum, superiectamentum nominat: siue ex ijs, quæ fimbriæ appellantur, siue ex alijs similibus constet. Vocat autem fimbrias, id est παρόρματα, sicut etiam nunc appellari consueuerunt, segmenta ea quæ indumentis ab ijs qui ea consuunt, detrahuntur & refecantur, vt pote texturarum exordia. quæ sanè ob mollitiem ad hunc vsu maxime sunt accommodata. Si quis tamen his careat, similibus alijs vti potest.

Omnis siquidem male ita fractæ deligatio ossa in fracturam inclinat magis, q̄ in naturalem situm reducat. 32

Ita fractæ inquit maxime, id est caulatim & per transfuersum deligatio ossa magis in fracturam inclinat, quam dirigat. propterea q̄ linteæ circum affectam partem nequeunt circumduci, sed ab exteriori tantum parte iniiciuntur.

Si vero inferior mala circa compagem ad mentum diuisa fuerit, sola autem hæc compago in inferiore mala est, in superiore multe. Sed nolo aberrare à proposito. in alijs enim morborum generibus de his dicendum erit. Si igitur compago ad mentum dissidet, reponere os cuiuslibet hominis est, quod enim eminent, admotis digitis ab exteriori parte introsum propellendum: quod intro inclinatur, iniectis digitis repellendum extrosum est: id autem distentione prius adhibita sic ut distent ossa, faciendum. H

Maxilla inferior ex duobus ossibus composita est ad summum mentum exacte inter se compaginatis: at superior ex multis constat, quæ coarticulatione inter se iuncta sunt. Huiusmodi tamen nominum subtilis obseruatio apud veteres non erat. Vnde est hic Hippocrates iuncturas ossium quæ superiorē maxillā constituunt, sub cōpagationis seu cohærentiæ genus redegit, vni illi notæ attendens, q̄ nulla quæ sensui pateat motio, in huiusmodi ossium compositionibus existit.

Facilius siquidem ita in naturalem situm redibunt, quam si oppacta inter se ossa compellere quispiam conetur. Vbi autem in sedem collocata ossa fuerint, dentes hinc & inde, sicut dictum etiam prius est, inter se sunt alligandi, tum curato & plagulis paucis & linteis medendum est. 34

Hoc in omnibus his commentarijs scitu dignum est, Hippocratis morem esse, vt quæcunque communia multis particularibus præcepta sunt, ea vbi in vno tradidit, vim rei postea declaret, q̄ similibus omnibus communis sit. Quemadmodum nunc quoq; posteaquam prius extendendā inferiorem maxillam monuit, atq; ita conformandam: subiungit. Facilius siquidem ita in naturalem situm redibunt, q̄ si oppacta inter se ossa compellere quispiam conetur. Ita enim dicendo commune esse hoc omnibus ossibus, quæ conformanda sunt, significauit.

Deligationem

A Deligationem uero breuem ac uariam maxime sedes hæc recipit. quippe cum licet æquilibris non sit, prope ad æquilibrium accedat.

Planè æquilibre membrum illud est, quod forma est cylindro quàm simillimum. Voco autem cylindrum non quo pueri ludunt: sed figuram eam qua columnarum scapi præditi sunt. cuiusmodi sanè exquisite in nullo osse, in femore et brachio magis quàm in alijs reperitur. Inferioris enim maxillæ, non esse talem figuram perspicuum est. Vnde neq; æquilibrem eam esse inquit, sed prope accedere ad æquilibrum: propterea quòd dextra eius pars sinistra in omnibus similis, atque æqualis est, ut quod ex utrisq; ossibus est compositum æquilibre efficiatur, cum in neutram partem magis propèdeat. Maxilla autem varias deligationes admittit: sicut in deligationum exercitatione, quæ prima omnium est, iam didicistis.

36 At lintei circumuolutio facienda si dexterior mala excessit, in dextram: in dextram enim tunc fieri censetur, cum dextra manus deligationi præit. sin altera, altero modo agenda fascia est. Ac si recte quidem reposita fuerit, & insuper ut debet, quicquid: cito consanescit, & dentes illæfos habet: sin minus, & tardius coit, & distorset: ut dentes lesi & inutilis efficiantur.

B Dicitum etiã superius est, in vlcibus, quæ labrum alterum hiãns atq; expansum habet, initio fasciæ post labrum illud iniecto circa id conuolutionẽ faciendam sic, ut labra utraq; inter se applicentur. Hoc enim commune omnibus est, quæ in pristinum statum sunt restituenda. Ita igitur etiã nunc in maxilla seruandum hoc commune est, quod excedentem partem ad alteram constringat ac compellat. Id quod efficitur, si lintea alteri eam applicabunt, applicabunt uero, si cum dextra pars excessit, inde initio facto in sinistram: si cum sinistra est affecta, ab ea exorsi in dextram fasciam deduxerimus. Hippocrates uero, cum à dextra parte exordio sumpto in alteram linteorum deuolutionem facimus, huiusmodi deligationem in dextram uocat, non fasciæ deuolutione, sed manus ipsius ductione considerata. Nam si medicum ex aduerso ægrotanti stare consideres, quæ à dextra mala in sinistram fertur deligatio, dextræ manus: quæ à sinistra in dextram, sinistra ductione incipitur.

DE NARIBVS.

37 Si nares uero frangantur, fractionis modus unus non est.

C Ipse deinceps varios hos modos explicabit. Vel, n. pars aliqua earum frangit, ita tñ ut continuitate seruata neq; deorsum delidant, neq; in alteram partem distorqueant. Vel sic ut alterum horum contingat. Atq; hæc vel in chartilagine, quæ in anteriore parte est, vel in reliqua ossea parte accidunt.

38 Sed enim qui pulchras deligationes absque intellectu seclantur: cum in alijs multis, tum in naribus uel maxime aberrant.

Per dissimulationem pulchras deligationes appellat, non quæ re uera sint bonæ & pulchræ. Quæ enim huiusmodi uere sunt, id student, ut in naturalem sedem affectam partem restituant, sed ita eas uocat, quæ speciosæ uisum intuentium oblectant, quæ cuiusmodi sint, ex sequenti eius oratione perspicies.

39 Ex deligationibus enim hæc uaria maxime est, quippe quæ plurimas fascias, interruptionesq; & interceptiones cutis rhombales maxime uarias admittat. Sicut igitur dixi, qui stultam illam manuum promptitudinem ostentare student, fractas nares libenter curandas suscipiunt, ea causa ut deligent, sed imo tamen aut altero die & medicus, & eger letatur. deinde cito (molesta enim gestatio est) qui deligatus est, fastidit: & satis medico est, quòd seuariam deligationem narium scire ostentarit. Huiusmodi uero deligatio contraria omnia quàm conueniebat, efficit, nam siue ex fractione defecerint nares, cum desuper magis quispiam comprimit, magis resimantur siue uel hac uel illac distortæ fuerint, aut circa chartilaginem aut superius, nullam ex huiusmodi deligatione utilitatem consequuntur: immo magis ledi consueuerunt.

40 Fasciam, id est σκέπηρον, deligationem uocari, quæ à transuersa iniectione paululum declinat, superius diximus. Interruptiones uero distantias & interualla, quæ inter lintea sunt, uocat. At rhombales, quæ figura sunt æquilatera, sed non rectangula, ita enim rhombus ab Euclide definitur. didicisti autem inter fasciaciones primam ferè omnium rhombum appellari, ex eo quòd tales præcipue figuras efficiat.

40 Non ita enim ex altera narium parte imponere plagulas congruet, tamen neq; hoc qui deligant faciunt.

Nihil prodesse naribus ex fractione in latus distortis deligationem inquit. Nam quòd alicui uideri possit huic rei esse accommodatum, præstareq; auxilium, neq; id quicquam ualet. Præstare enim auxilium uidetur, si à latere in quod inclinata fuerint, linteis obfirmantur. & tamen neq; hoc posse prodesse admodum asserit.

Gal. in lib. Hipp. de articulis

Proxime vero resistere mihi deligatio videtur, si uel in medijs naribus circa acutam partem circumtusa caro supra os fuerit: uel os quoq; non multum, sed paululum offensum sit. In his. n. nares calli superinducunt, ex eoq; asperiores ali quanto euadunt. Sed neq; his tamen multo negotio indiget deligatio: si modo quippiam deligandum est. B
41

Proxime eò accedere ut utilitatem afferat, communis narium deligatio uideri posset, cum in medio uel confusio carnis contingit, uel os quoq; ipsum affectum aliquantulum est. quippe cū ex calli obductione eminentia quaedam nisi comprimatur, consequi solet: deligatio uero id prohibeat, atq; affectam partem comprimat. Sed neque his tamen deligatio necessaria est. studendum enim ut contusiones præcipue quidem absq; inflammatione conseruemus: & si inflammentur, q̄ citissime inflammationem finiamus. Nam increfcens callus nihil his deligationibus indiget.

Sed satis est si supra contusionem plagella cerato illita superimposita, deinde, sicut ex duobus initijs deligatio fit, ita linteo semel circumuoluamus. 42

Media linteae parte supra mediam narium partem iniecta non uolenter alterutrum ipsius initium post caput adductum, atq; inde ad frontem reductum ibi deligandum est. F
43

Optima tamē medicina est, ut farinae homotinae, elotae, tenacis, aqua subactae modico, huiusmodi uitia oblinamus.

Qui uerba Hippocratis explanare optime uidentur, hornotinum triticum, i. σῆτ ἀνιον dictum esse ab eo inquit q̄ horno quasi hocno, i. σῆτες, quod Attici per τ utraq; syllabas pronuntiantes τῆτες dicunt quali τῶν τῆα. i. hoc anno, satum est: hoc est ueris tempore: quod & bimestre & a quadraginta dierum numero, quadragenarium nūcupatur. Sed ego tamen hornum seu hornotinum, i. σῆτ ἀνιον, & in Coe, & apud oēs Asiae graecanicas nationes genus tritici esse noui: quod sicut paucos furfures habet, ita lentum ac tenax farinae subactum efficit. id quod maxime hic Hippocrates requirit. quēadmodū deinceps subiungit: ut si id non adlit, mannā aut gūmi lentoris cā immisceri iubeat. Seritur sanē hoc uere ineunte, non secus atque illud quod bimestre, & ex hora anni præcipua hornum appellatur, cuius farinae subactum tenax maxime euadit, si ubi molitum triticum est, furfuracea omnis pars detrahatur. Id autē fit cū tenuibus cribris, tū si ante molituram praeluatur. Quēadmodū. n. hordeum quod decorticatur, corticem magis remittit, si rigatum fuerit: sic triticū. Sed quo pacto idem est rigare & eluere? Non est sanē idem. nā apud oēs triticum in moletrinis anteq̄ molatur, rigari consueuit, elui uero non apud oēs, sed in plerisq; tantum Asiae urbibus solet. Magnos. n. filcos tenuibus viminibus intextos habēt, exiguis adeo foraminibus, ut puluerem et harenā transmittere possint: triticū contineant, in quos cū iniecerunt triticū, prius excutiant: deinde in aquā demittunt sic, ut totū demergatur, atq; ita fit ut triticū & eluatur, & moderate ēt rigetur. cū. n. ex aqua extrahit filcos, maiore humoris parte decolata tū tritico adheret, quantum ad moliturā sufficit. Nā si exterior eius cortex extrinsecus rigatus non sit, ac madefactus, adeo granis inoleuit, ut sub mola tusus in minuta ramenta conteras. atq; ita fieri nō pōt, quin dū cribro excutit, ex minutis illis furfuribus aliquid vnā cū farina egrediatur. At si rigatio præoccupet, fit ut cū furfuraceū oē excrementū grandiusculū remaneat, simul cum farina excuti nequeat, atq; ita ex tritici madefactione farina purgator euadit. Huius igitur horni tritici interior, quē sub cortice est pars, q̄ quasi caro eius est, in farinā, ut dixi, redacta ac subacta, satis tenax efficitur. Quā autē inquit elotae farinae, id ita intelligendum existimarim, ut lotam farinam Hippocratē appellasse dicamus, quā ex purgato hoc modo, ac prius madefactio tritico effecta est. Nam si non ita intelligere quispiā uelit: restat, ut lotā farinā eam uocemus, quam aqua inspersam ac perfusam, atque in ea multifarie agitatum, deinde tantisper depositam, quoad quicquid superenatabat, defederit: tum aqua desuper dempta decoquimus, id quod facere in farre consueuimus. Sed repugnat hoc ei, quod subiungit. subigere enim aqua hanc farinam iubet. quod sanē elixare ac decoquere dixisset, si ita faciendum censuisset, quā enim illo modo eluitur farina non subigitur: sed tantū elixatur. Vnde etiam hoc quod dicit ex eo quod in hac ipsa supra posita oratione inquit, aqua subactae, id est πρὸς γαλῶν, intelligi magis potest. G
H

Siq; ex bono tritico est farina, ac ductilis: ea ad huiusmodi omnes usus adhibenda. Sin autem ductilis non admodū est: paululo mannē q̄ tenuissime tritice atq; aqua dilute subigenda est: aut gummi parum iniiciendum. Quibuscumq; autem fractae sic nares sunt, ut deorsum atq; in sinum inclinentur, si ex anteriore parte circa cartilaginem desiderant fieri pōt ut quod dirigat aliquid intus adijciatur. sin minus, digitis iniectis, si licet, excitanda omnia huiusmodi sunt. 44

Bonum triticum, hoc est ἀγαθόν, id quod optimum est uocat. Hanc enim appellationem veteres de omni re dicere consueuerunt, quā in proprio genere prima sit. Quin nūc etiam omnes qui circa panificium versantur, optimum esse triticum asserunt, quod densum substantia est. rarū enim & cassum sicut multum furfuris in se habet: ita subactam farinam lentam ac tenacem non facit. Ductilem autē tenacē ex eo, quod accidit, uocat. propterea quod uidelicet si intendamus in contrarias partes, ac distrahimus ex farina subactum nō diuellitur: sed ducitur. quod uero lentū non ON

- A** non est ac tenax, in huiusmodi operationibus diuelli ac dirumpi cōsuevit, si enim diuellitur, quo modo sequi id manus intendentes ac ducentes asserere possumus: at si non sequitur, qui fieri potest, vt ductile esse demonstratur: nam quod diuelli nequit, sed continuum in longū ducitur, merito ductile appellari potest: perinde ac viscum, quod cum in contrarias partes manibus nostris distrahitur, quam longissime ducitur ac distenditur. Adde quod inde etiā tenax esse hoc subactū farinae velle Hippocratem, manifestum est: quod si huiusmodi non sit, mannam ipsi, aut gummi immisceri iubet, Manna autem thuris succussio ac pollen nuncupatur, quæ si non affuerit, thus ipsum, quod pinguius sit sumptum terere ad hunc vsum poteris. Ego porrò cum neq; thus neq; gummi suppeteret, liquidam resinam, quæ forte aderat, adhibui. Sed si hæc quoq; desit, melle vtē dum est. Satius tamen est, si mannam aut gummi imponamus, quippe cum & mel & resina quodam modo calefaciant, id quod inter initia inutile est. Cum vero tempus iam processit, inflammationisq; reliquæ adhuc sunt, hæc alijs vtiliora euadunt. Sicut igitur antea exēpli causa alutē Egyptiæ primum, deinde Carthaginensis mentionem fecit: ita etiā nūc hornotinum frumentū appellauit: perinde ac si dixisset, farina ea est vtendum, quæ subactum tenax, sicut hornotinum triticum, efficiat. Fortasse etiā hornotinum, id est σπυρνόριον triticum omne appellat, cui accidit, vt & densum sit, & subactum ex farina tenax ac lentum reddat: vt ex accidenti potius quàm ex aliqua peculiari specie nomen hoc habeat.

- 45 Si non licet, crassum sublinitorium non in anteriorem narium partem, sed qua deficiunt, subiiciendum: extrinsecus uero hinc & inde comprehendendum digitis, simulq; comprimendum, ac compellendum sursum est. Quod si in anteriorem admodum partem sit fractura, potestq; aliquid, sicut iam dictum est, intra nares indici: concepta ex sudariolo linamenta, aut tale aliquid linteo cinctum, aut potius carthaginensi pellicula circūscriptum in accommodatam formam figurandum: ut inferi apte in locum queat. Si uero fractura ulterius sit, nihil adijci intus potest, nā si in anteriore parte molesta est gestatio, quomodo interius non erit? Primum igitur & intrinsecus conformandum, & extrinsecus, in sedēq; pristinam restituendum, & dirigendum nihil parcendo est. Valde enim nares fractæ præcipue quidem eodem die, sin minus, paulo post reformari queūt. Sed ignaue agunt medici, & leuius primum, q̄ oportet, rem aggrediuntur. Oportet enim ut subiectis hinc & inde digitis pro narium natura q̄ infime ab inferiori compellat, atq; ita maxime simul extrinsecus dirigendo excitet. Deinde nullus alius medicus ad hæc eiusmodi est, si studere ac tolerare uult, ut digitis ipsius indices, hi enim naturali narium sinui præcipue sunt accommodati. Debet enim utriq; his digitis subiectis p totas nares, atq; in eas firmatis, quiete ita se habere, maxime quidem, si fieri potest, semper, quo ad os cōfirmetur: sin minus, diutissime, sicut dictum est. Sed si ipse nequit, uel puer, uel mulier (molles enim manus esse debent) id præstent. Ita enim nares, si non distortæ, sed in inferiorem partem depresso æquabiliter sint, q̄ optime curantur. & ego quidem nullas unquā nares uidi hoc modo fractas, quæ, si quis recte mederi uelit, & statim antequā callus increuerit, compellat: restitui non potuerunt. Verum homines si deformes fiant, magni quidem pendunt: studere tamen ac laborare nisi aut dolore afficiantur, aut mortem timeant, neq; sciunt, neq; patiuntur, cum tamen nares breui tempore occallescāt. decem enim diebus, nisi siderentur, confirmari solent. Quibuscumq; aut os à latere frangitur, medela eadem adhibetur: directio uero non æquabiliter utrinq; faciendā est, sed quod inclinatum est, in naturalem statum extrinsecus compellendum: et quod intro incidit atq; illapsum est in nares coniectis digitis intergendo atq; intrectando celeriter dirigendum, quo ad bene restituitur, certoq; id sciendum, nisi mature succurramus, fieri non posse quin distortus nasus remaneat. Vbi in naturalem situm omnia redacta fuerint, in locum quod prominentia exceperat, uel pluribus uel uno tantum digito applicato cobi bere uel ipse, uel aliquis alius debet, quo ad fracturam fuerit corroborata, quin & paruo digito intus adiecto aliter atque aliter repellendo quæ inclinata sunt, dirigere oportet. Quicquid uero inflammationis subest, id farinae subactio curandum est, nihilo minus tamen licet id impostum sit, digitis pari modo est applicandum. Quod si ad chartilaginem in lateribus fractæ sint nares, summum nasum detortum effici necesse est, debetq; his in summam nares directoriū aliquod ex antedictis, uel quod conuenire uideatur, inscri, multa etenim ad hūc usum interuenire idonea quispiam poterit: quæ neq; odorem habeant, neq; alioqui mitia sint. Ego sanè pulmonis ouilli frustulum quoddam resectū (id enim forte aderat) immisi. Nam spongiæ inditæ humectationes excipere consueuerunt.

Si fieri non posset, inquit, vt digitis iniicerentur, sublinitorio vtēdum est, ita autem appellat, vt superius dixi, instrumenta omnia ad sublinendum idonea: cuiusmodi sunt specilla, et spathularia, & nucleata, quæ in summo rotunda capitula habent. Sed sicut in deurenda ala tenuissimis sublinitorijs erat opus: ita nunc crassa sint, necesse est, quippe cum digitos ad eundem vsum, quando licet, intra nares iniicere consueuerimus: quibus fractas narium partes, conformamus, & componimus. Quo modo uero vti sublinitorio debeamus, manifeste ipse docet: cum non in anteriore partem narium, sed qua maxime delapsa est fractio, eò subiiciendum esse moneat. id siquidem est quod molitione maxime indiget, vt sublatum in naturalem sedem restituitur. neq; enim conformare & componere quippiam aliud possumus, nisi propriam vniciq; sedem restituerimus. Reliqua huius orationis perspicua sunt.

- 46 Postea ex Carthaginensis alutæ tergoe pollicaris latitudinis habena incisa extrinsecus ad nares inclinatam agglutinanda est: deinde quatenus conueniat, intendenda, immo parum intendi debet, quo ad uidelicet erectus & abstractus

Gal. in lib. Hipp. de articulis

Etius nasus sit, infra præterea aurem traducta (longa enim sit necesse est) & circa caput reducta ad frontem quidem agglutinari sine suo potest, potest etiam longius duci, sic ut capiti circumacta deligetur, id quod simul & iustam deligationem affert: & rescribibile præterea est, ut maiorem, si uelit quispiam, uel minorem narium repensionem facere possit. Nam quibus in lateres nares franguntur: reliqua medicina, sicut dictum est, adhiberi debet: plerumque tamen opus est, ut habena hac repensionis & retractionis causa summe nari agglutinetur. At si fractioni uulnus quoque cutis accessit, turbari ob id nihil debemus: sed picatum ceratum imponendum, uel aliquod quod cruentis uulneribus est accommodatum: conserabilia enim hæc sunt. Simili modo si ossa recessiva sunt: & directio prima illa celeriter nihil omitendo facienda est, & digitis postea laxius quidem, sed tamen dirigendum, nihil enim ex toto corpore est, quod facilius consurgat quam nares, queat. Habentur uero agglutinatione, & in contrarium inclinatione nihil obstat quo minus uti ualeamus: siue ulcus, siue inflammatio adfit: molestiam enim nullam afferunt.

A. HABENA NARI INCLINATE
ET FRONTI AGGLUTINATA.

Dum inquit abstractum, id est $\epsilon\pi\alpha\gamma\tau\eta$, totam illam intelligit in diuersa extensionem, & quasi directione nasi distorti, quæ per agglutinationem fit, cum in contrariam partem retrahit, sed hoc sanè mihi experienti, imbecillum visum est. Nam quod agglutinatur, si uehementius intendas, resoluitur: si mediocriter, nihil quod ali cuius momenti sit, efficit.

DE AURE.

At uero auri fractura deligatio omnis inimica est, non enim ita laxè circuire quispiam potest: & si magis comprimatur, maius malum efficit, quippe cum sanè quoque auri dolor, & pulsatione, & febre compressa deligatio afferat.

Solutio ac diuisio continui in carne quidem ulcus, in osse fractura nuncupatur. in chartilagine uero, quia proprium nomen non habet, Hippocrates fracturæ appellatione quoque uit.

Quin & cataplasmata pessima quidem ea sunt quæ sunt grauissima: sed & pleraque alia praua sunt, et abscessum prouocant: & tum mucositatem ampliolem, tum suppuraciones molestas mouent: quibus sanè ad aurem fracturam minime est opus.

His quæ in libris de curandi ratione demonstrauimus, particularia omnia consentiunt. Nam etiam nunc cataplasmatibus offendi aurem, inquit Hippocrates, quæ admodum experimento est deprehenditur. Exiccari enim admodum eam uult,

cum & sicillima natura prædita sit, & ex cute constet. Quodcumque autem membrum quanto est siccius, tanto magis exiccantem curationem postulare manifestum est.

Proxime tamen, si modo imponi quippiam debet, lentum ex farina subactum accedit: sed neque id pondus habere oportet, tangere uero quam minimum confert. Bonum siquidem interdum medicamentum est, si & auri, & alijs multis medicamentum non adhibeamus. Indormitio præterea cauenda: corpusque attenuandum: atque id ei magis, cui, ne suppuret auris, periculum est. Meliusque est ut aluus molliatur.

Proxime inquit, eò accedit ne noceat farina subacta tenax: eo quod alijs exiccatur magis. Dictum à nobis superius est, quale sit hoc tenax farinæ subactum, quod inquit, ubi de illinendis atque inducendis naribus loquebatur. Simillimum huic cataplasma, qui in palæstra versantur, ex farre conficere consueuerunt, far enim aceto maceratum quoad intumescat, postea terunt.

Quod si facili ad uomendum sit, uomitus ciendus ex tractu est.

Tractus, id est $\sigma\upsilon\gamma\mu\alpha\sigma\ \mu\omicron\iota$, mediocres purgationes siue per aluum, siue per uomitum fierent, à veteribus vocabantur. Ex his nunc aliquam adhibendam censet: sed multa sunt, quæ id efficiant, mel per se copiosius sumptum, aqua mulsa meracior, succus ptisanæ ex aqua decoctus, & per se, & cum melle, atque his magis raphanorum & bulbi narcissi succus. Quod autem maiorem omnibus his vim habet, neque tamen lentum est, est cum furculis veratri albi in raphanos infixis raphanos ipsos postero die uel solos, uel ex aceto mulso comedendos exhibemus.

Si ad pus deuenerit, cito quidem aperiri non debet, quippe cum multa sint, quæ licet suppurare uideantur, etiam si cataplasma aliquod nondum imposuerit quispiam, resorbentur.

Cautio hæc auri ob subiectam chartilaginem adhibetur. Nam si incisa cito non coeat & conglutinetur,

A tinetur, periculum est ne chartilago impinguetur. Resorbetur autem inquit, i. absumitur & discutitur, quod colligitur ibi pus, aliquando simplicibus & leuibus medicamentis extrinsecus impositis, quae siccandi absque morsione vim habent, cuiusmodi est cochleae mucositas cum thure: siquidem opus vehementiore exsiccatione est, cum aloe, aut myrrha, aut vtriusque, mel inter illitum. Sed vnumquodque quidem ex his diligenter detritum atque impositum exsiccet. Thus vero, & aloe, & myrrha morsione caret.

52 Si uero aperire quis cogatur, citissime quidem consanescit, si in ulteriorem partem deussert, Sciendum tamen certo est si in ulteriorem partem deurat, auris, mancam eam, atque altera minorem futuram.

Cum in deussione non parua & chartilaginis, & quae ipsam circumit, cutis pars absumpta sit: ut manca & contracta, & minor altera auris euadat, necessario fit. Ad hoc tamen difficultate sanescendi in chartilagine formidata aliquando deueniendum esse consulit. Chartilago enim si denu data sit, cicatricem non obducit, praecipue cum paucis aliquibus diebus inueterauit: neque postea incisa est, statim cutis coeuit, & conglutinata est.

53 Si non in ulteriorem partem adussio fiat, incidendum non admodum parua incisione suspensa est.

B Ne quicquam puris remaneat, laedaturque chartilago, fieri satis magnam incisionem iubet.

54 Sub crassiore enim loco pus reperitur, quae quissiam opinaretur.

In dignotione puris qui sub cute subest, quaedam deceptio ipsi qui incidunt, occurrit: ut & multum esse id, & attenuatam esse cutem opinentur, qui quo modo hoc errore inuoluantur, sequentibus verbis declarat Hippocrates.

55 Atque, ut summam dicam, caetera quoque omnia mucosa, mucosque, gignentia, quippe cum lenta sint, si contrectentur, celeriter sub digitis haec & illac illabuntur. Ac propterea medici sub crassiore loco talia inueniunt, quae existiment.

In dignoscendis partibus, quae suppurant, cum moderate tactui affectus locus cedit: in eo si diuidatur, pus subesse deprehenditur. Quodcumque igitur in qualibet alia parte eandem cessionem inuenerint: eodem modo, ut ea quae prius viderant, suppurasse existimantes, ad incidendum deueniunt: atque aberrant. Interdumque dupliciter peccant: sic ut & nullum omnino pus inueniant, & sub multo crassiore loco quam opinabantur, talia sint. Saepem enim fit, ut quae mucosum humorem in se habent, medicis propterea suppurasse videantur: quia huiusmodi humores, ut ipse inquit, cum attrahantur, cito a digitis sublabuntur, & circumfluunt, colligi autem circa chartilagine, tenones, nervos, copulas solent, quemadmodum ipse deinceps declarat.

56 Nam & gangiliosa quaecumque fluida sunt, & mucosam carnem habent, aperiunt nonnulli inuenturos se intus humorem opinati. Atque ita quidem medici sententia fallitur: sed nullum tamen ex apertione nocuum euenit. Quaecumque uero aquosa loca sunt, aut mucis repleta, qualibus item in locis singula si aperiuntur, uel mortem, uel lesiones diuersas afferant: alibi a nobis scribetur.

Circa chartilagine enim & nervos huiusmodi gangilia concretiones quaedam & contortiones sunt, quae ex lento & mucoso humore existunt: cuiusmodi proprium neruorum alimētum est.

57 Cum igitur aurem incidis, omni cataplasmate, omnique linamento abstinendum est, sed uel ipsius medicamentis quae cruentis accommodata sunt, uel aliquo alio est curandum: quae neque pondus, neque laborem exhibeat.

D Quia siccum membrum est auris, propterea exsiccantibus medicamentis indiget, non tamen supra modum exsiccantia esse debent, cum statim post incisionem imponuntur, laborem, n. absque ulla mitigatione afferunt, sed neque multitudine eorum quae imponuntur, grauanda auris est. Nam praeterquam quod pondere eo dolore afficiuntur aures, simul etiam nocuum. Optimum igitur est, ut posteaquam cutem aperuerimus, medicamenta mediocriter exsiccantia adhibeamus: cuiusmodi sunt, quae cruenta appellantur. Emplastra enim humores superuacuos, praecipue eos qui lenti & crassi sunt, includunt, & molliunt.

58 Nam si chartilago denudari inceperit, subsidenciaque habuerit purulenta, & mucosa, molestum.

Addendum orationi huic est humorum, quod uerbum nonnulli et ascribunt: ut lectio huiusmodi euadat. Nam si chartilago denudari inceperit, subsidenciaque humorum habuerit &c. Vocat autem hic subsidencia, cum uidelicet humores qui excernendi erant, hoc est pus, et mucosus succus, substent, ac resident. Molestum inquit est, i. dolorem affert, id quod cum chartilago laedit, euenire conspiciamus.

59 At hoc etiam ex illis curationibus euenit, Omnibus uero recrudescentibus densio in ulteriorem partem praesentissimum remedium est.

Quas curationes damnat: eas sane de quibus paulo superius mentionem fecit, cum abstinendum a cataplasmatibus & linamentis, pondusque, & dolorem afferentibus moneret.

GALENI IN LIBRVM HIPPOCRATIS DE
ARTICVLIS COMMENTARIORVM

LIBER TERTIVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

*Luxationes, ac reliquas noxas quæ manu curantur, absoluit,
cum spina, costæ, aut femur patitur.*

Vertebræ autem spinæ.

Non quod in alia corporis parte vertebræ sint, iccirco dixit vertebræ spinæ (omnium enim vertebrarum, quos σπονδυλαὶ vocant, structura, spina appellatur) sed quasi ita dixisset: vertebræ autem, quibus proprium est ut in spina existant. Nonnulli tamen ex recentioribus medicis non totam vertebrarum structuram spinam appellandam censent, sed circa thoracem tantum & lumbos, ad quorum sententiam videtur nunc Hippocrates de vertebra loqui, quæ ad lumbos & dorsum, non ad collum sunt. A nobis autem exacte tota vertebrarum constructio in introductione de ossibus explicata est: in qua eum esse exercendum censeui, qui commentariis his studium esset adhibiturus: ubi sigillatim quale vnumquodque os esset, præcipue quidem in ipsis hominum aridis cadaueribus, quæ σκελετὰ appellant: sin minus, in simijs certe diligenter inspexerit.

Quibus scimq; ex morbis in gibberum trahuntur.

Distortionem spinæ in posteriorem partem gibberositas, in anteriorem repanditas, in latus obstipitas appellatur: primam κύφωσις, alteram λόφωσις, tertiam σκολίωσις græci vocant. Eam sanè quæ in posteriorem partem fit: quam etiam κύρτωσις, id est incuruationem, nominant, ex panis & tuberculis immaturis in spina exortis magnis & duris & diuturnis existere nonnulli opinantur, à quibus in posteriorem partem vertebræ propellantur: neque intelligunt, fieri nullo modo posse, ut panis sibi subiectas vertebrae grauent, siue supini iaceamus, siue recti stemus, siue sedeamus, siue in latus recumbamus. Absurdum præterea est, ut in tantam grauitatem, aut duritiem venisse panos existimemus, ut ossibus grauioribus & durioribus euaserint, nam ex immaturis panis & tuberculis spinæ distortionem in anteriorem partem fieri, ipse paulo post Hippocrates dicit. Sed neque hoc tantum aduertendum eis est qui librum hunc explanant: verum et illud, quod in proposita hac oratione dicitur in gibberum trahuntur, cum impelluntur dicere potuisset: si sicut isti voluit, intelligendum censuisset. Dicere enim vertebrae, quæ in posteriorem partem promouentur: à morbis trahi in priorem, absurdum est, id liquidem de repandis, non de gibberosis fuerat dicendum. Quid igitur & verum sit, & Hippocrati consentaneum, conabor explicare. Ipsa porro vertebrarum ossa propria sua ratione neque à panis subuertuntur, neque trahuntur: sed corporum, quæ ipsas inter se colligant, prima hæc affectio est. Nam cum panus in vertebra natus in interiorè aut anteriorem partem (vtrouque enim modo vocant) sustollitur, & augetur: necesse est, ut copule vertebrarum panos: copulas vertebræ ipsæ consequantur. Si igitur in vna tantum spinæ parte ortus sit panus, cum ea pars subsidat atque introrsum trahat: spinæ vertebræ repandæ euadunt. Sin duas partes spinæ panis occuparint, sic ut medium aliquod spatium integrum atque illæsum interceptæ: gibberositas, nam cum vterque panus ad se adherentem vertebram trahat, mediæ interceptæ in posteriorem partem incuruantur. Id quod euenire manifeste conspiciere in omnibus potes, quæcunque inflecti mediocriter queunt: cuiusmodi sunt & virides virgæ, & calami scriptorij plerique. Si enim altero horum extremo capite manus dextræ, altero sinistrae manus digitis apprehenso inter se in contrarium contrahas: conspecti & incuruari mediam partem videbis. Sed neque obstipitas alia causa existit, nam ea quoque, cum durus aliquis & incoctus panus in aliqua parte à latere spinæ concreuerit, fieri consuevit. Tria enim hæc vitia ex vertebrarum exturbatione contingunt: gibberositas, repanditas, & obstipitas, cum retro abeunt, gibberositas: cum intro, repanditas: cum in latus torquentur, obstipitas. Præter hæc quartum vertebrarum vitium accedit, cum dimotæ quidem iuncturæ ac compages sunt: sed vertebræ tamen in sede sua permanent, quassationem hanc appellant.

Pleraque quidem fieri non potest ut soluantur: sed illa præterea quæcumque supra septi annexionem curuantur in gibberum.

Reliqua etiam, inquit, circa spinam vitia solui difficulter queunt: sed præcipue illa quæ supra septi annexionem curuantur in gibberum, id est in vertebra ad thoracem. Nam ut Hippocrate solere hac voce, præterea, quod græce ποτι dicit, pro præcipue & maxime, statim in principio huiusce libri manifestum est, ubi inquit: Breuis enim ut plurimum melior ac solidior, quam alta herba est: & præterea etiam prius quam alta fatiscat in frugem. Cur autem panis, qui circa thoracis partem

Atem oriuntur, dissolui præcipue nequeant: ex sequenti oratione cognosces.

4 *Quæ uero infra sunt, nonnulla superuenientes in cruribus varices solunt: magis illæ quæ in uena poplitis existit, soluant autem gibberum quibuscumq; contigit, sed & in uena inguinis varices existunt.*

Nonnulla, inquit, mala quæ infra thoracem exorta sunt, ad lumbos uidelicet, à varicibus & torminibus solunt. cum uidelicet humores quæ ipsa efficiebant, primum in maximam venam, quæ spinæ adhæret: deinde in ramos eius in cruribus descendit. Circa thoracem uero nulla huiusmodi uena est, quæ humores prauos excipere valeat. vna enim est quæ ex utraq; parte ad costas octo fertur. duæ item aliæ paruæ ad reliquas tendunt, utrinq; altera. Cum igitur omnes hæc in thoracem discendant, & dispergantur, si ex panis humor aliquis in eas transferatur, exinaniri non potest: quin etiam ut excipiatur, difficile est. quippe cum qui dura & cruda gignunt humores, lenti & crassi sint: ut non facile in angustas & paruas uenas transire valeant. At quæ ad lumbum est uena, cum latissima sit, omnibusq; inferioribus sanguinem suppeditet, crassos hos ac lentos humores ubi excipit, si valida in affectis membris ad expellenda excrementa vis superest, in alias huc pertinentes uenas eos deponit, ex quibus si crassi admodum sint, statim quæ in inguine est: si mediocres, quæ in poplite, dilatatur, ac varicatur. Vbi primum enim ex crassitudine & lentore obstructi sistunt, ibi uenam dilatant, ac distendunt. Nam qui absq; huiusmodi causa in cruribus varices habet, ijs uidere licet uenas pro ratione crassitudinis humoris dilatari: in crassissimis, latissimas, cuiusmodi sunt uenæ inguinis: in minus crassis, minus latas, sicut uenæ poplitis sunt. Aliquæ enim maioribus atq; amplioribus alimentis refertæ atq; obstructæ in malum id incidunt. aliquando in inferiores, quæ angustiores sunt, delabuntur. In varicibus autem crassus prorsus sanguis est: cum ex melancholicis sæpe, ex alijs interdum crudis & crassis humoribus affectio hæc existat.

5 *Quibusdam etiam tormina diuturna uitium hoc iam dissoluerunt.*

Cum in intestina horum præter naturam humorum transitus sit, intestinorum difficultas & tormina, quam *δυσεντερίαν* uocant, contingunt. cum acrimonia humorum confluentium radantur intestina, suppurantibus iam panis: non enim aliter erumpere ob crassitudinem in intestina potuissent. Suppurationes siquidem sicut crassos humores attenuant: ita etiam naturam in affectis membris ad humores qui continentur, iam molestantes excernendos excitant.

6 *At quibus, dum adhuc pueri sunt, prius q̄ corpus integre adoleuerit, spina in gibberum incuruatur: ijs corpus ad spinam augeri non solet: sed cum crura & brachia ad perfectam auctiorem deueniant, illa exiliora euadunt.*

Nihil mirum esse debet, si spina in huiusmodi affectionibus auctiorem priuetur: sicut de luxationibus antea audiuius, cum de ijs quibus fieri non potuerit repositio, loquebatur. nam & ex distortionem receptaculorum, & ex motione quæ difficulter fit, & ex labore quem in talibus morbis subit natura, minus q̄ antea huiusmodi membra alantur, necesse est. At ijs qui adhuc adoleuerunt, auctio ipsa circa spinam impeditur. nam quæ longius ab affecta parte absunt, ut brachia & crura, nullam læsionem prorsus sentiunt. quippe cum non totum corpus, sed uiciniore tantum partes contagione mali huius afficiantur.

7 *Quibuscumq; etiã supra septum gibber contigit: ijs & costæ in latitudinem augeri non consueuerunt, sed in anteriorem partem: & pectus non latum est, sed in acutum prodeit: anhelique ipsi, & suspitiosi sunt, eo q̄ uentriculi qui spiritum excipiunt, & reddunt: minori amplitudine præditi sunt.*

De ijs adhuc loquitur qui in adolescente ætate sunt: de quibus dixit, quæ circa spinam sunt non solere augeri. Cum igitur in uertebis ad thoracem gibber extitit, partes eæ in longitudinem maxime non augentur: atq; ob id cum in gibbere in posteriorẽ partem uertebre recesserint, angustum ijs & acutum thoracem fieri necesse est: interioresq; in eo uentriculos qui spiritum excipiunt, minores euadere: ut corpus cum sit respiratio, pauciore spiritu q̄ par erat, refocilletur. Distinctum autem in tractatione de anhelatione est, necesse esse ut cum minor q̄ opus esset, inspiratio sit: secunda breuioris temporis mora post subsequatur, quam si prior naturali modo fuisset producta, breuior uero temporis mora frequentem anhelitum facit: atq; inde ea difficultatis spirandi species efficitur, quæ paucitate & frequentia constat: suspitiosi q; euadunt ex angustia partium quæ circa fauces, & asperam arteriam sunt. Quam quidem angustiam illud quoq; magis coarctat, de quo in sequenti oratione nunc docet.

8 *Coguntur etiam ceruicem ad magnam uertebam repadam habere: ut caput his prociduum minime sit, id quod multam quoq; angustiam faucibus præbet, cum in interiorem partem inclinetur. Nam etiam ijs qui natura recti sunt, hoc os, si in interiorem partem uergat, anhelationem eorum facit, quo ad fuerit repressum. Ex huiusmodi igitur figuratiõne homines hi magis q̄ qui sani sunt, gutturosi apparent.*

Cum uertebre circa thoracem in gibberositatibus in posteriorem partem excedant, totum collum è contrario in anteriorem partem proclinari necesse est, & cum ipso caput quoq; quod è

directo superiacet: vt gibberosis eo habitu deambulandum esset, quo nos solemus, cum nutando toto collo vnâ cum spina conflexo & in posteriorem partem incuruato deorsum in terram despiciamus. Sed ne ita ipsis eueniat, collum retro coguntur recuruare, qua in re parum vertebrę eius, vtpote minima motione præditæ conferunt. vnde vbi motum alicuius momenti nanciscuntur, ibi plurimum reclinantur. nanciscuntur autem eum in priorum duarum vertebrarum dearticulatione, qua inter se, & cum capite coniectuntur. Quæ igitur figuratio in sanis & illæsis in capitis dearticulatione existit, cum caput retro flectunt: eadem in gibberosis cernitur, cum eriguntur. Et sanè quemadmodum qui naturaliter affecti sunt, retro caput resupinando: ita gibberosi in rectum id intendendo, gutturosi efficiunt. Gutturosos autem. i. ἐξ ἐχέβρογχοῦς, quali gutture minus dicas, eos vocat qui prominentia in anteriorem partem guttura habent. Guttur, n. id est ἐβρογχοῦς, vel totam asperam arteriam nominat, vel fauces duntaxat. Atq; hoc est quod spiriosam respirationem maxime facit, quippe cum si quis etiam huiusmodi figuratiõe dormiat, flertere ei maxime contingat. Iccirco, n. dixit/nam etiam ijs qui natura recti sunt/hoc os si in anteriorem partem vergat, anhelationem eouiscit facit, quoad fuerit repressum/hoc os, inquiring, dum ad id videlicet refert, quod in principio horum verborum ait, in hunc modum/cogunt etiam ad magnam vertebrã ceruicem repandam habere/Ex quo conijcere potest quispiã magnã vertebrã secundã ab eo appellari: quæ & in priorẽ partẽ procedere, & retro rursus reprimi potest. nã eandem partem & priorem & interiorẽ appellare manifestum est. Prior, n. est, cum à posteriore parte eò vertebra deferat: interior, cum in pfunditatẽ corporis tendat. siue ad eam quæ intrinsecus est, siue ad posteriorem superficiem spectemus.

Paris duris & cruidis obnoxij ut plurimum circa pulmonem huiusmodi sunt, nam gibberositatis occasio & contentio plerisq; ex talibus contortionibus existit: quarum vicini tenores participes sunt.

Quibus supra septum est gibberositas, ijs circa pulmonem panos & tubercula plerumq; fieri inquit, nam quibus ad lumbos est gibber, ibidem quoq; esse tubercula manifestum est. Dixit autem /vt plurimum/propterea qd ex casu quoq; & percussione gibberatur spina: non secus ac repanditur, & obstipatur. Cum vero ait/nam gibberositatis occasio & contentio plerisq; ex talibus contortionibus existit/eandem sententiam significat, quam in principio protulit, cum dixit: vertebrę spinæ quibuscunq; ex morbis in gibberum trahuntur. Quod autem hic dictum est/quarum vicini tenores participes sunt/de neruis dorli & vertebrarum intelligitur. Ego etiam superius causas retuli in copulas vertebrarum, quæ tractę secum vertebras quoq; ipsas attraherent. Non enim puto neruos qui à dorli medulla exoriunt, dum trahuntur à tuberculis, secum trahere vertebras posse: cū ob exiguitatẽ, & mollitudinẽ longe sint imbecilliores, q̄ habere tales vires queat. vnde etiã neq; ex ossibus, sicut copulæ exortũ habent. copulę, n. & validiores, & tenoribus, id est neruis crassioribus continuatę sunt, hi autem vbi cū tuberculis cõmunicant, attrahere vertebras valent.

At quibus infra septum gibber est, eorum nonnullis morbi venem & vesica superueniunt, quin & abscessus ad suppurationem circa illa & inguina diuturni, & sanatu difficiles: quoniam neutri gibberositatem emendant.

Ex contagione videlicet huiusmodi morbi eueniunt. Contagione enim afficiuntur cognata & proxima, quæ, dum superius dixit/vicini/significauit: & communia quæ nimirum maxime communicant. Torminoli sanè fluxus, & varices cum ex secessu humorum qui tubercula pariebant, gignuntur, gibberositatem curant. At morbi qui ex communicatione contagioneq; existunt, pristina mala non tollunt.

Coxe his graciliores euadunt, q̄ quibus gibber superius contigit.

Gibberosi circa lumbum graciliores habent coxas, quàm qui circa thoracem ita affecti sunt, ex quo patet, eis quoq; qui circa thoracem idem patiuntur, coxas, quatenus cum spina communicationem habent, mediocriter graciles euadere.

Vniuersa tamen spina, q̄ illis, longior.

Illis qui nondũ ætate integri & adulti sunt, præterq; qd non alantur & gracilescunt affectæ partes, etiam absq; auctione, sicut superius dictũ est, remanent. Nunc vero differentiã aliam, non ab ætate illam quædem, sed ab affectis mēbris sumptam tradit. Quanto enim superius iuxta originem suam spina patit, tanto minus augetur: eo qd à superiori parte & exortum & augmentũ accipit.

Pubes vero & barba & tardior & imperfectior. Adde qd insecundiores quoq; hi efficiuntur, q̄ qui superius gibberum habent.

Ad cõmunem contagionis rationem ex locorum natura differentiã accedit. Communis ratio siquidem est, vt affectis partibus vicina contagione afficiantur. Propria vero illa: vt si contingat malum vbi respirationis mēbra sunt, qui id patiunt, anhelatiores & iuspirioli fiunt: si infra septũ accidat, tardior ijs pubes oriatur, ex hoc etiam nocumentum circa barbam consequi solet.

At qui

14. At qui corpore iam adulto sunt, ijs si gibber contingit, gibberositas propalàm morbi, qui tunc adest, iudicationem facit, per tempus tamen aliquod eadem quæ in alijs vel magis vel minus præ se fert. Minus uero maligne ut plurimum talia existunt.

Propalàm, id græce est ἀπαυτικόν, quod apud alios contra & è regione significat: hic uero pro ex aperto & palàm positum est. quod nonnulli alij ueteres ἀντικος dicere consueuerunt. Ex aperto igitur, inquit, & ita ferè ut sensu percipiatur, iudicationem, id est solutionem & liberationem morbi antecedentis assertit gibberositas: uideturq; prorsus sublata fuisse affectio: subsistant tamen pauca quædam reliquiæ & ex erroribus in victu, & ex externarum rerum occursum contractæ.

15. Ac multi quidem sunt, qui facile & salubriter gibberositatem usq; ad senectutem iam tulerunt: atq; ij præcipue, quibus in carnosum & pingue conuersum corpus fuerit. Pauci tamen etiam ex huiusmodi supra sexaginta annos uixerunt: pleriq; breuioris uite sunt.

Ob naturæ robor, maliq; mediocritatem, quin etiam ob totam victus rationem, qua ille qui affectus est, utitur: gibberositatem usq; ad senectutem nonnulli salubriter tulerunt.

16. Nonnullis etiam in latus uel hac uel illac uertebrae obliquantur. sed omnia aut pleraq; huiusmodi ex contortionibus in interiorem partem spinæ contingunt.

De obstipitate superius iam dixi, quòd fiat, cum à latere ex altera parte consistit panus, & uertebrae copulas ad se attrahit. Hoc etiam Hippocrates per neruos, quos tenores uocat, fieri asserit.

17. Quibusdam uero unà cum morbo figuraciones quoq; ad hoc conducunt, in quas cubare consueuerint.

Partim quia in humiliorem locum magis confluunt humores: partim quia pars ea in quam cubat aliquis, magis comprimitur: fit, ut ad gibberij generationem figuratio faciat. Prima tamen & præcipua panorum, aliorumq; morborum causa membri imbecillitas est: quippe cum in huiusmodi membra confluere excrementa demonstratum sit.

18. Sed de his in diuturnis pulmonis morbis dicitur: ibi enim de ijs quæ sunt euentura, pulcherrimæ prænotiones sunt.

C. Multa quoq; alia, quæ nunc non extant, hoc in libro scripturum se esse promisit: quæ fortasse uel omnino non scripsit: uel si scripsit, seruata hucusq; non sunt. Quemadmodum multi alij etiã ueterum libri perierunt: de quorum interitu à plerisq; scriptis traditum est. De longinquis quidem pulmonis morbis dicta sanè multa sunt tum in maiori libro de affectionibus, cuius principium hoc est: Si pulmonis arteria uulnerata sit: tum in primo de morbis, qui non recte est inscriptus, qui ita incipit: Qui de curatione uult recte & interrogare, & si interrogetur, rñdere, in neutro tamen horum ea quæ nunc pollicitus est, perfecte definita reperiuntur.

19. At enim quibus ex casu spina gibberatur: ijs pauca fuerunt corroborata sic, ut directa fierint.

Haetenus de spinæ absq; externa causa distortione scripsit. Quæcũq; hinc sequuntur, omnia de ijs agunt, qui ex casu aliquo aut icu læsionem in uertebrae patiuntur: suntq; pleraq; manifesta: nisi ubi prætermittam causam adiungere opus est, quemadmodum nunc; cur uidelicet pauca spinæ subluxationes dirigi atq; emendari queant. Cum enim posset id nunc explicare, in sequentibus declarat: quia scilicet cardinatim uertebrae structæ inter se sunt: ut quando una ex ipsis quocunq; modo ex dearticulatione exciderit, reponere difficillimum sit: cum multi processus, multaq; cavitates in unaquaq; sint. Hoc enim uel visu ipso in ossibus didicistis.

D. Nam quæ per scalam sunt, extensiones, nihil, quod ego quidem nouerim, direxerunt. Ea enim maxime medici isti utuntur, qui uulgi imperiti auram affectant. Apud eiusmodi enim homines admiratione digna hæc sunt, si pendere aliquem, aut deijci, aut simile aliquid uiderint: hæc semper celebrant. quicquid uero ex gratia hac euaserit, siue id bonum, siue malum sit, nihil curant. Medici tamen qui hæc tractant, rudes sunt & imperiti, quos ego quidè noui. Nam commentum uetus est, ac laudo ego sanè uehementer eum qui primum excogitauit, tum hoc, tum aliud quodlibet machinamentum, quod secundum naturam inuictum sit, nihil enim despero fore, quin si recte id quispiam præparauerit, ac dequassari, restitui in directum nonnulla queant, sed ipse tamen huiusmodi omnia curare ita propterea erubui, quia impossorum magis tales modi sunt.

Quoniam uniuersiq; articularum repositioni antecedere, ut ostendimus, extensiones debent: in ossibus etiam spinæ idem facere necesse est: in quibus quo modo intendendum uiliter sit, postea docebit. Nunc de extensionibus prauè adhibitis prius agit: ita. n. solet, sicut ex superioribus demonstratum iam est, quippe cū redarguere ea prius oporteat, quæ nonnulli medici prauè agunt: deinde ita ad docenda meliora descēdere. Cum igitur multi spinæ subluxationes per scalam deorsum trahant, præcipue quidem nihil proficere cōmentum id asserit: si tñ eo uti quis uelit, modos docet,

Septima Classis.

MMMMMMM ij quibus

quibus uti optime valeamus. In extensione enim id propositum est, ut intentionem spinæ ad superiora, laqueis iuxta affectam partem circumiectis: ad inferiora pondere ipsius corporis efficiat. Si ad hoc spectes, cætera quæ ab ipso deinceps dicuntur facile percipies, pleraque enim patent.

Quibuscumque autem iuxta cervicem gibberositas contingit: ipsa pars est, ut extensiones hæ in caput minus profint: caput enim, & summi humeri propendentes paruum pondus afferunt: videnturque si in pedes dequassentur, directionem magis consequuntur: quippe cum ita maior propensio futura sit. At qui inferius gibberum habent, in caput dequassandi magis videntur. Siquis igitur dequassare vult, recte in hunc modum præparabit. Scala scorteis vel laneis puluinis per transversam consternenda est. Pulvini vero bene alligati sint & in longitudinem & hinc & inde paulo ampliori spatio, quæ ut hominis corpus occupent.

Quoniam spina aut prope superius principium suum, aut prope finem, aut in media parte inter utrumque patitur: de ea læsione primum agit, quæ iuxta collum contingit. quæ cum accidit, si quis in scala affectum hominem ex pedibus suspendat, sicut eius tempestatis medicis nonnulli facere consueverant: nulla deorsum extensio, quæ alicuius momenti sit, efficietur: quippe cum paruum pondus cervicis tantum, & capitis futurum sit. At si infra prope sacrum os sit affectio, maxime sperare posset quispiam extensionem esse successuram: quæ quomodo postea optime efficiatur, ostendit.

Deinde supino homine supra scalam collocato pedes eius non digredientes iuxta malleolos vinculo gestibili quidem, sed molli, tum & infra & supra utrumque genu, necnon circa coxam deligandi ad scalam sunt. Ilibus vero & pedori laxæ mitellæ circumiiciendæ sic, ut dequassationem minime impediant. Manus autem ad costas reductæ corpori ipsi, non scalæ applicandæ sunt.

Cum aperte omnia exponat, gestabile, id est ὄρχον, vinculum vocat quod bene gestat & sustinet: hoc est firmiter & sine vlla compressione continet.

Quod posteaque præparatum fuerit, scala vel ad arcem aliquam altam, vel ad tecti testudinatum attrahenda est.

Arcis, id est τῦρος, nihil aliud quam turris intelligenda est. Testudinatum vero tecti, quod ipse ἀετώνα vocat, quasi dixeris aquilatum, suprema domus pars est. ita enim in altum sublata triangulari forma domorum culmina appellant. Nam si solarium quispiam facere velit, loco tegularum planam contignationem quæ teporem non arceat, constituet. At si imponit tegulas, ea forma tectum erigit, qua facile pluuias aqua defluere queat. Vnde in altum medio columine à posteriore in anteriorem partem per longitudinem porrecto hinc & inde supra laterales parietes tectum humiliter deducitur: ut geminarum demissarum alarum speciem præferat, ex qua similitudine veteres huiusmodi tecto aquilati nomen indidere. Vincitum etiam, id est δειρόν tecti, appellant: quemadmodum Pindarus in Pleiadibus. Aureæ tectorum vincitum famæ celebrant. Euripides item in Hypsipyle. Ad æthera ecce transeuntes virgines, Pictas intuentur in vincitis imagines. Arcem quoque, id est τῦρον turrim significare Diocles Carystius esse locuples testis potest: cum hanc eandem Hippocratis orationem in libro de fasciationibus paraphrastice in hunc modum exponat: Scala vel ad turrim altam, vel ad domus vincitum attrahenda est.

Locus vero in quæ dequassabis, durus ac renitens: qui attollunt, periti esse debent: ut æqualiter, pulchre, æquo libramento, & repente demittat: quod neque scala in alteram partem propendeat, neque ipsi præcipites ferantur.

In sublime aliquid scalæ superiorem partem sublata, alligato, ut dixit, homine, deorsum supra pavementum demittendam censet: ut vehementi concussionem facta, spina deorsum procumbens elapsam vertebam in sedem naturalem recipiat. Qua in re durum ac renitens esse solū pavementi oportet, nam si ita esset molle, ut cederet, dequassationemque impediret, nihil proficeremus.

Ex arce tamen, aut è malo defixo charchesium habente si demiseris: melius præparabis, si è trochlea, aut ex asino demissio efficiatur. Sed importunum fortasse est de his longiore oratione agere. Ex his tamen apparatus maxime dequassari quispiam posset. Quod si valde superius sit gibber, dequassandumque omnino sit: in pedes id facere confert, quemadmodum iam dictum est. quippe cum amplior sit eo modo evasura propensio.

Quia scala in sublimem aliquem locum subtracta in terram repente, & æqualiter, & pari preponderatione demittenda est: melius esse inquit, ut laquei quibus scalam attrahimus, trochleis subducantur: ita enim fore, ut motio volubilis, æqualis, & æquo libramento propendens euadat. Cum vero superius arcis, & testudinati tecti mentionem duntaxat fecerit, malum nunc etiam adiungit: quem ἰσόν à stando appellat: qui sanè maximum atque erectum lignum est: cui alterum per transversum in supremo capite imponitur, ex quo videlicet velum dependet. Nam multum interest, si ἰσόν duabus syllabis, aut ἰσίον tribus dixerimus. ἰσός enim, ut dixi, id est malus, lignum erectum in navi infixum est. ἰσίον, id est velum, linteum appellatur, quod à ventis inflari consuevit, rudentes vero qui de summo malo demittuntur, charchisia nominant. Quocirca cum malo uti vis, ad suspendendam scalam, trochleis & charcheliis id efficias. Adde quod non ab re quoque esse inquit, si afellis, id est fuculis & axibus, ita enim vocat ut dixi, idem faciendum cures.

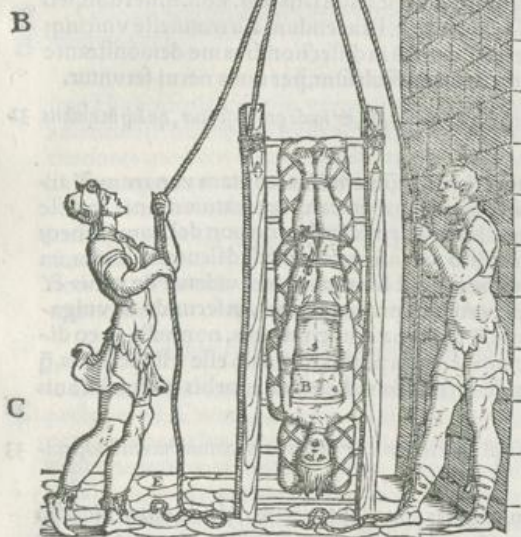
Affluendum

26 Affulciendum autem ita est, ut ad pectus valide ac firmiter scale alligetur. ad cervicem vero quae laxissima mitella eatenus circumdetur, quatenus dirigatur. Quin et caput ipsum ad frontem, scale est alligandum. At manus porrectae ad corpus non ad scalam vinciendae sunt. Reliquum corpus absque deligatione esse debet: nisi quod ut in directione contineatur, alibi atque alibi mitella laxa ei inijcitur.

Dictum a me etiam superius est, fulcimina firmamenta esse, & fulcire firmare: idemque apud Homerum significari, cum inquit, fulcimina puppibus abstrahunt,

27 A. SCALA CUM SCORTEIS
P. VINIS
B. AGER SCALE ALLIGATUS
C. ARX ALTA
D. TROCHLEA
E. FAVIMENTUM DURUM AC
RENITENS

Sed ne vincula haec dequassationem prohibeant, spectandum est, cura quidem ad scalam non alligentur, sed inter se: quo est directio ad spinam propendeant. At haec quidem, si modo in scala dequassandum omnino est, in hunc modum sunt faciendae. Sed turpe tamen cum in omni arte, tum in medicina maxime est: si cum multam turbam, multam ostentationem, multumque tumorem excitatis, nullum deinde adiuventum afferas.

Si homo quidem qui dequassandus est, corpus nullo modo firmatum atque affutum ad scalam habeat, sed tantummodo ex superioribus partibus sit alligatus: facile in concussionem in obliquum deolvetur. Sin contra, valide ita sit deligatus, ut dum quassatur immotus permaneat: nullam inde utilitatem percipiet. Ita enim utrisque his utendum censet, ut neque ex firmitate, & contractione vinculorum immobile corpus eius sit: neque adeo laxa vinciatur, ut in latus convolvatur. Licet autem Hippocrates extensionem huiusmodi non approbet: scripsit tamen quo pacto parari optime possit, propterea quod videbat eos qui ea utebantur, optime eam exercere haudquaquam scire. Quin etiam superius dixit, nihil enim despero fore, quin si recte id quispiam prepararit, ac dequassarit, restitui in directum nonnulla queant.

28 Cognoscendum igitur primum est, qualis spinæ natura sit, ad multos, n. morbos ea opus erit. Volo nunc vel semel indicare, commemorareque id quod in primo statim libro de Hippocratis dissectione dictum a me est: ubi impudentiam experimentariorum agnosces, qui Hippocratem experimentarium vocare audebant. Experimentarius, n. omnium maxime qui in medicina arte versarentur, erat: maximeque experimentis animum advertabat, omniaque eis probanda esse censebat, ut rem tamen assequeretur, multis rationalibus commentis uti consueverat: dissectionisque precipue studium adhibebat, utpote quæ multum afferre adiuventum arti posset: id quod nunc quoque manifeste ostendit: cum naturam spinæ cognoscendam nobis esse censeat, cuius cognitionem sicut aliarum quoque omnium partium inutilem esse experimentarij affirmant.

29 Quae parte enim ad ventrem tendit, vertebrae intus pares inter se sunt.

Vertebrarum posterior pars processum acutum in fine cartilagineum habet, quæ proprie ἀκροβαρ, i. spinam appellant. Opposita vero pars quæ in priorem partem vergit atque interiori (utroque, n. modo vocat) cartilagine quidem etiam committitur: rotunda tamen est ac levis: nullumque acutum processum emittit, quia neque omnino prominentia vlla vel minima asperatur, sicut & in posteriori parte & a lateribus. Quales quidem unicuique ex vertebrae processus alibi sint, & in arefactis cadaveribus videre licet. quod vero nunc de vertebrae inquit, ex dissectione ab interiori parte constabit. Quas quidem pares inter se appellat, hoc est planas & rectas, & per se unquamque, & mutua coaptatione inter se omnes, nam quia ea parte eminentia nulla extat, & ex toto apte inter se coherent: pares ipsas inter se, hoc est pariter, atque apte coherentes vocat.

30 Vinculoque inter se iunguntur mucoso, & nervoso, quod ex cartilaginibus exoritur, usque ad medullam.

Exquisite admodum vertebrarum commissionis naturam exponit. Non enim, sicut nonnulli opinati sunt, multum inter se iunguntur, & conferuntur ab interiori parte, ita enim in vehementioribus spinæ in posteriori partem retortionibus vel omnino resisterent, vel diuellerent.

Gal. in lib. Hipp. de articulis

tur, sed inter se commissæ tantum vinculo quodam mucoso ac nervoso colligantur, ac propterea **B** breui quodam motu hac etiam ex parte præditæ sunt: eum minime habituræ, si insertæ mutuo fuissent. Sed neq; earum vinculū vsq; ad medullam penetrat, circuit, n. vnde quaq; post crassiorē membranam. Nam cum medulla tenui mēbrana perinde ac cerebrum primum obducatur, deinde crassiore: extrinsecus supra hanc antedictō vinculo obuoluitur. Hoc enim operimentum medulla præter cerebrum obstaculi ac propugnaculi causa adepta est: ne dum ossa spinæ mouerentur, in vertebrae offendens laboraret. Vertebrae autem copula hæc mucosa, hoc est lenta & pituitosa effecta est, vt & promptiorem vertebrae motionem exhiberet: & ipsa iniurijs minus esset obnoxia. quippe cum quæ sicca sunt, humoreq; vacant, abrupti in motibus facile soleant. Vnde etiam habenas & lora inungunt, qui eis ad vehicula & subiugia vtuntur. Eandem ob causam huiusmodi mucosum humorem in omnibus articulis videre licet.

Alij q; quidam tenores nervosi, aduersarij ac perpetui, annexi hinc & inde ab ipsis prætenduntur.

31

Perpetuos, i. *διὰ τὸν χρόνον*, à superiore parte deorsum aliquanta plixitate pertinentes, intelligere debemus. Cur vero nervosos hos tenores vertebrae dixerit, haud satis scio. non, n. nervosi, sed vertebrae erant dicēdi: nisi quia validi sint, eos nervosos appellarit. Prætendunt autē manifeste vniciq; **F** vertebrae nervi per totū thoracem. quorū superiorē exortū in dissectionibus me demonstrante inspexistis. Circa collū, n. & lumbū vertebrae superiecti musculi sunt, per quos nervi feruntur.

Venarum vero & articularum communicationes, quotq; hæc, & quales sint, & unde profisciscatur, quāq; in quibus vim habeant, alio in libro declarabimus.

32

De his quoq; in dissectionibus didicistis, quin etiam in cōmentarijs scriptam venarum & articularum, quemadmodum quoq; nervorum dissectionem habetis: atq; accuratius omnia in dissectionibus tractationibus, vt producere sermonem adhuc quoq; hic scribendo non debeam. cū neq; ipse Hippocrates totam ipsorum naturam hoc in libro recensere voluerit: sed sicut alia multa, ita hoc quoq; alibi scribendum distulerit. Quanquā hoc quod hic præmittere videtur de venis & arterijs opus non extat. De nervis autem qui ad vertebrae prætenduntur, in secundo de vulgaribus morbis, commentationis potius in modum, q̄ legitimæ conscriptionis, nonnulla ab eo dicta sunt, non secus ac cætera quæ eo in libro commentaria potius quædam esse Hippocratis, q̄ iusta opera ostendimus. solus liquidem primus & tertius de vulgaribus morbis liber editionis causa fuit conscriptus.

G

Ipsa item medulla quibus vaginis, & unde exortis, & quo perficientibus, & quibus cum communicantibus, qualemq; vim habentibus instructa sit.

33

Operimenta & inuolucra aliquarum rerum vaginas appellant veteres. Vnde etiam hic Hippocrates ea quæ paulo superius dicta etiam à me sunt, medullæ tegumenta vaginas vocat. quæ duæ quidem intus sunt: extrinsecus altera ex vertebrae vinculis constans: illæ à membranis cerebri exortæ: tertia ab osse capitis, quo cum prima vertebra dearticulatur. Terminantur vero vincula hæc, non secus ac medulla ipsa, vsq; ad finem spinæ. Hippocrates autem simili modo pro terminantibus perficientibus dixit, vt Poeta. Si modo perficiant isthæc, finemq; sequantur. Quam vim autem habeant, exacte in dissectionibus libris explicatum est: necnon in peculiaribus, ex quibus præcipue is est, qui de vsu partium est conscriptus. Vnde nunc satis erit, si medullæ huic dorso circumiectas membranas eundem exhibere vsum dixerimus, quem cerebro præstāt. Crassior quidem quasi custodia quædam ac tutela est, ne à circumiectis ossibus offenda: tenuior, vt quasi cute innata quæ ipsa hæc colliget, cerebrum ipsum operiatur. De tertia vero tunica medullæ huius paulo ante dictum est.

H

In ulteriore parte in articulis vertebrae inter se cardinate sunt.

34

Cum naturam spinæ dicere proposuisset, atq; ab interiori parte ipsius incepisset, vbi inter se vertebrae pares ac planæ inter se coaptantur, quæ ad ventrem spectant: merito nunc cum in ulteriore parte cardinatas vertebrae esse docet, de posteriore parte intelligit. Neq; retro & à posteriore parte ex aduerso antedictæ vertebrae colligationis accipiendus locus is est in spinæ, qui exquilitate posterior est, qui acantha, i. spinæ proprie nuncupatur: sed vtrinq; etiam ab ea, vbi dearticulationes vertebrae sunt, quæ si quis ad acantham spectet, à latere spinæ: si ad anteriorem partem comparet, de qua loquutus est, vbi inter se vertebrae vincuntur: à posteriore parte esse videbuntur. Cardinatas autem esse vertebrae inquit, propterea quod cum processus quatuor habeant, duos alterius sinibus suis vnaquæq; excipit: duobusq; suis in alterius cavitates inseritur: non secus atq; in cardinationibus fit.

Tenores vero communes ad omnes tam in exterioribus q̄ in interioribus partibus prætenduntur.

35

Vertebrae partes quæ colligationi oppositæ sunt, posteriores & exteriores: sicut eas quæ sunt

sunt

A sunt ad ipsam colligationē, interiores & anteriores vocari licet. Sed tenores quidem in posteriore parte pratentos non reperies: si modo tenores nervi προαγετικοι, hoc est voluntati inferuientes nominantur. Ad vertebrarum enim cōmissiones foramē quoddam est, per quod vnusquisque ex nervis qui à dorsali medulla prodeunt, statim vbi egressus est, discinditur sic, vt alter eius ramus in anteriorem deferatur: alter in posteriorem tendat: ibique in superiectos musculos distribuitur, qui spinales vocantur.

36 Processusque ab unaquaque ex omnibus vertebrais, tam à maioribus, quàm à minoribus in exteriorem partem est, supraque hos processus chartilaginum agnatæ appendices sunt, atque ex illis nervorum progerminatio, quæ cum extremis tenoribus fratrat.

In exteriore seu posteriore parte spinæ vnusquisque vertebræ processus eminent, qui videlicet totam acatham componit. in cuius processus extremo chartilago agnata est, quæ nervorum progerminationes copulatiuas habet: quæ cum tenoribus, inquit, fratrant. i. quæ vel illis assimulantur: vel eodem tendunt, quod illi, & cōmifcentur. vtrunque enim verum est.

37 Costæ autem in interiorem partem magis, quàm in exteriorem capitibus inclinatis annexæ, ad unamquaque ex vertebrais adarticulantur.

B Offa thoracis quæ transuersa positura paululum oblique tamen è spina ad pectus pertingunt, non Hippocrates tantum, verum etiam posteriores omnes medici costas vocant. Has vertebrais adarticulati inquit, non secus ac si dearticulati dicas. Hoc enim verbum magis vsitatum apud recentiores medicos est, dearticulationes appellantes ossium iuncturas, quæ motum aliquem sensibilem momenti alicuius præ se ferant. Capita item costarum extrema ea appellauit, quibus cum vertebrais dearticulantur ad radices processuum qui à latere ipsarum eminent. Introrsum autem inclinatas esse eas magis dixit. ita enim ea sese habere cognouit. Sed discretam quoque ac distictam esse earum dearticulationem inspeximus: id quod prætermisum ab Hippocrate est: vel quæ non exquisitè tota dearticulationis natura inspecta hoc eū latuerit: vel quia exactam huiusmodi explicationem conuenire præsentī tractationi minime existimauit.

38 Curuissimæque hominis costæ sunt obtortum in modum.

C Curuissimas homo ex omnibus animalibus costas habet: propterea quod latissimum etiā omnium pectus ei est. Cætera enim omnia alia magis, alia minus acuto pectore sunt prædita. latissimum vero homo pectus habet. simia autem latius quidem cæteris, sed angustius homine. Animalibus tamen omnibus commune est, quæ thoracem habent: vt costas ab exteriore parte, qua attingere ipsas possumus, incuruas & conuexas: ab interiori concauas habeant. Nam ad amplitudinē thoracis efficiendam necessariū hominibus hoc fuit. quia enim ad pectus directæ esse debebant: in reliqua tota parte incuruari eas necesse fuit, si ad spinæ vertebrais eis erat deueniendum. ac res quædam ipsa manifesta nobis euadit, tū ex eo quod curuissimas costas esse inquit: tū quod ex simili figuratiōe ita esse cognoscitur. Sed non in re, sicut in superioribus, restat inquisitio, at in verbo: cum euidentia ac diluciditate causa Hippocrates hic in exemplum subiūxerit obtortum in modum, hoc est ἡ οἰβοειδέα τὸ πτόρον, quod maiorem tamen obscuritatem rei cognita, quàm claritatem attulerit. antea enim fortasse in vsu erat hæc vox, alioqui enim eam hic non posuisset: postea cū ex vsu recesserit, obscura euasit. Nam si per κ legatur. i. ἡ οἰβοειδέα τὸ πτόρον, quod obtortum & varum in modum significat, apud Theocritum quoque scriptum reperitur, vbi inquit. At clauam obtortam ex oleastro dextera habebat. Item apud Archilochū. Sed paruus is sit atque tortus cruribus, Aptus stabiliter, corde plenus, ingredi. apud Nicandrum quoque sic legitur. Sunt alij D aequales tortis similesque paguris. si vero per β legatur ἡ οἰβοειδέα, haud satis agnosco. in nonnullis enim exemplaribus per β scriptum est. in approbatoribus tamen per κ inuenitur.

39 Inter vero costas et ossa quæ à vertebrais procedunt, mediam partem utriusque musculi à cervice incipientes usque ad annexionem replent.

Id quod ex dissectione apparet, cum sententia horum verborum non admodum consentit. Quæ. n. ex dissectione patent, hæc sunt. Ad capita costarum quæ in vertebrais articulantur, musculi sunt à posteriore parte qui spinales vocantur, per spinæ longitudinē usque ad initium crurum porrecti. Ab anteriore vero in longitudinē non per totū thoracem protenduntur, sed transuersi inter costas faciunt: quos intercostales appellat. Deinde ad paucas ex costis tendunt gulæ subiecti musculi, à quibus in anteriore partem collū tractum paululū inclināt, absque capitis dearticulatione. Nam illa dū annuimus, & reuimus, maximā per se ipsa motionē habet: si quis eam vertebrais quæ post primas sunt, cōpararit: quæ exigua admodū motione prædicte inter se sunt. Sed ex lumbis etiā sedibus ad thoracē iuxta extremas costas vertices musculorum eorum ascendunt, qui ψόα. i. lumbales dicuntur. Quæ. n. in media thoracis parte sunt: musculos superiectos minime habent ad laterales vertebrarum processus, qua dearticulati costas iam diximus. Sunt præterea alij duo angusti & parui musculi, quæ

Septima Classis.

MMMMMMM iij per

Gal. in lib. Hipp. de articulis

per totum thoracem extrinsecus ad spinales in anterioribus videlicet eorum partibus, non posterioribus circa acantham porriguntur. Atque hæc est positura musculorum qui circa vertebrae sunt: quæ ex dissectioneprehenditur. Nunc de quibus ex his intelligere hic Hippocrates posuit, videamus. De intercostalibus sanè non posse intelligere, ex eo perspicuum est, quod musculos hos à ceruice incipere ait, restat igitur ut vel de spinalibus, vel de illis qui porrecti ad hos sunt, mentionem facere cum hic existimemus. Sed de neutris satis recte dictum esse id potest, quod inquit: musculos hos mediâ partem inter costas & ossa quæ à vertebrae procedunt, replere. Spinales, n. de articulationibus omnibus antedictorum ossium in toto thorace à posteriore parte ita obijciuntur, ut nihil interiectum relinquunt: sed & radices omnes costarum, & processus à latere vertebrarum operiant. Angusti vero illi, ad spinales ab anterioribus ipsorum partibus porrigunt. Adde quod illud quod inquit usque ad annexionem / si de angustis musculis his loquatur, ita erit interpretandum, ut de septi transversi: si de spinalibus, ut de crurum annexione dictum esse intelligamus, nisi fortasse annexionem dearticulationem hic vocet. Sed ego sanè quomodo sententiâ hanc ipsi quæ apparerent, accommodare recte queam: non video, ut ab aliquo qui eam primo descriperit, non secus atque alia multa, fuisse depravatam existimem. Cæterum cum ita se habeant, sicut diximus, ea quæ extant in dissectionibus: inquisitio accommodata horum verborum explanatio in medium relinquatur. Ut tamen distinctâ quandam ac probabilem maxime opinionem præferamus, costas hic pro costarum ipsarum capitibus: ossa vero quæ à vertebrae procedunt pro ipsi quæ acantham constituunt, accipiemus, musculos, qui mediâ regionem replent, spinales: annexionem, septi esse intelligemus. Præceptor vero noster Pelops laterales vertebrarum omnium processus costas: annexionem, septi dictam esse hic ab Hippocrate assererat.

Ipsa vero spina per longitudinem directe obliqua est.

Obstipitas seu obliquatio distortio in latus appellatur. nunc tamen non in latus sed in posteriorem & anteriorem partem distortionem significat. Cum, n. recta per longitudinem sit spina, parum & in posteriorem, & in anteriorem partem declinat, ac tortuosa euadit: sicut ipse deinceps docet.

A sacro quidem osse usque ad magnam vertebrae, ad quam crurum annexio appenditur, gibberosa est, nam & ue-

sica, & genitura, & principis intestini laxitas in eo spatio continetur.

Crurum annexio multipliciter intelligi potest. sed potissimum fortasse à coxæ dearticulatione sumenda est. quæ fit, cum femoris caput ossi coxæ & per latas copulas colligatur: & per illam retentem, qua intus acetabuli profunditati coheret: quin etiam per musculos qui dearticulationem mouent: per neruos item, nec non per arterias, & venas merito crus annexi superioribus dici posset. Sed videtur nunc Hippocrates de annexione per neruos intelligere. siquidem ad lumbum ad extremam vertebrae, quæ cum lato & sacro osse dearticulatur: neruorum qui feruntur ad crura, est exortus. nam hoc ad ipsam spinam esse & vesicam, & genituram, & principis intestini laxitatem in eo spatio contineri: id quod in dissectione apparet, testimonio est. unde etiam incurua extrinsecus euasit. Genituram autem membra genitalia appellat: in foeminis vterum: in maribus feminaria vasa quæ nuncupantur. Laxitatem autem principis intestini, eam partem vocat, quæ supra constrictorium, quem σφιγκτηριον appellant, est, quæ & sacro ossi adiacet, & vere laxa est: cum musculos non habeat, qui recti intestini extremum constringunt.

At inde usque ad septi transversi annexionem directe est repanda.

Nihil hac spinæ parte eiusmodi continetur, ut in inferioribus vulua, & vesica &c. ut ab anteriori parte sinuari: ab exteriori curuari ac gibbari eam necesse fuerit. sed potius paululum introrsum vergit: quippe cum supra eam & arteriam magnam & venam firmari oportuerit.

Solusque hic locus ab interiori parte musculos adnatos habet, quos quidem psoas uocant.

Ex his Hippocratis verbis maxime conijcere quispiam posset, cum colli vertebrae spinæ non annumerare. Nam si tota spina ex lato osse & thoracis vertebrae struatur: verum est solum hunc locum ab interiori parte musculorum agnoscere habere. si vero colli etiam vertebrae annumerentur, falsum profus erit. Non enim solus hic locus habet adnatos musculos: sed collo quoque ab interiori parte magni musculi adeo sunt, ut ignorari minime queant. verum neque si minores multo essent, ignorari potuissent. Particulam autem quandam horum musculorum qui psoæ, id est lumbales appellantur, supra septi annexionem ferri hic non indicauit: eo quod nimis ita exquisitè hæc recensere pertinere ad præsens propositum non existimabat.

Ab hac autem parte usque ad magnam vertebrae quæ supra superhumerales est, directe gibberosa est: magisque huiusmodi apparet, quæ sit. acantha enim in medio eminentissimos, hinc & inde minores ossium processus habet.

Vertebrae paululum circa thoracem ossa ab interiori parte videntur sinuare: ita ut in posteriorem partem ex acanthæ prominentia satis gibbosæ appareant. Quod autem de magna vertebra inquit quæ supra superhumerales est: id ad commentarii memoriam reuocandum est, in quo

A quo de ossibus conscripsi. accōmodanda siquidem illa ijs, quę dicuntur, subinde sunt. Neq; enim mea explanatione indigent, nisi ubi aliquid inciderit, quod perspicuitatem desideret: cuius causa huiusmodi commentaria conscribuntur.

45 Ipse uero cernicis articulus repandus est. Quibuscumq; igitur gibberositas in uertebis contingit, non admodū multus, sed paucis expulsio magna aliqua euenit: quę uel unam, uel plures uertebas à coherentia abrumpat. Neq; enim facile est ut uulnera talia efficiantur: neq; in exteriorē partē expelli facile possunt, nisi aut ab interiore uehemētī aliqua re per uentrem uulneratio fiat (sed moretur hoc pacto homo) aut ex alto aliquo loco delapsus in coxas, aut humeros impingat: id quod etiam letale esset, licet non illico mortem afferret. A posteriore uero parte in interiorē huiusmodi prolapsio fieri, nisi perquam graue aliquod pondus ingruat, non facile potest. ex ossibus enim quę extra prominent, talis unumquodq; est natura, ut prius frangeretur, quam introrsum inclinationem aliquam magnam admitteret: & copulis uolenter abduētis.

B Repandus est, id est in anteriorē partē inclinatus: ita enim apparet. Duę autem sunt primę uertebre, quibus cernicis articulus constat. ex quo deinceps tres sunt, quę quo situ collocatę sint, mentionem non fecit, sunt autem inter secundam & sextam, tertię uidelicet, & quarta & quinta: quę quidem maxime rectam habere posituram uidentur, cum duabus alioqui minores sint, & præsertim tertię. nam quarta maior quàm ea est, sicut his quinta. sexta uero nō solum his, sed septima quoque est maior. Omnes autem quę sequuntur usque ad spinę terminum proportionē sunt altera, quàm altera subinde maiores, primum si in homine res consideretur: secundum hominem, si in simijs, atque ijs præsertim quę & faciem similiorem homini habent, & magis quā alie erectę ingrediuntur. Hęc enim cum in alijs, tum in situ ossium hominibus assimulantur. in spina tñ cōe quoddam ipsis est cum cæteris quadrupedibus, quod homini non adest, lumbum. n. longiorem pro reliquarū partiū magnitudine, quàm homines habent, nam, si rē exploremus, homini quinque duntaxat, simijs, sicut cæteris quoque quadrupedibus, plures uertebre lumbum obtinent. Aduertendum autem in hac oratione Hippocratem cum de spinę figura loqui proposuisset, atque ita incepisset ipsa uero spina per longitudinem directe obliqua est, ac tortuosa. in fine hęc subiungere ipsę uero cernicis articulus repandus est: ut in hoc rursus ipsum quoque collum attribuire spinę uideatur.

46 **C** Et articulis qui alternati inter se sunt. Dorsualis præterea medulla laboraret: si ex paruo spatio inflexionem haberet tali elapsu egressa uertebra: tum uertebra quę exiisset, medullam comprimeret, nisi etiam abrumperet. at ea compressa & interclusa multis magnis & opportunis partibus torporem induceret. ut cum multa & urgentia alia mala infestent: medico, quo modo uertebam dirigat, curare non liceat. Quin neq; fieri posse ut reponatur, neq; dequassando, neq; alia quapiam ratione, perspicuum est.

Articulos uertebrearum intelligit, quibus per laterales processus inter se committuntur: quos alternatos propterea uocat: quia cum duos sublimiores processus unaquęq; habeat, quibus cum superiecta: duosq; item humiliores, quibus cum subiecta dearticulatur: alijs ex ipsis eminentias alterius excipit, alijs in alteram inseritur. Sed de his in commentario de ossibus scriptū exacte est.

47 **D** Nisi quis dissecto homine atq; in uentrem manu iniecta intrestando ab interiori parte ad exteriorē retrudat. at hoc mortuo quidem fieri potest, uiuo non potest. Sed quorsum hæc scribo: ut intelligamus nonnullos esse qui curasse se eos homines arbitrantur, quibus ab interiorē parte uertebre prolapsę articulos omnino transilierint. quin & distortio nem hanc curatu facillimam, nullaq; indigere repositione, sed sponte sanari opinantur. Ignorant quidem multi, atque ex eo quod ignorant, hęcantur. si adent enim alijs hoc ipsum. & ipsi falluntur hac de causa: acanthę quę hac in parte spinę eminent, uertebas ipsas esse autumant: propterea quod rotunda ac teres atrectanti apparet, neque aduertunt officula esse illa à uertebis procedentia, de quibus paulo ante dictum est. At uertebra multo anteriùs abeunt. angustissimum enim ex omnibus animalibus homo pro magnitudine uentrem habet à posteriore in anteriorē partē, præsertim ad pectus. Cum igitur aliquod ex his eminentibus ossibus ualide contractum fuerit, siue unum, siue plura: ea in parte depressior locus efficitur, quàm hinc & inde uideatur. ac propterea isti uertebas intro abiisse existimant, ac decipiuntur. Figurationes quoque uulneratorum eos insuper fallunt. si enim inflectere dorsum tentent, dolore afficiuntur, cum ea parte qua uulneratio contigit, cutis distendatur: simulq; ossa fracta ita magis carnem pungant. Si repandatur & recuruentur, facilius ferunt. nam & cutis laxior circa uulnus sit, & ossa minus pungunt. Quin & si quis atrectet, ea parte cedunt recuruati: locusq; uacuus, & mollis atrectanti apparet. Hęc omnia insuper sunt quę medicos decipiunt. Sani autem cito, & sine noxa sponte sua, qui ita affecti sunt, sunt, quippe cum omnia huiusmodi ossa quę casata sunt, celeriter occallescant.

Intrestando. i. intrudendo in imam partē digitos, ut aliquid quod ibi sit tētemus ac perscrutemur.

48 **E** Obliquatur quidem & obliquatur spina, & sanescunt multis modis, nam & in natura & in usu ita res se habet, quin & a senectute, & doloribus: contrahendi enim uim habent. Gibberositates autem casu plerumq; efficiuntur: si aut in coxas, aut in humeros quissimam cadendo impingat, necesse siquidem est, ut in gibbere una aliqua uertebra alta emineat.

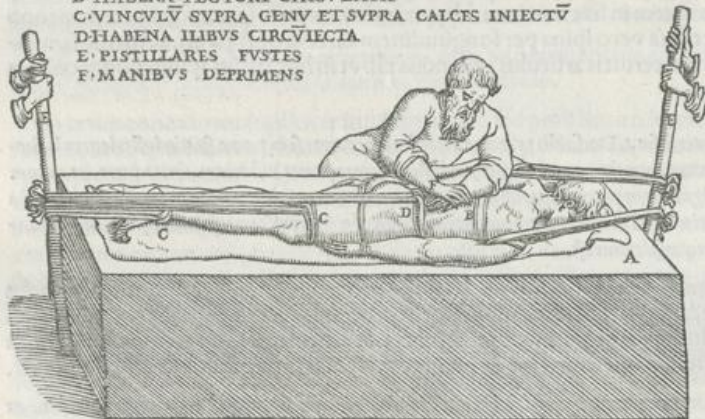
Gal.in lib.Hipp.de articulis

neat: alia uero hinc, & inde desidere uideatur. Neque tamen multum ab alijs ea exilit, sed paululum: cum singula in uniuersum concedant. inde etiam fit, ut medulla dorsalis huiusmodi distoriones, quia circuli arces, non angulares euadunt, facile ferat.

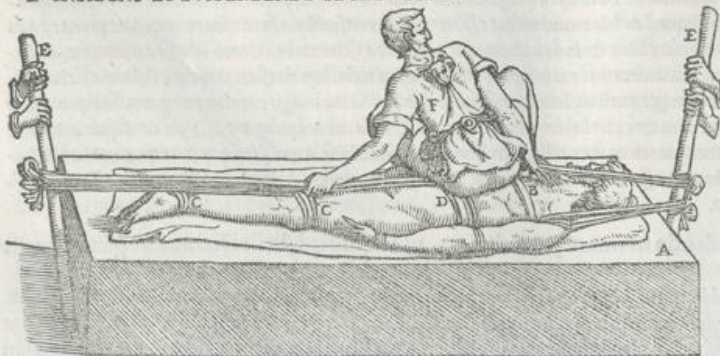
Distortionem spinæ in posteriorem partem gibberositatem: in anteriorem repanditatem: in latus obstipitatem appellari diximus. nomine tamen hoc obstipitatis teu obliquitatis, id est *σκολιωσιως*, de omni spinæ distortionem uitur: ut ostendat generalius quoddam quam aliorum eius esse significatum. Ita nunc quoque obstipari spinam dixit, pro quocumque modo distorqueri. & superius etiam, ipsa uero spina, inquit, per longitudinem directe obstipa est: distortionem eius in posteriorem & anteriorem partem significans.

Fabrica autem huiusmodi ad detrudendum instruenda est. Possimus lignum aliquod ualidum & latum, quod prelongam incisionem habeat, in terra desidere, possimus etiam loco ligni huius in pariete excavationem hanc prelongam facere: quæ uel cubiti altitudine à solo distet, uel quantum congruum erit, quod ubi factum fuerit: columna querna quadrangula per transversum admoenda ad parietem est: ea distantia, ut pertransire aliquis, si opus sit, queat. tum uel tunica insternenda, uel aliqua alia re, quæ sicut mollis sit, ita non multum cedat. Homo præterea fortis, ac si admisserit, multa etiam aqua calida lotus, pronus collocandus supra columnam est, ita ut porrectas manus secundum naturalem figuracionem alligatas ad corpus habeat. Tum habena mollis, idonea, lata, & longa ex duobus perpetuis atque aduersarijs loris constans, media parte medio pectori quamproxime ad alas bis circumdanda est, atque inde quod superest ex utrisque capitibus, per alam utrumque, circa humeros conuoluendum. tum capita ad pistillarem sustentem deliganda ea longitudine, quæ supposito ligno congruat: ut ad id ima fastis parte obiecta retorquendo extendantur. Postea tali altero uinculo tum supra genua, tum supra calces iniecto simili modo capita ad eiusmodi aliquem sustentem de-

A. COLUMNA QVERNA QVADRANGVLA TVNICIS INSTRATA
B. HABENA PECTORI CIRCVDATA
C. VINCVLV SVpra GENV ET SVpra CALCES INIECTV
D. HABENA ILIEVS CIRCVIETA
E. PISTILLARES FVSTES
F. MANIBVS DEPRIMENS

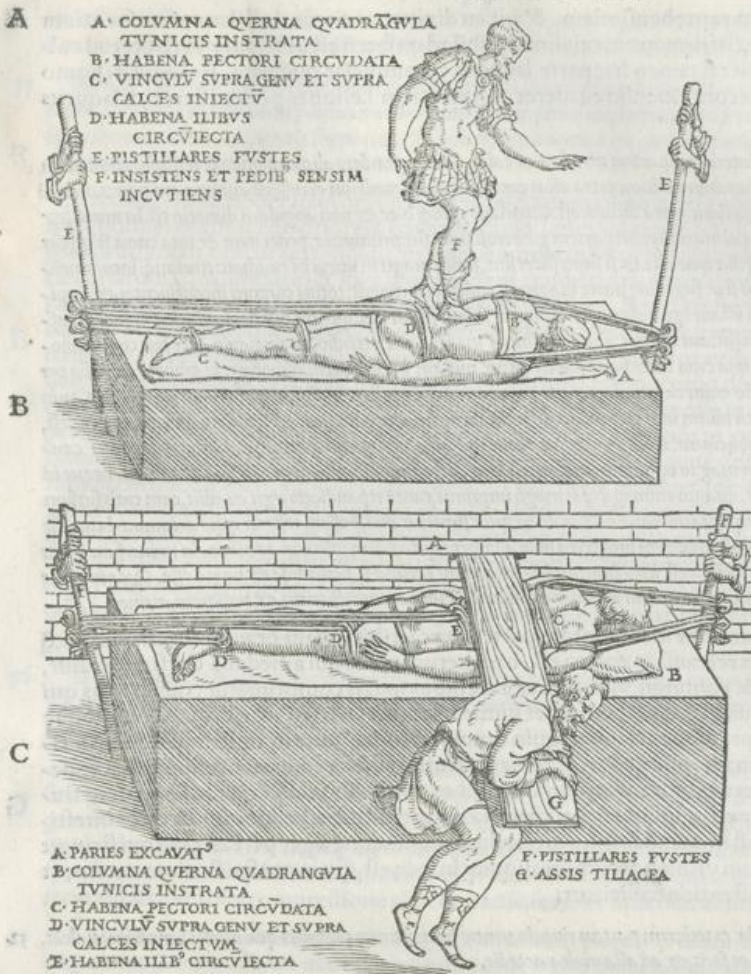

A. COLUMNA QVERNA QVADRANGVLA TVNICIS INSTRATA
B. HABENA PECTORI CIRCVDATA
C. VINCVLV SVpra GENV ET SVpra CALCES INIECTV
D. HABENA ILIEVS CIRCVIETA
E. PISTILLARES FVSTES
F. INSIDENS ET SVSPENDENDO SE INCVTIENS

ligamus. Alia præterea habena lata & molli & ualida ad mitelle formam, latitudine & longitudine idonea ualide illa quæ proxime ad coxas circumligamus. Deinde capitibus utrisque ad sustentem ad pedes deligatis, in hac figuracione, & hinc & illinc æqua preponderatione, & in directum extendimus. nullum enim magnum malum huiusmodi extenso afferre, si recte ad ministratur, potest: nisi uidelicet dedita opera extendi quæpiam uelit, debet uero medicus, uel quispiam alius præualens, ac minime imperitus imposita manus uolens supra gibberum, atque altera supra alteram manum in super iniecta deprimere: ad uertens an in directum deorsum, an ad caput, an ad pedes deprimendum sit. atque hæc innoxia maxime necessitas est. Si quoque superinsideat aliquis supra gibberum diu extenditur, atque suspendendo se incutiat, innoxium est. Quin etiam quo minus consistamus pedibus supra gibberum ac gestemus, sensimque incutiamus, nihil uetat: id autem moderate efficere aliquis ex his potest, qui in palastra assueti sunt. Efficacissima

Efficacissima autem ne-
cessitas est: si vel paries qui
incisionem habet, vel lignū
defossum, tanto inferiorem
spina hominis excavaationē
habeat, quanto convenire
videatur: in quam assis ti-
liacea, aut alterius alicuius
ligni nō tenuis illa qui-
dem inserta, supra gibberē
imponatur: multiplici ali-
quo panniculo, aut paruo
aliquo scorteo puluillo sub-
iecto: quod quanto minus
sit, tanto utilius est: modo
caueamus, dūtaxat, ne as-
sis duritie sua dolorem ali-
quem importune afferat.
Gibber autem ē regione, q̄
maxime esse debet ad excava-
ationē quae in pariete est:
ut assis ea parte, qua maxi-
me spina extat, iposita ma-
xime deprimat. Vbi enim
iposita fuerit, alij siue unus
siue duo extremam partem
asseris depellere: alij corpus
per longitudinem tum hinc
tum illinc extendere, sicut
dictum est, debent. Licet
etiam assis extensionē hāc
facere: siue iuxta lignū hoc
defigamus, siue in eodem
hoc ligno, vel utrinque ere-
ctos paulo eminentes, vel ad
ligni capita hinc & illinc
postes assillorū extruamus.
Hae quidem necessitates re-

feruabiles sunt: ut et ualentissime, & mediocrius intēdant: talemq; vim habent, ut si quis etiam ad damnum, non ad
curacionem eis uti uelit, tunc quoq; plurimum possint. nam siue in longitudinem tantū extendas hinc & illinc, nul-
lamq; aliam necessitatē adhibeas, extendere satis poteris. siue nō extendas, sed a sere dūtaxat cōprimas, ita quoq; satis
depelles. Bone igitur huiusmodi uolentiae sunt: quibus & ualidioribus & imbecillioribus pro occasione reseratis uti
quilibet potest: quaeq; secundum naturam compellunt. Quae enim excefferunt, in sedem suam redire uel depressio cogit.
quae uero praeter naturam coierunt, extensiones secundum naturam extendunt. Ego quidem neque pulchriores, ne-
que instiores his necessitates habeo.

Adeo clare hae & sequentia omnia exponit, ut si quis ea non intelligit, is explanatione nō in-
digeat, sed monstracione. quippe cum commentaria quoq; nisi ijs qui huiusmodi operationes vi-
derunt, scribi cōsueuerint. Dictum a me etiam superius est, si quis primo intuitu ita aperte scripta
non percipiat, eum bis, & ter, & sapius animum adhibēdo debere lectitare. nam si ita fecerit, nō
esse dubitandum: quin plane omnia intelleturus sit.

50 Nam extensio quae per directum acanthae fit, ab inferiore parte & ab osse quod sacrum uocant, apprehensionē nul-
lam habet: desuper uero ad ceruices & caput habet quidem: sed specie tamen indecorum est, quin & hac parte facta
extensio si nimia sit, alias quoq; lesiones afferre potest. Tentavi uero olim ego hominem supinum extendere, utrū mi-
nime inflatum gibbero subiciebam: ac deinde immissa aene fistula inflabam. sed non successit, nam cum bene homi-
nem extendebam, cedebat uter: neque uim inferre ullam inflatio poterat. Adde quod promptus uter ad circumlaben-
dum erat: utpote cum in idem & hominis gibber, & utris repleti tumor uigeretur. Si uero non admodum uehementer
extendebam, uter quidem ex inflatione insurgebat: sed homo magis q̄ utile esset, recurubatur. Atq; haec studiose scri-
psi, pulchre enim eorum quoque rerum disciplinae sunt, quae ad experimentum perductae, frustratae apparuerunt, &
cui frustratae fuerint, appareat.

Apprehensionem

Gal. in lib. Hipp. de articulis

Apprehensionem pro reprehensionem, & anam dixit: cum circumiecti laquei eminentium **E**
aliquarum partium obiectu firmantur: cuiusmodi nihil ad os sacrum est. Desuper vero licet ad col-
lum & ad caput aliquid sit: si tamen hac parte laqueos circumieciat quispiam, strangulari homo
videretur. atq; ob id indecora extensio euaderet. Quin etiam læsiones p. osset afferre, si laqueus
ad fauces elaberetur.

Quibuscumq; autem in interiorum partem uertere ex casu, aut ex pondere aliquo ingruente obliquantur: nulla **51**
iis uertere ut plurimum admodum multum extra alias excedit. quod si multum exceperit aut una aut plures, mortem
maturant: quemadmodum. s. etiam antea dictum est. Circularis quoq; hæc, & non angularis dimotio est. Iis urina, &
deiectiones alui magis q̄ illis qui in exteriorum partem gibberosi sunt, supprimuntur. pedes item & tota crura frigidant
magis. letaliaq; hæc magis q̄ illa que dixi. & si superflues sint, fluidi magis in urina hi euadunt: crurumq; incontinen-
tiores, ac torpidi magis. Quod si in superiore parte magis repanditas contigerit: totius corporis incontinentes, & torpi-
di sunt. neq; machinationem ullam ego habeo, qua reponi in sedem suam hæc queant, nisi de quassatione per scalam as-
ferre his presidium aliquod possit: aut aliqua alia huiusmodi medela, aut extensio, qualis paulo ante fuit commemo-
rata. Depulsionem uero que una cum extensione afferri queat, nullam habeo: quemadmodum in gibbero detrusio per
asserem efficiebatur. quo pacto enim ex anteriore parte per uentrem compellere quispiam posset: non enim licet. **F**
neq; tusses, neq; stercutamenta ullam uim habent, ut distentione opem aliquam ferant. Neq; item quicquam prodest,
si in uentre inflatio aliqua subiiciatur. Adde q̄ magne cucurbitæ que admoventur attrahendam uertere causam
que intro inclinate sunt, in magno opinionis errore uersantur. depriment siquidem magis quã attrahant. neque id
aduertunt qui eas admovent, quanto enim quis eas magis imprimit, tanto repandiores egi euadunt, cum cutis sursum
contrahatur. Alios modos de quassationum diuersos ab iis, quos superius dixi, possem referre: quos accommodatos esse
affectioni huic existimaret quispiam: quos propterea nolo ascribere, quia fidem ipsis non adhibeo. In uniuersum igitur
de his de quibus summam dictum est, sciendum: que in repandum declinant, perniciose & noxia esse. Que in gibbe-
rum abeunt, esse innoxia plerumq;: quantum uel ad mortem, uel ad urinae suppressionem, & torporem attinet.

De uerterarum dimotione in interiorum partem hæc scribit: quam grauiorem esse inquit, q̄
quæ extrorsum fit. cuius rei causa in aperto est. nam nerui omnes qui à medulla dorsali exoriuntur,
introrsum tendunt. unde contingit, ut in talibus excessibus magis comprimantur, quàm in iis qui
gibberum efficiunt. simulq; cum neruis omnes spinæ adiacentes partes, atq; ita superior quoque
uelicæ extremitas compressionem sentiat: quin omnia ex contagione in inflammationem inci-
dant. Quocirca neq; urinam uelica, neq; excrementa alui intestina reddunt. cū enim urina & de-
iectio supprimitur: excernentis facultatis, quæ una est ex naturalibus, affectio est. Cum uero stu-
pida ac torpida membra euadunt: id ex neruorum læsione existit. Ex læsione igitur circa intesti-
na & uelicam, quoad inflammatio finitur, periculum imminet, ne æger pereat: cum qui stringit
uelicam musculus exitum urinae non exhibeat: quiq; in sede est, quem constrictorium uocant, ut
uerisimile est, eadem distentione afficiatur. **G**

Non enim gibberositas in exteriorum partem riuos in uentre intendit: neq; prohibet quo minus bene fluere ualeat. **52**
repanditas uero & utraq; hæc facit, & ad alia multa accedit.

Cum superius dixisset, iis urinae & deiectiones alui magis, q̄ illis qui in exteriorum partem gibbe-
rosi sunt, supprimunt: nunc causam subiungit, cū inquit. Non enim riuos in uentre intendit, hoc est
effluua & exitus & circa uelicam, & sedem, partes, n. eas quibus excrementa effluunt, intēdi & ex cōpres-
sione, quæ ex recessu uerterarū in interiorum partem fit, & ex contagione cū neruis, uerisimile est.

Nam multo plures crurum & manuum incontinentes euadunt, & corpore torpescunt, urinaq; suppressionem pa-
tiuntur: qui licet curuamen, neq; extrorsum neq; introrsum ullam ipsis exceperit: quassati tamen per directum spinæ ue-
hementer fiunt. Quibus uero curuamen excessit, i. minus patiuntur. **53**

Hic curuamen, id est ἰσχυρία, ut generale nomē de omni uerterarum distorsione præter natu-
ram posuit. Tota sententia clara est. ad quartam enim differentiam affectionum spinæ deuenit.
quam quassationem appellant, cum uidelicet compages uniuersæ uerterarum spinæ dimotæ
sunt: & discussa ea uehementer ita est, ut in diuulsionis contusionisq; periculum uenerit. id quod
longe peius esse inquit, quàm quæ absq; quassatione distorsiones spinæ contigerunt. Deinceps
costis quoq; fractis tale quid euenire commemorat. **H**

DE COSTARVM FRACTIONE.

Multa quoq; alia in medicina uidere quispiam posset: quorum grauiora innoxia sunt, cum totam iudicationem **54**
morbi per se ipsa suscipiant: imbecilliora uero noxia, atq; eiusmodi, ut & diuturnos morborum exortus efficiant: & cū
reliquo corpore communicationem ampliorem habeant.

Cum de spinæ morbo, quã quassationem uocant, ante dixerit, quæ sit absq; ullo uerterarum
excessu: hic multa esse inquit in medicina, quæ licet grauiora esse uideantur, mitiora tamen re-
ra sint. Grauiora enim sunt ea in quibus contagiones maiores contingunt. nam quæ nullã prin-
cipalium mēbrorū contagionem afferunt, sed per se ipsa iudicationem faciunt: minus perniciose
sunt:

A sunt: licet vehementia esse videantur. Deinceps igitur quasi exempli loco affectionū q̄ costis contingunt, mentionē facit, ostenditq; in his alia specie tantum, alia vī grauiā esse atq; infelīta.

55 Nam & costarum fractiōi tale quid contingit, quibus enim fractæ costæ fuerint aut una, aut plures, sicut pleriq; euenit, ita ut ossa in interiorem partem non penetrarint, neq; denudata fuerint: pauci febre correpti iam sunt: quin neq; sanguinem multi expuerunt: neq; suppurati, effecti sunt, neq; linamentarij, neq; ossium siderationes contigerunt, hisq; vulgaris victus sufficit.

Mediocre ac moderatam orationem diluciditatem efficere, vel ex hac quæ longā est, cognoscere possumus: cuius ego priorem partem modo superius exposueram. quā Hippocrates longius protrahens, obscuram reddidit, breuibus autem in hunc modum exponi potuisset. Fracturæ costarum, cum simplices & solæ sunt, speciem quidem grauioris contusionis præ se ferunt: vī tamen sunt mitiores: curanturq; absque periculo citissime. At si sine fractura circa costas contuse carnes fuerint, maximum interdum periculum asserunt. Atq; hæc summa horum verborum sententia est, reliqua particulatim videamus. Si in prima parte huius oratiōis breuibus, quemadmodum ego, cum simplices & solæ fracturæ costarum sunt, Hippocrates dixisset: clarius rem explicasset: sed ipse quali interpretans rem circumloquendo ait / ita vt ossa in interiorem partem non penetrarint, de inanitate thoracis intelligens: in quam fieri non pōt vt os penetret, nisi & ipsum omni circumiecta carne denudatum, & membrana, quæ subcingens vocatur, diuisa fuerit, p̄ hæc simplicem fracturam significauit. Sequentibus vero malī mansuetudinem declarat: cum inquit paucos febricitasse, raroq; sanguinem expuisse aliquos, & suppurasse, aut linamentarios euasisse, quos ἐμυδρωσ vocat: hoc est, vlcus cauum & exesum contraxisse, quod curationem per linamenta desideraret: raro item ossi costæ siderationem contigisse: propterea his vulgarem victum sufficere. Didicisti autem semper solere vulgarem appellare, idest φανλον, victum Hippocratem, cum qui tenui & exquisito contrarius est. In propolita igitur hac oratione tota sententia hæc est, reliqua quæ sequuntur videamus.

56 Si enim febris continua eos non corripuerit, exinanire hos peius est, quā non exinanire: doloremq; & febrē, & tussim maiorem asserit. Repletio enim mediocri ventris, directio costarum efficitur. exinanitio autem costis suspensionem præbet, suspensio dolorem parit.

Ventris tumor firmamentum costis efficitur. Vnde est qui maiores ventres habent, ijs si costa frangatur, minore dolore vexari consueuerunt. Quibus vero graciles & contracti ventres sunt, grauius dolent: cum infirmatas, ac suspensas costas sentiant. Si igitur cōtinua febre corripiantur, exinaniendum est, i. inedia pugnandum, quandoquidem maius nocumētum ex elisione, q̄ ex suspensione existat. Sin febris ablit, melius est vt tantū comedant, quantum in tumorem adeo ventrem attollat: vt absq; compressione affectæ partis, sedes ac sustentaculum costis fiat.

57 Extrinsecus vero vulgaris deligatio talibus sufficit: cum cerato & plagulis & linteis leniter comprimendo planam deligationem facimus: vel laneo etiam aliquo superimposito, Viginti diebus autem costa confirmatur. Celeriter enim ossibus his callus inducitur.

Vulgarem deligationem appellat, sicuti superius victum, quālibet, & quomodocunq; adhibitam: quæ ei quæ accurate fit, contraria est.

58 At si circa costas caro aut ic̄tu, aut casu, aut renitentia, aut aliqua alia causa huiusmodi contusa fuerit, multi iam sanguinem multum expuerunt.

D Hæc oratio memoria tenenda vobis ob eos est, qui in lateralibus morbis aliquam necessario ex pulmonis fibris pati opinantur, pulmonem enim cum inflāmatā costā attingat aliquid ex inflā mationis sanie contrahere inquirunt. At Hippocrates nihil pulmone patiente, sed sola affectione in costis existente spuere nonnullos sanguinem asserit, quod quo pacto fiat, inquirere per ocium licet, præsertim cum nos quæstionem hanc, in libro Erasistrati de sanguinis excreatione, perperdamus. satisq; est nunc, si illud cognoscamus: fieri interdum, vt absq; vlla pulmonis affectione ex costarum læsione aliqui sanguinis sputum educant. Quin & in alijs sæpe inspexistis, cum è cute non vulnerata sed integra in fracturis cruentus humor emanat sic, vt fascias omnes imbuat: cum tamen multo densior cutis circa membra longa, quæ κώλα appellantur, sit, quā quæ subcingit costas membrana, vt nihil mirum esse debeat, si per eam quippiam in interiorem partem ex affecta costa effluat: quod statim postea in gutturales cauitates pulmonis in expirationibus excipiantur. Quemadmodum in ijs videre licet, quibus vulnerata membrana hæc fuerit, quicquid, n. per vulnus in thoracem infuderis, statim ad os ascendere conspicitur. Id quod Erasistratus nō aduertens in absurdas rationes inductus est in libro, quem de sanguinis excreatione inscripsit: quæ quā prauæ sint, ex me sæpe super ipso opere differente audiistis.

59 Riuus enim in cassa parte unicuiq; costæ obtenta, & tenores ab opportunissimis partibus corporis exortus habent, unde

Gal. in lib. Hipp. de articulis

unde multi & tussiculosi, & uomicosi, & suppurati, & linamentarij effecti sunt: in costæq; siderationem incidunt. **E**
 Quod si etiam nihil huiusmodi contigerit, tardius tamen dolore destituntur, quibus contusa caro tantum circa costam, quam quibus fracta etiam costæ fuerit. Magisq; his dolorum recidivas patitur locus. Magisq; tales noxas negligunt nonnulli, quam si costæ fracta ipsi sit.

Riuos appellat arterias ac venas: cassam costarum partem, quæ inter ossa intercedit, ubi intercostales musculi sunt: tenores, neruos. Hæc autem omnia ab opportunissimis corporis partibus exoriri ait, propterea q̄ venarum harum origo, non secus atq; artieriarum iuxta cor est, nerui vero à dorsualibus qui circa thoracem sunt, ortum habent: quadamq; communicatiõe cum reliquo neruorum pari iunguntur, qui à cerebro descendunt. Quæ deinceps scribuntur, si quis memoria teneat omnia quæ superius in his commentarijs dicta sunt, patent.

Et tamen exactiore curatione indigent hi, si sapiunt. De uictu enim detrahendum, & quiescendum corpore quam **60**
 maxime: à uenereq; abstinentum est.

Exactiorem: exquisitiorem, accuratioremq; vocat, vulgari & vili contrariam. **F**

A' cibisq; omnibus pinguibus, aspredinosi, & ualidis. **61**

Quicunq; cibi fauces exasperant, tussiculamq; prouocant, aspredinosi hic ab aspredine, quam afferunt, vocantur: id quod pinguibus, & acidis, & acribus accidit. validos autem appellat, qui difficilis concoctionis sunt. Verbum autem hoc aspredinosum/in accuratis exemplaribus *νερχωδ' es* per *χ* in secunda syllaba scriptum reperitur: quod à *νερχω* fit. *νερχω* enim lones *νερχω*, id est milium nuncupant: quando videlicet sensus in faucibus exiguarum aspredinum speciem, perinde ac milij præfert: quasi miliosos dixeris. Quod vero superius de ijs qui circa pulmonem tuberculis diuturnis & imaturis affecti sunt, dixit: quod anhelus & suspiriosus fiant: id absq; *χ*, *νερχωδ' es* legitur: idq; à *νερχω* deducitur: quod sonum & sibilum facere significat: quasi sibilosus dicas: cū vel angustia aliqua, vel humiditas amplior, vel, quod plerunq; contingit, vtraq; hæc spirandi meatus occuparunt ita, ut sine sono euadere spiritus nequeat: cuiusmodi spirationem densam nonnulli appellant. Cur autem à tussim mouentibus cibis abstinere iubeat, apertum est: cum quiescere omnia affecta membra debeant. Vnde etiam postea tacendum esse censet. Alia quoq; omnia, quæ vehementem motionem toti corpori afferunt, manifesta causa est cur cauēda esse moneat: quippe cum vnà cum toto pars etiam agitur. **G**

Tum uena ad cubitum secanda: tacendumq; quam maxime est. Plagulis uero locus contusus non multiplicibus, sed multis longeq; latioribus quæ contusio sit, tegendus: ceratoq; sublinendū, cū linteis latis, latis mitellis, & mollibus deligandum: mediocriterq; astringendum ita, ut neq; ualde se compressum esse dicat qui deligatur, neq; laxè. Incipere autē supra collisionem debet qui deligat, ibiq; astringere maxime. **62**

Memoria tenendum hoc vobis quoq; est, aduersus eos qui ob solum plenitudinis, ut vocant, concursum admittendam venæ sectionem opinantur: è quorum numero quoq; est Menodotus experimentarius. Sed eorum sententia & in libro de sanguinis missione per venas, & in libro de plenitudine falsa esse demonstrata est: cum alijs, tum eo redarguta, quod ob huiusmodi percussiones in quibusdam corporis partibus illatas ad venam secandam deuenimus: licet qui id patiuntur pleni habitu non sint: quodq; nisi vena incisa sanguis detrahatur, maxime inflammationes oriuntur: ex quibus mala proculdubio accidentia consequantur.

Deligationemq; ex duobus initijs facere, ne cutis quæ circa costas est in alterutram partem inclinetur, sed equaliter præponderet, deligandūq; in uel singulis, uel alternis diebus. Meliusq; est, ut leni aliquo aluius ducatur: quantum uidelicet ad exanimandum cibum sufficiat, & decem quidem diebus extenuemus: deinde alamus corpus, & obesemus. **63**

Laxa supra costas cutis plerisque est, & præcipue si pingues non sint: vel si eo tempore non fuerint, quo læsionem passi sunt. Hos igitur inquit, ex duobus initijs, id est à medio orsa fascia esse deligandos: propterea quod si ex vno initio fasciantur, in alterutram partem ijs cutis soleat inclinari. Sed si ex superabundanti cautione pingues quoq; ita deligaris, nihil lædes: præsertim si iuxta alam (ibi enim laxior est cutis) contusio sit.

Sed cum extenuamus, astrictiore: cum ad obesitatem deducimus, laxiore utēdū deligatiõe est. Et si inter initia sanguis expuitur, cura ad quadragesimum usq; diem adhibenda est, & deligatio facienda. Si non expuitur: satis, ut plurimum, viginti dies erunt. Ex vi autem uulneris tempus coniectandum. **64**

Hoc commune omnibus fracturis est. Dicta q; à me etiam superius multa alia sunt ex ijs, quæ nunc ab Hippocrate dicuntur, cum librum de fracturis explanabamus. Inde ea repetenda vobis memoria sunt, non mihi scribendo iteranda.

Nam qui tales contusiones neglexerint, etiam si nihil aliud mali patientur, illud certe non euitabunt, quin locus affectus mucosiores carnem contrahat, quam prius habebat. At ubi tale aliquid destituitur, neq; ad bonum habitum sanatione **65**

A sanatione reducitur: deterius quidem est, si iuxta os mucosum id destituatur: quippe cum neq; amplius caro simili modo os attingat, & os ipsum morbosius efficiatur: quin siderationes quoque ossis diuturnæ ex his occasionebus multis iam contigerint.

Mucosum humorem eum consuevit appellare, qui lentore quodam, & albedine præditus est: qui ad exangues partes, hoc est ossa & cartilagine cogi consuevit: cum imbecilla ita natura est, ut bene conficere alimentum in ipsis nequeat: sed quasi femicoctum quid relinquat. Non secus atq; in oculis membrana relinquitur, cum lippitudine ea laborant, quam *λίμνη* vocant. Imbecillior autem natura euadit, aut ex propria intemperatura, aut ex multitudine humoris, qui illuc confluxit: quemadmodum in præternaturalibus tumoribus euenit. Reliqua orationis huius apta sunt.

66 Verum si etiam iuxta os minime sit, sed ipsa caro sit mucosa: sic quoq; recidivæ & dolores interdum fiunt, si quis forte corpore laborarit. Propterea deligatione utendum est tum bona, tum conueniente: quoad excicata atq; absorpta hæc excoctio fuerit, quæ in contusione extiterat: carneq; sana oppletus locus fuerit, caroq; ossis augetur.

B Caro non propria sui ratione fit mucosa, aut quæcūq; alia pars, quæ sanguine prædita est, proprium enim eius excrementum eiusmodi est, cuiusmodi in fluxionum affectibus, & iecinorarijs deiectionibus apparet. Vnde frequenter in ossibus, aut cartilaginibus, aut membranis: raro in carnibus mucosus hic humor colligitur: aut ex cōmunicatiōe, quam cū illis partibus habet, aut ex copia succi qui illuc confluit, quando pituitosus & mucosus collectus ibi humor est. qui sanè exinaniri difficulter potest: cum neque perfusionibus, neque cataplasmatibus, neque medicamentis aut attrahi, aut discuti valeat, neq; alia aliqua re: nisi prius attenuatus, atq; in vaporem dissolutus fuerit, quoniam vero lentus humor dissolui in vaporem non facile potest: iccirco difficulter euacuatur. Vbi igitur huiusmodi aliquid excrementi relinquitur, leui de causa fit, ut pars ea vexetur: cum ob imbecillitatem prompta ad excipienda excrementa omnia reddita sit, quæ in reliquo corpore vel qualitate, vel quantitate aggregantur.

67 Quibus autem neglectum hoc malum inueterauit ita, ut & dolore locus infestetur, & caro submucosa sit: ijs optimum in adustione præsidium est. Et si caro ipsa sit mucosa, usq; ad os aduendum est: sic tamen ut os minime calefiat.

C Si inter costas sit malum, neq; ita in summo adustio faciendæ est: modo caueas, ne in ulteriorem partem deueniendo penetres. At si ad os contusio esse uideatur, sitq; adhuc recens, nondumq; sideratum fuerit os: si parum quid occupet loci, ita aduendum est, sicut dictum est: si prælonga suspensio circa os sit, plures uestiones iniiciendæ. De sideratione autem costæ simul cum linamentariorum medicina dicitur.

Cum lentum humorem medicamentis absumere nō possumus, reliquum est ut adustione succurramus, quæ quo modo faciendæ sit, manifeste declarauit.

DE FEMORIS LUXATIONE AD COXAM.

68 Cum femoris articulus à coxa excidat, quatuor modis promoueri consuevit: in anteriorem partem sæpissime: sæpe in posteriorem, & anteriorem interdum, sed raro.

Qui coxæ acetabulum inspexit ei opus non est, ut à me cur in anteriorem partem femur sæpissime, deinde in posteriorem excidat, causam intelligat. Acetabuli enim profunditas omnibus in partibus æqualis non est. vnde fit, ut quæ humilior supciliū eminet, inde articulus facilius exiliat.

69 Quibuscumq; igitur intro excesserit, cruris ijs, si alteri comparetur, longius duabus de causis merito apparet, nam & ossi quod à coxa procedit, superiusq; ad pectinem fertur, caput femoris insidet: articuli uero ceruix in acetabulo uehitur, ab exteriori autem parte, utpote cum in anteriorem caput brachij profluxerit, clunius sinuata conspicitur.

D Ferè omnia ipse à principio exorsus ita aperte scripsit, ut explicare clarius queat nemo, quin & causas etiam eorum quæ dicit, manifestissime subiungit. Quare id quod sæpe à me dictum est, nunc etiam repetam. Siquis ijs, quæ dicuntur, animum aduertat, si non semel, at certe iterum, ac tertio relecta facile intelliget.

70 Extrema femoris pars ad genu, tibia item, & pes simili modo spectare in anteriorem partem coguntur. Vnde fit, ut quia pes extra uergit, medici ob imperitiam sanam pedem ad hunc, non hunc ad sanam applicent. Propterea multo longius læsum cruris, quàm sanum apparet.

Hoc quoq; commune esse omnibus ossibus, quæ secesserunt, ut alterum extremum in oppositum locum, quod id quod excessit abeat: superius demonstratum est. nunc igitur etiam cum caput femoris intro cesserit, merito alterum extremum quod est ad genu, in anteriorem partem uergit.

71 Multis quoq; alijs modis obintelligentiam hæc habent.

Obintelligentiam, hoc est *παρὰ τὴν αἰτίαν*, non deceptionem absolute, sed eā quæ ueritati adiacet, atq; ob id probabilis uidetur, appellare Hippocratem solere, dictum etiam à me superius est: cum præter id quod uerum est, intelligimus atq; aberramus. Hæc autem deceptio de qua nunc loquitur,

Gal. in lib. Hipp. de articulis

tur, fit eum in comparando affectum membrum sano à naturali figuracione membri aberrant nō nulli. Cum enim deberent protendendo rectà ad sanum crus affectum comparare: è contrario faciunt: sanum affecto applicant. B

Sed neq; conſecti ad inguen, quemadmodum sanum poteſt. quin & ſi contrectemus, caput femoris in interſemico evidenter extuberare ſentitur. Atq; b.e nota quidem eorum ſunt, quibus intro femur exciderit. 72

Conſectitur quidem, ſed cum dolore, & non proſus: cuius rei in cauſa ſunt muſculi à poſtiori parte ijs qui inſectunt femur oppoſiti: qui vſq; ad integram conſexionem ſine dolore nō conſequuntur. quoniam cum ita femur luxatum eſt, amplius quā naturaliter conueniat, ſinguli in ſummis inſexionibus ſubſiſtunt.

At quibus elapſus articulus reuerſus non fuerit vel fruſtratione vel neglectu: ijs circūuolutim nō ſecus ac bobus ambulatio fit: & in ſano crure uexatio plurima contingit. 73

Cum longius alterum crus in luxatione euadat, neceſſe eſt, vt qui ita ſunt affecti, inſexionem non ſecus ac boues faciant, propterea quòd quemadmodum in principio huius libri ipſe quoq; dixit: illi etiam laxum articulum coxæ habent. Sed forte cauſa huius rei non tantum in laxitate dearticulationis, verum etiam in muſculorum qui ipſum mouent, debilitatem erat referēda. non enim ſi robuſti eſſent, difficulter dearticulationem inſecterent. ea uero inſlexa circumferre in exteriorem partem crus minime eſſet neceſſe. Crurum ſiquidem inſectio fit, dum alterutrum per uices & firmatur, & mouetur. quando enim ſiniſtrum firmatur, tunc dextrum à poſtiori parte in anteriorem traducimus: eoq; ibi ante colloco ac firmato, ſiniſtrum ruruſus à poſtiori parte ſimili modo proſum mouemus. ſicq; eo in anteriore parte firmato ruruſus ad dextrum promouendum redimus: atq; ita ſubinde facimus: ſemperq; alterum erectum in terra firmamus, alterum, quòd mouemus, attollimus. Si enim natura eſſet comparatum, vt neque ad genu, neque ad coxam inſecti crura poſſent: tranſferre crura tanquam ligna quædam proſus cogere ſic, vt in altum aliquatenus alterutrum ipſorum ſublatur, in orbem poſtea circūuolueremus. ſed quia vtriſque hiſ dearticulationibus contrario quidem inter ſe, at toti cruri perquam utili modo inſecti poſſunt: iccirco abſque eo vt in orbem circumferamus, vel attollamus crura tanquam ligna, commode ingredimur. Nam dearticulatio, quæ eſt ad inguen, in priorem partem femur: quæ eſt ad genu, in poſtiorē tibiā attollit. vt etiam ſi crus quòd traducimus, longius eo ſit, quòd in terra firmatum eſt: non opus ſit tamen vt in exteriorem partem circūuoluatur: ſi modo muſculos validos habeat, qui cito inſectere vtranq; dearticulationem queant. Cum uero prompte inſectere ob imbecillitatem non poſſunt, doloremq; auerſantur: circumferre id in orbem coguntur. Nihil enim ne attollere quidem rigidum ſicut lignum muſculus licet, qui imbecilli ſint, aut dolore afficiantur. Atque ob hæc potius, quā ob longitudinem, quæ cruri acceſſit, inſexionem circūuolutim fieri, ex eo, quòd ipſe Hippocrates ſubiungit, exemplo manifeſte cognoſces. inquit enim: nam & quicumque in pede aut tibiā vlcus habent, ingredi crure non admodum poſſunt: & infantes ita ambulant. Hiſ ſiquidem ita ingredi contingit, licet crus longius ipſiſ non euaſerit, ex dolore quo attentantur, cum dearticulationes inſectit, ad inguen & genu præcipue, tñ etiam ad talum. hæc enim dearticulatione ſummum crus reſumari neceſſe eſt, cum naturali inſexionem ambulamus: ruſumq; attolli totum pedē. alioqui, n. præſertim inæquali in ſolo offenderet. F

Cogunturq; hi circa ile & circa articulum luxatum manci & obſtupi eſſe. 74

Non cum firmato ſano crure alterum luxatum mouent, & tranſferunt, hoc modo figurare ſe ipſos coguntur: ſed cum affectum firmantes, ſanum traducunt. Non enim læſum ſuperiecto corpori erectum ſubſtat, quemadmodum cum naturali in ſtatu erat, ad rectam lineam in ſolo firmatum: ſed obliquum ſic, vt ab inguine in exteriorem partem promoueatur. in quam etiam corporis partem, quæ è directo ad crus affectum ſita eſt, inclinare conſueuerunt: quippe cum in periculum veniant, ne in contrariam partem ſubuertantur, atque ita ſit, vt ad ile corpus contrahant, ac recipiant. *Κερεάνα* enim, id eſt ile, locum eum vocat, qui inter iliorū oſſa & adulterinas coſtas intercedit: propterea quòd *κενός*, id eſt vacuus & caſſus oſſibus eſt: quali caſſum dixeris. Sed cum neque hoc modo læſum crus geſtare corpus tum ob imbecillitatem, tum ob figuracionem queat, ſubſidio indiget: quòd qui id patiuntur, ab ipſa re edocti manu ſuffulciendo afferunt: atque id ubi maxime eſt opus, extrinſecus ad femur. Id quòd cum ad partem eam affecti cruris inclinari eos cogat, ipſorum obſtupitatem atq; obliquitatem circa ile auget. Nam ſiquis etiam abſq; cruris in exteriorem partem porrectione hæc figuracione conſtituatur, ile ipſi ſubſidit ac ſinuatur. H

*In ſano uero crure in exteriorem partem clunis rotunda extare cogitur, nam ſiquis pede ſani cruris extra ingredere-
tur:* 75

A tur: reliquum corpus in læsum crus gestandum rejiceret, sed gestare id læsum crus non potest: quo modo enim posset? quare cogitur pede sani cruris intus, non extra ingredi. Ita enim fit, ut sanum crus maxime partem corporis que sibi, & cruri læso imminet, sustineat.

Immutata loquutione obscuritatem quandam induxit: ita enim erat dicendum: ut ego nunc subiungam. In sano vero clunis in exteriorem partem rotunda extare propterea cogitur, quia intus crure hoc ingrediuntur. si enim quis extra ingrederetur, reliquum corpus in læsum crus gestandum rejiceret: id quod fieri non potest. Ita enim fit, ut sanum crus maxime corpus sustineat &c. hoc est, hoc modo, quando videlicet sani cruris pede ingredimur: tunc enim totum corpus firmari optime potest, ut subverti difficulter queat.

76 Cum autem excauentur & ad ile & ad articulum pusilli videntur: cogunturq; baculo à latere sani cruris reniti. Ea parte enim baculi contatione ac reniti est opus: quippe cum in eâ & clunes mergant, & pondus corporis ingruat.

B Quia affectum crus superpositam sibi corporis partem gestare non potest, propterea & totum crus sanum quam intimam in partem subiiciunt: & ipsi supra id toto corpore incumbunt. Fit enim, ut cum in alteram partem propendeant, periculum sit, ne in contrarium à crure affecto subvertantur. quemadmodum igitur, cum transferre in anteriorem partem sanum volebant, manu affectum suffulciebant, ne sublaberetur: ita sanum baculo firmant, eiusq; auxilio subnituntur.

77 Coguntur etiam inclinari: quippe cum manum læso cruri à latere femoris obfirmare compellantur. In crurum, n. vicissitudine corpus gestare læsum crus nequit, nisi ad terram compressum detineatur.

Hic quoq; obscuritatem quandam creavit, cum non dixerit se ad reliquam partem ingressio- nis transire. Hucusq; de parte ea ingressio- nis loquutus est, in qua crure quod naturali in statu est, in terra firmato alterum affectum in anteriorem partem traducitur. Nunc vero de altera ingressus parte agit: cum affecto crure firmati ac subnixi sanum traducit, sed paulo ante de hac ingressio- nis parte dictum iam est.

C 78 His igitur figuratiõibus uti coguntur i, quibus in interiorem partem prolapsus articulus non redierit, nihilq; homo premeditatur ut q̄facillime figuretur: sed casus ipse ex presentibus facillime eligere edocet. Nam & quicumq; in pede aut tibia ulcus habent, insistere crure non admodum possunt: & infantes ita ambulant: læso enim crure extra ingredimur.

Cum duabus figuratiõibus non vna vtantur in deambulationibus illi qui hoc modo affecti sunt, merito his dixit. Altera enim est, cum manu crus læsum suffulciunt: altera, cum in sanum toti incumbunt. vnde etiam conti & baculi subnixione indigēt. Quare fit, ut in contraria his corpus diuerget, modo in dextram partem inclinatis cum dextro pede: modo in sinistram, cum sinistro firmantur. Hisq; præterea deformiore vti figuratiõne in ingressione contingit, q̄ ijs quibus coxa in exteriorem partem luxata est, de quibus deinceps dicet.

79 Ac duplex lucrum consequuntur: duplici enim indigent, nam & corpus non similiter supra crus extra ingrediens gestatur, sicut supra id quod intus est, non enim è directo ad ipsum est pondus: sed multo magis ad id quod subingreditur, ipsi siquidem & in ipsa ambulatione, & in crurum transmutatione è directo incumbit pondus. In hac figuratiõne sanum crus citissime supponere poterit, si eo quod læsum est exterius, sano interius ingrediatur. De quo igitur est sermo, bonum est ut sibi ipsi corporis eas figuratiõnes reperiat, que facillimè sint.

D Dum extra affectum crus circunducunt, intus vero sano firmantur, duplex lucrum consequuntur: q̄ neq; læsum crus grauatut toti corpori subnixum: neq; ministeriũ diutius subit, cum sanum p̄ breuissimum interuallũ moueatur. Nam si diligenter aduertere volueris, atq; obseruare tempus quo vtrunq; crus ambulationi ministerium exhibet: nõ modo duplo, sed triplo amplius esse alterum altero reperies, per paucissimam enim distantiam etiam celeri delatione sanum mouetur: agrum vero per longissimam & tarde. Quanto autem maior sit ingressio, quæ circulo ducitur, q̄ quæ in rectum fit, patet: etiam si vtriusq; termini iidem essent.

80 At cum ijs qui nondum ad integrum incrementum peruenere, elapsus articulus non est reuersus: decurtatur eis femur, tibia, & pes. Neq; enim ossa in longitudinem similiter auferunt, sed breuiora efficiuntur, & præcipue femur.

Totum crus, inquit, minus efficitur & breuius, quibus femur, cum nondum ad integram longitudinem excreuisset, luxatum est, id quod commune cæteris quoq; articulis est, quemadmodum etiam prius dixi. Cuius quidem rei communis causam ipse subiunxit, sicut mos ei est: ut in particulari aliquo, quod commune est, semel commemoret. ob id enim inquit, absq; auctiõne atq; alimẽto crus relinqui, partim q̄a sede sua caret articulus: partim quia ad vsum ineptum eua-

Gal. in lib. Hipp. de articulis

fit. Ego vero superius gracilitatis & exiguitatis membrorum causam esse ocium dixi. ut quæ aut ex luxatione eueniunt. Vnde nescio quo pacto Hippocrates cum dixerit luxationem esse in causa, deinceps ocium & vacationem membri subiungat. luxatio enim non est quæ primo inducere in nutritionem queat: sed media instrumentorum distortio, & vacatio intercedit.

Carne item uacuum, & demusculatum, & effeminatum, & tenuius totum crus fit: partim quia sede sua caret articulus: partim quia cum in naturali situ non maneat, ad usum ineptum euasit.

Totius musculorum substantiæ partes sunt carnes, ut sæpe in musculorum dissectione inspicimus: dum ostenderem ego duo esse sensus ipsorum elementa quæ sensu perciperentur, nervosas videlicet fibras, & quæ extrinsecus ipsis accrescunt carnes. Cum igitur aliquis exercitationibus, & frictionibus robustior quæ erat, et adit: is fibrarum substantiam pleniorē, carnis vero tenuiorē quidem, sed validiorē tamen etiam ipsam habet. At ijs qui exercitati non sunt, è contrario euenit. cum enim fibras graciles habeant, carne multa, sed molli ob humiditatem præditi sunt: horum siquidem caro caseis qui coagulantur: illorum qui exercitati sunt, iam bene atque integre coagulatis per similes est. Vnde fit ut exercitatorum musculi duri & nervosi sint, tororumque delineationes euidenter præ se ferant: in exercitatorum molles & carnosius appareant: nec nisi obscuras & exiles circumscriptiones ostendant. Propterea Hippocrates cum his crus carne uacuum fieri dixisset, animaduertitque plerisque exercitationis hominibus idem euenire: subiunxit & demusculatum/ quod idem est, ac si dixisset, quod nullas musculorum circumscriptiones habet, quæ sensu percipi queant. Non enim aliquos his musculos interire credendum est: sed sicut deuenatum & uenis carens corpus appellamus, quod uenas nullas extantes atque apparentes præfert: ita demusculatum dicimus, in quo musculorum delineationes obscuræ sunt. Adde quod declarare apertius uolens, qualis huiusmodi hominibus cruris species euadat, infert/ effeminatum/ hoc est humidum & molle, & non allicium sed fluidum: cuiusmodi in mulieribus uidere licet. omnia enim hæc de mulierum carne dici conuenienter possunt: à quibus per translationem/ effeminatum/ dixit. Tenuius uero post omnia adiungit: ut omnium partium quæ in eo sunt, diminutionem ostendat: declaratque quod prius dixerat/ decurtatur/ hoc est γυῦται, quasi deartuatur, & demembratur dicas. Carne enim uacuum de sola carnis detractione: decurtatum uero de omnibus cruris partibus diminutis dicitur.

Vfus enim quidam à nimia effeminatione liberat: & nonnihil etiam ab exolescentia in longitudinem. Quibus cumque in uentre sunt, luxatus hic articulus fuerit, ij maxime leduntur. deinde quibus in prima infantia idem contingit, minime omnium, qui luxationem sunt passi, cum adulti integre iam sint: quibus qualis ingressio fiat, dictum iam est.

Ex Herodoto maxime licet cognoscere uocem hanc/ quidam/ hoc est *περὲς ἑρεπος*, qua hic uertitur Hippocrates, nihil aliud significare apud Ionas quam *ἑρεπος*, id est alius: sæpe enim Historicus ille in hunc modum nomen hoc usurpat. Sed ex hac lectione non solū pro *ἑρέπου*, id est alio, sed pro *τινός*, id est aliquo & quodam, sumi posse perspicuum est. Cum enim ante dixerit ex ocio & vacatione crus huiusmodi luxatis decurtari & debilitari: ne aliquis perperam hoc interpretaretur, putaretque omnem usum huiusce membri esse interdictum: non omnē inquit: nam quendam, hoc est moderatum esse eum, qui non modo noceat, uerum etiam prosit. Non secus atque omnia cætera in toto salubri uictu: id quod cum alibi, tum uo capite in sexto uulgarium morborum in hunc modum ab eo dictum est: cum inquit. Labores, cibi, potus, somni, uenereæ, moderata omnia sint.

At quibus in infantia casus hic apparet: plerique corporis directionem ignauiter habent: maleque conuoluuntur ad sanum crus, manus id ad terram suffulciantes. Quin & nonnulli iam adulti quibus calamitas hæc contigit, ignauiter etiam ipsi deambulationem in rectum curant. Sed infantes hoc malo affecti, si recte educantur & regantur, sano crure in rectum utuntur: subiecto uero ale eiusdem sanæ partis scipione, id circūducunt. quidam etiam utrisque alis idem officium præstant: lesum autem crus suspensum tenent.

Iis quibus membra ætate confirmata iam sunt, cum accidit hæc calamitas, crure quauis claudicante uti licet. infantibus uero admodum paruus, cum idem euenit: & si etiam ipsi, si bene gubernetur, uti eo secundum naturam possent: delidia quædam surrepit: ac propterea ignauiter rectam ingressionem habent: id est negligunt, & præ delidia non curant. Sed quid mirum? cum illi quoque qui adulti sunt, idem quandoque faciant, dum recti claudicare non tolerant, sed, ut inquit, ad sanum crus conuoluuntur. Quo conuolutionis uerbo deambulationis modus cuiusmodi in his fiat, manifeste declarauit.

Tantoque facilius se habent, quanto breuius lesum crus ipsis fuerit.

Facilius se habere inquit, promptius atque expeditius incedentes: id quod ipsis euenit, cum breuius

Auius cruris factum ipsis est. Non enim est opus ut conuoluentes in orbem ipsum transferant: quem admodum cum integre adultis luxatio contingit. Illi siquidem cum longius ex luxatione effectum cruris sit, circulo ipsum traducere coguntur: utiq; ea ingressione, quam circunvolutum in exteriori rem partem fieri superius dixit.

85 Sanum uero cruris nihilominus ualens ipsis est, q̄ si sana utraque essent.

Merito hoc inquit, sano enim perinde utuntur, ac si utraq; essent sana. Cum igitur eius usus idem sit, qui esset, si utraq; in naturali situ essent constituta: efficitur, ut id & alimento plenum, & robustum nihilo minus habeant.

86 Omnibus tamen huiusmodi carnes cruris effeminantur, atque ut plurimum ab exteriori parte magis quam ab interiore. Fabulantur nonnulli Amazonas masculam suam prolem statim ab infantia exarticulare consueuisse, partim ad genua, partim ad coxas: ut claudi uidelicet efficerentur, neque insurgere mares contra feminas possent: cuiq; uti ad manualia opera solitas: cuiusmodi futoria, aut fabrilia sunt, aut quoduis aliud sedentarium. Quod quidem sicut an uerum sit, nec ne ignoro: ita illud scio: si quis statim ab infantia pueros exarticulet, tales esse euasuros.

B Omnibus, inquit, carnes magis extra articulum quam intus effeminantur, cum in interiori partem excessit: atq; hoc fit propterea quod exterior pars magis est ociosa, nam in interiori, licet preter naturam, nonnulli tamen ad caput femoris fieri motus consueuerunt.

87 In coxis quidem intus ne an extra facta sit luxatio, multum interest. in genibus interest etiam nonnihil, sed minus tamen. Vtriusque uero claudicantis modus proprius est. nam quod in exteriori parte luxatum fuerit, magis decuratur. minus uero recti stant, quibus in interiori luxatio contingit. Simili modo si ad talum luxentur, cum in exteriori partem excedit, manci quidem sunt, sed stare possunt: cum in interiori, ualgi efficiuntur, & stare minus queunt.

Mancum, hoc est κλλόν, nonnulli de omni membrorum longorum distortionem intelligendum censent: generaleq; ei attribuunt significatum. Alij eam tantummodo distortionem significare asserunt, in qua in interiori partem membrum inclinatur, quod cum accidit, necesse est ut sum mum eius, id est pes, intro contortus quasi mutilus & mancus appareat: id quod tamen ad statio nis firmitatem non parum confert. nam illi etiam qui ex naturali constitutione vari & obtorti ap pellantur, stabilius stare ac firmiter solent: quam qui penitus recta crura habent: quemadmodum etiam declarat Archilochus his uersibus.

Magnum duces & diuarcantem haud diligo.

Sed paruus is sit, atq; tortus cruribus:

Aptus stabiliter, corde plenus, ingredi.

Accurata tamen haec nominis huius κλλόν significacionis disquisitio parum ad praesens propo situm facere uidetur: cum ex oratione ipsa Hippocratis res satis pateat. Cum enim in exteriori rem partem prolabitur articulus, ut inquit, stare homines magis possunt, quam si intus prorumpat. estq; pes à directio magis ad totum corpus ijs, quibus coxae articulus extrorsum: magisq; à directio recedit, quibus introrsum est eiectus. Scimus praeterea eos quod natura ualgiore sunt, & infirmius stare, & neque currere celeriter posse: sed promptos ad subuersionem, & lapsum leuius de caulis esse. Haec igitur rei differentia in coxa maximam, in genu secundam, tertiam in ta lo uim habet: quippe cum ex dearticulationis magnitudine magnitudo quoq; nocuenti conse quatur. Ex his ergo satis constat melius & stare & ingredi posse, quibus caput femoris in exteriori rem partem luxatum est: de quo paulo post dicturus est.

Do uim habet: quippe cum ex dearticulationis magnitudine magnitudo quoq; nocuenti conse quatur. Ex his ergo satis constat melius & stare & ingredi posse, quibus caput femoris in exteriori rem partem luxatum est: de quo paulo post dicturus est.

88 Coauctio tamen ossium talis fit: quibus ad malleolos tibiae os excesserit, ijs pedis ossa minime coaugescunt: quippe cum quamproxime ea ad lesionem sint. Ossa uero tibiae augentur non multo minus illa quidem: sed carnes tamen minuuntur. At cum ad talum in naturali sede manet articulus, ad genu uero excidit: tibiae os non simili modo solet augeri, sed breuius fit: est enim proximum malo. Pedis autem ossa minuuntur quidem, sed non simili modo, sicut paulo ante dictum est: propterea quod articulus iuxta pedem est saluus. quod si eo etiam uti possent ut manco, minus adhuc pedis ossa diminuerentur. Quibus uero ad coxam luxatio est: ijs os femoris, cum proximum lesioni sit, non simili modo augetur: sed breuius sano euadit. Ossa autem tibiae & pedis etiam non eodem modo diminuantur: id quod ob id euenit: quia & femoris articulus qui ad tibiam est, & tibiae qui est ad pedem, in natura sua persistit. Carnes tamen totius cruris minuuntur. nam si uti crure possent magis augerentur ossa, sicut dictum est, excepto femore: minusq; carne uacarent, quamuis carne multo magis carerent, quam sana. Cui rei argumentum illud est, quod quicumque brachio ab ortu luxato anxi euaserunt, uel in auctione prius quam adulti plene fuerint: ijs cum brachij os breuius habeant, cubitum & summam manum paulo exiliorem sanis ob antedictas has causas habent: quia brachium articulo luxato proximum est: ut ob id breuius euaserit. Cubitus uero propterea non simili modo calamitati succumbit, quia brachij articulus qui ad cubitum est, in pristino statu naturali situs est, manus uero longius quoq; quam cubitus à malo hoc abest. Lecirco fit, ut his de causis ossa, & quae coaugentur augeantur,

et quæ non coaugentur, absq; auctione remaneant. Nam ad camulentiam manus et brachij manus laboratio multum proderit. ad pleraque enim manus opera exercenda anxi ea manu parati sunt, quæ altera exequi possunt: atque id nibilo peius, q̄ illesa. Non enim supra manus, sic ut supra crura gestari corpus necesse est: sed leuia ipsi opera sunt. Quocirca sit, ut ob usum carnes neque in manu neque in cubito anxie immineantur. Quin etiam brachium ipsum ad carnis plenitudinem ex hoc nonnullam utilitatem consequitur. Nam cum coxa etiam in interiorem partem extrusa fuerit uel ab ortu, uel adhuc infanti homini, carnes ob id immineantur magis q̄ in brachio: quia uti crure non possunt.

Clara hæc omnino & deinceps subsequens oratio est: cuius hæc doctrinæ capita sunt: Ea quæ articulis è propria sede prolapsi sunt uiciniora, incremento, & alimento magis destitui: quæ absunt longius, minus. In luxationibus uero femoris quæ intus fiunt, magis q̄ quæ extra, & augmento & alimento carens crura euadere: propterea q̄ & deterius mouentur, & magis impediuntur. Ancos uero, ita autem uocat, ut in luxatione brachij in alam declarauimus: id est γαλιέγκω-
 vos eos quibus cum adhuc auerentur eorum corpora, ex huiusmodi luxatione os brachij breuius euasit. illos igitur ancous minorem lationem in toto brachio sentire, q̄ in toto crure hi quibus extrusus coxæ articulus fuerit: ea uidelicet causa, quia cum illi in plerisq; uitæ operibus laborare satis possint: hi simili modo uti crure nequeant.

Atque hæc quidem in hunc modum se habere ex illis sumere testimonium quoddam licebit, quæ paulo posterius dicentur.

Testimonium dicturum se esse pollicetur, hæc in hunc modum se habere: hoc est licet præter naturam aliqua sese habeant: ea quæ minus mouentur, magis & incremento et alimento destitui solere. Promittit sanè ipse Hippocrates se id in ijs, quæ paulo inferius dicentur, demonstraturum. Quocirca ego quoq; cum ad ea uerba, ubi hoc existit, deueniam: hoc significabo.

At enim quibus in exteriorem partem caput femoris excidit: ijs crura affectum, si alteri obtendatur, breuius apparet merito quidem. Non enim super osse, sicut cum intro excidebat, caput femoris insidet: sed præter os inclinatum in carne humida et cedente firmatur: unde breuius apparet. Ab interiori uero parte ad gressuram, quæ πλιχός uocatur, mancius femur et macilentius: extrinsecus incuruatio clunius conspicitur: utpote cum in exteriorem partem femoris caput prolapsum sit. Quin et superius clunius apparet: eo q̄ hac parte caro capiti femoris concessit, extrema autem pars femoris ad genu, et tibia, et pes introrsum tendere conspiciuntur.

De secunda coxæ luxationum differentia nunc sermo ipsi instituitur: signaq; quæ apparent, commemorat, & causas subiungit, sicut in alijs omnibus fecit, ab experimentaria doctrina nihil recedens. Sed tota quoque hæc oratio perspicua est.

Sed neq; constetere quemadmodum sanum crura possunt. Atq; extra quidem prolapsi femoris notæ hæc sunt.

Atq; hoc fit, quia musculi à posteriori parte flexioni resistunt: cum in tali figuracione extensionem tolerare diutius nequeant.

Quibus uero iam integre adultis elapsus articulus non redijt: ijs totum crura breuius apparet. In ambulatione autem calce contingere terram nõ possunt, sed pedis pectore in terra insistant: paululumq; in interiorem partem summis digitis uergunt. Magisq; multo his gestare corpus lesum crura potest, q̄ quibus in interiorem partem luxatio contigit: partim quia caput femoris et ceruicæ articuli cum in latus tendat, maiori parti coxæ substat: partim quia summus pes non extrorsum cogitur prominere: sed prope ad directionem, totius corporis, et interioris etiam tendit.

Pectus pedis uocat, quod à dissectionis professoribus solum pedis nuncupatur, seu planta: quæ ad initium digitorum sita est. Quibus enim naturalem in formam figuratus est pes: ij mediam partem cauam habent, quæ à posteriore parte ima calcis extremitate: à priore initio soli terminatur: ut ijs & calce, & solo, & ultimo digitorum carnosio apice in terra firmatis, reliqua quæ inter hæc sinuantur, præter exteriorem partem, quæ tota terram contingit: suspensa habeantur. Praue tamen nonnullis pedes formati sunt: quemadmodum qui plani seu plani pedes nominantur: qui mediam partem non cauam, sed eminentem ac planam ab interiori parte habent. quorū formatio ualgi cum sit per similes, in hac oratione ab Hippocrate prætermissa est. Considera igitur quæ deinceps dicuntur, in formatis secundum naturam singula perpendens. Hi siquidē cum moderate progrediuntur, totum calcem, & solum, & carnosos digitorum vertices in terra firmant. At si maxima digressionem conentur incedere: inter initia quidem calce: deinde quādo iam in priorem partem alterum crura traducunt: tunc solo quoq; terram contingunt: postremo quādo simili modo altero pede in longissimum interuallum progredi uolūt, in terra firmare calcem incipiunt: tum firmati prius pedis calce sublato, summis digitis terræ obnituntur. Atq; hæc eorū qui naturaliter constituti sunt, ambulatio est. Eorum uero qui ex affectione aliqua, aut longius, aut breuius habent crura: duplex utrorumq; causa est: aut enim humiditas multa neruorum partium, aut luxationis genus: de quo nūc propositum est. Modus uero ingressionis priorum eiusmodi

A modi est, qualis paulo ante dictus est: secundorum, qualis nunc commemoratur. Nam cum, ut superius dixit, caput femoris carnosa sedes excipiat, non os, quemadmodum in altera luxatione: fit, ut ibi cedente carne, & vnoquoque musculo ad proprium caput suum retracto, simul totum femur contrahatur. Atque ideo minus crus totum altero apparet, neque simili modo terram contingere, sicut cum in naturali statu erat crus, possunt. Quando igitur ingredi coguntur, qui ita affecti sunt: contrarium in modum pedem figurant, quod illi qui antea dicti sunt: quibus longius crus læsum, quod sanum esse videbatur. Illi enim ad tali dearticulationem pede resimato sursum digitos attollebant, hi contra inclinant, & deflectunt in terram pedem: ac summis digitis eam attingere conantur: propterea fit, ut circa coxam affectam sese demittant: quo non solum summos digitos in terra firment, verum etiam multo amplius ex pede quam digitos: hoc est eam quoque partem, quam a dissectionis peritis solum, & plantam appellari dixit, peccatus Hippocrates nuncupavit. Quod si calce etiam in terra velint desiderare: adeo demittere, ac deprimere coxam affectam coguntur, ut cum in alteram partem toti propendeant, periclitentur, ne cadant. Hac de causa ne tentant quidam in ingressione uti calce.

B Cum tamen in carne, in quam prolapsus est, articulus moram inuenit: & caro lentorem contrahit: dolore uacans temporis processu euadit. Cum uero dolore uacat, absque baculo, si alioqui uoluerint, possunt ambulare: possuntque corpus læso crure sustentare. atque ob usum his fit, ut minus carnes effæminentur, quam illis de quibus paulo ante dictum est. Effæminantur uero uel magis uel minus: magisque ab interiore parte, quam ab exteriori plerumque effæminantur. Ac nonnulli quidem horum calceum sibi inducere ob rigiditatem cruris non possunt: nonnulli etiam id possunt. Quibus uero cum in utero sunt, luxatus hic articulus, aut cum adhuc adolescunt, uel cæcus non redierit, aut etiam ex morbo excesserit, extrususque fuerit (multa enim huiusmodi contingunt) horum inquam nonnullis, si insuper sideratum femur fuerit: suppurationes diuturnæ, & quæ linamenta desiderent, exulcerationes eueniunt: ossumque nonnulli denudationes. Simili modo uero tam quibus sideratur, quam quibus non sideratur, os femoris multo breuius altero euadit: uel augeri simul cum sano non solet. Ossa item tibi læsi cruris breuiora quidem etiam ipsa, quam sani efficiuntur: sed paulo tamen, ob eandem causam quæ superius etiam commemoratae sunt. Possuntque hi ambulare: alij eodem modo, ut iam integre adulti, quibus elapsus articulus repositus non fuerit: quidam sic, ut toto etiam pede insistant.

C Per translationem moram, in quibus dixit à locis diuturna à uiatoribus imoratione attritis, atque assuefactis. Huiusmodi autem oratio eius hæc est. Cum caput femoris propria sede elapsum in exteriori parte in carne firmatum fuerit: inter initia quæ id patiuntur ex compressione dolore afficiuntur: postea uero temporis processu caro ibi, non secus ac fossorum manus, occallefcit. Quod cum fit, locus dearticulationi similis euadit: cum mora illa, quemadmodum antea acetabulo coxæ, caput femoris utatur. Nam præter alia etiam humor quidam ibi coalescit, à principio ex inflammatione amplior quidem collectus: postea parte eius tenuiore, & aquosa medicamentis extrinsecus impositis dissoluta, lentus ac mucosus relictus: id quod ad motionem capiti femoris commodissimum est. Ob hanc enim humiditatem mora illa tanquam articulo utuntur: magisque in exteriori quam in interiori partem inclinantur. Oppositas uero partes ipsas quæ articulum elapsum exceperent macilentiores, & molliores fieri, propterea dictum quoque superius est: quia ab operatione magis uacant. Nam illinc ubi firmatus articulus est: licet præter naturam nonnullæ tamen motiones existunt. primæ quædam, & ex accidenti nonnullæ leues, quæ ex primis illis consequuntur: quamuis partes illæ effæminentur. Atque hoc testimonium illud est, quod in sequentibus dicturum se esse pollicitus est, de ipsi partibus quæ magis uel minus alimento destituuntur, & attenuantur.

D Sed diuergunt tamen in ambulationibus à breuitate cruris coacti. Hæc autem huiusmodi eueniunt, si diligenter in figuratibus, & recte in quibus oportet, fuerint instructi: & prius quam ad ambulationem confirmentur, & postquam confirmati fuerint, nihilominus diligenter & recte. Plurimam diligentiam requirunt quibus à prima infantia malum hoc contigerit. nam si in infantia neglecti fuerint, ipsi inutile prorsus, carensque augmento totum crus euadit: carnesque totius cruris magis quam sani diminuantur. multo tamen minus, quam quibus intro exciderit articulus, ob usum & laborem, ut statim uti crure ualeant: quemadmodum paulo ante de ancis dictum est. Sunt uero nonnulli quibus partim ab ortu statim, partim ex morbo utrorumque crurum articuli in exteriori partem excesserint. ipsi ossa quidem ipsi demum afficiuntur: at carnes minime effæminentur, satisque carnosæ etiam, nisi quid ab interiore parte paululum deficiat, crura ipsa euadunt. Ob id autem sunt satis carnosæ, quia utrisque cruribus simili modo utuntur.

Quidnam significet diuergunt, id est διαγῶν ἐπιτροπή, hoc est in utranque partem propendent, & inclinantur: licet superius etiam dictum sit, nunc tamen etiam dicitur. Cum femur in interiori partem luxatur, attrahitur à musculis qui hac parte sunt, ut paulo ante diximus: atque una cum eo totum crus contractum breuius efficitur: ut uix attingere terram queat. Hac de causa solo pedis pedore, dum ingrediuntur, uti coguntur: ac toto corpore ad affectum crus, dum eo insistant, inclinantur. Necesse igitur ipsis est, ut cum sano operari uoluerint, in ueriori partem id traducendo, in id rursum femore erecto uergant, atque ita in ambulatione in duas has figuratones alter-

natim subinde immutentur, dum eo tempore quo naturaliter affectio crure firmantur, corpus at- **E**
tollunt, atq; erigunt: quo vero in læsum crus incumbunt, in eam partem demittunt, atq; inflectunt.
Transmutare igitur corpus modo ab erecto & arduo statu in humilem & flexum: modo ab hu-
mili & deflexo in erectum & celsum, diuergere appellauit: vno hoc verbo hanc figuratumum vi-
cissitudinem significans.

Simili enim modo in ambulatione hac & illac iactantur: maximeq; clunemini ob articuloꝝ excessum videtur. 95

Quibus vtrique articuli luxati sunt, cum vtraque crura in exteriorem partem prominẽat, mu-
tatio figuratumum totius corporis in ambulando similis in vtroque crure fit: sicut in altero tantũ
exarticulato fiebat, cum eo in terra impresso, deprimebantur ad ile & excuabantur. Nam cum
affectio crure firmabantur, hoc modo figurari consueuerant: cum altero sano insisterẽt, arduum
attollebant corpus, directumq; ile efficiebant. Nunc vero vtriusq; cruribus tam dextro quã fini-
stro simili modo inclinantur, ac nihilo minus hac quã illac diuergunt in pedum firmantium vi-
cissitudine. Id quod iactari in ambulatione dixit. Diuergere enim & iactari, id est διαγερειν &
σαλευειν idem ferẽ hic significant. communius tamen est iactari, quã diuergere. Hic enim eue-
nit vt similiter vtriusq; corporis partibus figurentur: dum per vices alterutrum crus in terra sistũt. **F**

*Quod si non siderata ossa ipsis fuerint, nec gibber supra coxam contigerit (nonnullos enim talia quædam etiam oc-
cipant) si igitur huiusmodi aliquid non euenierit, satis salubres in reliquis degunt.* 96

Ex crurum luxatione per contagionem gibberosos nonnullos fieri perspicuum est: inflama-
tione primum in vertebrarum copulis exorta, deinde duratione quadam ibidem relicta. Quis-
pe cum fieri hoc etiam in locis extrinsecus conspiciatur, in poplite videlicet, & in cubiti dearticu-
latione: quin et in digitis non raro. quod ἀγκύλων, i. amentũ vocant. Fit. n. in huiusmodi dearticu-
lationibus amentalis hæc extuberatio non nisi ex duratione quã σκίρρον dicunt: cum extendenti-
bus membrũ musculis tendo non obsequitur. Quemadmodũ si extendentes obdurati inflectenti-
bus non cedant: circa huiusmodi dearticulationẽ forma rigida existit, quã ὀρθόκυλλον, i. erectimã-
cã appellant. Potest igitur fieri, vt vel ex huiusmodi aliqua duratione spina distorqueatur, vel ex
contagione tuberculo aliquo immaturo & maligno exorto. Quo modo vero ex talibus affectio-
nibus spinæ distortio consequatur, superius in propria eius tractatione explicatum est.

Magis tamen hi inepti euadunt, ut toto reliquo corpore excepto capite augeantur. **G**

97

Si in exteriorem partem coxæ articulus exciderit, melius qui id patiuntur, quã quibus intus
luxatio contigit, ingrediuntur: modo ex inflammatione & contagione pericula opportunarum
partium euaserint. Sed his tamẽ magis q̃ illi obnoxij sunt. secessio enim articuli in interiorẽ par-
tem super osse saltem inflexionem habet: quod neq; comprimere duritiem, neq; inflammari po-
test. At cum locus exterior femoris maximis musculis sit occupatus, fit, vt ij, si luxatio eam in par-
tem contingat, vehementi dolore afficiantur, contunduntur siquidem musculi cum supra eos ar-
ticulus prolabitur, colliduntur, & tumore præternaturali illuc prorumpente, i. capite femoris, di-
stenduntur: ex sensuq; horum omnium dolorem contrahunt. Atq; ita, cum ex contusione & colli-
sione inflammatio his in musculis exoritur, qui articulum prolapsum excipiunt: cum cætera vi-
cina membra, tũ partes circa spinam contagione afficiuntur. Quæ vbi semel egrotarint, ijs qui in
auctione adhuc sunt, tam hæc inepta magis vt augeantur, & minora: quã cætera omnia deteriora
euadũt. Meminisse, n. te oportet, id quod & sæpe à me dictũ est, & paulo superius dictis attestat:
sicut ijs qui in auctione patiuntur, mēbra minus augeri: ita iam adultis hominibus macilentiora **H**
fieri, & molliora. Cum aut spina augmento destituitur: consentaneũ est, vt totum corpus ijs qui
hoc modo luxati sunt, exilius efficiatur. Nã infra crura ex contagione minuunt: supra crura vsq;
ad caput spina occupat. Quocirca si & spina breuior, & totum crus redditur: merito de huiusmo-
di hominibus dici pot, magis ineptos fieri vt toto reliquo corpore excepto capite augeantur.

*At vero quibus posteriorem in partem caput femoris excidit (paucis autem excidit) ij neq; ad articulum qui exci-
dit, neq; admodum ad poplitem extendere crus possunt, atq; id minus, quã quibus ex uetusto idem contigit, hi enim
magis & ad inguen & ad poplitem articulum extendunt.* 98

Paucis in hunc modum caput femoris luxatur ob eam, quam superius diximus causam: quia
videlicet acetabuli profunditas inæqualis est. propterea enim fit, vt vbi parum excuatum os
est, frequentius excidat articulus, atque iccirco in interiorem partem magis id contingit, vbi ve-
ro altius descendit, rarius. vnde paucis in posteriorem partem luxatio hæc fit. Euenit autem in
hoc luxationis modo, vt ad inguen nullo pacto: ad genu non perfecte crus extēdatur, cuius vtri-
usque causa musculorum positura est: quorum totam naturam exacte & in musculorum diffe-
ctione, & in secundo dissectoꝝ tractationum licet descriptam habeatis: pauca quædã tamẽ
hic quoq; afferã, vt in memoriam vobis ea reuocem: quæ dum simia disseicaretur, sæpe inspexi-
stis.

- A** ftis, id enim animal in plerisque homini corporis structura correspondet. Memoria igitur repetite primum musculum ex lumbo ad processum eum femoris pertingere, quem paruum trochanterem, quasi rotatorem dixeris, vocant: secundum ex osse pubis huic continentem, qui ad eundem processum connectitur. Hi musculi quoniam caput femoris retro excidit, cum illuc circumvoluantur, & circumtorqueatur circa acetabulum, vehementer intenduntur. si quis is qui hoc patitur, extendere articulum hunc vellet, opus esset, ut totum femur ei retro conuolueretur: atque ita predicti duo musculi tracti atque intenti maiorem in modum affligerent. nam cum sint maiores effecti quam prius essent, maiorem distentionem tolerare absque dolore non possunt. quin neque omnino id possent, propterea quod caput femoris, quod ex acetabulo excidit, a posteriore parte ossis, quod ipsum continet, collocatum est. Quod si penitus inflexo inguine extremum femoris quod ad genu est, esset multum attollendum: necesse esset, ut caput femoris ad anteriorem partem constitueretur, quod sane fieri nequit, nisi musculus qui ipsum excepit, diuisus fuerit: in quem id naturali sua dearticulatione prorupit. Adde quod neque alterum id, quod prius quam extenderetur articulus in dearticulatione inguinis fiebat, existere amplius valet. nam neque extendi, neque inflecti integre amplius potest. Ceterum cur Hippocrates alterius tantummodo, id est extensionis mentionem fecit: ob id sane, quia statim post luxationem inflexum femur apparet, quippe cum extremitas eius iuxta genu tamen in priorem partem processerit: quantum caput in posteriorem abiit, quantumque ad inguen crus inflexum conspicitur. Ad poplitem preterea musculi omnes posteriores, cum in posteriore partem hoc modo secedit femur, in originibus suis desuper intenduntur: quibus partibus intentis totum quoque reliquum eorum corpus extendatur necesse est usque ad tendones, qui ad tibiam pertingunt. tendonum vero extensio tibiam inflectit. Quapropter qui ita luxati sunt, non iniuria utraque dearticulationes inflexas habere conspiciuntur. quas cum extendere conantur, in ea maxime que ad inguen est, laborant, impotentesque sunt. Vnde Hippocrates non hos tamen dixit dearticulationes has extendere non posse: sed in coxæ articulo absolute dixit: in genu adiunxit admodum quod valde & multum significat. quasi ibi extendi quod crura possit, non tamen multum, & perfecte. quod, nisi perfecte fit, nihil ab eo quod naturale est, deficere consuevit. Hoc autem evenit eandem ob causam, ob quam fit, ut post exarticulationem, poplitis articulus confestim inflectatur. Sciendum etenim tibi illud est, quod in omnibus distortionibus est commune, cum intenduntur partes aliquæ ex proximarum consequitione inclinationes in eas fieri. nihil, nisi est ex istis que dimouent, quod ita propria quadam affectione sedem suam destituat. sed cum a continente trahatur, continens etiam ipsum & proximum trahit. atque ita una quidem communi ratione intenditur: cum tamen una causa id non patitur. Nam & humera cito supra quam par sit, & exiccato, & inflammato item, & durato, & e sede sua exturbato commune est, ut affectio contingat. Idcirco de omnibus huiusmodi diffusius Hippocrates deinceps docuit: & nos quoque sermones eius sequenti omnia explanauimus.

99 Aduertendum tamen illud quoque est, quod sicut utile est, & magnificandum, ita latet plerisque, neque eos qui sani sunt, posse poplitis articulum extendere, nisi etiam articulum inguinis simul extendant: nisi uelint ualde sursum pedem sustollere, ita enim possunt. Hi igitur neque consuectere poplitis articulum simili modo, sed multo difficilius queunt: nisi inguinis quoque articulum consuecterint.

Quam dixit esse membrorum & partium communicationem, cum aliquo motu priuantur, & non propriam quandam affectionem: in naturaliter constitutis musculis nunc declarat. nullus enim ex ipsis licet multi sint, ex femore dependet: sed alij ex osse ilium descendunt: alij ex coxa exoriuntur. vnus solus ex osse pubis deuenit. ut necesse ob id sit, ut dearticulationes mutua agitatione moueantur. sicut modo in pedis & poplitis articulo demonstratum est: in quibus simul ad

- D** inguen etiam inesse communicationem quandam apparebat. Sicut enim ostendimus eos qui posteriorem ipsorum partem mouent, ab inferioribus femoris extremitatibus ad condylorum & tuberculorum radices exoriri: ita nunc alios intellige anteriore parte supra pedem in tibiam a predictis initijs pertingere. Cum igitur poples extenditur, posteriores: cum inflectitur, anteriores extendi necesse est. cum alteri ex his amplius quam naturale ipsis sit, intenduntur: oppositi retrahunt, & non sequuntur. oppositos autem uoco extendentes inflectentibus: hoc est posterioribus anteriores. Satis erit, puto, si perspicuitatis causa duorum musculorum exemplo rem hanc explicauero. Nam qui omnes crurum musculos in dissectionibus contemplati sunt, ex his duobus, de alijs quoque eadem poterunt considerare. Qui non viderunt, istis ne de duobus his quidem satis clara oratio erit. Hi igitur musculi ex iliorum osse exorti deferuntur, ac primum femoris dearticulationem ad inguen, deinde totum femur, tum alteram dearticulationem ad genu transgressi, alter qui angustior est ad unum femoris tuberculum delatus paulo inferius, ac postea rursus reflexus in priorem tibiæ partem, quam *αντι κνήμιον* uocant, ibi in interiore eius sede innectitur: alter magnus validissimum producit tendonem latum, qui cum altero tendone commiscetur a maximo musculo ex anterioribus exortum habente, qui a clune descendit: primum hic patellæ inhaerescit, postea in tibiam innectitur. Quando igitur ad inguen crus inflectitur, minor hic musculorum longitudo: quando extenditur, maior efficitur. genu vero & poplitis dearticulatione inflexa qui pa-

Gal. in lib. Hipp. de articulis

tellæ inhæret, breuior: qui ab interiore parte fertur, longior euadit. Quare anterior summa extensione distendetur, si ad inguen extento crure, poplitem conemur inflectere. Si contra extento poplite inguen inflectamus, posterior idem patietur. Descendens, n. ex alto loco per priorem partem femoris inflectitur: atq; inde oblique conuersus ad tibiæ anteriorem partem quæ vocat, reflectitur. Merito igitur hic, cum longior efficitur, primas partes & femoris & tibiæ longiores reddit. Extremam vero musculorum contractionem, extremamq; extensionem dolorē afferre, in libris de musculorum motu demonstratum est. Ac contractionem quidem ipsi operantur: extensionem ab oppositis tracti patiuntur. Cum itaq; musculis ad contractionem operantibus oppositi dolore non affecti coextenduntur: naturali quidem modo in communicationibus iam dictis de articulationum: præter naturam vero, in ijs quæ deinceps dicentur, tunc fit, ut multi medici decipiantur, putentq; musculos eos esse affectos, quorum impediri operationem vident. Sed hoc ex sequentibus etiam manifestius patebit.

Multa item alia in corpore fratrations huiusmodi habent, & circa nervorum contractiones, & circa musculorum 100
 figuras, & plurima, & cognitu digniora quæ quispiam opinetur: in natura etiam intestinorum, & uniuersi ventris, & uteri
 erroribus, & contractionibus. Sed de his alibi tractatio cum his quæ dicuntur consentiens, habebitur. Nunc vero de
 quo est sermo, neq; extendere crur possunt, sicut iam dictum est: breuiusq; id duabus de causis apparet: partim quæ non
 extenditur: partim quæ ad comes natium prolapsus articulus est. F

Dictum à me etiam superius est cōmunitates & cognationes partium ἀδελφείας, i. fratrations
 nos solere Hippocratem nominare, quasi fraternitates, & congermanescencias dixeris. Sentētia
 autem eius hæc est: Cum altera pars affecta est, in altera vel operationis, vel posituræ, vel figuræ,
 vel magnitudinis læsionem existere: cōmunemq; in omnibus causam esse intentionem, quæ in
 oppositum locum fit. Ut puta ex positura, ut ab euidentissimis exordiar, multos vidi ex ijs qui
 in artem sese ingerunt, licet legitime eam non didicerint, cum repente cōtrahitur aliquod mem-
 brum ita, ut & magnitudine breuius appareat, & pristinum situm non exquisite seruet, ad reme-
 dia statim ei adhibenda confugere: cum tñ id nulla affectione eiusmodi præditum sit, quæ cura-
 tionem aliquam requirat. Nam si alterius buccæ musculi resoluant, fit, ut altera opposita breuior
 & quasi conuulsa appareat: ea vero quæ affecta est, sanā consequens extendatur, propterea. n. quæ
 musculi oēs vnā habent propriam operationem, ut ad sua capita singuli attrahantur: cum qui
 in sinistra bucca sunt, suam operationem amiserunt: alteri qui sunt in dextra valentes & natura-
 liter affecti operando totam in se buccam dextram & labra attrahunt: atq; ita efficitur, ut sinistra
 labrum extensum & longius seipso: dextrū breuius & contractius appareat: atq; hic quidē quod
 sanum est, atq; illæsum, cum alteram partem buccæ resolutam ad se attrahat, breuius euadit. Aliās
 vero quod affectione caret ab affectio trahi ac conuelli consuevit, quemadmodum cum aut ten-
 do aut musculus duratus extendi vnā cum oppositis non valet. cuiusmodi multa & in manus di-
 gitis, & in cubito, et poplite contingere conspiciuntur: dum vel amentantur & incuruantur mu-
 sculis aut tendonibus ab interiore parte affectis: vel ex læsionibus huiusmodi extrinsecus rigidi
 & erectimanci euadunt. ita. n. medicis appellare mos est. i. ὑπεκκλωλον, cum extensum aliquid ita
 fit, ut conuelli nequeat. Idem ex magnis & duris cicatricibus euenire consuevit. nam cū ab inte-
 riore parte concresecunt, amentant, & contrahunt mēbrum: cum ab exteriori, vitiū quod ere-
 ctimancum ut dixi vocatur, inducunt. Ex siccitate item, & ex multa humorum influxione, aut
 ventoso & flatuoso spiritu idem contingit. nam dum in se coguntur quæ ita affecta sunt mēbra,
 consentaneum est, ut oppositi musculi imbecilles reddantur ad operandum: cum qui contracti
 sunt, membra ad se retrahant. Sic etiam conuulsionones fiunt, cum musculi ipsi à sese primo ac præ-
 cipue ad propriam originem trahantur, deinde per ipsos membra quoq; in quæ pertingunt. Si-
 mili modo & vterus modo sursum abit: modo in latus promouetur: nec ipse quidem propria sua
 operatione, sed ab altero tractus è sede propria recedit. nam quæ trahunt multa sunt. nexus. n.
 nerui, arterie, venæ quæ in ipsum pertinent, oīa hæc efficere id idonea sunt: cum in tumorē exur-
 gentia tñ demunt de longitudine, quantum in latitudinem creuerit. Cōmune siquidem hoc cor-
 poribus oibus est, quæ distentiones & contractiones admittunt, non videntibus tantummodo,
 verū etiam vita carētibus atq; inanimatis: cuiusmodi vtres, & sacculi, & cirri sunt. Vterus igit hac
 de causa & attrahitur & detrahitur: & nonnulla quoq; ex intestinis, & musculi multi, & per mu-
 sculos membra, & maxilla. Huic rei consentaneum quoddam etiam, vbi de affectibus spinæ age-
 batur, in gibberositate, & repanditate, & obstipitate superius demonstratum est. G H

Natura enim ossis coxæ ea parte est, quæ & caput & cernix femoris inest. quando vero luxatum fuerit, pronum in 101
 exteriorem partem natium defertur. Conuelli tamen hi, si dolor non prohibeat, possunt.

Natura & forma ossis coxæ tenuis est, vbi est acetabulū. constat. n. secessum capitis femoris in
 posteriorē partē nō nisi in posteriore acetabuli sede firmari: ita ut inter cavitatē & caput femoris
 os id intercedat, quod à posteriore parte acetabulū circūdat: quæ pfecto nō nisi pars coxæ ipsius
 est. de quo nūc loquēs, pronum in exteriorē partē natium defertur inquit. Perpicuū siquidē ijs est qui
 disseccari

A diffecari hæc loca aliquando videntur, caput femoris cum tota ceruice in musculum magnum natium incubuisse, qui extensionem dearticulationis huius efficit: à quo quidem musculo tēdo quidam membraneus exoritur, cum eo vnitus, quem paulo ante diximus ex duobus anterioribus femoris musculis originem habere, patellamq; transgressum in caput tibiæ innecti. Hic igitur musculus, qui caput femoris prolapsum excipit, maxime omnium dolore afficitur, cum ab eo comprimatur, & distendatur: quare necesse est, vt etiā inflammetur: eumq; quem modo dixi, membraneum tēdonem ad se trahat. Quod cum euenit, vt doleat eger cum poplitem inflectit, consensaneum est, quoad enim poples inflectitur, distendatur à patella tendo, & contūdatur necesse est. Distentus vero hic sursum ad musculum illum magnum vnde exoritur, in quem caput femoris incubuit, intentionem remittit. Processu tamen temporis fit, vt vbi finita inflamatio musculi huius fuerit, parsq; eius quæ articulum attingit, humorem aliquem lentum collegerit, callumq; contraxerit: inflexio poplitis absque dolore efficiatur. Ad hoc quoque conducunt & cætera quæ antea de cruris musculis dicta sunt.

B

102 Et tibia & pes modeste recta apparent: & neq; hac neq; illac multum inclinata.

Modeste, quod ἐπιεικῶς dixit, neq; perfecte, neq; vehementer, neq; profus hic significare, sed mediocriter, ex ipsa eius oratione perspicuum est, quippe cum ipse Hippocrates subiungēs neq; hac, neq; illac multum inclinata: velit significare non multum distortionis cruri adesse, sed parum id inuersum esse, ac distortum. Propterea enim inquit & tibia & pes modeste recta apparent pinde ac si mediocriter ac paululum recta apparere dixisset.

103

Ad inguen uero cassior esse caro uidetur, præterea etiam si atrectetur: quippe cum in alteram partē articulus fuerit prolapsus, ad nates autem femoris caput atrectatum extuberare magis etiam conspicitur. Atque hæc quidem notæ sunt, cum in posteriore partem femur excidit. Porro cuiusque adulto iam prolapsus hoc modo femur non rediit, ubi tempus aliquod intercessit, & dolor iam fuit sedatus, articulusq; in carne uersari assuevit: ambulare is quidem potest: uehementer tamen conlecti ad inguina ambulando duabus de causis cogitur: quia uidelicet multo breuius ob antedicta crus efficitur: multumq; abest, ut terram calce attingat: siq; tentaret uel paululum nullo alio obfirmatus pede eo sustentari, retro decideret. multum enim in posteriorem partem coxæ ultra pedis ingressum propenderet: tum spina in coxas incumberet. uix igitur pedis pectore insistit, sed neque id facit, nisi se ipsum ad inguina inflexerit, & alterius

C

cruris poplitem incuruarit, ita enim fit, ut manu obiecta superiori parti femoris læsi cruris in singulis gressibus firmetur: id quod ut ad inguina inflectatur, aliquantulum cogit, in crurum enim uicissitudine in ambulatione sustineri læso crure corpus non potest, nisi manu admota crus affectum terræ obfirmarit. quippe cum articulus corpori non substat, sed ad coxam in partem posteriorem extet. Hi tamen absque baculo ambulare, si assuescant, possunt: propterea quod incessus pedis pristinam directionem obseruat, non in exteriorem partem inclinatur, unde nullo indigent baculi renixu quo obfirmantur. Quamquam si loco apprehensionis femoris, scipione sub ala quæ supra crus affectum est, subiecto uti uelint, qui longiorem scipionem adhibent, rectiores quidem ingrediuntur: pede tamen in terra nequeunt firmari. quod si firmari uelint, breuior ijs baculus faciendus est: ad inguinaq; inflectantur, necesse est. Atenim carniū imminutiones his quoque pro ratione, sicut superius etiam dictum est, efficiuntur. Qui enim suspensum habent crus, nihilq; laborat: ijs uel maxime imminuuntur. Qui uero ingressione plurimum utuntur: minimum quidem ijs carnis imminutio fit, sed sanum tamen crus utilitatem non modo non consequitur, si læso crure in terra insistendo utantur: uerum etiam deformius euadit: cum illi inserviēdo & promittere coxam, & poplitem inflectere cogantur. At si affecto crure in terra quispian non utatur, sed suspensum id habeat, scipioneq; obnitatur: ita fiet, ut sanum robustum euadat, cum et naturali in statu incedat, & exercitatione insuper corroboretur. Cæterum hæc extra medicinam esse diceret fortasse quispiam.

D

nam quid de ijs quæ incurabilia iam euaserint, scire amplius nobis opus est? Sed multum opus est, nam & hæc intelligere eiusdem sententiæ est, non enim fieri potest, ut à se mutuo abalienentur. Dare siquidem operam debemus, ut quæ curabilia sunt, incurabilia non euadant: intelligendo quo pacto ne ad incurabile deueniant, prohibenda sint. Incurabilia uero intelligenda etiam sunt, ut ne maxime offendant. Prædictiones autem splendide, & gloriose ex eo existunt quod dignoscimus, quo, & qualiter, & quando desinere aliquid debeat, siue in curabilem, siue in incurabilem affectionem conuertatur. Tam uero quibus ab ortu, uel alioqui in auctione adhuc constitutis, ita retro elapsus articulus est, & non est reuersus, siue per uim, siue per morbum excesserit, multæ enim huiusmodi luxationes in morbis contingunt: quinam autem morbi sint in quibus articuli prolabantur, posterius scribetur. Si igitur luxatus non redierit, femoris primum os breue efficitur: tum nocumentum patitur totum crus: ac nullo magis & augmento & carne, propterea quod nihil eo utantur, destitui consuevit.

Dictum à me etiam superius est, solere Hippocratem modo hoc loquendi uti πὸ τῶν, id est præterea est, cum augere re uoluerit. Talis enim oratio eius est. Ad inguen cassior esse caro inspiciētibis uidetur, præterea etiam, i. præcipue etiam & multo magis, si locum quispiam atrectet. Cætera omnia, si quis memoria teneat ea quæ iam dicta sunt, patent.

104

Nocumentum enim his etiam poplitis articulus patitur, nerui ob ea quæ dicta antea sunt, intenduntur. Vnde quibus

bus hoc modo coxa exciderit, & extendere poplitis articulum nequeunt. Vt enim summam dicam, cuncta que in corpore ad usum facta sunt, si quis ea moderate utendo exerceat his laboribus quibus singula sunt affucta, salubria euadunt, beneque augentur, & bene senium ferunt. si contra non utatur eis quisquam, sed quiescat, morbosa & incremento carum efficiuntur, celeriterque consenscunt. Inter que articuli non minime idem patiuntur, & nervi, nisi eis quisquam utatur. Ob has igitur causas nocuum mentum maius accipit in hoc luxationis modo quam in alijs: quippe cum totum crus quantum & ad ossa & ad carnes attinet, incremento destituatur. Hi igitur quando in uiros iam euaserunt: suspensim, & conflexam crus detinentes altero susinentur, ac gestantur, baculo aut uno, aut duobus innixi.

Coxam excidere pro articulum coxæ dixit. sæpe enim iam diximus veteres omnes nondum hanc, quæ postea diligenter est exercitata, exquisitam ac minutam in nominibus obseruandis curiositatem nouisse: sed satis habuisse, si in exponendis rebus solum id spectarent, ut audientes intelligerent. Quod igitur inquit, huiusmodi est: Quibuscumque in posteriorem partem femur excidit, non solum articulus qui luxatus est, nocuum afficitur: verum etiam in super poplitis articulus patitur. propterea enim addit/etiam/coniunctionem, & non absolute dixit: nocuum enim his poplitis articulus patitur. Quo autem nocuum afficiatur, ipse manifeste declarat, cum ait, nerui intenduntur. An autem neruos appellet eos qui proprie ita nominantur, qui à dorli medulla exoriuntur, an musculorum prouentiones, que in tibia pertingunt: nihil ad præsens propositum refert. quippe cum utraq; testimonia nobis esse possint, si ante dicta in superiore oratione recte explanemus: ubi dicebat, quibus ita excidisset coxa, eos articulum ad poplitem extendere non posse: communemque quandam rationem adiungebat, multas in quibus læsiones membrum quibusdam contingere quantum ad formas, & magnitudines, & situs, & motus spectat: cum tamen membra illa nullo proprio morbo afficerentur: sed alia quædam quæ cum illis communicatione haberent, essent ea quæ paterentur: & præcipue intentiones esse harum contagionum causam assererat. De quibus ego superius differens tribus modis esse posse huiusmodi causas docui. vno, cum resolutus musculus aliquis fuisset: nam in eo casu alius qui sanus est, contractus conuulsusque apparet: altero modo, cum aduersarius exterus fuerit: alio ac tertio, cum quod sanum est, à continente & proximo attrahitur. sicut in vteri secessionibus contingit. Nunc igitur, cum posterioribus neruis, & musculis, & tendonibus intentis poples inflexus sit: extendentibus musculis non obtemperat. Superius de tendonum & musculorum intentione dixit: nunc de neruis ait, qui à dorli medulla exorti ad crura deferuntur. Quorum quidem tres origines sunt: vna in prioribus ad magnum foramen ossis pubis: secunda ad inguen, qua & vna cum magna vena, & extra ipsam in anterioribus femoris partibus neruus defertur. sed hæ parue sunt. Illud maximum neruorum initium est, quod in totum crus pertinet à posteriore parte, primumque ab eo loco egreditur, quod inter latum os est, & id quod κέκρυγα, hoc est cuculum vocant. Hoc igitur initium prolapsio in posteriorem partem articulo colliditur, atque intenditur. Ac propterea dixi posse nihilo minus hic Hippocratem de ijs qui proprie nerui appellantur, intelligere.

Cum autem in anteriorem partem caput femoris prolabitur, id quod paucis contingit: extendere quidem integre crus egri possunt: sed constricti ad inguen minimum queunt. Si item poplitem cogantur inflectere, laborant, longitudo vero cruris ad calcem quidem uel prorsus similis apparet.

Profunditatem acetabuli, que omnibus in partibus æqua non est, esse in causa ut alibi raro, alibi frequenter articulus excidat, superius iam dictum à me est. Nunc, cum de luxatione femoris in anteriorem partem facta agat: contraria pati eos qui ita affecti sunt, inquit, illis quæ in posteriorem partem luxatis eveniebant. Illi enim extendere crus, hi inflectere nequeunt: ad inguen quidem, propterea quod in ipso flexu caput femoris vna cum ceruice tunc est: ad genu, ob anteriorem musculum, qui ab osse ilium defertur: qui cum à capite femoris in eum prolapsio incuruatur, colliditur, ac distenditur. Is enim cum extendi amplius non possit, si quis inflectere poplitem conetur, resistit, longitudo vero cruris similis apparet. De luxatione in anteriorem partem ipse superius dixit his verbis: nam ossi, quod à coxa procedit, superiusque ad pectinem fertur, caput femoris insidet, articuli vero ceruix in acetabulo vehitur: cum priori tempore non in ipso tota, sed maiore sui parte in acetabuli profunditate veheretur. De hac vero luxatione nunc ita scribit: atque ad inguen quidem extuberantur: & contentus locus is apparet: ut in hac luxatione femur in anteriorem partem, & paulo etiam inferiorem recesserit. propterea enim fit, ut affectum crus sano æqualis videatur, atque id maxime ad calcem. nam summus pes inclinari in terram minus potest. Cuius rei causa & superius à nobis dicta est, & deinceps etiam summam referetur.

Sed summus pes in anteriorem partem prominere minus uult. totum tamen crus cum neque hac neque illac inclinatur, directionem naturalem obtinet.

Velle/hic pro posse positum est, quemadmodum apud Homerum, cum inquit. Nec profuere ipse volebat. id est poterat. Summum pedem autem partem eam pedis vocat, quæ à planta & solo usque ad digitos & ungues porrigitur. Evenit enim, sicut antea dictum est, ut extento poplite

A plite non recte in posteriorem partem tali articulus inflecti queat. Hæc igitur nunc quoque exponere cum velit, inquit, sed summus pes in anteriorem partem prominere minus vult, significans digitos, qui est summus pes, non posse facile protendi, & inclinari, neq; in terram deferri.

107 Dolore vero hi statim præcipue afficiuntur, vrinæq; his inter initia magis, quam alijs in luxationibus supprimitur. **Causam ipse cur hæc contingant, subiungit.**

108 His enim caput femoris proxime ad opportunos tenores eiectum est. Atque ad inguen quidem extuberantur, & contentus locus is apparet: ad nates vero, rugosior & macilentior. Atque hæc sanè eorum, quibus hoc modo femur excesserit, indicia sunt.

Tenores, id est τένονες, hic nominat nervos qui vnà cum arteria & vena per inguen deferuntur: quos opportunos appellat, propterea quòd, sicut etiam antea didicimus, qui magnam habent vim eos ita vocare consuevit. Hi autem magnam vim habent: cum & proxime ad dorsualem medullam siti sint: & ijs in partibus exortum habeant, vnde nerui ad velicam deueniunt. Iccirco enim fit, vt in his luxationibus contagio velicæ consequatur: cum inflammatione oborta ad vrinam excernendam ea impotens redditur. Fortasse etiam ob magnitudinem inflammationis in collo velicæ existentis, vbi astringens musculus est, vrina supprimitur: cum inflammata partes meatu occuparint, atq; obstruxerint.

109 At quibuscumq; in viros iam adultis articulus hic luxatus non redijt: ij ubi dolor iam cessauit, & articulus eo in loco, in quem prolapsus est, versari assuevit: ambulare statim ferè erecti absq; baculo possunt: sed admodum directi, quippe cum in læso crure neq; ad inguen, neq; ad poplitem flexi facile queant. Ex inguinis enim inflexibilitate directiore toto crure, quam cum sani erant, in ambulatione utuntur.

Statim à principio cum luxatio hæc contigit, dolorem accidere his, vrinamq; supprimitur dixit, vbi tamen tempus processit, & hæc iam cessarunt: ingredi possunt. Sed cur hæc cessant, si in eodē loco caput femoris permanet, & nihilominus nervos comprimit, atq; intendit: Te ipse hoc docet, cum adiungit, & articulus eo in loco, in quem prolapsus est, versari atq; agitari assuevit: in assuetudinem enim referre huiusce rei causam videtur. Nam quæ comprimuntur ab aliquibus, cū tempore callum contrahunt, facile postea ea tolerant. Simili modo quæ extenduntur, cum eodē tempore pati id assueuerint, dolore non amplius afficiuntur. Cur vero absq; baculo recti ingredi queant, ipse sequendo declarat. Summa orationis eius est: q; crus his in directione ad corpus feruetur: & neuter articulus neq; ad inguen, neq; ad genu inflectatur.

110 Trahuntq; hi interdum per terram pedē: quippe cum & superiores articulos non facile inflectant, & toto pede ingrediantur. Nihilominus hi calce, q; anteriore pedis parte insistant.

Superiores articulos, qui est ad inguen, & qui est ad poplitem vocat. Articuli autē qui ingressioni inserviunt, quatuor sunt: ad inguen, ad poplitem, ad talum, ad digitos. hunc vltimum licet multi sint, ob vsus tamen & operationis communionē, loco vnus connumero. Sed hic sanè parū quid confert, dum in plano solo ingredimur, nam vt pedē in terra firmemus, ex eo qui est ad talū maxime euenit: cum parum quid ipsi digitorum articuli adiuuant. Tota tamen crurum operatio & in ingrediendo, & in currendo etiam multo magis ex inguinis & poplitis articulis procurat. cum enim hi inflectuntur, sublato à terra crus facile demittitur. Merito igitur nunc cum neuter inflectatur, trahere ipsos per terram pedem dixit. Interdum vero adiunxit tum ad solum terre differentiam, tum ad læsionis quantitatem spectans. Nam qui in plano solo & decliui ingrediuntur, etiam si parum crus inflectant superioribus articulis, pedem nequaquam trahunt. Qui vero contra in inæquali loco & accliuu incedunt: quāuis multum inflectant, tantum abest, vt pedē non trahant, vt etiam in eminentias soli aliquando offendant, atq; impingant. Toto autem pede ingrediuntur, qui & calce, & planta, & digitis summis in terra innituntur. Non enim illi, quibus in posteriorem partem recesserat articulus, atq; ob id breuius crus habebant: planta in ambulando utebantur, sed satis ipsis erat pedis pectore in terra firmari. quod à dissectionis professoribus solum & plantam appellari dixi. At cum in priorem partem excidit, calcem ij in terra prius firmat: propterea quòd tunc digitorum parte insistere nequeunt: qua tamen postea vtuntur, cum iam crure affecto innixi transferre alterum aggrediuntur.

111 Quòd si possent magnis gressibus progredi, vel admodum calcigradi essent: nam ualētes quoq; quanto magis progrediendo ambulant, tanto magis calcigradi sunt: diu pedem alterum ponunt, & contrarium attollunt.

Eos qui multum progrediuntur, in terra calcem firmare, & dictum à me superius est, & euidenter apparet. Nihilominus item constat non multum omnino progredi eos posse, qui superiores articulos qualibet de causa inflectere nequeunt. Hoc autem ipsis euenit, propterea quòd laborē non ferunt, quem in transferendo extentum crus suscipere coguntur. nihil enim aliud impedimento ipsis est, ne longe progrediantur. Nam si sano crure firmato velint id facere, possunt quidem,

Gal. in lib. Hipp. de articulis

dem, sed non sine labore & defatigatione. Quare melius fortasse oratio hæc in hunc modum enū-
ciari potuisset: Quibus in anteriore parte coxæ articulus excidit: ij in ambulationibus nihilo
minus quàm planta & digitis calce uti queunt. & si sustinerent & paterentur læso crure magnis
gressibus progredi: vel admodum calcigradi essent, sed non tolerant: propterea quòd dum rigi-
dum crus difficulter transferunt, labore afflictantur.

Quocirca quibus ita excidit, & adhuc magis calce oppangunt, q̄ anteriore pedis parte.

Oppangere, id est ἐγγίμνεν, de ijs consuevit dicere, quæ inter se connituntur, & sese cōtin-
gendo allidunt. Hoc significato etiam est vsus cum conformare fracturas consulebat. diducenda
enim prius ossa fracta ac distrahenda à se mutuo extensione esse affirmabat. ita enim facilius repo-
sitionem fieri, quàm si quis oppacta ea inter sese committeret. Aperte vero hic explicauit, quod
paulo superius dixerat. nihilo enim minus hi calce, quàm anteriore pedis parte incedunt. quod
clarius quoque & melius dictum fuisset, si quis hoc modo enunciaisset. Nihilo enim minus calce
hi, quàm anteriore pedis parte ingrediuntur, verum etiam magis. Sed & adhuc magis /superius
non addiderat.

Anterior enim pedis pars, cum reliquum cruris extensum est, in priorem partem curuari nō potest: sicut, cum inflexū
crus est, neque contra simari pes potest conflexo crure: sicut, cum extensum est. Ac sana quidem natura ita constituta
est, sicut dictum est. Cumq; luxatus articulus non redierit, sic ambulat ut diximus, ob antedictas causas. macilentius
tamen crus quàm alterum fit, & ad nates, & ad posteriorem tibiæ carnosam partem, et in posteriore processioe. Qui-
bus vero infantibus adhuc prolapsus articulus, non repositus fuerit, uel etiam ab ortu: ijs quoq; femoris magis quàm ti-
biæ & pedis os imminuitur.

Pars pedis circa plantam & digitos, quam anteriorem vocat: inclinari poplite extento in terrā
non potest. in quem modum pedem figurare curuari, id est καμπύλεσθαι, nominauit: propterea q̄
in tali articulo sicut neq; extensio, ita neq; inflexio appellari consueuerit, quemadmodum in po-
plite, & inguine. Quando igitur anteriores musculi primam plantæ partem, quem τὰ πρὸν dicunt,
attollunt: in vsu est ut simari tunc pedem dicant, cum vero à posterioribus calx & tarsus trahitur:
huiusmodi figurationis nullum nomen vsitatum reperitur. Idcirco Hippocrates, ut dixi, huiusce
rei quam explicare volebat, propriam quandam vocem excogitauit, curuariq; pedem dixit. Ne-
que igitur simari inflexo crure pes potest, sicut cum extensum est: hoc est ab anterioribus muscu-
lis attolli (id enim simari significat) neque curuari, nisi crus etiam fuerit inflexum. Paulisper enim
& violenter vtrunq; hoc quidem fit: sed multum & absq; violentia non potest. Cum igitur, sicut
dicebam, à sura non à tibia exorti musculi calcem & totum pedem in posteriorem partem trahūt:
alij extensionem, alij flexionem pedis nomināt. cum item oppositus motus ab anterioribus mus-
culis fit: eodem modo extensionem alij, alij flexionem vocant. Sed in hac quidem motione con-
suetum est, ut simari pes dicatur: in contraria nullum, quod inter omnes constet, verbum habe-
mus, verumtamen nullam propterea ex nominum discrepantia rerum cognitio iacturam facit.
Nos enim nunc satis clare, ut puto, & perspicue vtranq; hanc rem absq; etiā consentientibus no-
minibus oratione hac explicauimus.

Minimum quidem in hoc modo luxationis femur minuitur: carnes tamen ubiq; minuiuntur. maxime vero ex poste-
riore processione, quemadmodum iam superius dictum est. Quicunq; uero recte educati fuerint: ij dum augentur, uti
crure possunt: quod quidem aliquantulo breuius altero est: sed tamen innixi baculo ea parte qua læsum crus est, non
enim absq; calce pedis pectore uti admodum possunt: id iniicientes, ut in alijs claudicatibus nonnulli possunt. Causa
cur hi nequeant, ea est, quā paulo prius diximus. Ob id igitur baculo indigent. At qui neglecti sunt, nihilq; crure in
terra utuntur, sed suspensum id habent: ijs ossa magis q̄ utentibus imminuuntur. In articulis uero quantum ad directio-
nem cruris magis debilitatur, q̄ quibus alio modo luxatio contigerit.

Nonnulli ex ijs qui hæc explanant, adeo periti harum loquutionum videntur, ut /minimum/
nullo modo significare existiment, nō minimum /vero maxime. Sed hi dictum hic ab Hippocra-
te esse opinarentur, ita affectis nullo modo femur imminui. quod tamen verum non est. im-
minui enim conspicitur aliquantulum: non adeo tamen, ut in alijs luxationibus. pro-
pterea q̄ minores hæc quā illæ imminuentes causas habet: quas duas esse dictum
iam est, instrumentorum naturalium distortionem videlicet, & operatio-
num impedimentum, quo fit ut crure parum uti queant. Sed in
hac affectione præterquam q̄ non magnopere di-
stortum crus est, neq; operationis nocu-
mentum valde multum
accedit.

Galeni

GALENI IN LIBRVM HIPPOCRATIS DE
ARTICVLIS COMMENTARIORVM

LIBER QVARTVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

De differentiis, ac de curatione luxationum tractat, quæ in cruribus, & manibus, horumq; partibus contingunt. Ratio item interponitur excidendorum ossium, et structura illius machinamenti, quod scannum Hippocratis appellatur.

Vigitur summam dicam, articuli qui excidunt & elabuntur: inæqualiter ipsi sibiipsis & excidunt & elabuntur: multo amplius interdum, quandoque multo minus. Quibusq; multo amplius prolapsi fuerint, & exciderint: difficiliore repositu ut plurimum sunt, & si repositi non fuerint: maiores & manifestiores debilitationes & lesiones in ossibus, & carnibus, & figurationibus præ se ferunt, cum uero minus exciderint & elapsi fuerint: facilem repositionem admittunt. At si uel per frustrationem, uel per negligentiam non reuersi sint: minores, magisque innoxie debilitationes his contingunt, quam quibus paulo ante dictum est. Atq; alij quidem articuli quatenus prolapsio eis interdum minor, interdum maior contingit: admodum multum inter se differunt. sed femoris & brachij capita q̄ simillime inter se utraq; elabuntur, cum enim rotunda sint: simplicem rotunditatem ac caluatam habent, sinus uero qui ipsa excipiunt, orbiculares sunt, capitibusq; ipsi adaptantur, quapropter in his ut dimidium articuli excedat, fieri non potest, nã ob rotunditatem uel in exteriorem, uel in interiorem partem prolabetur. Sed de quo nunc sermo est, integre excidunt: alio qui non excidunt. Tamen hi quoq; sic aliàs magis, aliàs minus à naturali statu exiliunt, Magisque id femur, quam brachium patitur.

Non solius huius orationis, sed & sequentium omnium vna cõmunis summa hæc est, luxationes non parua differentia inter se discrepare, dum magis, & minus contingunt: quippe cum aliæ multum præter naturam, aliæ parum recedant: magisque & minus alterutræ id patiantur. Atq; in alijs quidem articulis, cubiti uidelicet, manus, tibię, pedis, & digitorum res perspicua est, in humeri uero & coxæ articulo non posse subluxationem, quæ uocatur, contingere, ostendit: propterea quod capita articularum globosa ac rotunda in cavitates orbicularibus supercilij circundatas inferuntur: in quibus cum luxatio fit, substare capita nullo modo possunt, necesse enim est ut statim, ubi cavitatibus aliquo modo excidunt, extra ipsas elabuntur. Sed tamen inquit in his quoq; fit, ut modo multum, modo parum præter naturam articuli excedant. Quod uero inter plurimũ & paucissimum intercedit, non paucas habere differentias in eo, quod magis & minus contingit, manifestum est.

2 Nam nonnullæ quoq; ex ijs quæ ab ortu contigerunt luxationes, si parum elapsæ fuerint, in naturalem statum reduci queunt: præcipue ad pedis articulos.

Ab ortu/ alij de ijs qui foetificantur, dictum esse affirmant, alij de iam natis, non multo tamen post tempore, quam geniti fuerint, intelligendum censent. His ea quæ deinceps dicuntur, uidentur attestari, illiq; manifeste errant qui de solis foetificatis intelligunt. Melius enim esset, ut de utrisq; dictum hoc esse existimarent, Alijs autem quæ deinceps dicuntur, attestari, paulo post ubi ad ea uerba explananda deuenimus, ostendemus.

3 Quicunq; ab ortu manci sunt.

D Distortionem cruris in exteriorem partem manciatatem, id est κλάσιον, prius ipse appellauit: in qua dixit contingere, ut pes intro conuersus atq; inclinatus mutilationem præ se ferret. Articulos autem pedis dixit, propterea quod plures numero sunt, ad tali dearticulationes omnes existentes: neq; vno osse constât. sura enim os ab exteriore parte, tibia ab interiori magnis quibusdam processibus talum complectuntur, cuius quidem tali anterior pars rotunda cum sit quali caput quoddam supra ceruicem prominens habet, quod sinu ossis comprehenditur, quod nauiculare nuncupatur: qua præcipue dearticulatione fit, ut pes & simatus attollatur, & retro abducat. Talus præterea ab inferiore parte, eo quo in commentario de ossibus dictum est modo, cũ calce dearticulatur, quo in libro exercitatum esse debere vnumquẽq; monui, qui explanationes has esset lecturus. Mancitates autem pedis præcipue contingunt, cum in exteriorem partem tibia luxat sic, ut suræ processus, qui extrinsecus, talũ cõplectit, sine stabilimento vlllo suspensus relinquatur.

4 Pleraq; ex his curabiles sunt: nisi admodum magna declinatio extiterit, aut prouectis iam infantibus contigerint. q̄ celerrime igitur his curationem adhibere optimum est prius, quã ualde magnus ossium pedis defectus fiat: prius item quã carnes in tibia admodum multum deficient.

Prouectos uocat, qui paulo amplius creuerunt, quorum non simili modo ut tenellis infantibus

Gal. in lib. Hipp. de articulis

bus ossium natura formari ac fingi potest. Hinc de iam natis Hippocratem loqui perspicuum est. **E**
 An autem de ijs, quæ adhuc foeticantur, in vteroq; gestantur, etiam intelligat: nō ita liquet. Sæpe
 tamen in superioribus infantibus quoq; dum adhuc in vtero gestantur luxationes contingere
 commemoravit.

*Modus vero mancipitatis unus non est, sed plures. Pleraq; enim luxata prorsus non sunt: sed ex figuratiōis consuetu- 5
 dine in quadam pedis interceptione demancata.*

Plerunq; cum de aliquo ex ijs, quæ sigillatim differunt, quispiam loquitur: modi nomine vti
 consuevit. Nunc tamen de mancipitatum generatiōe dicere videtur, q; multis modis fiat. Nā quod
 subiungit, vtriusq; attestatur. inquit enim pleraq; enim luxata prorsus non sunt: sed ex figuratiōis
 consuetudine in quadam pedis interceptione demancata. Ex eo enim q; ait luxata prorsus non
 sunt / vnum quendam modum affectionis huius ostendit: ex eo q; infert / ex figuratiōis consue-
 tudine / alios quosdam significat: cum tenera & quasi cerea infantium ossa prave à nutricibus figu-
 rata distorquentur: dum in incunabilis obtorta quodam modo, aut pluribus inuolucris interce-
 pta collocant ita, vt à quibusdā ēt cōtūdantur: quibus omnibus fieri distortiones consueuerunt. **F**

*Attendendum autem in curatione horum est, ut os tibie ad malleolum, quod extrinsecus est, in interiorem partem 6
 detrudamus, & reponamus: retrudamus vero contrā in exteriorem os calcis quod ex processione correspondet: ut in-
 ter se ossa quæ eminent, sibi occurrant & in medio & à latere pedis. Digiti vero uniuersi unā cum pollice intro inclinā
 di & circumagendi ita sint.*

Ipse in libro de fracturis ita inquit / lam vero tibia duo ossa sunt: quorum quidem partim mul-
 to tenuius alterum altero, partim non multo tenuius est. Horum alterum quod extrinsecus est,
 posteriores suram appellare consueuerunt. Hoc depellēdum intrō monet, simulq; calcem extra
 repellendum: præcipue ea parte qua ex processione, i. ex directione ad tibiam correspondet, sibi
 naturali situ impositam. Sæpe aut de hoc reponēdi modo, cum omnibus sit communis, superius
 iam dixit, quod, n. præter naturam eminent, in pristinam sedem reducendum est: vt sibi occurrāt,
 aptenturq; inter se ossa. Quæ de conformatione deinceps dicuntur, satis sunt aperta, si quis memi-
 nerit eorum quæ tum superius hunc librū explanantes, tum ante hunc, in librū de fracturis dixi-
 mus. Siquid tamen inciderit quod obscurius paulo dictum esse videatur: id tū explicabimus.

Tum cerato bene resinato, & plagulis, & linteis mollibus non paucis, neq; nimis compressis deligandum est. 7

Conformatis partibus ceratum, quod resinam habeat, accommodatum est, propterea quod et
 continentur magis linteæ, cutiq; adherent: & partes ipsæ corporis magis exiccantur, ex adhesio-
 ne vero fit, vt conformatio immota conseruetur: ex desiccatione, vt compingantur partes, & cor-
 roborentur: atq; hoc quoq; ipsum stabilem ac firmam conformationē seruat. Linteis vti iubet mol-
 libus ob partium mollitudinem, qua ex ætate præditi infantes sunt, quæ leniter quidem circūijci
 vult: cauens ne vehemēti circūiectione compressio efficiatur: præsertim vbi mollia corpora de-
 ligantur. Quia vero præcipit vt minus cōprimamus, ideo pluribus linteis esse vidēdū censet. Deli-
 gationis, n. firmitatem ac tutelam dixit, vel cōpressionem, vel linteorum multitudine procurari.

*Atq; ita fasciæ circūductiones faciende, quemadmodum manibus etiam pedis correctio fieret: sic videlicet ut pes 8
 paulo magis in valgum tendere videatur.*

Hoc quoq; omni articulorum & fracturarum correctioni & restitutioni commune ac perpetuum
 præceptum est, sæpe ab ipso traditum. Non vult enim, vt in directionibus & restitutioni-
 bus conformatas partes ad naturalem statum exquisitè reducatas, ibi relinquamus: sed paulo vltè **H**
 rius circūducendas censet: vt hoc modo diurnam earum inclinationem ad distorsionem cō-
 trariam retrahendo in mediū restituamus: qui exquisitè naturalis earum status est. Nam si in
 hoc à principio relinquerentur partes: ad diurnam suam distorsionem facile relaberētur. Hoc
 autem præceptum illi maxime generali curandi scopo subiectum esse manifestum est: quo cōtra-
 ria contrariorum esse remedia dicebat, cum neq; refrigerata mediocri calefactione calfaciamus:
 neq; calefacta mediocriter refrigeremus: sed adeo in contrarium vltra mediocritatem progredia-
 mur, quantum à mediocritate affectio in alteram partem recesserat. Nunc igitur quoq; quia affe-
 ctiō membri est mancipitas, quæ valgitati contraria est: in valgum conuertendum pedem Hippo-
 crates censet: quod videlicet vltra exquisitè naturalem statum excedit. **9**

Solea præterea uel ex pelle non admodum dura, uel è plumbo facienda est.

Hanc etiam stabilitatis deligationis causa machinatur. vnde etiam alligandam eam fasciā po-
 stremam omnium esse iubet: vt & deligationem totam contineat, & carnem non comprimat.
 Hoc autem significat cum verbis his deinceps subiungit in hunc modum.

Alligandaq;

A Alligandaq; ea non supra carnem quidem posita, sed ubi iam postremis linteis es deligantur. Cum autem deligatum fuerit, unius ex linteis quibus deligatio fit, caput ad fascias quæ in inferiore parte pedis sunt è directo parui digiti assuendum est; deinde sursum intendendum, ut si mediocriter se habere videatur, supra carnosam tibiæ posteriorem partem circumjiciatur: ut ita detenta, firma, ac stabilis sit. Ut autem in uniuersum dicam, oportet ut quasi ceram fingendo, ita & manibus, & deligatione in naturalem situm reducamus: adducamusq; non uolenter, sed leniter.

E regione parui digiti, hoc est ab exteriori pedis parte ad carnosam tibiæ posteriorem partem appensionem facit: propterea quod mancum pedem curat. Nam si deualgato mederetur, e contra rio fecisset: quippe cum in contrariam partem inclinare pedem oporteat, quam distortio contigerit. Nam in exteriori partem distorta, intro contorquentur: quæ intro secesserunt, in contrarium abducuntur.

11 Assuenda uero lintea ita sunt quemadmodum confert, ut exceptiones efficiantur. aliæ enim aliam exceptionem clauditates requirunt.

B Id quod modo ego dicebam, ipse hic explicat, alias aliam exceptionem & appensionem clauditates requirere inquitens. De mancata enim appensionem proculdubio requirunt, quæ sicut extremum tibiæ finem intro: ita extra pedem adducat. Deualgata contra, ea exceptione indigent, quæ intro pedem, extra tibiæ trahat. Quæ item parum utroq; hoc modo affecta sunt: mediocriter in contrariam partem retrahenda sunt. Quæ multum recesserunt, vehementer sunt reducenda. Propterea et claudicantis, hoc est $\chi\omega\lambda\acute{o}\mu\epsilon\tau\omicron\varsigma$, noie est usus: quod cõe oibus distortionibus est.

12 Calceus præterea plumbeus faciendus est, qui supra deligationem extrinsecus inducatur: qualem chiæ crepidæ modulum habebant. Sed nihil eo est opus, si quis recte & manibus direxerit, & linteis deligarit, & appensiones fecerit: Accuratio quidem hæc est, quæ neq; incisione, neq; adustione, neq; uarietate alia indiget, citius enim medicinæ hæc obtineant, quæ quispiam opinaretur. Enincendum tamen tempore est: quoad in iussis figuratationibus auctum corpus fuerit.

Qualem modulum haberent chiæ crepidæ cognoscere non licet, neq; enim tempestate Hippocratis adhuc seruabatur: quod significat, cum inquit/habebant/cum alioqui/habent/dicere potuisset. Constat tamen calceum eum qui exacte pedem continet, neq; carnem infantibus cum conformantur, comprimit: huic rei esse accommodatissimum. Quare ad hoc spectans quispiam satis utilem facere calceum poterit: etiam si quales essent chiæ crepidæ minime inquisierit.

13 Cuius ad rationem calcei uentum erit: focci qui lutigradi appellantur, sunt accommodatissimi.

C Ad rationem calcei uenient qui curantur pueri: cum & directum membrum sanum fuerit, & aliquantulum iam creuerit, ut tenera ei ossium substantia non amplius sit. Neq; prius ut ingrediatur permittendum est, ne rursus in priorem distortionem membrum relabatur. Sed cum iam tuto ingredi potest, conuenit, ut foccis calceetur, id est arbylis. Est autem hoc concauū, & toti pedisq; ad malleolos admodum astrictum calceamentum, tale enim esse Hippocrates ex eo quod subiungit, declarat: lutigrados foccos appellari inquitens. $\iota. \pi\iota\lambda\omicron\beta\acute{\alpha}\tau\iota\delta\ \alpha\varsigma$. nam si per β scribatur, ex eo dicitur, quod ingredi per lutum tuto possunt, qui ipsis his fuerint calceati. si per ω , $\pi\iota\lambda\omicron\beta\acute{\alpha}\tau\iota\delta\ \alpha\varsigma$ quasi luticalcas dicas, ex eo quod lutum apte calcari ipsis queat.

14 Hoc enim calceorum genus minimum à pede cohibetur: sed cohibet magis.

D Natura & assuetudine comparatum est, ut alij aliter homines ingrediantur. Alius siquidē recte prorsus insistens, alius intus, alius extra pede inclinato, nonnulli ipso pectore pedis, quidam calce magis, quidam toto pede æqualiter innituntur. Quocirca fit, ut modo incessus sui quisq; calceos eos similes reddat: qui neq; profundi, neq; astricti admodum pedi fuerint. Quin si huiusmodi aliquos calceos inspicias, quo pacto qui eis utitur, ingrediatur: facile tibi licebit consicere. Qui enim rectus est, & neutram in partem vergit, sed qualis à futuro est effectus, talis permanet: rectum deponi pedem ingredientis significat. Qui vel intro, vel extra inclinatur, eodem vergere pedem eo utentis hominis in deambulatione indicat. Non secus etiam qui in priorem vel posteriorem partem depressior apparet, & vel ad calcem vel ad pectus pedis detritos magis, quā vel ab exteriori vel interiore parte clauos habet: in eas partes magis deferri pedem in ingressu ostendit. Huiusmodi igitur calceum cohiberi inquit Hippocrates, id est uinci & superari à pede. qui uero contra rectus permanet, in neutramq; partem pendet: cohibere pedem allerit, & cogere, ut rectus neutramq; in partem uergens in terra collocetur. Cuius rei summa ea est, ut astrictus planè circa totum pedem sit: profunditatemq; admodum multam habeat. Astrictus uero esse nullo modo potest, nisi multifidus fiat, scissionemq; longam habeat. Huiusmodi calceis uenatores quoq; uti consueuerunt, qui per inæqualia loca salire & currere coguntur: ubi nisi maxime coaptata pedi calceamenta habuerint, tortiones & uellicationes circa malleolos, & pedes eis contingunt.

15 Cretensis quoq; calceamentorum modus accommodatus est.

Adhunc

Ad hunc usque diem & in nostra Asia & in Creta præcipue huiusmodi calcei vsurpant, qui usque ad mediam tibiã ascendunt: ubi & à sinistra & à dextra parte multifida pellis vtrinque æqualiter intenta est, atque in oris perforata: ita ut per foramina traiecta ligula ac contracta vtraque pellis segmenta inter se mutuo coeant, ac constringantur. Huiusmodi calceus sine dubio pedem vnã cum tota naturali dearticulatione exquisite continet, ac constringit. Hoc venatores præcipue apud nos vtuntur, dum feras insectantur: quippe cum in asperis & inæqualibus locis sæpe non modo currere, verum etiam salire ipsi opus sit. Eadem causa ob montium vastitates & asperitates, qui in Creta sunt, ad gestanda huiusmodi calceamenta Cretenses induxit.

DE DENUDATIS OSSIBVS CVM LVXATIONE.

At enim quibuscumque ossa tibiæ luxata vulnere factò penitus è pedis articulo eminent, siue intus, siue extra uergat, reponenda non sunt: sed permittendum ut qui uelit medicus ea reponat. Scire enim licet hos, si reposita permanserint, esse morituros: paucorumque diem uitam ipsorum futuram. Pauci enim ex ipsis sunt qui septem dies pertrãscant. Quæ namque ipsos perimit, conuulsio est.

Ossa tibiæ appellat os suræ, & quod communi totius membri nomine tibiã nuncupatur. Hæc nudata extra cutem in vtraque tibiæ dearticulatione eminent quandoque, tam qua pedi, quam qua femori coniungitur. De dearticulatione ad pedem primum nunc agit: monetque, ut quandoque os tibiæ hac parte luxatum cutem exierit, repositioni sit super sedendum, ob conuulsionem, quæ superuenire consuevit. Dicitur etiam superius in libro de fracturis est, contingere in huiusmodi affectionibus, ut aliquis ex musculis diuellatur: aliquis vnionem quidem seruet, sed contrahatur. quibus ad initium suum retractis totum membrum sequutum musculos, simulque cum ipsis contractum breuius euadat. Quisquis extensione adhibita os, quod eminent, reposuerit: & extensio ipsa nocuumtum non paruum musculis afferet, & membri longitudo cum ipsos simul extēdat, dolore vehementi eosdem afficiet: atque ita si magni sint musculi, conuulsio necessario consequetur: in parui, cuiusmodi circa digitos sunt, neque ita res periculo vacabit. plerique tamē ex his, si diligentia multa in tota curatione adhibeatur, salutem adipiscuntur. Sed quod ad curationem utile est, iam dixi. Nunc rationalis quædam quæstio restat consideranda, quæ nihil curationi vel prodesse vel nocere potest. Inquirunt enim nonnulli cur de ossibus tibiæ loquens hic Hippocrates, luxata, id est exarticulata dixerit, cum luxationem & exarticulationem eorum ossium esse affectionem asserat, quæ in cavitates ingrediuntur: non quæ eminentiis suis circūplectuntur. Quæuis enim articulos hos, sicut superius sæpe demonstratum est, vocet: non tamen ostendi posse inquirunt eum exarticulati tibiã dicere, sed talum. Ad hos qui ita inquirunt, respondendum illud est, quod à me sæpe antea quoque est dictum: solum id curare Hippocratem, ut rem de qua loquitur, exponat, quemadmodum etiam Plato nobis faciendum hoc censet, primumque ipse facit. Demostratumque alibi à nobis est, veteres omnes ad nihil aliud hoc spectare, quam ad consueuisse. Solus, n. Prodicus videtur minutam istam in nominibus obseruandis curiositatem affectasse: quam exactã loquendi diligentiam appellare qui Prodicum sectantur, solent. Cæterum perspicuitatem narrationis nihil laedi ex ipsis his Hippocratis verbis patet, cum inquit quibuscumque tibiæ ossa luxata penitus è pedis articulo eminent. Nam si etiam verbum illud luxata & exarticulata sustuleris, nihilominus, quod dicitur manifestum est. Quod Hippocrates adiunxit nulla minutæ istius nominis curiositatis habita ratione: quam qui affectant, fere inepti ad dicendum sunt. Qui enim enunciant & eloquendi facultate sunt præditi, ad vim enunciationis ipsius spectantes singula verba minime confectantur: sed ipsi, quæ ipsis affluunt ex græcorum usu & consuetudine vtuntur. Hippocrates igitur cum animo concepiisset ossa tibiæ dearticulatione penetrata cute eminere, ita videtur eloquutus, propterea quod si quis quod eminent, ac multum extra dearticulationem extat, luxatum esse atque exarticulatum diceret: rem euidentius explicaret: auditoremque ad rei speciem mente contemplandam facile induceret.

Adde quod conuenit etiam ut & tibiã & pes gangræna corripatur. Hæc ita esse euentura sciendum certo est.

Gangræna quoque malum his contingere inquit, ex magnitudine videlicet inflammationis, si eminentia extra cutem ossa reposita fuerint: cum videlicet in inflammationis membrum liuida carne iam suboriente rubor inflammationis euanescit: dolorque ex torpore sensus videtur imminutus. Nam si penitus stupida, sensuque carentia membra euadant: malum id non amplius gangrænam, sed siderationem nuncupant. Inter siderationem enim & magnam inflammationem gangræna media est, tanto peior inflammatione, quanto sideratione est leuior. Sideratio siquidem totius substantiæ membri corruptio est, quæ, ubi iam tenet, curari à nullo potest: sed inter initia tantummodo, quando videlicet nondum vere est sideratio, sed gangræna magna, quæ prope ad siderationem accessit. Verum vicinarum affectionum nominibus abuti interdum consueuimus, de illis, quæ ad ipsas quidem deueniunt: nondum tamen integre ipsarum formam & naturam consequuta sunt. Ita fit, ut maxima inflammatio, cum neque colorem suum seruarit, neque dolorem gangrænam

A gangranam quandoq; appellemus, cum nondum prorsus gangrana sit: sed si negligatur tamen, paulo post sit futura.

18 Sed neq; ueratrum mihi uidetur & eodem die exhibitum & natus epotum presidio futurum: proxime quidem si quicquam aliud huiusmodi facit, sed neq; tamen id puto. At si neq; effecta, neq; tentata repositio fuerit, pleriq; ex his euadunt.

De usu veratri in huiusmodi affectionibus in cōmentarijs in librum de fracturis dictū à me est.

19 Affulcienda uero tibia & pes ita est, ut ipse uult.

Affulciri tibiam & pedem, firmiter stabiliri ac firmari significat: quod cū facis, illud tibi attendendum monet, ut figurationem eligas quæ minimum ægrotanti dolorem afferat. Quod enim inquit, ut ipse uult, qui ægrotat scilicet, nihil aliud quàm hoc ostendit.

20 Tantum, ne aut suspensa, aut mota sint.

B Quod inquit, ne mota sint, idem est quod modo dixit, affulcienda sunt. Affulcire enim ita omni ex parte firmari membrum significat, ut moueri nullo modo queat. Suspensa uero ne sint, bene addidit, cum enim dixisset eam figurationem esse eligendam, quæ facillima egrotanti esset: decliuem & suspensam uitandam esse censet: propterea q; cum affecte partes defluxionem patiuntur, causam inflammationis admittunt. Meminimus sanè in superioribus de cruris figuratione dictum ab eo esse, summum pedem paulo sublimiorem exquisita rectitudine tenendū. Nunc uero concedere ægrotantibus uidetur, ut recta pedis collocatione uti possint. Nam cum tres sint huiusmodi collocationes, decliuis, accliuus, & equalis seu recta: concedit ut excepta decliui, quocūq; modo æger uoluerit, crus collocet, prius uero iussit ut sola accliuus depositione ueretur. Perspicuū igitur est in huiusmodi affectionibus conuulsionis timore maximam curā eum adhibere, ut dolore ne attententur, dolor siquidem in nervosis membris conuulsionem maxime parit. Quare si ita affecta neq; refrigerentur, neq; dolore afficiantur: ut conuulsio ipsis superueniat, fieri nullo modo potest.

21 Medendumq; est cerato picato, & uino imbutis plagulis paucis, non admodum frigidis, frigus enim in huiusmodi affectionibus conuulsionem pronocat.

C De his quoq; superius dictum à me est, hoc est de cerato picato ulceribus curandis accommodato: & uino, præsertim, ut ipse docuit, nigro & austero: quod absq; inflammatione affectas partes conseruat. De eo uero q; fugiendum esse frigus inquit, utpote quod conuulsiones inducat, in carnosissimis partibus explanatione aliqua fortasse indigeret: in nervis uero prorsus clarum est, nervis enim utrunq; inest, ut & facile refrigerentur, cum natura frigidi sint & exangues: & ubi patiuntur, in conuulsionem deueniant. Quin neq; alia quæpiam pars absq; neruorum contagione incidere in conuulsionem potest, nervosiores uero reliquis partibus esse dearticulationes cōstat, ubi uidelicet musculi deponita carne, quā in reliquis suis partibus habent, in tendonem desinunt. Quapropter magis illud quæstione dignum esse uideretur, cur uino mediocriter frigido utendum censeat, non enim mediocriter frigidum, sed calidum adhibendum esse vnusquisq; existimaret. Huiusce rei ratio huiusmodi est: Medicinæ ulceratarum partium scopus in eo consistit, ut ne inflammentur, id autem fiet, si prohibeatur, ne uia humiditas in affectam partem influat, non influet autem, si refrigeremus. Nam quæ calfaciunt & humectant, si corpori applicentur, id conuulsim rubicundius reddunt: paulo post etiam in tumorem subducunt: aliasq; ei similes inflammationi affectiones afferunt, quæ uero refrigerant, è contrario omnia faciunt: non modo nullam è superioribus locis superuacua humiditatem ad affectam partem attrahunt: uerum eas etiā quæ in ea continentur, ad uicina membra expellunt, atq; exprimunt. Refrigerantium aut duplex genus est: alia recenti qualitate ad tactum: alia insita qualitate id faciunt, nam quæ astringunt frigida, sicut in libris de simplicibus medicamentis ostenditur, & reliquum refrigerantium genus, ab his distincta sunt: ut papaueris succus, mandragoræ succus, cicuta, & alia quæcūq; cum humiditate frigefaciunt, austera, n. omnia terrestrem refrigerationem afferre demonstratum est, dicta etiam non pauca sunt de usu huiusmodi medicamentorum in libris de curandi ratione, quemadmodū quoq; in cōmentarijs de ulceribus Hippocratis. Sed ad præsentem rem satis est, si illud tantum cognoscamus: humidorum & frigidorum medicamentorum facultatē in totam corporis altitudinem penetrare, cui applicant: citoq; ipsum refrigerare amplius q; opus sit, ita ut corpus regentem facultatem stupefaciant. At quæ terrestrem refrigerationem afferunt, ea in libris quos dixi, accommodatissima esse demonstrata sunt ad influentes humores reprimendos, propterea igitur ipsa hæc adhibemus, quia uero calidum attrahere quoq; ad se humores conuoluit, ideo recentia quoq; qualitate frigida adhibemus, neq; ea calefacimus. Nunc igitur Hippocrates, quantum ad affectionem ulceratarum partium spectat, eis frigidis quidem uteret, sicut in alijs uulneribus fa-

Gal. in lib. Hipp. de articulis

cit: quia tamen conuulsionem timet, quæ ex refrigeratione superuenire consuevit: prorsus frigida adhibere non audeat: atq; iccirco non admodum frigidis vtendum monet. B

Accommodata quoq; sunt beta folia, aut tussilaginis, aut alicuius alterius huiusmodi in uino nigro austero semicotta, atq; imposta. Medendumq; est & supra ulcus, & supra adiacentia. 22

Qualis nam est tussilago: idonea ad præsentem rem, propterea q; mediocriter exiccat. qua re indigere vlcera omnia demonstratum est. De uino autem nigro austero dictum à me quoq; est in cōmentarijs de fracturis, ipsum cum reprimendi vim non secus, atq; alia uina habeat, crassius tamen cæteris esse: atq; ideo ulcerata membra non mordere. Quam ob causam eligendum cæteris magis est.

Ceratoq; tepido illinendum ipsum ulcus est. 23

Demonstratum à me est, dum librum de vlceribus explanarem, sumere nunc ceratum Hippocratem, taliaq; medicamenta adhibere, quæ conglutinationem prohibeant: non quòd vlceri conueniant, sed quia nunc non absolute tanq; vlcus, vlcus curat: unde neq; glutinare id studet, sicut alia recentia consuevit: sed primum id in hac curatione sibi proponit, vt ne conuulsione homo corripiatur. Ob id enim neq; reponendum articulum censet: sed potius permittendum vt crus turpiter claudum euadat. Neq; absolute mollia medicamenta adhibet, quæ *μαλθακάδ' n. i. mollitudo* in ipse in libro de vlceribus vocat: licet vim mitigandæ inflammationis habeant. Inter initia namq; ea exorta, illis utitur, antea vero ne exoriat, cauet: ac propterea reprimentia imponit: neq; tamen ea sola, sicut in alijs ob conuulsionis timorem, sed mixto curationis modo utitur: medicamentis facultate contrarijs mensura conuenienti inter sese iunctis: id quod ex sequentibus maxime spectare conspicias. Quibus iam animum aduerte.

Quòd si hibernum tempus sit, lane sordidæ ex oleo & uino tepido imponendæ sunt, ac desuper irrigandum. 24

Neq; tepidis vteretur medicamentis, neq; prorsus immisceret oleum, si tanq; ulceratum tantummodo membrum curaret. sed sicut prius dixi, quia conuulsionem timet, & oleum immiscet, & tepida oia adhibenda censet. Verum neq; ad conuulsionem tm spectat, sic vt à medela vlceris prorsus recedat. nam in mistis & coniunctis affectionibus curatio quoq; mista adhibenda est. Propterea imponi etiam lanas sordidas iubet, i. succidas: ita. n. à succo sordium appellare consueuerunt: quia hoc quoq; medicamentum non simplicis est facultatis, vt in libris de medicamentis ostendimus: sed mista ex contrarijs qualitibus & facultatibus, asfringente videlicet, & leniter ac tepide calefaciente. Irrigandas vero, hoc est perfundendas ac madefaciendas huiusmodi affectiones vult, non tam de hyeme, q; de æstate quoq; intelligens. Cōmune. n. hoc toti curationi est: desuper q; dem irrigandum in sine subiunxit, non q; per hyemem tm huiusmodi affectiones assidua humectatione indigeant, sed quia æstate magis id requirant. quippe cum magis per id tēpus lanæ ita affectis partibus circūiecte soleant exiccari. semper igitur madefacienda ac perfundenda assidue huiusmodi oia esse cōset. Quod aut infunditur ac madefacit, tale esse debet, quale in prima statim curatione præcepit adhiberi: vel vinum solum, si sit æstas: vel adiecto oleo per hyemem. ac quantitas quidem caloris ex ambientis nos aeris constitutione reperietur. Nam qn admodum frigidus aer fuerit, calorem humidorum quibus perfundes, augebis: qn calidus, diminues. Non enim omnino vt calido vetat: atq; ita quantitatem caliditatis pro aeris temperatura subinde immutabis. Memoria aut tenenda sunt in huiusmodi oibus ea quoq; quæ ab ipso in vniuersum dicta sunt, omniaq; in oibus intelligenda. Sed quæ ea sunt: quæ videlicet tum in cōmentarijs in definitiones eius, quos aphorismos dicunt, tum in alijs multis cōmemoranda esse censui. quorum cum vnum dictum fuerit, reliqua quoq; oia quæ eandem vim habent, intelligenda sunt: ac de omnibus dictum id esse quasi cōmune, est existimandum. Ita igitur etiam nunc cum ipse tempus tantum hibernum cōmemorarit, tu & regionem, & ætatem, & consuetudines, & naturalem corporum constitutionem intellige: regionem scilicet frigidam, ætatem senilem, cōsuetudines quæ corpus refrigerant, naturalem constitutionem frigidam. quippe cum oia hæc tempore hiberno ab Hippocrate scripto significentur. Cæterum sicut in hyeme in calidiorem modum curationem immutas, ita per ætatem è contrario in frigidiorum immutabis. estati aut simili modo ætates, & regiones, & consuetudines, & corporum constitutiones calidæ correspondent. Quæ si oia calefacere præ se ferant, in frigiditate: si frigefacere, in caliditate totam curationem augebis: q; si alia ad calefaciendum, alia ad frigefaciendum tendant: ad numerum ipsorum & facultatem spectans, ita pro rata cuiusq; portione & caloris & frigoris conuenientiam moderaberis.

Nihil autem ulla re deligandum est, neq; circumplectendum. scire enim oportet compressionem, & pondus talibus affectionibus omne malum asferre. 25

Non solum in his subligaminum circūuolutionem, qua in omnibus & fracturis & luxationibus

Anibus vititur, auferendam esse censet: verum etiam deligationes omnes quibus ad lanas continēdas circumijci solent: causamq; ipse addit, cum inquit, compressionem & pondus omne malum huiusmodi affectionibus afferre. Satis enim ipsis sunt solæ lanæ, cum ob mollitudinem & leuitatem neq; comprimere, neq; grauare quicq; possint. Atq; hæc non vt vlcus curans euitat, sed cauens ne denudati & contuli tendones & nerui conuellantur.

26 *Accommodata his etiam sunt nonnulla ex cruentis: quibuscumq; ex ipsis confert, ut lanæ impostæ uino irrigatæ multo tempore relinquuntur.*

Cruenta. i. *ἔρυσια*, appellat medicamenta & his in libris, & in libro de vlcibus, quæ cruentis vulneribus statim imponuntur. Ex his inquit, ea præcipue esse admittenda, quæ cum post longius tēpus resoluuntur, irrigari inter solutiones queunt. Vult enim vt sicut reliqua omnia in curatione hac in leniorem modum referātur: ita quoq; neq; deligatio ægrotanti adhibeatur, neq; frequens fiat resolutio. Ex cruentis autem medicamentis post multum tēpus resolui ea possunt, quæ maxime exiccandi vim habent: si tamen in ipsis id cauerimus, ne ex vehementia contrahāt. Exempli causa duorum medicamentorum quæ nostis, mētionem faciam, quæ in omnibus libris descripta sunt, qui de medicamentorum cōpositione tradunt: cuiusmodi sunt Andromachi duo, Heræ vnus, & aliorum q̄ plurimi. Ex bitumine hæc componuntur medicamenta: quorum alterum barbarum: alterum Cyzicenum appellatur. Hoc cum magis q̄ cruenta exiccet, nocet magis, q̄ proffit, cum contrahat membra, atq; in dolorem inducat. Alterum accommodatum est, si tamē etiam ipsum moderate fuerit contemperatum. nonnulla enim ex his & immoderatus exiccant, & constitutione dura sunt. Sed de differentia huiusmodi medicamentorum in libris de eorum compositione dictum latius est. Pleraq; vero quæ ab Hippocrate deinceps dicuntur, clara sunt, si quis memoria teneat ea quæ antea & librum hunc de articulis, & alterum superius de fracturis explanans commemorauit.

27 *At quæ paucissimorum dierum sunt cruenta, quæq; resina comprehenduntur: non simili modo ut illa idonea sunt. diuturna enim ulcera purgatio his fit, quippe cum multo tempore madore abundant. aliquos autem horum deligare bonum est. Sciendum tñ certo est, necesse omnino esse ut homo turpiter claudus euadat. nam & pes in superiorem partem attractus est: & ossa prolapsa extra eminentia apparēt. Neq; enim ullum ex talibus ossibus plerumq; nisi parum aliquid carne destituitur, neq; recedit: sed tenibus & imbecillibus cicatricibus circumducitur: atq; id si multum tempus quicauerint: sin minus, periculum est, ne insanabile aliquod ulcusculum relinquatur. Verū tamen de quo est sermo, qui ita curantur, salutem consequuntur. Quibus repositus articulus permanet, moriuntur.*

Quænam paucissimorum dierum cruenta medicamēta appellet, si meministi quæ in superiore oratione explananda exposuimus, non difficulter reperies. Ea enim ita vocasse cum constat, quæ post paucos dies resoluuntur, resolui autem post paucos dies debent, quæ ex antedictis sunt imbecilliora. Nam quia non satis exiccant, sinunt, vt sanies ampliores circa vlcera colligantur. hæc nonnulli ex veteribus nescio quo consilio (multa enim dici possunt) resina extrinsecus comprehendebant. Sed cum Hippocrates omnia huiusmodi medicamenta cauenda esse censet, protrahere longius orationem, superuacaneum existimo: præsertim cum in libris de medicamentis quæcumq; de his scienda sint, cuncta fuerint definita. Nunc igitur de propositis dictum sit satis. Cætera quæ subsequuntur, si quis prius explanata memoria teneat, perspicua sunt: atq; iccirco prætereunda.

28 *Eadem ratio est si ossa quoq; cubiti ad articulum manus ulcere facti siue in interiorem, siue in exteriorem partem manus emineant. Certo enim sciendum est intra paucos dies ea a morte, qua superius dictum est, eum esse moriturum, cui reposita ossa permanserint. quibus uero neq; reposita fuerint, neq; tentata, ij multo plures euadunt. His talis curatione competit, qualis dicta iam est. necesse uero est ut claudicatis distortionisq; figura deformis efficiatur: digitiq; manus & imbecilli & inutiles reddantur.*

Sicut totum id quod inter genu & talum est, ex duobus ossibus constans, tibiam appellat: ita quoq; quod inter brachium & primā partem palmæ intercedit, cubitum vocat: quod neq; ipsum vno osse, sed duobus compositum est: quorum alterum radius, alterum cubitus proprie nuncupatur: non secus atq; in tibia. Articulusq; ad manum cum tali articulo: qui uero ad brachium est, cum eo qui est ad genu, conuenientiam habet. Maiorum tamen partium affectiones, siue fractū, siue luxatum aliquid sit, difficilius semper sunt. Quod si quis meminerit, ad reliqua quæ dicenda sunt, pauca explanatione indigebit.

29 *Nam si in interiorem partem lapsa fuerint ossa, inflectere digitor: sin in exteriorem, extendere non potest.*

Cur verbo labendi vtatur, superius declaratum est, vbi tibiæ ossa ad pedem cum vlcere luxari dixit. Nunc referre causam volo, cur quando in interiorem partem cum vlcere cubitus excelsit, inflecti digiti nequeant. In hac affectione fit, vt cubiti ossa ab interiori parte, ossibus primæ

partis palmæ, quem *καρπὸν* vocant, incumbant, vñ cum tendonibus, qui extrinsecus eò pertinent ad superiorem locum ad brachium: ita vt digitos in exteriorem partem attolli necesse sit: id quod nihil aliud ipsis est q̄ extendi. Propterea igitur inflecti prorsus nō possunt, cum musculi & tendones musculis ab interiori parte ipsos inflectentibus extrinsecus renitantur. Sæpe enim dictum est, nisi musculis operari conantibus alij oppositi obsequantur, fieri non posse vt operatio vlllo pacto expleatur. Eadem ratio est, q̄ extendi nequeant digiti, cum in exteriorem partem cubiti ossa excefferunt, nam cum interiores musculi & tendones vehementer intendantur, ac propterea obsequi exterioribus nequeāt: pereat illorum operatio necesse est. Quin etiam ipsa ossiū positio, cum videlicet cubitus ab interiori parte ossibus primæ partis palmæ insidet, flexura: cum ab exteriori, extensio admodum prohibetur.

At si tibiæ os cum ulcere ad genu emineat, siue in interiorem, siue in exteriorem partem id contigerit: quibus repositum fuerit magis in præcipiti mors est, quàm superioribus: licet etiam illis in promptu sit. Si osse non reposito medeæris, spes salutis ita tantummodo habentur. Periculosa tamen ossa hæc sunt, quo sunt superiora, ac ualidiora, à ualidioriq̄ impetu prolapsa. Si uero os femoris ad genu facto ulcere prolapsum sit, repositum ac subsistens uiolentiorem mortem maturius afferet, quàm superius dicta: non repositum, multo quidem periculosius quàm priora: sola tamen spes salutis hæc subest.

Testimonium non paruum hoc quod hic inquit, eorum est, quæ paulo superius de ossibus quæ & in dearticulatione ad talum, & ad primam partem palmæ eminent, atq̄ extant: iam diximus, nam neq̄ talus in dearticulatione ad pedem, neq̄ prima pars palmæ, quem *καρπὸν* appellant, ad cubitum extra cutem prominet: sed in crure tibiæ, in brachio cubitus. Merito igitur hæc & luxari seu dearticulari, & prolabi dixit, quippe quæ extra dearticulationem excefferunt, tibiā enim in dearticulatione ad malleolos interdum eminere modo in exteriorem, modo in interiorem partem dixerat, nunc uero non tibiā solum, uerum etiam femur extare inquit. Non iniuria id quidem, nam in dearticulatione ad genu interdum tibiā, interdum femur extare conspicitur, ad pedem uero tibiā semper, quemadmodum ad primam partem palmæ cubitus. Cætera aperta sunt, si antedictorum oblitus non fueris.

De articulis ad gibbum cubiti, & cubiti & brachij eadem ratio est, quæcumq̄ enim ex his luxata cum ulcere extiterint, omnia si reponantur, mortem: si non reponantur, spem salutis afferunt, qui euadunt, clauditate debilitantur. Articuli quidem qui superius sunt, repositi letaliores: sed & non repositi periculosiores. Si uero alicui superiores articuli luxati ulcere facto emineant, hi si reponantur, citissima morte consiciunt: si non reponant, periculosiores cæteris sunt. Quæ medela accommodatissima his mihi esse uideatur, dictum iam est. Iam uero quibus digitorum uel pedis uel manus articuli luxati uulnere facto exierint, non osse quidem fracto, sed in ipsa coherentia auulso: ijs si repositi perma neant, conuulsionis quidem periculum impendet, nisi recte curentur. At operæpretium tamen est, ubi prædixeris rem cautione & cura multa indigere, ita repositionem aggredi. Facillimum autem & efficacissimum & artificiosissimum est, si uelliculo reponamus: quemadmodum de fractis ossibus atq̄ extantibus dictum superius est. Deinde quietiscendum quàmmaxime est, & cubandum, & inedia pugnandum: meliusq̄ est ut desuper leui aliquo medicamento hominem purgemus.

Merito hic inquit articulos numero plurali, sicut de genu, nam de dearticulatione ad primam partem palmæ, & ad malleolos loquens, non dixit in multitudinis numero articulos. Plures autē articulos hoc in loco esse, de quo nunc sermo ipsi propositus est, in tertio commentario in librū de fracturis declaratum est. Eandem rationem itaq̄ esse inquit in proposita hac cubiti dearticulatione, sicut in genu, sicut enim illic aliquando tibiā, aliquando femur extare dictum est: ita nūc modo cubitus, modo brachium in eiusmodi affectionem incidit. Quæ deinceps commemorat, perspicua omnia sunt.

Vlcus uero uel cruentis medicamentis irrigatis curandum est, uel multi oculis, uel ijs quibus in capite ossa fracta curantur, nihilq̄ quod admodū frigidum sit adhibendum. Primi articuli minimum quidē sunt periculosi: superiores maius periculum afferunt. Repositio autē uel eodē die, uel postero molienda est: tertio aut quarto minime, quarto, n. die rebelliones maxime attentantur. Quocirca quibus non statim facta repositio fuerit, ijs antedicti hi dies sunt prætereundi. Quodcumq̄ enim intra decem dies reponitur, omne id continetur. At si post repositionem conuulsio superuenerit, statim eijciendus articulus est, ac calida aqua q̄ sepiissime fouendum, curandamq̄ est ut cum totum corpus, tam præcipue circa articulos calidum, lenè, ac molle custodiatur.

Quænam sint cruēta medicamēta irrigata, superius dictum est. Multi oculi autem herbæ quæ etiam *βούφθαλμος*, hoc est bouis oculus nuncupatur, folio hic utendum censet, sicut prius tullilaginis: cum eandem vim, quam illa habeat. Huius herbæ Diocles quoq̄ in libro de holeribus meminuit. Tale autem esse totius curationis propositum debere inquit, quale in fracturis capitis declarauit, eo in libro nobis quoq̄ illius curationis modus sicior esse est demonstratus, q̄ qui in libro de vlceribus traditus est, & præcipue circa articulos.

Debetq̄

33 Debetq; inflexum magis q̄ extentum totum corpus esse. Expectandum tamen recessionem passuros esse digitorum
 A articulos qui reponuntur. plerisq; enim ita contingit, si uel qualibet inflammationis particula subit, ut nisi ex vulgari
 imperitia in crinen medicus incideret, nihil omnino reponi oporteret. Atq; ossa quidem ad articulos extantia si
 reponantur, ita sunt periculosa, sicut dictum est.

Non idem est si dicamus extētum esse & extendi, sicut neq; inflexū esse & inflecti. Qui enim
 extentum esse membrum dicit, vnam eius solam figuracionem significat: quæ in directum ten-
 dit, quæ neq; maiorem neq; minorem suscipere directionem potest: Qui vero esse inflexum in-
 quit, omnes post extensionem figuraciones indicat: quæ magis & minus inter se differentes vsq;
 ad vltimam flexuram procedunt. Extendi autem & inflecti motiones ipsas notat, quæ in transfi-
 gurandis membris fieri consueuerunt. Extēdi siquidem omnes eos motus in se continet, qui in-
 ter extremam flexuram, & exquisitam extensionem intercedunt: sicut inflecti à summa extēsi-
 one vsq; ad summam flexionem motiones complectitur. Nunc igitur Hippocrates cum dixit exten-
 tum esse, extensionem vltimam quæ per directum planè est, significauit, cum dixit inflexum
 esse, omnes habitus indicauit qui inter hanc, & vltimam flexionem sunt, è quibus qui accōmoda-
 B tissimus subinde fuerit, eligendus est: modo qui paulum, modo qui multum à summa extensione
 recesserit. Quando autem alterutrum ex his eligendum sit, ex antedictis conijcere poteris.

DE OSSIBVS EXCIDENDIS.

34 Quæ uero ad articulos digitorum penitus exciduntur, innoxia pleraq; sunt: nisi quis in ipsa uulneratione ex ani-
 mæ defectu læsione afficiatur.

De excidendis ossibus docere hinc incipit, ita clare omnia disserens, vt nulla nostra explana-
 tione opus sit. Sed satis est, si illud tantum præmoneamus, te omnia percepturum esse quæ dicit,
 si id tibi proposueris, quod de extantibus ossibus docuit: quæ recentiores medici ἐκ βυρσοματῶν,
 id est excutationes, hoc est extra cutem eiectiones appellare consueuerunt. Pro magnitudine, n.
 articularum magnitudo periculi impendet: sicut igitur in illis, ita in ossibus quæ exciduntur, cō-
 tingit. Siquid autem obscure esse dictum videbitur, id explanabo.

35 Medelâq; vulgaris talibus ulceribus sufficit. Quin etiam quæcumq; non ad articulos, sed ad aliam aliquam ossium
 directionem præciduntur, innoxia sunt: alijsq; etiam sanabiliora. Quæcumq; item in digitis ossa fracta extiterint non ad
 C articulos, ea si reponantur, innoxia sunt. Excisiones uero integræ ossium ad articulos & in manu, & pede, & in tibia
 ad malleolos, & in cubito ad primam partem palme, plerisq; læsione uacant, si non statim animæ defectio occurrat,
 aut quarto die continua febris superuenerit. Siderationes tamen carniū contingunt: & in uulneribus cruorem erum-
 pentibus, & ualidis constrictionibus, & ossium fracturis compressis magis q̄ par erat: Quæq; alijs uinculis uolentis
 intercepta fuerint, plerisq; decidunt: ac pleriq; ex his euadunt, necnon quibus pars femoris aliqua, & carniū & ossis
 deciderit: quibus etiam brachij pars, minus tamen id euenit, si cubitus aut tibia decidat: hi facile etiam euadunt.
 Quibus uero fractis ossibus siderationes, & denigrationes statim abortæ sunt, ijs cito carnes circumabrumpuntur ac
 resoluuntur: ut quæ decidere debent, ossibus iam concedentibus, celeriter decident. At quibus sanis ossibus deni-
 grationes sunt, carnes ijs statim emoriuntur: ossa autem sero decidunt: qua parte denigrationis fines, & nudatio
 ossis extiterit.

Sæpe iam dictum est vulgarem medelam eum appellare illam quæ accuratæ & exquisitæ
 oppolita est.

36 Quæcumq; partes inferiores sinibus denigrationis fuerint, si prorsus iam emortuæ sint, & dolore careant, ad articu-
 lum detrahendæ sunt: cauendumq; ne uulneratio inferatur. Nam si qui exciditur, doleat, nondumq; ea parte emor-
 tuum corpus habuerit: periculum admodum est, ne præ dolore anima deficiat. huiusmodi autem animæ defectus mul-
 D tos illico iam peremerunt. Ac femoris quidem os hoc modo nudatum octogesimo die recedere uidi. sed tibia tamen
 huic homini uigesimo die ad genu fuerat detracta, uidebatur autem mihi etiam propius, non enim simul, sed ad ma-
 iorem cautionem mihi ita facere uisum est. Ossa uero tibie ex huiusmodi denigratione ad mediam tibiam sexagesi-
 mo die mihi deciderunt, quæcumq; ex ipsis fuerant nudata. Ad efficiendum enim ut citius aut tardius ossa quæ denu-
 dantur, decident: curatio curationi sanè præstat. Compressio item à compressione ualiditate & imbecillitate differt
 ad efficiendum, ut nerui, carnes, arterie, uene denigrate aut celerius aut serius emoriantur. Nam quæ non uehemen-
 ter intercepta moriuntur, nonnulla non ad ossium nudationes deueniunt, sed magis in summitate decidunt. Ob has
 igitur causas uno numeri nomine tempus, quoto singula ex his indicantur, comprehendere non licet.

Cum antea dixerit, cum carnes ossibus circūiectæ denigrantur & corrumpuntur, necesse esse
 vt ossibus carne denudatis idem tandem eueniat: ac propterea præcidenda ea esse iusserit: nunc
 consulit, vt detrahant sanis minime contactis: ne eger ex dolore adeo uehemētī, animæ defectu
 ita corripiat, vt recreationē amplius non admittat. Ad articulum aut, si fieri potest, detractionem
 esse faciendā monet, celeritatis causa. nam si in media mēbrorum parte ossa præcidantur, tēpus
 trahi necesse est. In articulis uero absq; ossium tactu affecta membri pars reciditur.

Septima Classis,

○○○○○○○ iij

At enim

Gal. in lib. Hipp. de articulis

At enim admittendæ maxime huiusmodi curationes sunt. quippe quæ ad inspiciendum q̄ ad mededum formidabiliores sint. Et medela lenis omnibus huiusmodi sufficit. Ipsa enim seipsa duntaxat iudicat. Studendum item est, ut uictus facultate febriculosis non sit. 37 B

Non ægrotantium tantum curam habere Hippocrates videtur, verum etiam medicorum ipsorum: ut cum semper quidem apud ægrotantes reprehensione vacent, in plerisque laudem cōsequantur. Propterea enim notat ac distinguit affectiones quæ specie magnæ sint, & quæ vi atq; in vehementibus & validis vi, quæ specie huiusmodi minime apparent, detrectandum esse censet. quæ specie vero magna esse videantur, aggredienda. sicut hæc sunt de quibus nunc loquitur. Vbi namq; pars aliqua penitus emortua fuerit, ut vicinorum nulla admodum magna contagio timeri possit: si eam præcidas, animæ defectus euitato periculo, nihil mali consequuturum est.

Tum in iustis figurationibus collocari corpus debet. Iustæ etiam hæc sunt: si neq; suspensum sit, neq; deorsum inclinetur, sed magis sursum uergat: Præterea etiam quoad integre circū abruptum fuerit, nam eo tempore sanguinis eruptionum periculum est. Iccico uulnera non decliua, sed in contrarium collocanda sunt. 38 F

Sæpe à me dictum est, iustum ab Hippocrate dici pro eo quod potestate est æquale. hoc est quod pro vniuscuiusq; dignitate est. tale quid esse etiam iustitiam ipsam nouimus. Quantum igitur ad musculos spectat, iusta figuratio ea erit, in qua in neutram partem neq; qui inflectit, neq; qui extendunt, intenduntur. Quantum vero ad decliue aut accliuæ attinet, ea iusta esse figuratio uideri posset, quæ inter accliuatatem & decliuatatem media est: hoc est quæ in rectam lineam exquilitate est extenta, quæ sanè, nisi periculum aliquod eruptionis sanguinis impendeat, siq; id eger facilius ferat: eligenda est. De hac paulo ante diximus, ubi de extra cutem eiectionis ossibus sermo erat. Nunc vero in præcidendis ossibus, sicut in operatione ipsa periculum est, ne dolore vehementi affectus æger, animæ defectione opprimatur: ita postquã operati sumus, alter metus impendat, ne sanguinis eruptio consequatur. id quod quando putrefactæ partes deciderint, euenire consuevit. Deorsum igitur vergentem habitū ad eruptiones huiusmodi sanguinis promptissimum esse, perspicuum est. vnde ut hoc periculum penitus ac tutò euitaremus, præcisum membrum accliuæ ac suspensum esset figurandum: nisi dolorem ea figuratio afferret. quocirca sic, ut paululum sursum uergat, collocamus. Patet item in hac oratione Hippocratem, ut rem auget, dixisse/præterea etiam perinde ac si ita scripsisset. si neq; suspensum sit, neq; inclinetur deorsum, sed sursum magis uergat: & præcipue cum putrefactæ partes circū abruptæ ac resolutæ fuerint. Nam eo tempore sanguinis eruptionum periculum est. G

Nam cum tempus plus processerit, & purgata iam ulcera fuerint: non amplius hæc figurationes idoneæ sunt: sed reuera collocatio conuenit, quandoq; etiam in decliue tendentes habitus. Temporis enim mora nonnullis ex his ossis recessiones contingunt: atq; ita fit, ut subligaminibus indigeant. 39

Sicut cum sanguinis eruptionem cauebat, rectam collocationem licet mediam & iustam ad accliuatatem tantisper redigebat, quatenus absq; dolore laborantis mēbrum attolleretur: ita nūc mediocriter decliue interdum figurandū censet, ut sanies excerni cōmode queant. Nam si neq; sanguinis eruptionis, neq; contagionis, neq; inflammationis periculum sit, & iam purgata ulcera sola consolidatione indigeant: ante omnia illud cauendum est, ne aut pus, aut sanies aliqua tenuis subsistat: curandumq; ut omnia effluant. Sed interdum tamen accidit, ut aliqua pars ibi sinuata eo tempore sanie corrosa, quo metu sanguinis eruptionis accliuem figuram elegeramus: subligamina quibus sinus contrahatur, requirat. Cuiusmodi in occasione deligatio contrario modo q̄ cæteræ omnes antedictæ fieri debet, illæ enim ab inferioribus oris partibus in superiorem desinunt: hæc quæ his affectionibus adhibetur, in quibus exprimere pus volumus, incipiens de super ad inferiora deuolui consuevit: ac paulo supra os sinus ipsius finitur, ea causa, ut quod è fundo ipsius expressum deligatione fuerit, aperto ore effluere statim queat. H

Expectandum tamen est, hos post tempus aliquod torminibus esse laboraturos. Nam & plerisque his quæ denigantur, & sanguinis eruptionibus ex ulceribus tormina superueniunt. Atq; id plerunq; fit, ubi iam & denigationes, & eruptiones sanguinis iudicantur. 40

Torminum, id est *δυσεντερίας* uocabulum non pro ulceratione intestinorum, ut plerique medici solent, sed pro cruenta ex intestinis proluuie sumere Hippocrates videtur, ut etiam quando ex iccoris imbecillitate cruenta deiciuntur: affectio ea torminum nomine appelletur. id quod & fieri & dici à medicis quoq; videtur. Quin etiam nostis multos ita affectos curantium inscitia perijisse. Nam cum aliquando ex acrimonia exeuntium vnã cum defectionibus nescio quid adipis inter initia: deinde processu temporis strigmenta quoq; intestinorum excernantur: quia plerique

A pleriq; ex medicis quasi solem intestinorum exulcerationem neglecto iecinore curare consueverunt: in causa sunt vt acri moriantur. Morbus igitur est, & iecinoris imbecillitas, & intestinorum exulceratio. Commune autem accidens cruenta hæc per sedem deiectionis est, quæ non ob antedictas causas existit, nam ex copia sanguinis venarum orificijs in intestina apertis cruenta hi deijciunt: vt malum hoc sanguifluis venis in ano, quas *αιμορροϊδαι* appellant, perq; simile sit: eo tantum differens q; illæ in ano tantummodo fiunt: in hoc in intestinorum anfractibus & reuolutionibus, vel in ipso etiam recto intestino, longe tamen ab ano in superiore eius parte vbi exoritur, venæ aperiuntur. Multos nos vidimus hoc pati, quibus excisum membrum aliquod fuerat, quicq; etiam cum priori tempore validis exercitationibus essent assueti, repente eas deseruerunt: cū alij certaminibus, alij fossionibus, aut tali alicui rei laboriose antea vacarent. Nisi enim hi vnâ cum exercitationibus copiam etiam cibi, qua cum laborabant, utebantur, imminuerint: celeriter nonnulli plenitudinis morbis corripiuntur: alij quibuscum felicius agitur, in torminum, quod dictum hic ab Hippocrate est, malum incidunt: ita enim, vt dixi, sanguinis deiectionem appellat. Nonnullos item noui qui profluuium sanguinis è naribus: alios qui cholera laborarunt: omnibusq; his sanguis ex circuitu pleriq; contingit æquali ferè tempore intercedente. Nam vniuersis his ac repentinis exinanitionibus afflicti ac refrigerati, victui postea studium nō adhibent: sed rursus incaute ac libere eo vsi, copiam rursus sanguinis æqualē priori in æquali tempore contrahunt, ac colligunt. Commune igitur causam omnium qui ita patiuntur, esse plenitudinem dicemus: quæ per venarum ora vel in naribus, vel in sede, vel in intestinis aperta exinanitur. quæ quidem plenitudo in hominibus contrahitur, qui cum comedant vt prius faciebant, abunde sanguinem ex alimento procreatum, vt prius solebant, non digerunt. Sub hanc communem rationem omnium qui ita afficiuntur, ea quoq; quæ ab Hippocrate hic dicta sunt, referuntur. quippe cum illis, quibus membrum aliquod præcisum fuit, alimentum quod prius ad id deferabatur, in venis collectum copiam sanguinis faciat. Quapropter cōsulendum huiusmodi omnibus hominibus est, vt pauciora edant quàm prius, atq; ea quæ paucum alimentum exhibeant: frequenter aluum ducant: quatenus possunt, exerceantur: amplius perfricentur: ante cibum sæpe, post nunquam lauentur. siq; vi aquis possunt, quæ digerendi vim habeant, id vel maxime faciant. Atq; hæc obiter dicta à me sunt: cum tamen ipsa obiter minime sint consideranda. Sed enim addendum quoq; esse illud videtur, quã ob rem nonnullis qui vehemētē sanguinis eruptionem passi sunt, talia tormina post aliquod tempus superueniant. Id itaq; fit propterea, quod vehementibus sanguinis profusionibus frigidato corpore minus quàm prius per cutem digeritur, quod ergo non exinanitur, in corpore subsistēs sanguinis copiam auget, ex qua, sicut prius demonstratum est, & cholera, & sanguinis profluvia per nares, & cruenta tormina eueniunt. Ita enim clarioris doctrinæ causa appello. Ex sanguinis autem copia, vt dixi, hæc consequuntur ob robur magis & vires, quàm ob imbecillitatem: cum ad exercendum id natura incitetur, è contrario quàm in iecinorarijs affectionibus contingat, in illis enim infirmitate & imbecillitate iecoris fit, vt cruenta ex intestinis deijciantur. Si igitur vel per hæmorrhoidas, vel per venas quæ aut ad intestina, aut ad nares pertingunt, quod redundat, natura expellere potuerit: fortunata exinanitio succedit. Sed si locis his copia ea non admissa ad pectus & pulmonem inclinata fuerit, graue iam malum impendet. Alterum enim ex duobus contingit: nam aut in pulmonias & laterales morbos, aut in sanguinis excreationes incidunt.

41 Atq; incitantur quidem impetuose & uehementer: sed neq; multos dies perdurant, neq; mortifera sunt, quippe cum neq; ipsi hi qui hæc patiuntur, cibi abstinentia laborent: neq; altoqui exinaniri eos conferat.

D Non vt historiam scribat eorum quæ huiusmodi ægrotis accidunt, hæc subiungit Hippocrates: sicut Thucydides facit, cum pestilentiam illam describit: sed vt à torminibus quæ alijs de causis eueniunt, hæc de quibus loquitur, distinguat. Nam quis propositi huius operis propria hæc consideratio non sit: expedit tamen, vt diligentius pertractetur: cum medici cōplures sint, q; affectiones, in quibus sanguinis deiectiones contingunt, discernere non valeant. Nonnulli, n. longe aberrantes omnes eas ex intestinorum vlceratione euenire opinantur. Excretio sanè quæ phæmorrhoidas fit, neq; ipsos ægrotantes latet. Cruenta vero quæ desuper ad sedem deferuntur, alia statim à principio veniunt: alia vbi tale aliquid præcesserit. Si repente sanguis multus deijcitur, scire licet apertionem orificiorum venarum natura quod grauabat excernēte contigisse: huiusmodi hæc quæ nunc dicta ab Hippocrate sunt, tormina, quæ cum impetuose incitentur, cito desinunt: præter q; neq; fastidio cibi laborantes afficiunt: quemadmodū cum ex iecoris infirmitate huiusmodi deiectiones consequunt. Tæmetli raro iecoraria affectio à tali exinanitione incipit, vt plurimum, n. quasi carniū dilutum, & sanies sanguinis parū inter initia excerni consuevit. Incipit tñ quandoq; etiam cum huiusmodi repentino sanguinis profluuiū, cum vilceris huius infirmitati plenitudinis quoq; affectio accesserit, post initia vero vitro modo contigerit, vnâ cum summo cibi fastidio sanguis merus, aliquando non multus, aliquando flauæ bili admixtus cū intestinorum deralis adipibus deijcitur. Postea etiam, qñ videlicet male admodum affectum

Septima Classis,

OOOOOOO iiij iecur

videt. s. d. lo. aff. cap. ul
ca. 3. d. caus. sympt. cap.
fol. 28. b. ca. 27. H.

iecur est, quasi sanguinis sex exit, in huiusmodi autem excretionibus, præsertim cum aliquid bilis etiam habuerint: ipsorum intestinorum particulæ quoque, quas *ἑσμερὰ*, id est strigmenta, vocant, simul deiciuntur, summa intestinorum tunica humoris acrimonia derasa. His tenuissimo victu est opus. At qui redundantem sanguinem excernunt: ijs congruus cibus exhibendus est. quippe cum sanum ac valens secur habeant, quod præualere ei possit.

FEMORIS AD COXAM REPOSITIO.

Femoris ad coxam prolapsio si in anteriorem partem procciderit, in hunc modum reponenda est.

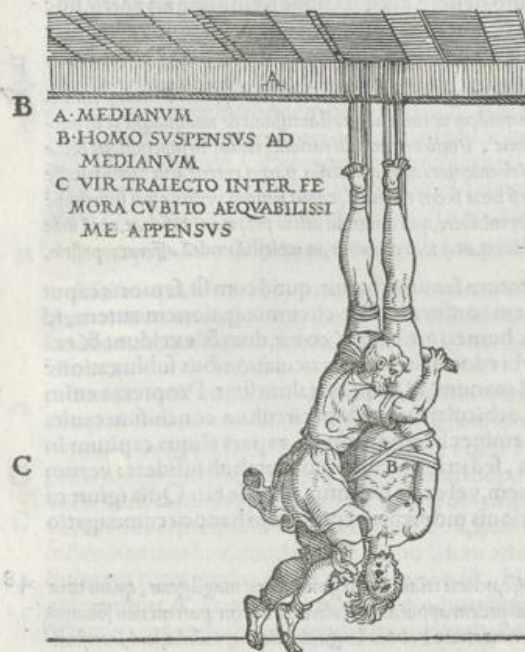
42

Hippocratem, quæ articulum ad coxam reponere aggrediatur, cum tamen relapsurus statim sit, primus Ctesias Cnidius ipsius cognatus (nam etiam ipse genere erat Asclepiades ab Æsculapio originem ducens) post Ctesiam alij quoque nonnulli damnant. Cum igitur duplex omnium huiusmodi rerum iudicium sit, alterum cum aliquis ipse inspexerit rem, quæ in dubium venit: alterum cum longo experimento non expectata demonstratiua ratione ex natura rei sumpta quippiam probatur: nos utroque in præsentia utemur. Quod ad naturam rei pertinet, huiusmodi est. In hac de articulatione validissima copula est, teres, in ipsa occultata, quæ verticem capitis femoris profundissimæ cavitati acetabuli connectit, ut si quis eam etiam non viderit, ex hac oratione consentaneum sit, intelligere eam longitudine esse admodum breuem, qua parte videlicet femur semper versatur: quemadmodum Hippocrates inquit, in coxa versatur nunquam supercilium acetabuli extra transcendens, necesse igitur est, ut minima quantum ad longitudinem attinet, copula hæc sit. Quocirca quoad naturam in statu est, prohibet, quo minus excidere femur queat. Fieri tamen potest, ut non solum abrupta, verum etiam ex humiditate multa in sinu acetabuli collecta adeo præter naturam extendatur, ut è naturali sede excidere femur permittat. Si itaque fracta copula femur luxari contingat, licet statim fuerit repositum, in sede tamen peristere non poterit, cum enim de uxum acetabulum sit ac decliue, magnumque pondus totius cruris insertum habeat: facile femur rursus à propria sede elabetur, si quis ingrediendo vel paulo citius moueatur, vel transcendere aliquid quod ante pedes sit, velit, nam si paruo motu eius in plano solo utatur, semper fortasse seruare id in naturali situ poterit. sed hoc fieri videtur nullo pacto posse. Etenim etiam si nihil aliud sit, quod impediatur, saltem in infœsu foliorum in balneis attollere crus prorsus cogetur. Atque ita quidem femur repositum in sede sua permanere non posse, si diuulsa copula fuerit, rei ipsius natura nos docet. Quin etiam illud quoque vere adiungere quispiam possit, cum in dearticulatione ad genu copulæ quædam nervosæ extrinsecus sint: femur solam hanc habere nullamque aliam huiusmodi extrinsecus, neque musculos qui dearticulationem constringant, neque enim musculi paruo cuidam præsidio sunt ne articuli facile excidant: præsertim si robusti, ac contenti fuerint, propterea enim certatoribus, licet vehementissimos ictus in luctationibus, & casus, & articulorum contortiones sustineant, brachia & crura non luxantur: quia vndique magnis & validis musculis cõstricta sunt. Ipse etiam Hippocrates inter initia huius libri, bobus quoque maxime articulum ad coxam luxari dixit, ubi consenuerint, gracilesque ac macilentis euaserint. Dirupta igitur hæc femoris copula, quæuis repositus articulus fuerit, contineri in sede, præcipue in gracilibus, nequit. Videamus deinceps si ex copiosa humiditate laxata copula excidere femur permiserit, atque id deinde repositum fuerit: quid euenturum esse verisimile sit. Mihi quidem hæc quoque esse manifestum videtur, si manserit ibi ea humiditas, rursus id esse elapsurum: si exsiccata fuerit, firmitatem naturalem esse recepturum, nam ex humiditate quoque effici, ut articulus luxetur, ex ipso etiam Hippocrate potes cognoscere: qui in definitiõibus, quos aphorismos vocant, ita scribit. Quibuscumque à coxendice vexatis coxa luxata rursus redit: ijs mucus suboritur. Mucus igitur collecto in dearticulatione, i. lento humore madefacta copula relaxatur. nihil autem inter sit in præsentia, siue copulam, siue copulatiuum neruum & colligatiuum vocemus. quæ n. copulæ teretes in neruorum speciem sunt, copulatiui seu colligatiui nerui appellari à dissectiõis professoribus consueuerunt. Huiusmodi femoris luxationem bis iam nos ita curauimus, ut in reliquum tempus non amplius exciderit. Diu autem exiccantibus medicamentis circum circa dearticulatio cõprehendenda est, quousque copulatiuus hic neruus satis fuerit exiccatus: ut non amplius ita extendi queat, ut femur supercilium acetabuli transcendens sequatur: sed in naturali situ ipsum intus contineat. Femur. n. aliquando manere si repositum sit, locupletissimus testis Tarentinus Heraclides est: vir profecto qui neque decreti confirmandi causa mentitus sit, ut plerique ex dogmaticis & decreta sectantibus consueuerunt: neque in arte in exercitatus: sed si quisquam alius fuit, ipse operum medicinæ admodum peritus extiterit. sed orationem eius audiamus, quæ in quarto libro de curandorum eorum quæ extrinsecus sunt, ratione scripsit, quæ ad verbum ita se habet. Qui femur repositum non manere propterea opinant, quia diuulsus neruus fuerit, quæ ad acetabulum coxæ femur continet, ignorant: cum in vniuersali modo negatione faciant. Nam neque Hippocrates & Diocles, neque Philotimus & Euenor, & Neleus, & Molpis, & Nymphodorus, alijque nonnulli repositiones eius tradidissent. Quin nos etiam in duobus puerulis propositum obtinuimus: quibus sepe & magis quam adultis articulus rursus relabatur. Non igitur res ratione iudicanda est, sed quia aliquando contingit

A do contingit vt permaneat: non semper auulsionem, sed & relaxationem, & contractionem rur-
 » sus nerui fieri existimandum est. quandoquidem quæere utile quidem est, sed non prorsus com-
 » mune. In fine orationis huius suæ Tarentinus hoc adiunxit, sectam suam, quæ experimentaria
 erat, se quitus. cuius id propositum est, quæcunque aperte ita inspecta sunt, vt ex ipsis utilitatem
 quæ ad artem spectet, dicere valeamus, inutilem esse in his causæ inquisitionem. Cæterum etiam
 post Heraclidem alij multi recentiores repositum femur à se semper remansisse memoriæ prodi-
 derunt.

43 Bona autem est ista & secundum naturam repositio hæc est: quæ nescio quid etiam ambitiose concertationis in
 se habet, si quis harum rerum ostentatione delectatur. Homo pedibus ad medianum forti, sed molli ac lato uinculo su-
 spendendus est: ita ut pedes quatuor circiter digitos aut etiam minus inter se distantes habeat, tum ei supra genua la-
 ta & mollis habena, quæ ad idem medianum attollat, circumdanda est.

Scite atque vrbane aliquid iactare, ostenta-
 re, id est κομψιδεῖν, dicere Attici consueue-
 runt. id quod etiam nunc Hippocrates signifi-
 cat, cum inquit si quis harum rerum ostentatio-
 ne delectatur. Nam superius etiam de ijs, qui
 extensionem per scalam adhibebant, loquens,
 dixit, eos imperiti vulgi auram affectantes id
 facere. & tamē de ea quoq; scripsit, quia tem-
 pestatis suæ medicos non bene vti ea videbat.
 Sic nunc etiam quo pacto extentum per scalam
 femur reponere quispiam optime posset, do-
 cere proposuit. qua fortasse reponendi ratio-
 ne, si non affuerit scamnum, de quo postea di-
 citur est, vti etiam nos poterimus. lubet igitur
 hominem scalam alligatum suspendere vin-
 culis scala ad medianum sublata. Medianum au-
 tem, id est μεσόδμν, tignum magnum transuer-
 sariū appellatur: quod in magnis diuerforiorū
 stabulis, vbi manent iumenta, necnon in agris
 in rusticis domicilijs ab vno pariete ad alterū
 pertingit. Vultq; vt pedes sursum ad media-
 num conuersi sint, caput vero non longe absit
 à terra: sic vt ille qui reponit, rectus assistens ma-
 nibus vti in reponendo articulo queat: quem-
 admodum deinceps docebit.

44 Debet autem lesam crus duobus circiter digitis ma-
 gis quā alterum esse extentum: caput uero duos ferē cubi-
 tos, aut paulo amplius, aut minus à terra abesse. manus autem ad costas appositæ molli aliquo alligandæ sunt. Atq;
 hæc omnia supino ei iacenti sunt apparanda: ut q̄ minimum tempus dependeat.

Vincula quo modo circumijcienda sint, partibus corporis quas commemorat, aperte declara-
 uit. Validiora autem esse iubet & mollia, quæ crus affectum attollunt, merito quidem: quippe cū
 D tota hæc extensio causa curationis illius efficiatur, communi omnium, quæ reponuntur, ratione.
 Quoniam enim caput femoris ex acetabulo elapsum in interiorem partem abiit, à musculis qui
 illic sunt, attractum: conuenit sanè vt prius deorsum id vnà cum femore videlicet agatur: deinde
 ita in exteriorem partem propellatur, vbi vero è directo ad acetabulum promotū fuerit, vel mu-
 sculis inde committendum negocium est: vel simul etiam impellendum. Musculos enim omnes
 ad capita sua naturali motu attrahi, sepe numero dictum iam est. Hi igitur simul secum femur etiā
 attrahent. Id attractum capite suo in acetabulum coxæ ingreditur.

45 Vbi uero suspensus iam fuerit, uir peritus & non imbecillis debet traiectum inter femora cubitum suum inter ca-
 put femoris prolapsum, & inter femineum inserere, deinde altera manu ad traiectam coniuncta rectus assistens è cor-
 pore suspensi hominis repente annexus sublimis æquabilissime appendere. Hæc repositio omnia quæ secundum naturā
 debent, exhibet. Nam & corpus ipsum suspensum suo ipsius pondere extensionem facit: & homo appensus tum exten-
 dendo impendere caput femoris super acetabulum cogit: tum osse cubiti moliendo relabi id in pristinum situm com-
 pellit. Oportet autem quā optime uinculis instructum hominem esse, necnon quā ualentissimum esse eum, qui ap-
 penditur. Sicut autem prius quoq; est dictum, multum inter hominum naturas interest quantum ad id spectat, ut uel
 facilia, uel difficilia reposita sint, curq; multum intersit, superius ubi de humero agebamus, dictum est.

To tum

Gal. in lib. Hipp. de articulis

Totum id quod inter inguina vtriusq; cruris est, *πληρόν*, id est gressuram, solet appellare. cuius mediam partem *περίουρον*, nuncupat, hoc est interfemineum, eo q̄ duobus feminibus interiacet. quæ est intercapedo, quæ ab exortu pudendi vsq; ad anum pertinet: vbi etiam vesicæ collum collocatum est. lubet igitur, vt inter hoc interfemineum, quod per longitudinem in media gressura porrigitur, & caput femoris cubito inserto, manuq; altera ei coniuncta, quemadmodum apte ipse descripsit, ille appendatur qui caput femoris deorsum est attracturus. Id quod non solum efficietur, verum etiam molitio accedet, quæ articulum in exteriorem partē coget excedere, quo caput femoris directum supra acetabulum coxæ constituitur.

Nonnulli enim ex nullo apparatu femur ingreditur, sed ex parua extēsiōne, quatenus dirigere manibus ualeamus, leniq; criffatione restituitur. 46

Sicut superius *κίχλισμόν*, i. criffatum masculino genere dixit: ita nunc fœminino *κίχλισιν*, hoc est criffationē, à criffa aui seu motacilla, paruam & leuem agitationem vocat. Nā agitare hac illac de leui quadam motione intelligendum esse ostendit, vbi repositionem luxatæ maxillæ tradit. F

Multis item si ad articulum crus inflexerint, id facta circumuagatione in sedem iam est relapsum. Plerumq; tamen fit, ut cuiuslibet apparatus non obtemperet. Quocirca scire quidem optima ac præstantissima de unaquaque re in omni arte debemus: sed uti postea quibus sigillatim usum fuerit. Porro extendendi rationes etiam in superioribus dicte à me sunt: ut uti ex illis ea quæ obuia fuerit, ualeamus. Vehementer enim in diuersas partes extendatur homo necesse est, ut in alteram crus, in alteram corpus adducatur. nam si bene fuerit extensus, caput femoris pristina sedi superimpē debet, si uero ita superimpenderit: neq; facile postmodū est prohibere, quo minus in sedem propriam insideat. ut id inde ois molitio, & reaptatio sufficiat. Sed, n. in extensione deficiunt, atq; iccirco euenit, ut molestiā multā afferat repositio. 47

Dum crus ad inguen inflectitur, suspensum totum femur efficitur, quod cum sit, femoris caput agitatum redire interdum per circumuagationem consueuit. Per circumuagationem autem, id est *κατὰ περίσφαισιν*, quid significet (id quod & humeri articulo & coxæ, dum & excidunt & reponuntur, contingit) ipse superius declarauit: vbi edocuit in his dearticulationibus subluxationē fieri non posse, sicut in alijs, quæ ad cubitum, ad manum, ad genu, ad talum sunt. Propterea enim quòd globosa & rotunda femorum capita sunt, orbiculare uero & in circulum conclusum cavitatum, quæ cum ipsis dearticulantur, supercilium eminet: fieri non potest, vt pars aliqua capitum in cavitatibus contineatur: aliqua non contineatur, sed in supercilio ipso acetabuli insideat: verum statim vbi deuoluuntur vel intra dearticulationem, vel extra labantur, necesse est. Quia igitur capitis lapsio in vtrumlibet minimo circumuagationis momento regitur: rem hanc circumuagationem nominauit. G

Oportet igitur non solum ad pedem uincula annexa esse, uerum etiam supra genu: ut non magis genu, quàm coxæ articulum deligatio intendat. atque ita debet extensio ad pedem apparari. In alteram autem partem non solum ex deligatione ad pectus & alas retractio procuranda est: uerum etiam habena longa, duplicata, ualida, leni, interfemineo circumiecta, atque à posteriore parte ad spinam, ab anteriore ad iugulum porrecta utrinque dextrum distendendum est. Videndum tamen ut habena non supra femoris caput prætenta sit, sed inter caput femoris & interfemineum. Inter extendendum autem ad caput femoris pugno offirmato, propellendum est. Quòd si qui trahitur suspēdatur, tracta manu, atque altera ei coniuncta, simul & detrahendum, & in exteriorem partem propellendum est. quod cum sit, iubendum alteri est, ut partem femoris ad genu leniter interiorem in partem detineat. 48

Cum pedibus suspensus homo caput deorsum habeat, omnibus articulis distenderetur: sed vnum tantum eius articulum qui est ad inguina, extēdi uolumus. Merito igitur supra genu iniicienda esse uincula præcipit, quæ femur sursum intendant. Nam si solis tibix inuolutis attrahere crus permittamus, nihilo minus, sed magis quoq; qui ad genu est, quàm qui est ad coxam articulus, quippe cum uicinior uinculis sit, distendetur. H

Dictum autem prius etiam est, operæ precium esse, ut qui in ciuitate aliqua frequenti medetur, lignum quadrangulum habeat sex circiter cubitorum, aut paulo maius: latitudine bicubitali, crassitudo autem dodrantalis sufficiat. 49

In libro de fracturis de machinamento hoc mentionem fecit. quare inde testimonium adducunt nonnulli qui asserunt, vnum librum scriptum à principio ab Hippocrate fuisse, quem inscripserat, quæ in medicatrina fiunt: qui deinde ob magnitudinem in duas partes fuerit diuisus: quarum altera, quæ prior est, de fracturis: secunda de articulis inscriptionem obtinuerit. Cuiusmodi autem esse machinam hanc velit, ijs qui viderunt, quod scammum Hippocraticum vocatur, perspicuum est. ita enim ex multo iam tempore appellari à medicis consueuit. formulasq; paruas ad imitationem eius factas pleriq; habent, eoq; sapissime vtuntur. solumq; id est, quod ad articulorum repositiones sufficiat. Si tamen alijs etiam uti machinis quispiam velit, habet ad itinera quidem accommodatam, quæ diuulsilis appellatur: quod Archimedis ipsius inuentum esse prædicant, ad vsus uero in urbibus, statariam quidem, quæ Tectonis aut Andree nuncupatur: sessilē, hoc

A hoc Hippocratis scamnum: quod nonnulli ex recentioribus medicis elegantius, non secus ac machinarum crepidinem appararunt. Deinceps igitur instrumenti huius fabricam describenti animum aduertite, atque ea quæ dicit, illis quæ inspexitis accommodate. sola enim monstratio quæ admodum antea etiam diximus, est, quæ huiusmodi res declarat. Nam illis qui apud me librum hunc legunt, prompte equidem hoc officium exhibeo producto in medium instrumento huiusmodi vel ipso magno, vel paruo aliquo ex eius simulacris, quæ huius tantummodo usus causa conficimus, ut legentibus ostendere valeamus. non enim scilicet per ea reponi articulus quispiam potest. Sed nunc sicut hoc facere mihi nullo pacto licet: ita explanare, siquid in verbis Hippocratis obscurius inciderit, licet, quod & in superioribus hucusque feci, & facturum in sequentibus sum.

50 *Id per longitudinem hinc & inde incisionem prælongam habere debet, ne altior opportunitate machinatio sit.*

Cum inquit hinc & inde, à sinistra & dextra parte intelligit, quod ex eo patet, quod addidit per longitudinem, quin etiam prælonga idem significat. nam supra caput & infra pedes incisionem transuersam potius quàm prælongam appellasset. Quod autem inquit huiusmodi est, melius enim est, ut diluciditatis causa orationem hanc totam paraphrastice explicemus. Id, inquit, per longitudinem hinc & inde incisionem prælongam sicut lignum est, habere debet: quæ ea sit profunditate, ut ad molitionem sit accommodata, ut ne altior quàm conueniat machinatio sit. Quod enim inquit opportunitate, Græcorum more dictum est, qui *καρπεύω*, id est opportunitatem pro conueniente interdum ponere consueuerunt, quod etiam *δ'έω*, id est quod debet & par est, appellant. Sic igitur incisio scamni tanta, ut in ea firmari vectis ad molitionem faciendam queat.

51 *Deinde postes breues, ualidi utrinque inaptandi: qui a fellos habeant.*

A fellos qui & fuculæ dicuntur, axes vocat: postes vero firmamenta in quibus axes infixi sunt. quæ utrinque, id est à superiore parte, & inferiore scamni inaptata esse vult. Ad axes enim hos laqueorum, qui ægro circumijciuntur, capita, tempore quo in diuersa extendendum est, innectuntur.

52 *Tum satis quidem est, si in dimidia ligni parte: nihil uetat tamen quo minus per totum etiam, quasi fossule longe quinque aut sex incidantur quatuor digitis inter se distantes, trium digitorum latitudine, atque eadem profunditate.*

Καπέτ' ους, id est fossulas, quo verbo hic utitur Hippocrates, non pauci ex veteribus fossas appellarunt, quam uocem per translationem hic posuit Hippocrates, dum incisa in scamno caua ad vectes firmandos exprimere uult: quæ quidem in dimidia parte ligni, hoc est inferiore præcipue excauanda censet. nihil uetare tamen inquit, quin in superiore quoque fieri possint. Quippe cum instrumentum hoc, quod describit, non solum ad coxæ articulum, uerum etiam ad vertebrae, & humeros reponendos nobis utile futurum sit. Hæc autem caua esse plura debent, propterea quod qui curantur, & ætatibus, & magnitudinibus, & toto corporis habitu inter se differunt. Quæ sane quanta magnitudine facienda sint, quantaque inter se distantia, ipse manifeste exposuit.

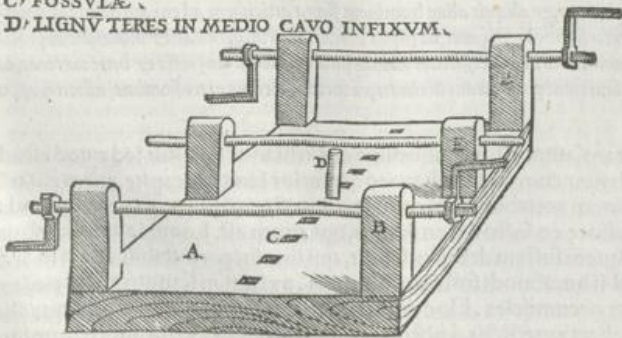
53 *Habere præterea in medio lignum hoc debet cauum aliud profundius ad tres circiter digitos quadrata figura: ut in eo cum esse opus uidebitur, lignum insigatur: quod in a sui parte foramini accommodetur & quadret: teres superioris sit, insigendumque id est, ubi usum fuerit, inter caput femoris, & inter femineum. Lignum hoc erectum stans impedit, ne corpus, dum trahitur, ad pedes sequatur, interdumque satis ipsum solum est: ut à superiori parte qui in contrarium adducatur, non requiratur, interdum dum etiam hinc & inde cruris extenditur: laxum id uel hac uel illac incumbens in exteriori*

rem partem caput femoris moliendo extrudet. Nam propterea quoque fossule ille excuante sunt, ut in quibuscumque ex ipsis conueniret, ligneus uelut iniectus et uel iuxta ipsa uel ad ipsa articulorum capita profusus impactus simul cum extensione molietur: siue in exteriori, siue in interiori parte facere id expedierit.

Excidi in medio scamno cauum quoddam uult: quod ad suscipiendum lignum erectum, quod insigatur inter caput femoris & inter femineum,

A LIGNVM QUADRANGVLVM SEX CVBITORVM, LATITVDINE BICVBITALI. CRASSITVDINE DODRANTALI.
B POSTES BREUES AXES HABENTES.
C FOSSVLÆ.

D LIGNVM TERES IN MEDIO CAVO INFIXVM.

E POSTES PEDALES LIGNVM TRANSERSVM TĀQVĀ SCALE GRADVM CONTINENT.

Gal. in lib. Hipp. de articulis

femineum, idoneum sit. Clare autem ipse cur lignum hoc inter extendendum statuendū sit: quē admodum cætera quoq; omnia, deinceps explicat, ob eos tamen qui ingenio sunt tardiore, orationem hanc planius aliquantulo exponere non recusabo. Lignum hoc inter caput femoris lapsum & interfemineum erectum deorsum intendenti obstaculum sit, dictum siquidem sæpe iam antea est, nisi quis obstet, & in contrariam partem reducat: dum membrum extenditur, facile fieri, ut corpus intendenti cedens, atq; obsequens intentionem omnē resoluat. Hoc quidem præstat etiam per laqueos superioribus partibus iniectos facta intentio: firmitatis tamen causa ligno hoc quoq; utitur, quin etiam ipso aliquantulum relaxato molitionem facit.

Sive item teretem, sive latum esse uerem utile sit, alius enim alij ex articulis competit, in omnium autem articulo- rum cruris repositione hæc cum quassatione molitio per quā utilis est. Sed de quo nunc sermo est, teretem esse uerem con- uenit, Ex his machinamentis, & necessitatibus mihi non uidetur fieri posse, ut restitutione nullus articulus frustretur. Tamen si alij quoq; modi reponendi huius articuli reperiuntur. 54

Ipse deinceps dicit tereti uerem utendum esse, cum in exteriorem partem femur molimur, id quod ipsi nunc propositum est, cum intro prolapsionem factam reponat. Nam si extra excesserit, latum uerem adhibendum censet. Nunc enim uult ut inter prolapsum caput & interfemineum ingrediatur sic, ut paulo superius capite collocef. In excessione in exteriorem partem, cum multa amplitudo eo loci sit, stabilius ac firmius latus uerem obnititur, sicut paulo post suo loco iterum dicitur.

Nam si lignum hoc magnum in medio & à lateribus postes duos pedales habeat ea altitudine, quæ conuenire uideatur, hinc unum, & inde alterum: deinde lignum transversum tanquam scalæ gradus inter postes sit collocatum: fan- no crure inter postes traiecto, læsum supra gradum transfertur, atq; adaptatur. Veruntamen id ad altitudinem, & ad articulum qua parte excidit, facile accommodandum est, altior enim q̄ moderatum sit, gradus faciendus est: & stragulum multiplex: prout congruerit, corpori substemendum. 55

Non sola axium firmamenta postes se vocare ex hac oratione manifestat, in media enim parte per longitudinem totius scamni lignum quoddam transversum quasi scalæ gradus inter duos postes à dextra ad sinistram pertingens constituitur: supra quod luxatum crus extenditur, non ita quidem simpliciter, sed cum altero ligno, quod per longitudinem à superiore usq; ad inferiorem cruris partem porrectum ei alligatur: cum hoc enim supra gradum crus compellitur. Constat enim sanum crus infra gradum esse debere in medio inter postes loco, postes enim gradus huius sustentacula appellat: quorum utrinq; alterum scamno infigendum censet. Hos autē à postibus sanuarum per translationem ita esse nuncupatos perspicuum est.

Deinde lignum moderata latitudine & longitudine usq; ad malleolum cruri substemendum est: quod ultra caput femoris, quatenus fieri potest, porrigatur: crurique quot partibus congruerit, alligetur. 56

Lignum toti cruri alligari dictum à me etiam prius est. Sed nunc ligni superius caput capite femoris altius esse faciendum censet, adiungens quatenus fieri potest, eo quod quod faciendum esse dicit, difficile admodum est: nisi quis partem eam capitis ligni huius longi, qua ad inguen innititur, humiliorem: qua uero exterius tendit, altiozem effecerit, nam si æquale sit, æqualemq; altitudinem habeat: perdifficile est, simul caput ipsius & in inguine firmare, & supra caput femoris impellere, quod in hac luxatione inguine altius euasit.

Postea dum crus extenditur, sive pistillari sisse, sive aliqua alia ex his extensionibus, simul & crus uia cum alligato ligno circum gradum deorsum comprimatur, & aliquis alius hominem supra articulum ad coxam detineat, necessesse est. Nam ita fit, ut caput femoris & extensione eò redigatur, ut supra acetabulum impendat: & molitione in pristinam naturam retrudatur. Hæc omnes commemorat: & necessitates ualide sunt: omnesq; si quis recte & bene exerceat, ea lamitate sunt superiores. Quemadmodum enim prius etiam diximus, ex imbecillioribus extensionibus, uilioriq; apparatu luxatio hæc pleriq; restituitur. 57

Femore cum supra gradum translatum est, humilior luxatus articulus efficitur: id quod est ad repositionem valde accommodatum: cum acetabuli margo inferior femoris capite etiam fiat. nã cum luxatus articulus nisi marginem acetabuli transcendat, reuerti non queat, ea uero superius excesserit: si depressiore & humiliore eo facto extendamus, optimum est. Laquei autem, quibus intentio fit, uel ad pistillarem aliquem fustem deligandi sunt, qui ima sui parte stabili alicui moræ in terra obiectus offirmetur: uel si huiusmodi fuste uti nolueris, axi qui in scamno est ad pedes, intendentiū habenarum capita circumijcies. Hoc enim significauit cum inquit: sive aliqua alia ex his extensionibus: ex his uidelicet antedictis, à pistillari ligno distinctis. Quæ subsequuntur, perspicua sunt.

A At uero si in anteriorem partem caput femoris prolapsum sit, hinc & illinc tali quodam modo, sicut dictum est, ex-
 58 tensiones sunt. Molitio uero lato uelut simul cum extensione ab exteriori parte in anteriorem impellendo adhibetur: ita ut ad ipsam clunem uel paulo superius uelut statuat. alius uero ab altera coxa ad clunem etiam ipse, ne cedat corpus, uel manibus, uel altero aliquo huiusmodi uelut accommodat & alicui fossile affirmato, reniti debet: ac simul femoris luxati partem quae ad genu est, ab interiori parte in anteriorem sensim promouere. Suspendio huic luxationis modo non conuenit. cubitus enim appensi hominis femoris caput ex acetabulo extruderet. molitionem tamen cum subiecto ligno, ut huic quoque luxationis modo competere, machinari quispiam posset, si extrinsecus id applicaret. Sed quid plura: nam si recte & bene extendamus, & recte moliamur, quis articulus ita prolapsus non restituitur?

Si ualide quispiam crus extenderit, neque uelut molitione opus erit. manus enim nostrae sufficient: quibus totum femoris caput extrinsecus ad clunem apprehensum propellere eatenus facile possumus, quoad est directo ad acetabulum deueniat. Teretem autem uelut ad huiusmodi molitionem esse ineptum manifestum est: quippe cum etiam latus officio desit: nisi talis ea parte sit qua clunem comprehendit, qualem faciendam esse eam iussit, quae $\alpha\mu\beta\gamma$, id est spatularis crepido appellatur. Ipse enim ita inquit/ ita ut ad ipsam clunem uel paulo superius uelut statuat. Si
 B itaque paulo superius statuendus est, relinimus aliquantulum, ad comprehendendam partem illam non prorsus rectus esse debet. Caetera clara omnia sunt.

59 Si uero in posteriorem partem excidit femur, extensiones ita, sicut dictum est, faciendae sunt: tantum stragulo multiplici, quo mollissimum sit, lignum infremendum: homoque supra pronus collocandus est. Simul autem cum extensione asserere non secus atque in gibberoso faciebamus, deprimere debemus sic, ut assis est directo ad natem, & magis in inferiorem, quam superiorem coarum partem constituatur. Incisio uero in pariete ad asserem excipiendam non recta, sed paululum ad pedes inclinata faciendae est. Haec repositio & ex natura maxime huius luxationis modi, & ualidissima praeterea est. Loco asseris fortasse satis esset, si insideret aliquis, aut manibus committeretur, aut inscendens quoque repente simul dum extenditur, calce impenderet. Alia nulla ex praedictis ex natura huius prolapsionis modi repositio est.

Haec quoque, quae de modo hoc luxationis tradit, aperta sunt omnia, si quis quae antea dicta sunt, memoria teneat. Vult enim hunc non ut priores, supinum, sed in ventrem collocari. ea siquidem
 C prona figura proculdubio est, deinde forti adhibita extensione a posteriore parte in priorem articulum propelli. nam posterior pars desuper, prior infra in hac cubatione statuatur. unde oportet eum qui reponit, deorsum femoris caput detrudere: id quod oppressio per asserem cumulatissime praestat. Posset tamen id recte etiam facere quispiam, si supra eminentiam uolenter insideret, quae nisi suae natis protuberatione supra luxatum caput innitatur, aegroto nihil proderit. Hoc igitur opus uiri diligentiam & prudentiam requirit.

60 Quod si in anteriorem partem promotio contigerit, extensionum idem modus adhibendus est. Vir autem debet qui & manibus quae ualidissimus, & quamperitissimus sit, uel alterius manus ad inguen impressa, atque altera manu manu ea comprehensa simul & prolapsionem deorsum compellere, & femur ad genu in anteriorem partem trahere. Hic repositionis modus maxime ex natura huius luxationis est. Sed & suspendio prope ad naturam accedit. in ea tamen oportet hominem qui appenditur, peritum rei esse: ut non cubiti molitione articulum retrudat, sed ad medium interfemineum, & ad os sacrum appensionem faciat.

Cum ad quartam luxationis coxae differentiam deuenierit, apertissime omnia de ea commemorat: & praecipue, quae etiam superius comprehensa sunt: ut nobis nihil hic praeter propositum nugandum esse uideatur.

D
 61 Qui etiam per utrem reponere hunc articulum tentauit, laudatus est. Nonnullos tamen uidi, qui ob imperitiam extra & retro factas luxationes per utrem reponere conarentur: neque aduenterent se eo modo eicere magis articulum, quam restituere. Nam qui id primus commentus est, ad ea proculdubio quae in anteriorem partem prolapsa fuerant, repositionem per utrem adhibere tentauit. sciendum tamen est, multa alia ad hoc utri esse praestantiora. Uter uero flaccidus & uacius intra femora coniiciendus sic, ut quam intimam in partem potest, ad interfemineum ingeratur: deinde femoribus a patellis usque ad eorum dimidium fascia producta inter se colligatis, per partem solutam inferenda enea fistula est, atque inflanda sic, ut uter uolenter distendatur. homo autem in latum cubare, lesumque crus habere in superiore parte debet. Atque apparatus quidem huiusmodi est, sed plerique peius quam ego nunc dixi, instruuntur. nam neque ad multam partem femora deligant, sed tantum genua: neque insuper extendunt. insuper enim extendendum est. nihilominus tamen aliqui hoc etiam pacto facilem rem nati reposerunt. At hoc modo compellere non recte se habet. uter enim dum inflatur, partes suas tumidiores ad caput femoris quod emolendum est, minime habet: sed infra ipsam, cum in medio femorum, uel inferius etiam a medio collocatus sit. Adde quod femora etiam curua natura sunt: in superiore enim parte cariosa & inter se coeuntia, in inferiore subscaneae & tenuiora: ita ut femorum etiam natura ac forma utrem ab opportunissimo loco depellat, ac deiciat, quod si patiunt utrem inferas, exigua uis ad compellendum

Gal. in lib. Hipp. de articulis

192
 dum articulum erit imbecilla. Quocirca si utre utendum est, ad multam partem femora inter se sunt colliganda: & simul cum extensione corporis uter inflandus, utraq; uero crura in hoc reponendi modo ad finem simul deliganda sunt.

A. HOMO IN LATVS CVBĀS
 B. VTER INTER FEMORA INIECTVS
 C. ALTERA AENEA FISTVLA VTREM INFLANS

Hunc quoque per utrem reponēdi modum licet nō probet: docet tamē qua ratione eo optime uti quis piā posset, plane omnia persequutus.

62
 Ceterum illud in tota arte in primis studendum tibi est: ut quod egrotat, sanum reddas: siq; multis modis ad sanitatem restituere id liceat, eum eligas q; molestia magis careat. Hoc enim sicut ad virum bonum magis spectat, ita quoque est artificiosius: si populo gratum, sicum nō

affectes. De quo igitur est sermo, tales nonnullae domesticae extensiones corporis esse possunt: ut ex praesentibus facile omnia expediantur.

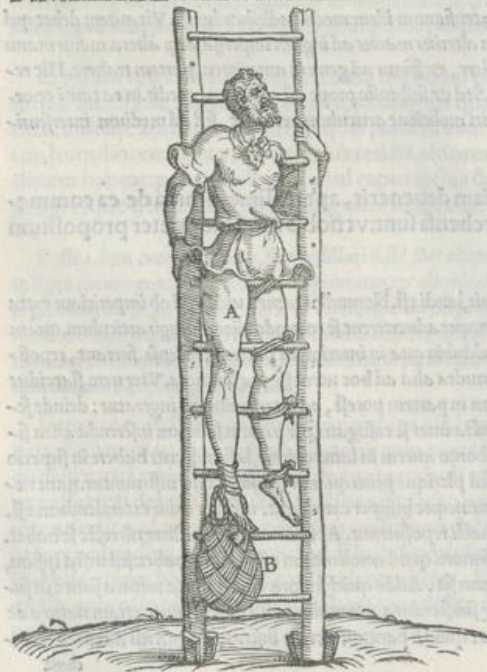
Haec extrema eius oratio est qua monet, ut facilitatem eorum, quae ad curationem spectat, sectemur: ut etiam si neq; scamnum, neq; aliud quippiam ex antedictis affuerit, simile aliquid nos ipsi excogitemus: de quibus deinceps adeo aperte omnia exposuit, ut nulla vel breuissima explanatione opus iam sit. Quod tamen obscurius paulo esse mihi videbitur, ascribam.

Nam si uincula lorea mollia & mitia non adsint, sed uel ferrea, uel armamenta, uel fines, prius fasciis debemus, aut pannorum, laneorum segmentis eum locum maxime, quem uincula occupatura sunt, circumuolucere, & multo etiam amplius: deinde uinculis ita deligare.

63
 Nauium funes ὄπλα, id est armamenta appellant: id quod etiam Homerus eo versu declarat, cum inquit. Veltuolae sub porticibus tunc forte iacebat

A. HOMO SCALAE IN TERRA DEFIXAE INSIDENS
 B. SPORIOLA LAPIDIBVS PLENA CRURI LAESO APPENSA

Armamentum illic. Nunc igitur Hippocrates nomine armamentorum, nauium rudentes, & funes intelligit. Ceteros funes quibus in urbibus & agris utuntur, communi funium appellatione comprehendit.

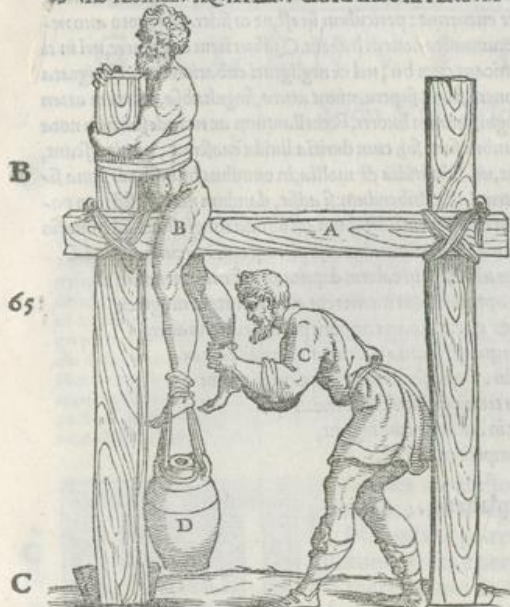

64
 Tum in lecto qui ualidissimus & maximus sit ex praesentibus recte homo extendendus est, hoc pacto. lecti fulcra quae uel ad pedes uel ad caput sunt, ad limen ianuae, aut intus aut foris prout contulerit, ossimari debent. deinde ad altera fulcra lignum quadrangulum per trasuersum apponendum, quod a fulcro ad fulcrum pertingat: siq; id paruum sit, ad fulcra est alligandum: sin magnam, ita relinquendum. Postea initia uinculorum tam a capite, q; a pedibus utraq; ad pistillum, aut tale aliquod lignum sunt deliganda: ita ut uincula directe ad corpus respondeant, uel paulo et superius sint. pistilla uero erecta atq; alterum ad limen, alterum ad lignum illud appositum obiecta, ac retro adducta, extensionem absolunt. Tametsi loco & liminis & ligni appositum scala lecto subiecta, quae ualidos gradus habeat, sufficere potest: ut pistillis hinc & inde ad competentes gradus firmatis extensionem faciamus. Femoris articulus, si in interiorem aut anteriorem partem exciderit, reponitur et in hunc modum. supra scalam in terra defixam homo insidens collocandus est: tum sano crure eius leniter porrecto, atq; quod pertigerit, alligato: e laeso aut testaceum uas aqua plenum, aut sportula lapidibus referta appendenda est. Alter repositionis modus

A modus si interiorem in partem facta luxatio sit. Inter duas columnas canterius moderata altitudine hinc inde deligatur sic, ut in una parte qua adhaeret, ad cubiti altitudinem columna excedat: deinde supra canterium ea parte homo pectori stragulo circumuoluto in sedem collocatur: pectoreq; eius ad columnam lato aliquo uinculo alligato, sanis cruris ne circumuagetur ab aliquo detinetur. Leso uero pondus aliquod quod congruat, sicut et prius dictum est, appeditur.

A-CANTERIVS INTER DVAS COLVMNAS DELIGATVS
 B-HOMO CANTERIO INSIDENS PECTORE AD COLVMNĀ
 ALLIGATO
 C-ALTER CRVS SANV̄ DETINĒS
 D-VAS TESTACEV̄ AQVA PLENV̄ CRVRI LESO APPENSVM

Primum igitur sciendum est, omnium ossium iuncturas plenasq; ex capite et acetabulo constare. in quibusdamq; sedem acetabularem et oblongam: in nonnullis pupillarem esse. semper autem omnes elapsi articuli maxime quidem extemplo, dum adhuc calidi sunt, reponi debent: si minus, et citissime. nam et qui reponit, facilius et citius reponit: et qui egrotat, lenius repositione prius quam intumuerit, tolerat. prius autem semper ubi repositurus aliquos articulos es, premollire ac praeparare leniter eos te oportet: facilius enim ita ingredi consueuerunt. in omnibusq; repositionibus articularum maxime in maximis et repositu difficilissimis, in paruis uero et facilibus; minimum attenuandus homo est.

DE DIGITORVM LVXATIONE.

Si uero digitorum articulus excidat, siue primus qui manus est, siue secundus, siue tertius: idem et aequalis repositionis modus est. maximi tamen repositu difficiliores semper sunt. Luxantur autem hi in quatuor partes, sursum et deorsum, et alterutra in latus sursum maxime, in latera minimum: atq; id dum uehementius mouetur, ex alterutra autem parte in quam excesserunt, quasi crepido quaedam eminet. Si igitur in superiorem aut inferiorem partem prolapsus articulus sit, quia lenior hac sedes est, quam a lateribus. parumq; excedens articulus transgressionem fecit: facilius repositio est. Eius modus hic est. Digni summitate aut fasciola, aut alia aliqua huiusmodi re circumuoluta, ne si in extendendo eam apprehenderit,

elabatur: alter manu supra primam partem palmae, alter summo digito circumuoluto apprehenso in diuersa ad se uterq; extendant, tum simul prolapsum articulum in sedem repellant. Si in latus excidit, idem quidem extensionis modus adhibetur. in qua, ubi iam transcendisse lineam uisus articulus fuerit, consistam simul cum extensione in sedem repellendus est. Quod cum sit, alius aliquis ab altera parte obseruare ac reniti debet, ne in eam delabatur. Moderate etiam reponunt digitalia quae ex palmis textuntur, quas Graeci uocant: si hinc et inde digitum extendendo altera manu digitalia: altera primam palmae partem apprehendas. posteaquam reposueris, linteis tenuissimis ueclementer deligandum est, quae cerato neq; liquido et molli, neq; nimis duro illita sint. durum enim a digito abscidit: liquidum cum digitus calefit, emanescit et perit. tertio aut quarto post die resoluendum, frequentius, si inflammationem patiatum articulus: si minus, rarius. Sed haec de omnibus articulis dicta sint. digiti articulus quartodecimo die constituitur. ac digitorum manus et pedis eadem curationis ratio est. In omnibus autem articularum repositionibus attenuatione et inedia usq; ad septimum diem utendum est. siq; inflammatio adsit, frequentius: si non adsit, rarius resoluendum. semperq; affectus articulus et quiescere, et quoad optima signatione esse collocatus debet.

D DE GENV LVXATIONE.

66 Geni cubiti gibbo ob expeditam facilemque naturam benignius est: unde etiam facilius excidit: atque in interiorem partem sepius: sed et in exteriorem et posteriorem aliquando. Cuius repositiones sunt uel ex repentina conflexione, uel ex calcitracione, uel si in rotundam aliquam molem fascia conuoluta, ac super poplitem imposita crus eo repete fuerit adductum. Potest etiam si moderate extendatur, cum in posteriorem partem prolapsus est, non secus ac cubitus, reuerti. Cum uero hac uel illac excessit, ex conflexione uel ex calcitracione reconditur. Restitutio tamen quae extensione moderata fit, communis omnibus est. Si non redierit genu, cum retro quidem excessit, conflexi nequit: sed neq; admodum id potest, cum alias in partes excidit: femoris uero et tibiae pari anterior imminuitur. Si interius prolapsus est, ualgiore euadunt: et exterior pars minuitur. Si exterius, magis uari, et minus claudi efficiuntur. crassiore autem osse gestantur: hisq; ab interiore parte imminutio fit. Iis autem qui ab ortu, aut in auersione luxationem hanc patiuntur, eo modo quo superius diximus, res cedit.

De tali

Tali luxationes ualida extensione uel manu, uel alijs huiusmodi adhibita indigent, directioneque, que simul utraque 67 efficiat. Sed hoc commune omnibus est.

DE PEDE.

Que in pede contingunt, sic, ut in manu, curantur, eadem item ex tibia communicatio si exciderit aut ab ortu et 68 in auctione, sicut in manu fit. Quicumque autem desilientes ex alto uehementer calce innixi sint sic, ut ossa discederint, et uena exccata, et nervi fuerint contusi, atque hæc grauius euenerint: periculum ijs est, ne os sideratum toto æuo negotia faceat, fluida enim ossa euadunt, et nervi inter se communicationem habent. Quibus item ex uulnere, uel in tibia, uel in femore, uel ex absolutione nervorum qui communicant cum his, uel ex negligenti cubatione calx denigrata fuerit, ijs rebellationes contingunt: et interdum ad siderationem febres superueniunt acute, singultuose, mentem attentantes, et que celere mortem afferant: uenarum item sanguisuarum limores. Rebellantium ac recrudescetium note sunt: si exccata et denigrata, uicinaque his, subdura et subrubra sint: sique cum duritia liuida euaserint, ne nigrescant, periculum est, si subliuida, uel etiam liuida exccata fuerint, uel subuiridia et mollia, in omnibus huiusmodi bona signa præ se ferunt. Curatio horum hæc est, si absit febris, ueratrum est exhibendum: si adsit, dandum non est: sed loco potius mella est præbenda si opus sit, deligatio que articulorum est, conuenit: deligandaque omnia magis sunt, ad contusos neri sicut pluribus lineis et mollioribus utendum, ita minus comprimendum est: pleraque calci circumuoluenda.

Figuratio ea est seruanda, quam deligatio requirit, ne uidelicet in calcem deprimatur: ferulis utendum non est. At quibuscumque pes uel ipse excesserit, uel cum appendice (in interiorem autem partem magis ex cecidit) ijs si non reuersus sit, et coxa et femur, et ea tibiæ pars temporis processu attenuatur, que è regione luxationis est, repositio eadem que et primæ partis palme: ualidaque extensio adhibetur. Curatio, que articulis, si quiescant, minus quam in manu recrudescit, quiescentibus uero tenuior uictus exhibendus est.

Que autem ab ortu aut in auctione contingunt, sicut superius comprehensum est.

Deest explanatio.